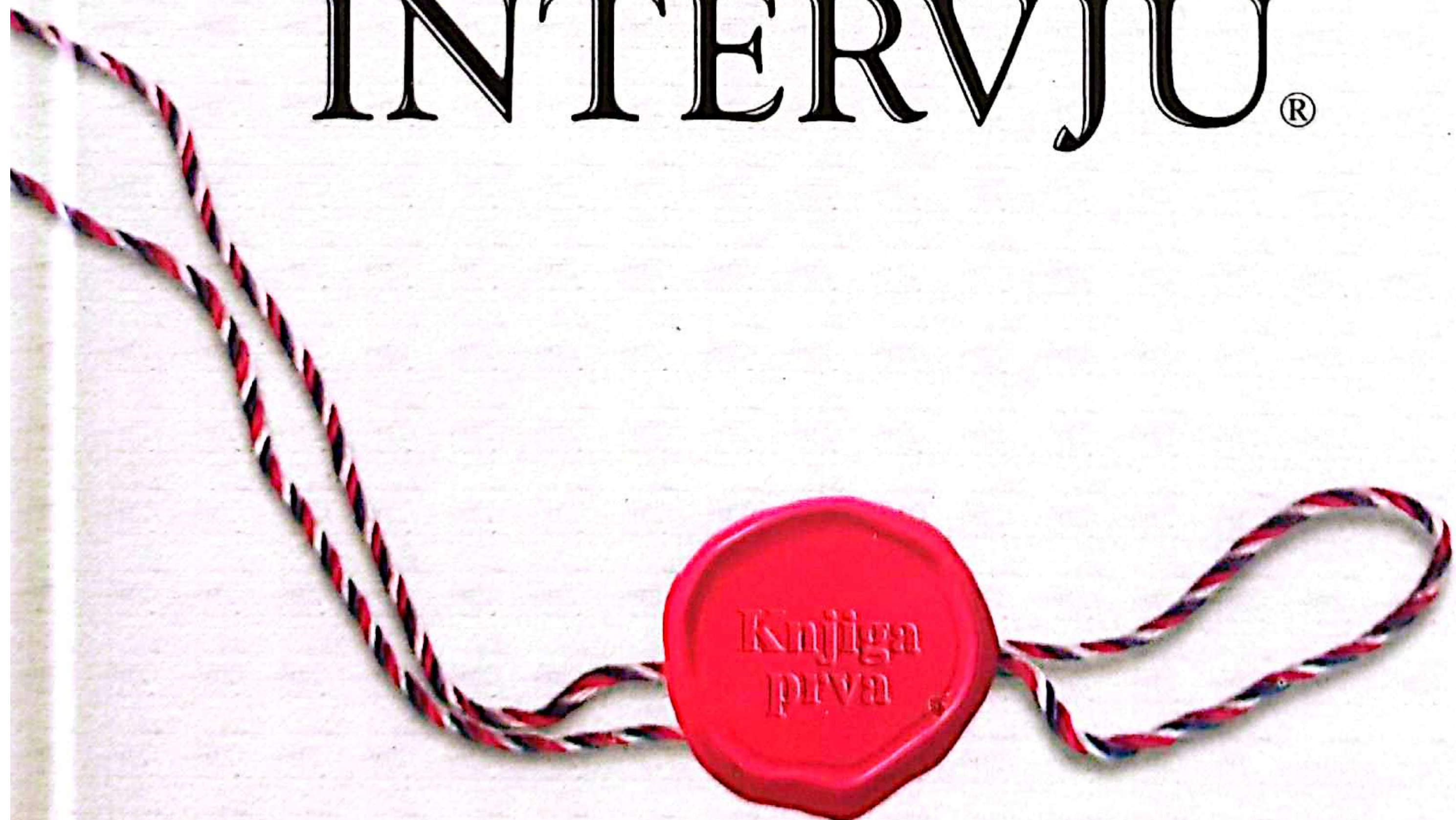
Fuad Kovač

101 INTERVJU®

Fuad Kovač
101 INTERVJU
(Knjiga prva)

Recenzenti
Prof. dr. Šemso Tucaković
Zehrudin Isaković

Lektor
Safet Sijarić

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

821.163.4(497.6) - 83(047.53)

KOVAČ, Fuad
(Stojedan intervju)
101 intervju. Knj.1 / Fuad Kovač. - Prozor : Fondacija "Makljen", 2005. - 213 str. : ilustr. ; 25 cm

O autoru: str. 213
ISBN 9958-9784-4-X
COBISS. BH-ID 14676998

Na prijedlog Federalnog ministarstva kulture i sporta, Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje, dana 17.01. 2006. godine, pod brojem UO 17-01-06-1167/06, daje Mišljenje da je knjiga "101 INTERVJU", autora Fuada Kovača, proizvod iz člana 13. stav 1. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na čiji se promet ne plaća porez.

Fuad Kovač

101 INTERVJU

Knjiga prva

Sarajevo, mart 2006.

SADRŽAJ

Poštovani čitaoče!

Dvoumio sam se da li uopće išta pisati na ovom mjestu, posebno zbog toga što slijedeći tekst govori sam za sebe. Ali, pokušat ću u najkraćem odgovoriti na neka pitanja te pobliže objasnio otkud ova knjiga i što sam baš ja njen "krivac".
Radeći u novinarstvu dugi niz godina, imao sam priliku da razgovaram sa ne malim brojem ljudi različitih političkih i vjerskih opredjeljenja, različitog obrazovanja i pogleda na svijet oko nas.
Iz sveg tog mozaika, evo, za ovu prvu knjigu izdvojio sam 101 ličnost, a svaka od njih je svojevrsna, posebna priča. Sve zajedno su jedinstvena bh. priča: i tužna i lijepa i komična i ponosna, tmurna i vedra. Jednostavno, naša.
Neka generacije poslije nas mogu nekad i iz ove publikacije vidjeti s kakvim smo ljudima živjeli, ko je s nama također patio i radovao se, te ko nam je krojio političku sudbinu.

Ugodno čitanje i dobro pamćenje!

U Sarajevu, 15. decembra 2005.

Autor

Prof. dr. Muhidin Hamamdžić, gradonačelnik Sarajeva

Grad Sarajevo je u velikoj nemilosti

Gospodine gradonačelniče, trenutno su zaista specifične nadležnosti Grada i Kantona, koje se u dosta slučajeva preklapaju ili podudaraju.

- Upravo je tako. To je nešto što je teško naći bilo gdje u svijetu. Sve je to proizašlo iz Dejtonskog sporazuma, koji je prije svega imao cilj da zaustavi rat. Na tom putu pravljeni su razni kompromisi, samo da se postigne ono što je bitno. Ali, kad se završio rat, tek se vidjelo šta se dobilo, i to, između ostalog, jedna totalna nelogičnost ukupne organizacije zemlje. Unutar tog bućkuriša je i taj nesretni Grad, koji se praktično izgubio kao jedinica lokalne uprave. Onda se negdje naknadno išlo, ne znam sa kojim poticajem, da se u sve to postojeće Grad implementira na formalan način. Iz tako formalno postavljenog Grada proizašla je nelógičnost nadležnosti.

Da li bi se to moglo izbjeći u skorije vrijeme?

- Da. Prije svega treba razgovarati s ciljem da se maksimalno izbjegnu preklapanja. Dakle, ono što radi općina, ne radi Grad, a ono što radi Grad, ne radi Kanton. Prema tome, odmah će na osnovu toga i nadležnosti da se razgraniče, čime će automatski doći do raspodjele ovih fiskalnih sredstava u skladu sa nadležnostima. Nije to nerješivo.

Grad čine četiri općine. Da li je s tim u vezi usvojen zajednički Statut?

- Statut Grada postoji i on obuhvata općine: Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad i Stari Grad. Ali, problem je što je to opet jedna nelogičnost, jer četiri općine ni u kom slučaju ne mogu predstavljati Grad, pošto on nije nastao jučer, i ima dugu tradiciju u kojoj se situirao na jednom prostoru i po jednom principu. Zato je svako odsijecanje tog prostora isto kao rezanje organizma.

Mislite li onda da bi Grad Sarajevo trebao da obuhvata i ostale općine koje pripadaju Kantonu Sarajevo?

- Naravno. Grad treba da se vrati na svoj prostor koji je imao dugi niz godina. Nelogična je stvar što je Kanton Sarajevo situiran na istom prostoru na kojem je bio Grad. Ipak, to ne znači da se ne mogu naći odgovarajuća rješenja. Kanton je država i njemu pripadaju sve one nadležnosti koje pripadaju državi, a lokalna uprava i samouprava treba da pripadne Gradu i općini. Dakle, tu treba naći neku granicu.

Ko finansira Grad?

- Kad Kanton podmiri sve ostale potrebe, daju nam ono što ostane. Nemamo stalnih izvornih prihoda.

Što je konkretno urađeno od Vašeg dolaska na ovu funkciju pa do danas? Koji su još problemi, pored navedenih, kočili planirane aktivnosti?

- Prvo što sam odmah morao uraditi bilo je da formiram gradsku upravu, jer ona dotad nije postojala. Tačnije, postojala je formalno u imenima pomoćnika gradonačelnika koji nisu ništa radili, jer nisu imali posla, a ni

prostora gdje da obavljaju taj posao. Drugi potez bilo je kandidiranje razgovora sa postojećom kantonalnom vlašću. Došlo se do određene razine saglasnosti, ali vlast je bila na izmaku, poslije izbora došlo je do smjene, pa su na vlast došli novi ljud. Nažalost, poslije onog što čujem nemam pravo za neki optimizam. Inače, sa onim budžetom kojeg smo naslijedili, napravili smo rebalans i to na bazi utvrđene politike u kojoj bi se sredstva usmjeravala u rekonstrukciju, kulturu, nauku, umjetnost...

Našem istaknutom sportisti Nedžadu Fazliji nedavno ste obećali riješiti stambeno pitanje.

- Poduzeli smo i neke korake pa se nadam da ćemo uspjeti u tome. Tako je s načelnicima općina dogovoreno da nam daju po dva stana koje bismo koristili za te slučajeve. Vidjet ćemo koliko će sve ovo ispoštovati, posebno zbog toga što ih na tu odluku nisam natjerao. I u ovom slučaju Grad nije u mogućnosti da rješava ovakve probleme. Ti ljudi čine Grad i podižu njegov ugled, ali i ugled zemlje. Ljudi po nekakvoj prirodi stvari idu prema gradonačelniku i Gradu sa svojim potrebama i zahtjevima. U situaciji kad vapimo za takvim kadrovima, nismo u mogućnosti podržati one koje ovdje imamo. Treba nam sistem finansiranja sporta i obrazovanja.

Šta bi trebalo biti vlasništvo Grada?

- Sve što je i bilo prije. To je jedan od glavnih problema. Grad ne raspolaže ni sa jednom jedinicom stambenog fonda. Onog trenutka kad je dokinut i kad je nadomješten Kantonu, sva imovina Grada je prešla u vlasništvo Kantona. I ovo gdje se sad nalazimo nije vlasništvo Grada, i to smo dobili na korištenje, pa smo i ovdje podstanari.

Je li to onda Grad izigran i prevaren?

- Volio bih da ovoj problematici Grada sami novinari priđu više analitički, a ne da se sve odvija na bazi službenih razgovora. Spremni smo da im stavimo na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju. Tako bi se moglo doći i do korespondencije između Kantona i međunarodne zajednice, koja je bila dosta involvirana u sve ovo. Inače, ona je Kantonu nametnula neke obaveze koje on nikad nije izvršio. Imamo jedan dokument u kojem se Kanton obavezao da će u određenom roku završiti neke stvari. Ništa od toga nije realizirano. Ovdje ispada kao da se ja u ime Grada otimam za neku vlast. Problem je što se izgubio osjećaj posjedovanja Grada. Vidite da je Grad u velikoj nemilosti i on to treba što prije da prevaziđe. ❑

Rešad Žutić, direktor Federalne agencije za privatizaciju

Znatno ćemo ubrzati proces privatizacije

Gospodine Žutiću, čestitam vam na izboru za direktora Federalne agencije za privatizaciju. Inače, dolazite iz Vareša. Mnogi se varaju kad kažu da ste početnik i u politici i u privredi. Koliko ćete u ovaj posao unijeti iskustva iz ovog posljednjeg, a zaboraviti na politiku?

- Zahvaljujem se i vama i svima koji su mi čestitali na ovom izboru. Imam određeno iskustvo i u politici i u privredi. Ovdje je mnogo potrebnije iskustvo iz privrede. Nastojat ću da to iskustvo implementiram u aktivnostima ubrzavanja procesa privatizacije. Naravno, koliko mi to prilike budu dozvoljavale.

Bez obzira na ingerencije Agencije na čijem ste čelu, mislite li da je, ipak, jeftin otkup pet firmi kao što su Bitumenka, Fabrika obuće i galanterije Sarajevo, GP "Igman" itd.

- Nažalost, ne znam baš sve pojedinosti o otkupu tih pet firmi o kojima govorite, ali ću mnogo više o tome znati narednih desetak dana. Ne može se generalno reći da je nešto skupo ili jeftino prodato. Sve to zavisi od niza faktora: ko je kupac, pod kojim uvjetima je nešto kupio, šta će iz toga dalje nastati? U tom kontekstu treba posmatrati i već prodate firme. Ako je osigurano zapošljavanje radnika, modernizacija tehnologije i tržište, onda ne mora samo kupoprodajna cijena biti jedini faktor koji odlučuje o tome.

U posljednje vrijeme kao da se neki PIF-ovi kriminaliziraju. Šta će, inače, Agencija preduzeti o pitanju PIF-ova?

- Radi se o tome da je javna prodaja i putem tendera i javnim upisom dionica. I tu ne možemo praviti neku selektivnu strategiju. Svim pravnim i fizičkim licima dostupan je postupak javnog upisa dionica. Isto tako je i kod tendera.
Ne znam da li ima nekog dogovaranja između PIF-ova u prvom i drugom krugu.

Da li bi u tom slučaja to bila samo stvar PIF-ova?

- Da. U krajnjem slučaju.

Kako ubuduće zamišljate strategiju Agencije na čijem ste čelu?

- U ovih desetak dana, koliko sam ovdje, tražio sam da vidim šta je to privatizirano i koliko smo privatizirali od onoga što je bilo spremno. Ukupan raspoloživi kapital u Federaciji BiH je 18,3 milijarde KM. Od toga je, po prijeratnom Markovićevom zakonu, privatizirano milijardu i 400 miliona KM ili osam posto. U protekle tri godine izvršena je privatizacija svega četiri posto državnog kapitala ili, konkretnije, 817 miliona KM. To je apsolutno nezadovoljavajuće i čitava strategija koju ću zagovarati jeste da se to mora znatno ubrzati i da treba sve subjekte upregnuti u funkciju privatizacije.

Da li će unutar Upravnog odbora za privatizaciju doći do smjena?

- To je najčešće pitanje posljednjih dana. Bit će smijenjeni samo neradnici. Oni koji rade stručno i kvalitetno ne trebaju se ničega plašiti. U ovom poslu me ne interesira stranačka, niti neka druga pripadnost, već samo znanje, stručnost i rad. Jedno je sigurno - da se mora puno više raditi. U tom smislu obavio sam razgovore sa saradnicima i svi su voljni da postižu rezultate. Ako toga ne bude, prvo ću ja podnijeti ostavku. Naravno, ovdje sam došao da radim.

Sigurno ćete revidirati dosadašnji rad Agencije. S kojom namjenom i da li će, u tom slučaju, biti dosta posla?

- Već smo na Kolegiju pripremili okvirni prijedlog programa rada Agencije za ovu godinu, koji će ići na Upravni odbor koji, nažalost, još nismo dobili. Ovo je znatno širi program nego onaj koji je prethodni Upravni odbor usvojio početkom aprila ove godine. Program je dograđen sa aspekta mojih zahtjeva za ubrzanje i proširivanje aktivnosti.

Mnogi misle da bi privatizaciju trebalo provesti što prije. Koliko će za sve aktivnosti biti vremena i hoće li ta brzina eventualno utjecati na kvalitetan tok privatizacije?

- Nastojat ćemo da kvalitet, pravičnost, pravednost i transparentnost održimo na jednom visokom nivou. Moguće je da će u toj brzini ponekad pravičnost biti na neki način narušena, ali sigurno ne namjerno, već s ciljem da se što više državnog kapitala prevede u privatno vlasništvo.

Hoćete li se, ako Bog da, za godinu imati čime pohvaliti?

- Svjestan sam složenosti posla kojeg sam se prihvatio. Najkasnije za petnaestak dana sigurno ćemo znati koliko u ovoj godini državnog kapitala treba prevesti u privatni. Uvjeren sam da je pred nama težak i obiman posao koji se ne može završiti preko noći. Sve ovo zavisi od niza faktora, a ne samo od upornosti i rada Agencije na čijem sam čelu.

Inače, kažu da su moja dva prethodnika došli na ovo mjesto zdravi, a da su izašli sa šećerom. Napominjem da ga već imam.

Dakle, vjerujete u bolje dane?

- Da ne vjerujem ne bih ni bio ovdje. ❑

Stanko Slišković, federalni inspektor Civilne zaštite

Nevolje nas zbližavaju

Gospodine Sliškoviću, još su nam samo kiše i poplave trebale na početku ovog ljeta.

- Ne možemo spriječiti djelovanje prirode, jedino možemo moliti Boga da kiše bude što manje. Učinit ćemo sve što je do nas, jer su to naše obaveze.

Bez obzira na nedonošenje nekih novih zakonskih regulativa, izgleda da sve dobro funkcionira.

- Bez obzira na praznine, radimo na tome da uredimo pravni prostor djelovanja u okviru zaštite i spašavanja kao jednog od sistema u kojem je civilna zaštita glavni organizirani dio tog sistema. Zajedno sa svim federalnim i državnim organima učinit ćemo sve da funkcioniramo kao jedinstven pravni sistem.

Štete su, naravno, ogromne. Kako je trenutno na terenu i koje aktivnosti ste dosad poduzeli?

- Federalna uprava Civilne zaštite je zajedno sa infrastrukturom organa Civilne zaštite na području FBiH, prije svega na području Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog i Srednjobosanskog kantona, poduzela sve aktivnosti na sprečavanju nastajanja težih posljedica. Tako smo pravovremenim djelovanjem građana i organa vlasti na području ovih triju kantona spriječili da dođe do ljudskih žrtava. Nažalost, velike su materijalne štete na poljoprivrednim dobrima, komunikacijama i njihovim objektima. Posebno su velike štete na objektima vodosnabdijevanja i one će se moći naknadno procijeniti. Sad je situacija teška, prije svega u opskrbljivanju životnim namirnicama, u smještaju ljudi, te doturu pitke vode, jer je u mnogim općinama voda zagađena. Angažirali smo veći broj cisterni sa područja drugih kantona koji su pritekli u pomoć, a na temelju zaključaka sjednice Federalnog štaba CZ, kojoj je predsjedavao ministar Nikola Grabovac.

Koliko je pod kontrolom pojava i širenje eventualnih zaraza?

- Posebno vodimo računa o epidemiološkoj i zdravstvenoj situaciji kod stanovništva, jer indukovane aktivnosti ovih elementarnih nepogoda, prije svega, idu ka tome da zbog bakteriološke neispravnosti vode može doći do raznovrsnih bolesti, prije svega u probavnom traktu. U tom smislu, putem nadležnog Ministarstva zdravlja i resornih organa kantona zajedno sa zavodima zdravstvene zaštite kantona, poduzeli smo sve potrebne mjere i naše ekipe već djeluju na terenu. Tako da i u ovom dijelu držimo situaciju pod kontrolom.

Strepilo se, čak, i za branu Modrac, jer je u jednom trenutku nivo nove prelazio kritičnu tačku.

- Srećom, vodostaj se smanjuje, jer su trenutno prestale padavine. Ipak, pre-

dstoji nam puno posla. Saobraćaj je otežan zbog klizišta, a radi se na raščišćavanju prepreka. Pojavila su se klizišta i u Gradačcu, Kladnju, Lukavcu, Banovićima, gdje je došlo do evekuacije i izmještanja ugroženog stanovništa, što je u nadležnosti Kantonalnog štaba Civilne zaštite Tuzla i općinskih štabova koji djeluju i provode mjere zaštite i spašavanja. Nema nekih većih opasnosti poput preljeva preko brane Modrac kraj Lukavca. Ovdje je već situacija pod kontrolom.

Precizirali smo i odnos prema nevladinim organizacijama - UNHCR-u, Crvenom križu i Crvenom polumjesecu, i oni su već stavljeni u funkciju da u skladu sa mogućnostima pruže pomoć.

Tuzlanski kanton je najviše pogođen.

- Upravo tako, i Tuzla je neko vrijeme bila komunikacijski gotovo odsječena od ostalog dijela svijeta. Još kad se tome doda i nedostatak pitke vode, može se mišliti kako je teška situacija.

I Vlada TK je u stalnom zasjedanju, a mi iz Sarajeva koordiniramo aktivnosti da pomoć bude pravovremena i sadržajna.

Hoće li biti finansijske pomoći iz Sarajeva?

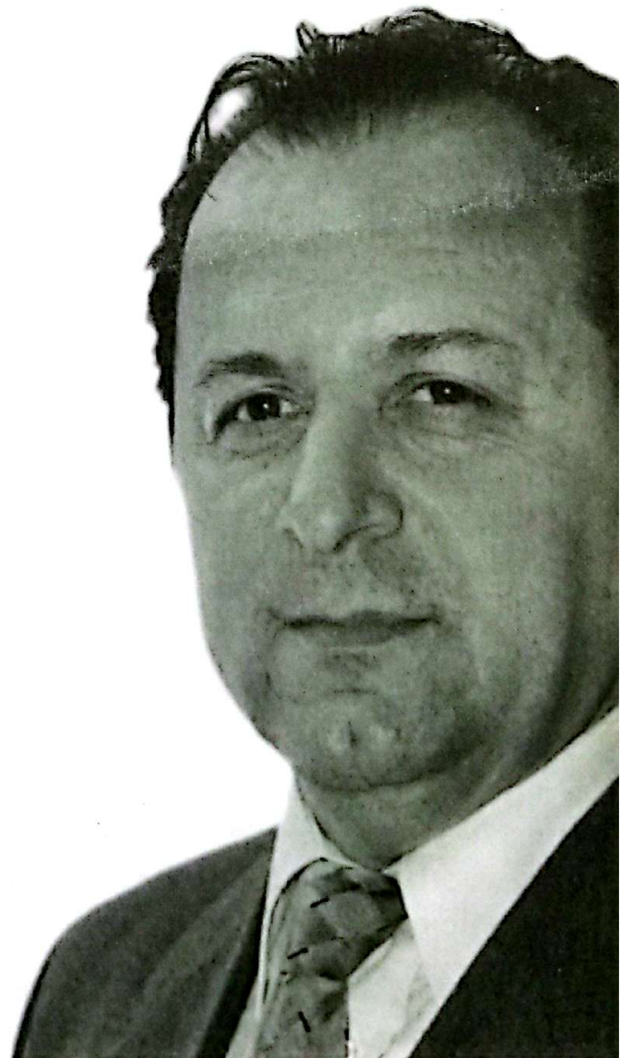
- Kanton Sarajevo je reagirao na telefonski poziv i odmah pomogao, zajedno sa Komunalnim preduzećem "Rad", tako da je za sve što je u mogućnosti na raspolaganju ugroženom području. Dakle, postoji jedan osjećaj za pomoć, a sada se radi na organiziranoj pomoći, kako ne bi došlo do težih posljedica, pa čak i do nekih zloupotreba, jer se teške situacije najlakše koriste za to.

Što se tiče finansijske pomoći, Vlada FBiH će učiniti sve da iz budžetske rezerve dotira sredstvima koliko je moguće. I Federalne robne rezerve bit će na raspolaganju Tuzlanskom kantonu. Animirali smo i Evropsku komisiju i UNHCR, da i oni pomognu koliko mogu.

Ne može se odvojeno posmatrati situacija u RS, osobito u Posavini.

- I u RS, posebno na području Distrikta Brčko i u dijelu Odžaka, teška je situacija. Tamo je Bosna probila nasipe i plavi zemljište. Isto tako i Vrbas. A teško je i u Doboju.

Do Državnog predsjedništva učinit ćemo sve da pokažemo humanost, kako bi svi ljudi osjetili da smo potrebni jedni drugima i da ima smisla pomagati. ❑

Ahmo Kadrić, predsjednik Udruženja građana ratnih vojnih invalida paraplegičara Kantona Sarajevo

Ne trebaju nam socijalni zakoni

Nije li najava o ukidanju invalidnina za one koji imaju oštećenja od 20 do 60 posto svojevrsni probni balon predstojećim reformama preko leđa najugroženije kategorije, koju upravo predstavljate Vi i Vaše kolege?

- Naravno. Znamo mi dobro šta se dešava u Bosni i u kakvoj je ona teškoj situaciji. Mi znamo da je ovdje klasični protektorat i da međunarodna zajednica diktira tempo. Mi znamo da samo možemo sanjati 2.600 američkih dolara koje mjesečno dobijaju njihovi ratni vojni veterani. Kod nas ima ljudi što rove po kontejnerima, i niko neće da im pomogne. Eto, sad nam pričaju kako treba ukinuti invalidnine ispod 60 posto, i da im se treba odrediti nova radna sposobnost. Zamislite, mi paraplegičari u kolicima dosad smo tri puta bili na reviziji. Ovdje izgleda hoće da na nama štede, a oni sebi povećavaju plaće i paušale.

Sastali ste se i sa federalnom ministricom Suadom Hadžović. I ona najavljuje reforme u oblasti boračko-invalidske zaštite.

- Bila je frapirana kad smo joj prije nekoliko mjeseci prezentirali naše probleme. Ne bojimo se nikakvih reformi, jer su naši zahtjevi normalni i opravdani. I paraplegičari, slijepi i ostali trebali bi se mnogo više uključiti u rad komisija koje se bave našom problematikom.

Još nije donesen osnovni zakon u kojem bi bio riješen status RVI, konkretno paraplegičara, čije Udruženje na području Sarajevskog kantona upravo predstavljate.

- Udruženje građana ratnih vojnih invalida paraplegičara Kantona Sarajevo, čiji sam trenutno predsjednik, interesira samo vlast koja treba da radi po Zakonu. I ništa drugo.

Dosta je teška situacija ove populacije i dosad niko nije javno rekao da će naš status biti riješen. Tu su i neriješena imovinska pitanja, lijekovi, pomoć i njega, ortopedski dodaci i pomagala... Jedan dio beneficija preuzet je iz bivše Jugoslavije, dok su neke druge uredbe privremenog karaktera. Tim novim zakonom regulirala bi se i zdravstvena zaštita kao vrlo bitan segment, bez čega je nezamisliv život paraplegičara. To nije samo liječenje, tu je i psihička i fizička rehabilitacija, stambena problematika... Itd.

Svi ovi ljudi krenuli su 1992. godine u odbranu zemlje po Ustavu RBiH, jer su po njemu bili dužni braniti zemlju. U tu borbu ušli smo svjesno i znali smo šta nam se može desiti. Zato je danas ovim ljudima potrebno osigurati uključivanje u društvo, zapošljavanje, prekvalifikaciju, normalan život... Ovoj najtežoj kategoriji moraju se riješiti sve potrebe, od ulice pa do života. Drukčije ne mogu živjeti, jer su to zaista specifični i zahtjevni slučajevi. Zato je, ali i zbog drugih razloga, izuzetno važno donošenje osnovnog zakona.

Još za vrijeme prošle vlasti očekivano je donošenje ovog zakona. I dobro je krenulo.

- Prošla vlast je bila donijela ovaj zakon, i on je prošao Vladu i Parlament, ali je onda sve stalo, jer pojedini nisu bili saglasni sa nekim elementima.
Nova vlast je obećala da će Zakon biti u proceduri do kraja juna ove godine. Međutim, do danas ništa nije urađeno. Makar da su nam to javno rekli.
Isto tako, ne može nam biti jasno zašto nismo sudjelovali u kreiranju tog zakona, jer mi najbolje znamo šta nam treba.

Kao da boračku populaciju, i to upravo onu koja je svoje zdravlje dala u odbrani zemlje, žele zbrinuti nekim socijalnim zakonima.

- Mi ne možemo biti isti (niti nas treba gurati) sa invalidima rada koje trebaju zbrinuti socijalnim zakonima. Valjda RVI trebaju biti na zajedničkom budžetu sa borcima. Odbijamo da nas svrstavaju u socijalnu kategoriju. Mi smo za saradnju sa Ministarstvom za boračka pitanja, odbranu i vojsku. Naravno, nemamo ništa protiv, ali se sa nostalgijom treba prisjetiti beneficija boraca antifašista iz Drugog svjetskog rata. Svjedoci smo koliko nova vlast, pa i međunarodna zajednica, bolje surađuju sa ovim organizacijama, a sa nama slabo. Uporno žele da nas srozaju ispod svakog dostojanstva. To je nečuveno! Moramo praviti u ovom miru državu prava i pravde.
Da nije bilo boraca, šehida-rahmetlija i nas invalida, ne bi bilo ni Sarajeva, drugih gradova, niti BiH. Ustvari, bilo bi Sarajeva, ali bi se zvalo Karadžićevo. I našom zaslugom, zašto to ne reći, danas mnogi udobno i lijepo žive.

Ko vam je od stranih humanitarnih organizacija najviše pomogao?

- Nije niko, osim jedne protestantske humanitarne organizacije iz Austrije.

Niste li često nesretni i ljuti zbog odnosa prema kategoriji ljudi koje predstavljate i kojima pripadate?

- Često dođem u situaciju da molim i da zaplačem. Onda se zapitam da li smo to zaslužili, za što i zbog čega smo se borili da nas tako šikaniraju i potcjenjuju. Možete zamisliti život jednog paraplegičara koji je sa 16 godina uzeo pušku, a danas ga gotovo niko ne vidi. Toliko nam malo treba da bismo i ovakvi kakvi jesmo bili sretni. Treba svako da zna da niko na svijetu nema mirniji narod od nas. Šutimo i živimo. A kako nam je, to mi samo znamo. ❑

Ante Čolak, predsjednik Kantonalnog odbora HSS-a Livanjskog kantona, dopredsjednik HSS-a BiH, zastupnik u Kantonalnoj skupštini

U Livno se vratilo više Srba nego Bošnjaka i Hrvata u RS

Je li dogovoren službeni naziv Kantona iz kojeg dolazite?

- Kako ga god zvali, ne zovu ga kako je dogovoreno i kako bi trebalo... Mogao bi se, recimo, zvati Livanjsko-dinarski ili Livanjsko-tomislavgradski, jer za to ima niz dokaza...

Može li se za proteklih pet godina povući neka politička paralela i kakva je međustranačka saradnja u Livanjskom kantonu?

- Od 1996. godine, kad je i osnovan HSS u Livnu, ja sam predsjednik Kantonalnog odbora ove stranke. Prvo što je nama u HSS-u važno jeste to da je otklonjen nekakav strah kao mač iznad naših glava te da je sve više prave slobode. Ne treba zaboraviti da je HSS prva demokratska alternativa kod bh. Hrvata i da smo državotvorna stranka. Prihvaćamo sve demokratski orijentirane stranke. Naravno da bliže surađujemo sa strankama Alijanse za promjene.

Ko je najviše kriv što iz Livanjskog kantona nisu izabrani zastupnici za Dom naroda i što gotovo ništa ne funkcionira?

- Trenutno stanje u našem kantonu najbolje je opisati tako da mnogi koji su sad na vlasti jesu u određenoj kontradikciji sa vremenom i potrebama ljudi. Ovaj kanton još institucionalno ne postoji, a ne funkcionira ni Kantonalna skupština. Domaćim vlastodršcima upravljaju iz drugih političkih centara moći HDZ-a. Svi privredni resursi su u funkciji samoproglašene hrvatske samouprave. Kanton još nije ovladao vlastitim prihodima. Za šest mjeseci ove godine proračun se puni sa nekih 23 posto. Za isto vrijeme godišnje od cjelokupnog javnog sektora više od 100 miliona maraka ide političkim i ekonomskim centrima moći HDZ-a. S druge strane, postoji niz problema u vezi sa ukupnom demokratskom i ekonomskom tranzicijom, prije svega privatizacijom. Na djelu je blokada života i sabotaža rada federalnih vlasti preko onih koji su ovdje na položaju. Dokaz za to je i neizbor zastupnika u Domu naroda.

Znači li to da je na djelu problem implementacije rezultata lokalnih izbora? HDZ je, ipak, na posljednjim izborima ubjedljivo pobijedio.

- HSS je osvojio 10 posto glasova, a ukupno Alijansa oko 17 posto, plus one stranke koje nisu u Alijansi ali podržavaju naše stavove, što je negdje oko 25 posto. HDZ je dobio dosta manje glasova nego na prošlim izborima, ali je, ipak, ubjedljivo pobijedio. HDZ bi izgubio izbore da mu nije bilo asistencije OSCE-a i mijenjanja izbornih pravila u tijeku predizborne kampanje, te neobjavljivanja sankcija za njihovo najavljeno provođenje političkih aktivnosti na dan izbora. Da ne govorimo o ogromnoj apstinenciji hrvatskog biračkog tijela.

Situacija je takva kakva jeste, prije svega što HDZ uvijek iznova pokreće neke propale projekte sa ciljem održavanja političkog života, jer HDZ više ne postoji kao globalna stranka. Kantonalna vlada ne funkcionira, ali zato postoje ministarske pozicije.

Na drugoj strani, vrijeme je preteklo razne politike tako da se dosad u naš kanton vratilo više Srba nego zajedno Bošnjaka i Hrvata u RS.

Kantonalna skupština nije održana više od dva mjeseca, aktuelne su presude Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda, Izborni zakon...

- Kalkuliraju čelni ljudi u vlasti Livanjskog kantona koji su isključivo vezani za najavljeni referendum HDZ-a. Na Saboru se ništa bitno neće dogoditi, ali ćemo izgubiti dragocjeno vrijeme za rješavanje važnijih problema.

Naši stavovi su vrlo jasni. Ne može se napraviti korektan izborni zakon koji garantira budućnost države BiH bez temeljitih ustavnih promjena. Nedopustivo je da BiH bude prosti zbroj dvaju entiteta, baš kao što je nedopustivo postojanje bilo kakvih entiteta, a kamoli stvaranja nekih novih.

Kad je u pitanju Izborni zakon, važnije nam je da u BiH jačaju snage njezine reintegracije, a ne da nas se prima u Vijeće Evrope s jednim paradoksom, da prihvatimo koncept izbornog zakonodavstva koji ni u čemu ne garantira državnost BiH i povratak ljudi.

Svjestan sam da ovo što govorim može proizvesti određene implikacije, ali niko danas nema pravo lagati građane ove zemlje.

Nedavno je u Livnu prof. dr. Zdravko Grebo izjavio da su, prema onome kako sada djeluju, oba entiteta paratvorevine u odnosu na državu BiH.

- Oni i jesu paratvorevine, ali kako izaći iz svega toga? Federacija je zamišljena kao model reintegracije cijele BiH.

Na posljednjoj konstituirajućoj sjednici Skupštine Livanjskog kantona dio zastupnika je prisegao hrvatskoj samoupravi, dok je drugi dio položio zakletvu uz uvjet da se kaže kako se zaklinju Ustavu BiH i Ustavu FBiH.

- To se i dogodilo na inicijativu grupe zastupnika (ja, Ale Kamber, Tihomir Ćurak i Milorad Broćeta iz Dodikove stranke). Nismo htjeli pristupiti polaganju svečane prisege ako nam predsjednik Skupštine ne potvrdi je li to prisega Ustavu FBiH, Kantona ili države BiH ili nekakvoj samoupravi. I kad nam je potvrđeno prvo, tek tada smo prisegli. Ostali ne znam kako su prisezali, ali prema tome kako je formirana Vlada može se izvući zaključak da su SDA i HSP prisegli hrvatskoj samoupravi.

U posljednje vrijeme smo prisiljeni razmišljati da od stranaka Alijanse formiramo Kantonalnu vladu u sjeni. ❑

Fadil Banjanović Bracika, pomoćnik ministra za izbjeglice u Vladi Tuzlanskog kantona i predsjednik Regionalnog odbora izbjeglica i raseljenih lica u Tuzli

Ja samo glasno i pošteno razmišljam

Gospodine Banjanoviću, kao čovjek iz naroda, poznati ste i po britkom jeziku.

- Povratak je postao svojevrstan biznis za mnoge međunarodne zvaničnike u BiH, a povratnici su još pod šatorima. Stranci vozaju džipove, a putevima do povratničkih naselja ne mogu ni buldožeri. Isto tako ima i domaćih zvaničnika koji na povratku grade svoju finansijsku i političku moć. Oko 40 posto sredstava namijenjenih povratku troši se na administraciju. Ovih dana sam pozvao gospodina Petrischa da izvrši reorganizaciju organizacija koje se bave povratkom kako bi se spriječila pljačka povratnika. Nažalost, još uvijek nema koordinacije u aktivnostima, pa tako, recimo, u Čeliću imamo stotinu kuća koje su popravljene, ali se niko ne vraća u njih. Slično je i u Šekovićima, Zvorniku...

Možete li predstaviti povratak na Drinu zaključno sa 2001. godinom?

- Nakon proteklih godina, koje su sa raznih političkih pozicija proglašavane godinama povratka, konačno je vrijeme da se skinu maske i da se o ovom pitanju progovori otvoreno.

Ne treba zaboraviti da je ovo prva regija koja je pokrenula proces povratka sa Jusićima - 1996. godine. Tad se za svoj prag, iako je već bio potpisan mir, još uvijek "ginulo".

Danas je sve drukčije kad se hiljade ljudi vratilo svojim kućama. Iako još uvijek ima incidenata, ipak je povratak sigurniji. Bit će potrebno još mnogo raditi na sigurnosti i zaštiti osnovnih ljudskih prava, te na rasvjetljavanju dosadašnjih ubistava i drugih incidenata. Mora se pristupiti sistemskom rješavanju zdravstva, školstva i socijalne problematike. Na tom ispitu vlasti RS-e ne smiju pasti, jer mogu izgubiti podršku stotina hiljada Bošnjaka i Hrvata, ali i miroljubivih Srba, koji čine većinu u ovom narodu.

Na drugoj strani, iskreno se mora pokazati dobra volja vlasti u FBiH da omogući i garantira povratak Srba. Naravno, oni su to do sada i dokazali.

Zar nije pitanje povratka u posljednje vrijeme postalo periferno?

- Povratak je postao samo dobro političko oružje u predizbornim kampanjama. U narednom periodu država mora pokazati veći ineteres, ali se i povratnici moraju bolje organizirati. Posebno je važno, jer smo mi specifična regija u kojoj je proces povratka odmakao u odnosu na ostatak države. U ovom trenutku se oko 150 hiljada ljudi nalazi u procesu povratka kućama. Tim procesom treba koordinirati na jedan temeljitiji način, povratak više nije političko, nego ekonomsko pitanje. Preko 5.000 povratnika je u Janji svojim znanjem i sredstvima proizvelo hiljade tona hrane i sve to sada truhne u podrumima jer nema kupaca. To je neshvatljivo.

Kako se ostvaruju uvjeti za vjerski život i njegove slobode? Koliko je porušeno džamija i uopće vjerskih objekata na području Tuzlanskog kantona i šta je dosad obnovljeno?

- Kad je riječ o vjerskim slobodama u mjestima povratka, evidentno je da su se one povećale u posljednjoj godini. Tako su ovog Bajrama Bošnjaci bez ikakvih incidenata klanjali bajram-namaz. Skoro da nema povratničkog naselja gdje nije klanjan bajram-namaz. U ovom dijelu Podrinja obnovljeno je nekoliko džamija, i to ona u Hajvazima, odnosno Capardima, u općini Osmaci, zatim džamija u Grbavcima, na Kula-Gradu, a pripremljena je obnova još nekoliko džamija u Zvorniku i okolini. Jedino čime nismo zadovoljni je činjenica da na Diviču još uvijek na mjestu džamije stoji crkva, a džamija se ne može izgraditi iako u ovom mjestu nikad nisu živjeli Srbi. Slično je na Kula-Gradu, gdje je naknadno sagrađeno nekoliko pravoslavnih vjerskih objekata iako pravoslavci ovdje nikad nisu živjeli niti sada žive. Sramotno je da su naši Bošnjaci prepušteni sami sebi i da šest godina poslije rata još uvijek nisu očišćeni temelji stotina porušenih džamija.

Kako upoređujete imovinske zakone u jednom i drugom bh. entitetu?

- Poznato je da se srpskim povratnicima uručuju ključevi obnovljenih stanova i kuća koje mahom prodaju ili iznajmljuju, dok bošnjačkim povratnicima jedva obezbjeđuju šatore ili ih deložiraju na ulicu. To nije isto i to je žalosno. Onda je nekorektno samo deklarativno govoriti o kršenju ljudskih prava.

Nekad ste se suprotstavljali nehumanim deložacijama, policijskim akcijama, pendrecima po leđima ovih nesretnika. Jeste li se umorili od toga?

- Nije se Fadil Banjanović umorio, već mu zdravlje u posljednje vrijeme nije baš najbolje. Ali, ko ga za to pita!? Neki se možda ospu kad javno progovorim. Uvijek sam se suprotstavljao nepravilnostima. I uvijek ću to činili bilo me ili ne na ovom ili nekom drugom mjestu. Ja samo glasno i pošteno razmišljam.

Kakva je suradnja sa sličnim prognaničkim udruženjima i savezima?

- Održavamo stalne kontakte sa nevladinim organizacijama u Hrvatskoj, Srbiji, Vojvodini i cijeloj BiH. Jedino se na taj način, međusobnim uvažavanjem, može osigurati budućnost na ovom prostoru. Ja se nadam da će takav princip međusobnog uvažavanja osigurati ovoj zemlji mir i stabilnost. Drugo je pitanje koga ćemo voljeti, ali se međusobno moramo uvažavati.

Šta ćete raditi ako Vas smijene i kad ćete se vratiti u svoje rodno mjesto pokraj Zvornika?

- Ovo mjesto mi znači samo milion obaveza, odsustvo od porodice, ugroženo zdravlje. Uvijek sam bio za toprak. To je nešto najdraže i najljepše. ❑

Amor Mašović, predsjednik Državne komisije za traženje nestalih osoba

Nastavi li se ovako, i naša će djeca biti izložena agresiji

Gospodine Mašoviću, šta danas znači Državna komisija za traženje nestalih osoba i koliko je u ovom trenutku realan takav naziv?
- Taj naziv danas u BiH mnogo govori i znači. Ova Komisija je pravni sljedbenik Komisije koja se u ratu zvala Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika. U toku rata se bavila živima, a ova danas, nažalost, onima koji nisu preživjeli logore, progone, masovna strijeljanja, likvidacije, silovanja...
Državna komisija još uvijek egzistira samo na papiru, iako je njeno mjesto u Dejtonskom sporazumu među onim državnim institucijama čiji je opstanak dozvoljen. Ona danas de joure i de facto postoji, ali nema nikakvih izvora finansiranja.
Na drugoj strani, postoje entitetske komisije, koje su osnovane zbog nemogućnosti dogovora oko postojanja institucija na državnom nivou. Vlada FBiH je 1997. godine formirala Federalnu komisiju za nestale osobe, koja je trebala biti sastavljena od predstavnika hrvatskog i bošnjačkog naroda i djelovati i na prostoru RS-a, jer su mahom tamo nestali Bošnjaci i bosanski Hrvati.

U toku zimskog perioda moralo se stati sa ekshumacijama. Kakve aktivnosti slijede na proljeće?
- Aktivnosti se, zapravo, nikad ne prekidaju, već samo ekshumacije, jer to onemogućava snijeg i zaleđena zemlja. Za daljnje aktivnosti imamo sve prethodno isplanirano.
Broj onih žrtava koje su dosad ekshumirane a još uvijek nisu identificirane dostigao je, nažalost, brojku od skoro šest hiljada. Od toga veliku većinu (više od pet hiljada) čine Bošnjaci, od čega je oko četiri hiljade Srebreničana.

Zašto ovaj proces ipak ide sporo? Je li u pitanju možda novac ili nešto treće?
- Novac do sada nije bio problem, već činjenica da se identifikacijama pristupalo uglavnom tzv. klasičnim metodama identifikacije – prepoznavanje odjeće, obuće, lični predmeti, dokumentacija... Posljednjih nekoliko godina većina žrtava ekshumirana je iz tzv. sekundarnih grobnica. To znači da su žrtve prvobitno bile sahranjene na određenim lokalitetima, a zatim su ih zločinci - najvjerovatnije isti oni koji su ih i likvidirali - otkopavali i prebacivali na druge ili treće lokalitete. Pritom su uništavali leševe, tako da je još više otežan rad na identifikaciji.

Svakako da su sve ove aktivnosti usko povezane sa Haškim tribunalom?
- Uvjereni smo da ovo što radimo itekako doprinosi procesu hapšenja i suđenja ratnim zločincima. I ja sam do sada u dva navrata svjedočio pred Haškim tribunalom - u procesu protiv upravnika fočanskog logora i oko zločina u Višegradu. Očekuju me svjedočenja u makar još tri slučaja. Ljudi griješe kad misle da je naš zadatak isključivo u tome da pronađemo, identificiramo i predamo žrtvu njenoj porodici. Naš zadatak je znatno složeniji i direktno se tiče prikupljanja i dokumentiranja svih činje-

nica koje su potrebne Haagu. Naš zadatak je da pronađemo i svaku čahuru, zrno u tijelu, da utvrdimo šta je uzrok smrti svake od žrtava. Posebno sam zadovoljan radom i saradnjom sa uredom haškog tužioca. Protekle godine smo zajedno radili na ekshumaciji više od hiljadu srebreničkih žrtava.

Nakon deset godina, imate li namjeru odmoriti se od svega ovoga?

- Bošnjaci previše pričaju o tome da nam se ovo dogodilo posljednji put, da nam se nikad više neće dogoditi i da sve ovo nećemo zaboraviti. A konkretno ništa ne rade da tako ne bude. Ovo je naš mali pokušaj da pomognemo da se ubuduće Bošnjacima ne događa ono što im se događalo po ko zna koji put u historiji.

Ima li ponosa poslije sveopćeg poniženja i je li tog poniženja zaista bilo previše?

- Nisam siguran da u Bošnjaka ima dovoljno ponosa. Ili ga ne znaju iskazati. A poniženja je bilo previše. Ali kao da se plašimo da zločincu kažemo da je zločinac, a da smo mi žrtve. Nastavi li se ovako, i naša će djeca biti izložena agresiji.

Nažalost, u ovom Vašem poslu žrtve su (p)ostale samo obične brojke...

- Dosad je evidentirana 27.731 žrtva. Procjene nekih međunarodnih institucija govore da je brojka bliža onoj od 30 hiljada. Dosad je ekshumirano oko 12.700 žrtava. Od tog broja je ekshumirala Državna komisija sama ili u saradnji sa istražiteljima Haškog tribunala. Preostale žrtve su ekshumirane u drugom entitetu, dok je nešto više od 350 žrtava ekshumirala komisija pri HVO-u.

I sina ste upoznali sa teškim poslom koji obavljate. Pored svega, krase vas skromnost i vrlina.

- Čovjeku je najteže kad je u ulozi roditelja. Bilo je situacija gdje sam se lično izlagao smrtnim opasnostima, kad mi je život doslovno visio o koncu i kad sam izvođen na egzekuciju nakon jedne neuspjele razmjene. Ali, zaista se nama svima najteže suočiti sa dječijom smrću. I u takvim situacijama bili smo na stotine puta. Npr. ja sam iz jame duboke 22 metra, zajedno sa kolegama, iznosio dijelove skeleta jedne bebe koja je imala pet mjeseci. To su trenuci kad se čovjek stavi u ulogu roditelja i ne znaš kako bi se ponašao. Radeći ovaj posao s vremenom su nam se nekako sve slike urezale u sjećanja, pa smo mislili da ćemo vidjeti lik sa fotografije kad nađemo nekog nestalog. Tako smo na neki način otvrdnuli suočavajući se sa svim tim teškim trenucima. ❑

Dr. Zijad Hadžiomerović, načelnik mostarske općine Stari Grad

Neko hoće aktivnu Herceg-Bosnu

Gospodine Hadžiomeroviću, od imenovanja Upravnog odbora Zavoda zdravstvenog osiguranja HNK kao da se posebno na jednu stranu Mostara (istočnu) vrši pritisak da se donese odluka o ujedinjenju dvaju zavoda, onog iz HNK-a i drugog iz Zaadnohercegovačkog kantona.

- Posljednjih dana svjedoci ste jedne dramatične situacije u zdravstvu Mostara i HNK-a, koja je nastala usljed toga što je ministar Nikola Grabovac 15. januara blokirao račun Zdravstvenog osiguranja HNK-a i prebacio ga u Sarajevo. Od tog momenta mi više ne raspolažemo novcem. Vi znate da je zdravstvo u svim kantonima na neki način opterećeno, tako da je u Mostaru dosta teška situacija, pacijenti iz Mostara ne mogu odlaziti u druge centre pa su njihovi životi u pitanju. Simptomatično je da je ova odluka došla nakon više pokušaja gospodina Mišanovića, ministra zdravstva, inače člana SDP-a, i ministra Grabovca da objedine račune dvaju kantona, i to Zapadnohercegovačkog i ovog našeg, što je protuustavno. Nakon intervencije OHR-a, prije nekoliko dana, na sjednici Vlade donesena je odluka da se otvori jedan račun, sredstva se ne prebacuju na raspolaganje direktoru, zamjeniku direktora i Upravnom odboru, nego se daju na raspolaganje Vladi Kantona, predsjedniku i zamjeniku Vlade, što je začuđujuće. Mislim da je to usporavanje integracije zdravstva. Računam da će se i dalje situacija komplicirati. Grabovac i Mišanović su osjetili bošnjačku slabost pa su krenuli agresivnije, kako bi uspostavili jednu funkcionalniju Herceg-Bosnu. Sad imate situaciju da funkcionira Međužupanijski zavod, i tu nije uključen samo tzv. bošnjački dio Kantona. U pitanju je opstanak bolnica u Konjicu i Jablanici. Ovdje je očigledno da Alijansa radi protiv Alijanse.

Ministar Grabovac je podijeljenoj mostarskoj delegaciji prvo zaprijetio, a kasnije i ispunio obećanje da će po cijenu izazivanja haosa izdati naredbu o otvaranju računa kojim bi on upravljao.

- S idejama ministra Grabovca najviše se sukobljavao direktor tzv. bošnjačkog Zavoda PIO, gospodin Opijač. U međuvremenu je putem medija krenula opća kampanja inicirana iz SBiH, da se opozove direktor Opijač, iako je on iz iste stranke. Do sada odluku ministra finansija na svojoj koži osjećaju samo zdravstveni radnici u istočnom dijelu Kantona. U svem ovom mraku treba zahvaliti Kliničkom centru u Sarajevu, koji nam nesebično pomaže i stalno su tamo imali razumijevanja za naše probleme.

U posljednje vrijeme su Vas napadali i neki pojedinci iz boračke populacije u Mostaru. O čemu se zapravo radi?

- Tu je negdje i istina. Naime, u ovo teško vrijeme posebno su kulminirali stambeni problemi. Mnogo je sličnih zahtjeva ugroženih porodica, posebno

onih šehidskih i poginulih boraca, ili npr. RVI. Na drugoj strani, u posljednje vrijeme stambeno su situirani neki koji se mogu sami o sebi brinuti i koji nisu socijalni slučajevi. E, sad u tom raskoraku moramo praviti i neke poteze koji su bolni, pa je i normalno da se to svima ne može svidjeti. Eto, počela je otvorena polemika između nas i građana kad smo pokušali ispraviti neke ranije propuste. Ne treba zaboraviti da je na području naše općine našlo utočište najviše onih koji su prije desetak godina pokrenuti iz svojih kuća.

Šta znači biti načelnikom jedne mostarske općine, konkretno Stari Grad? Kakva je budućnost jedinstvenog Mostara i jeste li optimist? Koliko je u svemu ovome dobra stvar imati šest općina, jednu gradsku Upravu i gotovo podijeljen Kanton?

- Općina Stari Grad je općina sa najviše problema. Međunarodna zajednica puno traži od nas a nama su bez novca ruke zavezane. Ove probleme ćemo pokušati djelimično prevazići povoljnim kreditnim linijama. Posebno se to odražava na stanogradnju i nova radna mjesta.

Ja sam optimist, jer sve ide nabolje. Ovu tvrdnju mogu potkrijepiti sa bezbroj primjera, a oni se mogu vidjeti na svakom koraku. Nisam za ukidanje mostarskih općina. One su tipične gradske općine i imaju ograničene funkcije. Njihova općinska vijeća su multietička, kao što je i ono u Starom Gradu, u kojem ima 12 vijećnika Bošnjaka, a 13 iz reda srpskog i hrvatskog naroda. Dakle, u svakoj općini dominiraju dva naroda, pa i u mojoj, i ovo su zaista pravi nukleusi budućeg jedinstvenog Mostara, koji je neminovan. U ovom slučaju šest općina ljudi su nam bliži i prisniji, na ovaj način najlakše i najbrže čujemo za njihove probleme. Sreća je što se i u Gradskoj upravi na pozitivan način osjeća prisustvo Nevena Tomića.

Kako vidite položaj općine Stari Grad u kontekstu ostalih pet općina, Gradske uprave i Kantona? Kako surađujete?

- Sa Gradskom upravom dobro surađujemo, a sa Kantonom slabo. Za sve ovo ima više razloga - prije svih tu je ljudski faktor i politička opcija. S druge strane, Kanton je u teškoj situaciji. Najnoviji su zahtjevi SDP-a iz Jablanice i Konjica da sadašnji kantonalni premijer Omer Macić odstupi sa ove funkcije. Raspoložen sam za svaku vrstu saradnje i svaka pomoć je dobro došla. Normalno je da najviše očekujem od Kantona, ali te pomoći, nažalost, do sada nije bilo. □

Mr. Zijad Bajramović, bivši direktor BH "Gasa"

Politički otkaz magistru elektrotehničkih nauka

Zašto ste dobili otkaz u BH "Gasu"?

- Iznenadili ste me ovim pitanjem, jer sam mislio da ćete me pitati o smjeni sa funkcije direktora BH "Gasa". Prethodno su mi najavili da ću danas (petak) dobiti otkaz. I evo, kako saznajem, to se, nažalost, i obistinilo. Po zakonu imam pravo još dva mjeseca da budem zaposlen u BH "Gasu", ali, kako sam informiran, odluka će biti tako napravljena da ni ta dva mjeseca ne moram dolaziti na posao. Sve s ciljem da me se što prije riješe. Ovo je zaista neviđena hajka.

Nekako je nelogično da ste sa funkcije generalnog direktora došli u situaciju da dobijete otkaz. Ima li ovdje ikakve logike?

- Naravno da nema nikakve logike. Prvo, da bi neko dobio otkaz, mora prekršiti neka pravila preduzeća, a ja to nisam. Trebam, navodno, dobiti otkaz kao tehnološki višak.

Na koji način ste izabrani za direktora BH "Gasa"?

- Došao sam konkursom, imenovan na četiri godine, a smijenjen u pola mandata.

Šta ste po struci?

- Magistar elektrotehničkih nauka.

Kako ste, kao magistar, mogli biti proglašeni tehnološkim viškom?

- Vidite da je sve moguće. Teško je to objasniti, ali se sa sigurnošću može ustvrditi da sve ovo oko mene ima političku pozadinu. Firma koja pozitivno posluje i koja zapošljava nove radnike, jer je tako koncipirana i kreirana, koja ima godišnji promet od 40 miliona dolara, treba da ide samo naprijed, a ne da otpušta stručne i školovane kadrove. Nisam u stanju da objasnim sve ove nelogičnosti u koje je politika duboko umiješala svoje prljave prste.

Ko je najveći krivac zbog toga?

- Mislim da je krivac novi direktor Huso Hadžidedić koji, očigledno, poslušno izvršava nečije naloge. Hadžidedić je bio bivši kantonalni premijer i ratni direktor "Energopetrola", kojeg je za vrijeme svoje vladavine uvalio u milionske dugove. Eto, to su njihovi kadrovi.

Čije naloge izvršava?

- Naloge Fejsala Hrustanovića, predsjednika Upravnog odbora BH "Gasa", koji je i mene smijenio sa mjesta direktora, i to bez ikakvog obrazloženja. Očigledno je da sam im direktna smetnja za realizaciju određenih poslova u BH "Gasu". Ako ima optužbi protiv mene, onda je konačno trebala biti i ta prijava. Jer, da je bilo ikakvog razloga, oni bi mi je vrlo rado sastavili i bacili na sto.

Jeste li smijenjeni sa funkcije generalnog direktora BH "Gasa" ili je bila redovna procedura?

- Smijenjen sam pod optužbom "prekoračenja ovlaštenja i zloupotrebe položaja". Ta optužba nikad nije dokazana. Znači, smijenjen sam nezakonito, jer niko još nije dokazao nijednu optužnicu protiv mene. Sve su optužbe, inače, bile paušalne i bez ikakvih argumenata.

Na kojim poslovima ste radili poslije Vaše smjene?

- Raspoređen sam na mjesto saradnika za komercijalu i to bez nekih posebnih zadataka. Niko nije od mene tražio nikakvo mišljenje ni o čemu. Ja sam sve to prihvatio i izvršavao zadatke. Zauzvrat mi je, eto, najavljen raskid radnog odnosa i ponuđeno mi da to bude sporazumno, na što, naravno, nisam pristao.

Jeste li se ikome žalili, ako imate kome?

- U Odluci o razrješenju nema ni obrazloženja, ne piše kome se mogu žaliti niti ima pouke o pravnom lijeku. O mojoj smjeni sam upoznao sve one koje je trebalo upoznati. Ali, ništa nije pilo vode.

Tražit ćete i zaštitu prava na rad?

- Svoja prava ću, naravno, zaštititi kod nadležnog Suda. Mislim da je pravda na mojoj strani i očekujem neku sudsku privremenu odluku.

Je li, ipak, u pitanju urota protiv Vas?

- To je očigledno. Nijedan argument za smjenu nije postojao, a posebno za davanje otkaza u firmi koja pozitivno posluje. I da u takvoj firmi jedan magistar tehničkih nauka može biti višak!

Jeste li nešto drugo htjeli dokazati u nedavnim pismima koja su objavljivana u nekim dnevnim listovima?

- Tim pismima samo sam želio skrenuti pažnju javnosti na dešavanja oko BH "Gasa" i oko moje smjene. Poslije moje smjene došlo je i do direktnih i indirektnih šteta u BH "Gasu", jer se, očigledno, novo rukovodstvo još nije snašlo.

Svojevremeno su Vam spočitavali izrazito visok LD dok ste bili na mjestu prvog čovjeka BH "Gasa". Koliki je trenutni LD vašeg nasljednika?

- I novi direktor BH "Gasa" zadržao je isti LD, i to 3.600 KM. Tačnije, njegov LD je za 20 posto veći nego što sam ja imao. Uprava je zadržala sve prinadležnosti koje je imala i ona prethodna. Inače, i tad je plaću utvrđivao Upravni odbor, a ne direktor. ❑

Tomislav Grizelj, vlasnik i generalni menadžer kompanije "Grizelj" iz Sarajeva, dobitnika dvaju novih međunarodnih priznanja za kvalitet

Politika me ne interesira, mjesto mi je u biznisu

Gospodine Grizelj, iskrene čestitke za dva nova priznanja. Možete li nam pojasniti o čemu se radi?

- Radi se o dva međunarodna priznanja, i to o Platinastoj zvijezdi i Zlatnoj plaketi za kvalitet. Prvo dolazi od Bussiness International direkcije, koja egzistira od 1963. godine a već 17 godina vodi međunarodnu asocijaciju o kvalitetu i svake godine ta asocijacija mijenja mjesto ove ceremonije. Ove godine će to biti u Parizu. U okviru međunarodne konferencije o kvalitetu ustanovljena je i nagrada koja se dodjeljuje u različitim kategorijama. Tako je ove godine Dioničarskom društvu "Grizelj" iz Sarajeva pripala čast da primi ovo visoko međunarodno priznanje koje se bazira prvenstveno na primjeni certifikata ISO 9000 (i ostalih), a i kao proizvođač opreme koja ima tzv. prestižni CE znak, znak sigurnosti koji danas u Evropi znači mnogo, jer je to jedna od barijera izlaska roba na tržište EZ. Međunarodno priznanje od BID-a bit će nam uručeno 20. maja u Parizu. Drugo, 30. internacionalna nagrada za kvalitet bit će uručena 27. maja, isto u Parizu. I ona se bazira na kvalitetu firme i onom što ona sa svojim kvalitetom usluga i roba može ponuditi jednom tržištu.

Nesumnjivo da su ove dvije nagrade u našoj zemlji, koja još grca od ratnih i poslijeratnih posljedica, pravo osvježenje, i doprinose afirmaciji BiH u svijetu.

- Ispada da sam ja glasnik dobrih vijesti. D.D. "Grizelj" sa svojim kćerkama - firmama u Hrvatskoj, Sloveniji i Austriji, čini već jedan fini ambijent kroz promociju bh. gospodarstva na zapadnom tržištu. U svakom slučaju, jedno ovakvo priznanje nije došlo napamet. A još više, imidž naših firmi postaje prepoznatljiv u mnogim evropskim međunarodnim krugovima koji nas, ipak, kao što vidite, zorno prate. I njima je u interesu što će promovirati i naš kvalitet, a da ne govorim o drugim pratećim aktivnostima koje se sprovode na sličnim susretima. U svakom slučaju, to je prilika za promociju BiH i njezina gospodarstva. Druga je stvar koliko će neke druge kolege znati to iskoristiti.

Možete li nam ukratko približiti poslovnu organizaciju i proizvodnju u Vašim kompanijama?

- Sama djelatnost firme "Grizelj" bazira se na termoenergetici, gasnoj tehnici, tretmanu pitkih, industrijskih i otpadnih voda, kao i transportu tih voda; zatim na klimatizaciji i hlađenju. To je u grubim crtama djelatnost koja se može navesti i za ostale naše firme. Naša kćerka firma ITG iz Sarajeva je proizvođač tehnološke opreme i ona je nukleus svih tih proizvoda koje naše druge firme plasiraju na tržište.

Kako bi se vaši poslovni rezultati mogli iskazati u brojkama za prošlu i koji su planovi za ovu godinu?

- U svakom slučaju, rezultati su ispod naših planova i očekivanja. Razlog za to je neprisustvo ambijenta koji je potreban da bi se moglo bolje i drukčije raditi i poslovati. Političari su nam do sada trebali stvoriti bolji ambijent kako bi u BiH došlo nešto svježeg novca za pokretanje domaćeg gospodarstva. Poznato je šta je donijela privatizacija, a šta period poslije nje. Mnoge firme gube imidž kod stranih firmi koje su trebale doći na bh. tržište.

Nemalo puta ste isticali da Vas interesira samo rad, a ne nikakve politike.

- Ogromna je prednost naše firme što nije nacionalno obojena i što u njoj rade pripadnici svih konstitutivnih naroda. Nisam, niti želim biti politički angažiran, jer smatram da mi je mjesto u poduzetništvu i biznisu.

Šta za Vas znači konkurencija i kako se nosite sa mnogobrojnim zakonskim nelogičnostima?

- Bez imalo prepotencije slobodan sam reći da na bh. tržištu nemamo zvanične konkurencije, pa čak ni na prostorima ex-Jugoslavije. Jer, u ove 24 godine našeg postojanja iza nas je negdje više od dvije hiljade objekata koji se nalaze na tim tržištima i koji nam daju opravdanu nadu za ponovno uspostavljanje poslovnih veza.

"Grizelj" će sigurno istrajati i biti dobar most gospodarstva na području bivše Jugoslavije, ali i van njenih granica.

Ne samo što ste dugo godina biznismen za primjer, već pomažete i drugima. Sarajevsko naselje Stup bilo vam je polazište za poslovne uspjehe, iako ste rođeni u Hrvatskoj.

- Rođen sam u Hrvatskoj, ali sam se odlučio da živim i na području Sarajeva. Ja sam kosmopolit i živim tamo gdje radim. Svi objekti koje smo gradili samo su dobra djela, pa nas i drugi trebaju slijediti. Širom su otvorena vrata naše firme svim mladim kadrovima koji žele da se obrazuju, i to će biti nove snage koje su potrebne "Grizelju".

Posljednje uspjehe u Sarajevu ćete nastaviti sedmicom firme "Grizelj".

- Tu sedmicu popularno smo nazvali "Dani firme Grizelj", koji će se u Sarajevu održati od 22. do 26. aprila. Za tih pet dana očekujemo dobru posjetu gostiju koji će proći kroz razne seminare. Aktivnosti se nastavljaju i seminarima van BiH, i to npr. u Opatiji, Dubrovniku... Tu su naše prilike da mnogima prezentiramo šta naša firma nudi u narednom periodu. ❑

Zahid Crnkić, predsjednik Saveza RVI BiH

Mi smo svakoj vlasti opozicija

Kako je, gospodine Crnkiću, danas biti na čelu ratnih vojnih invalida BiH, konkretno onog dijela koji se borio na strani Armije RBiH?

- To mi je čast i priznanje, ali i obaveza, posebno zbog toga što je u toku pritisak našeg članstva da se neke stvari poboljšaju, da se zaustave minimiziranja naše odbrambeno-oslobodilačke borbe. Mi smo bili borci koji su u pravednoj borbi branili svoju zemlju, a danas smo invalidi tog rata. Tražimo samo da ova država donese zakon i uredi oblast za branioce BiH. Bili bismo najsretniji da se donese zakon na nivou BiH koji bi štitio ovu kategoriju. Mi smo ratni vojni invalidi, a ne stradalnici rata, pa hoće da oduzmu i to "ratni" i da budemo samo "vojni invalidi".

Kako sarađujete sa kolegama u RS-u i sa onim iz HVO-a?

- Činjenica je da postoje invalidi i u RS, a i u tzv. Herceg Bosni. I s njima dobro sarađujemo, posebno u posljednje vrijeme.

Šta je oko zapošljavanja ili osposobljavanja RVI za neka nova radna mjesta?

- Napravljeni su neki pomaci oko zapošljavanja RVI. Malo je RVI koje zapošljavaju privatnici, jer njima trebaju zdravi i sposobni. Određen broj RVI smo prekvalifikovali i doškolovali za ciljano radno mjesto. U svoj toj našoj borbi pokušali smo da osujetimo vladu da donese jedan nemoralan zakon i da ukine prava svim invalidima koji imaju vojni invaliditet ispod 60 posto. I to bi bilo pola našeg članstva, a to su ljudi koji danas primaju po 50 KM.

Česte su i revizije.

- Mi smo za određene revizije. Svi su za nas legalni RVI. Druga je stvar što neko nije dobro radio svoj posao. Mi nemamo ništa s tim.

Neki iz vlasti su istovremeno kroz novine i druge medije provukli informaciju kako su protestna okupljanja naručena i ispolitizirana.

- Mi smo nevladina i vanstranačka organizacija i borimo se za svoje članstvo. Sigurno je da svaka aktuelna vlast želi da nas pridobije i "kupi". Mi smo svakoj vlasti opozicija i partner. I na ovom posljednjem skupu pokazalo se šta aktuelna vlast misli o nama. Smatram da smo u demokratskim okvirima pokazali svoje nezavodoljstvo. Puno je ovdje apsurda, pa se tako u našim parlamentima rješavaju manje značajna pitanja i donose zakoni o ribolovu i koječemu drugom, a o problemima RVI neće ni da raspravljaju. To je ono što boli.

Kao da je u toku vrijeme zaborava naše najbliže prošlosti u kojoj ste, na kraju krajeva, i Vi izgubili dio svoga tijela. Oprostiti možemo ali, valjda, ne bismo smjeli zaboravljati.

- Kad se sve sabere i oduzme mi smo najveći gubitnici. Trebamo oprostiti, ali ne smijemo zaboraviti zbog budućnosti naše djece. Izgleda da bi najbolje bilo da nas nikako nema. Vidite kako polahko kompromitiraju i kriminaliziraju naše komandante i našu borbu. Time neko svjesno ide naruku međunarodnoj

Zaim Backović, predsjednik Jedinstvene organizacije boraca BiH

Je li moguće da su svi Bošnjaci kriminalci?

Koje su najosnovnije poruke boračke populacije nakon završenog Kongresa JOB-a? Kakav je danas borački status, a kakav bi trebao biti?

- Radi se o parcijalnim interesima i manipulaciji borcima, i to na način da se kroz praksu koja je i nekada bila, odnosno nastavljanje rješavanja boračkog pitanja kroz nacionalno pitanje, stvaranje puteva za neformalna i parcijalna rješenja i svođenje rješavanja na kantonalni nivo. Ti koji su bili legalni imaju najslabije riješen status, svi oni koji nisu bili legalni imaju riješen status. Mi smo u 12 tačaka dostavili svoje zahtjeve, pokušavajući da preko njih sublimiramo problematiku i uopšte nas se više ne tiče zakon, tražimo svih 12 tačaka da se riješi.

Moramo Vas pitati i o otpuštanju 10 hiljada vojnika. Sumnja se i u njihove otpremnine?

- Bio sam protiv otpuštanja vojnika, znao sam da se ne može riješiti socijalni status davanjem otpremnina. Mislim da se to trebalo rješavati na drugi način. S druge strane, bio sam protiv smanjenja broja vojnika, vojske na Balkanu, a ne samo u BiH. Ne može se vršiti permanentno smanjivanje vojske u FBiH bez smanjenja broja vojnika u susjednim državama, jer tada dobijamo situaciju koju smo imali 1992. godine.

Zašto strani investitori izbjegavaju ulagati u BiH?

- To je tako. Kad je Sarajevskom kantonu premijer bio Beriz Belkić, a sticajem okolnosti ja ministar, znam da je direktno uloženo milijardu i 500 miliona KM u ovaj Kanton, i to u periodu od decembra 1998. do januara 2001. godine. Mogu navesti nekoliko primjera poput *Merkatora*, preko 60 miliona, tu je i Tvornica *Dallas*, *Coca Cola*, *Sabix*... U januaru 1999. godine imamo zaposlenih 72.000, a u januaru 2001. godine 89.000 radnika.

Bilo je dosta polemike i oko Vaše nedavne izjave da se protiv 860 Bošnjaka vode krivični postupci. Odakle podaci?

- Vi ste novinar, istraživač, imate više mogućnosti da saznate što uz pomoć biblioteka, novina... I ja sam iskoristio sve te mogućnosti i sabrao imena i prezimena ljudi. Tačno 860 visokoobrazovanih ljudi se procesuira. Mi smo mali narod, možete misliti šta znači 860 obrazovanih ljudi.

Mnogi vas tu pokušavaju usmjeriti na vodu kako to radite zbog toga što se procesuira i vaš brat Enver. Je li to tačno?

- Nije istina. Šta me ponukalo? Ponukali su me naslovi po novinama i kojekuda da je "Backović dozvolio da *Merkator* otvori prodajni centar", a niko nije rekao da je "Backović dozvolio da uđe 60 miliona, da se zaposli 600 ljudi". Ili ono da je "Backović omogućio Bakiru Alispahiću da kupi *Automehaniku*", a niko nije pročitao objavljeni tender za *Automehaniku*. Pozovu me na razgovor i kažu da je podnesena prijava protiv mene, i to anonimna. I onda novine o tome pišu. Natjeralo me to što je moj rahmetli prijatelj Pašić u mezaru, što je Bušatlić debelo

obolio, što niko ne vodi o tome računa. Je li moguće da su svi Bošnjaci kriminalci?

Kako je moguće da se vrate depozitna carinska sredstva Miru Aniću, direktoru "Am-Špeda" iz Orašja, kad se protiv njega vodi krivični postupak zbog carinskih prevara? O ovom slučaju je upoznat i CAFAO, a posljednje (nezvanične) informacije govore da bi visoki predstavnik mogao posegnuti i za smjenom ministra Nikole Grabovca.

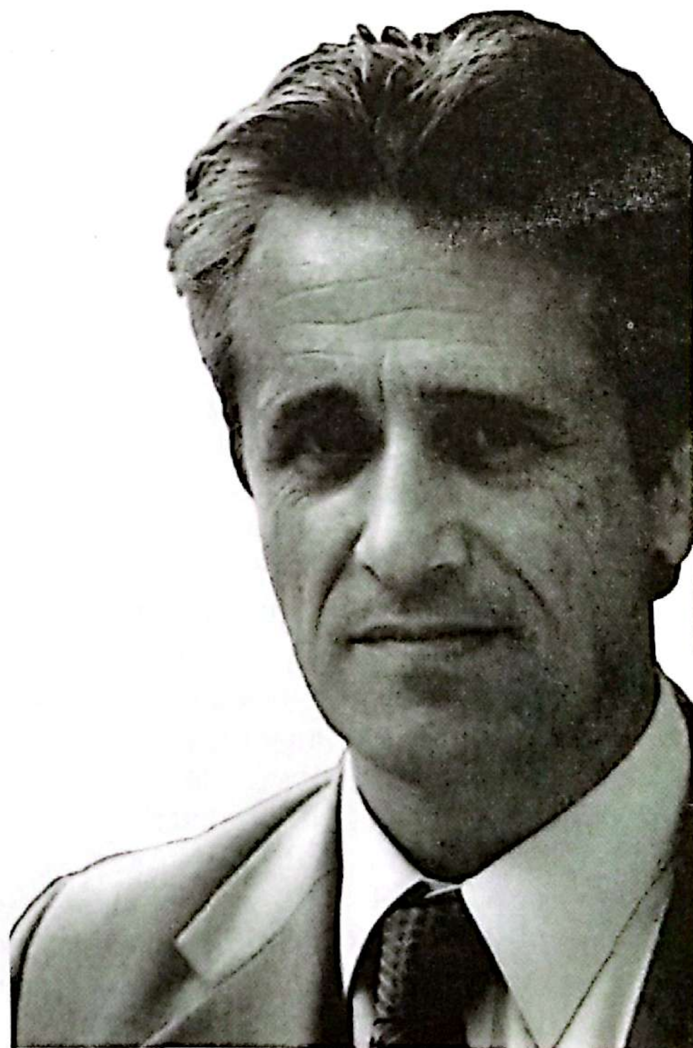
- Ne znam. Nisam uključen u takvu vrstu rada. Kako je moguće stvoriti kapital firmi koje trenutno vrijede stotinama milijardi KM, i to u šest godina, a uplatili u državne budžete godišnje po 20-30 hiljada KM? To je socijalno pitanje, kao neka milostinja. Niko danas takve firme ne proziva i ne kontrolira. Ili zbog nekih interesa neće ili ne smiju. Ko zna? Pitajte njih.

Vlada FBiH obećala je u ovoj godini zaposliti 30 hiljada radnika, a događa se suprotan proces: prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, svaki mjesec se povećava broj nezaposlenih. Zašto Vlada FBiH ne vodi računa o firmama koje PIF-ovi prodaju kao nekretnine a radnici idu na ulicu, već vodi računa o profitabilnim firmama kao što su Pivara, FDS, "Klas"...?

- Odgovorit ću jednom starom poslovicom: "Gladnom lavu na tanjir svako jutro treba stavljati svježe meso da se zabavlja". Narodu bez posla, narodu bez perspektive potrebne su afere, i narod se zabavlja pričama i aferama, pa tako zaboravlja na ono što mu se dešava. A dešava mu se ono što u perspektivi može biti pogubno.
Prema tome, mi imamo negativan proces zapošljavanja, imamo sve više nezaposlenih, loše i nerazumne poteze u ekonomiji...

Imamo informaciju da u sarajevskom Centralnom zatvoru leži šest dobitnika najvišeg ratnog priznanja "Zlatni ljiljan". Izgleda da (osim onih koji su se zaista ogriješili o zakone ove zemlje) svi oni koji su imali udjela u odbrani ove zemlje, danas se optužuju za pronevjere, nepotizam, korupciju, krađu... Šta se to dešava i ko ruši ugled ove zaslužne populacije u našem društvu?

- Sve je to toliko prepoznatljiva hajka na one koji su branili BiH. Ne govorim bez veze da se radi o hajci, jer sve se kriminalizira, oružje koje je dovezeno da bi se branilo, kao da smo tada trebali dići ruke i stati uza zid. Naša odluka u toku rata proglašava se terorizmom. Mi postajemo lopovi, šverceri, utajivači, teroristi... Ako već postavljate ovakva pitanja, bilo bi poželjno da posjetite zatvore i vidite koliko je Bošnjaka u njima. Po tome ispadne da u BiH 99 postostanovništva čine Bošnjaci. ❑

Rasim Kadić, nakon ostavke na članstvo u Koordinacionom timu za borbu protiv terorizma

Vlasti u RS-u su jataci Radovana Karadžića

Gospodine Kadiću, ovih dana ste puno govorili o Vašoj ostavci na članstvo u Koordinacionom tijelu za borbu protiv terorizma.

- Moja ostavka je moralne i političke prirode, sa osnovnim ciljem da konačno okrenemo svjetlo naše borbe protiv terorizma. Naime, neki u BiH, a očito je da se radi o srpskim nacionalistima, zajedničku su borbu i pridruženje BiH antiterorističkoj globalnoj alijansi pokušali da iskoriste kao pokušaj revizije karaktera rata u BiH. Ozbiljno smo pristupili tom poslu, ali je očito da u BiH postoje političke snage koje je Carla del Ponte apostrofirala, i to one u RS koje pričaju o nekom islamskom terorizmu, namjerno zaboravljajući odgovornost za počinjene zločine.

Zar niste npr. ovu odluku mogli donijeti i prije? Ima li to, možda, ikakve veze sa predstojećim izborima na kojim LDS nastupa samostalno? Ili je, zaista, i vama, narodski rečeno - "prekipilo"?

- Ja sam se u Alijansi odgovorno ponašao, bez obzira što smo imali dosta opozicije i do sada. Mi smo svojom voljom preuzeli da budemo odgovorni državni funkcioneri koji će srediti stanje u vlastitoj zemlji i urediti institucionalne okvire borbe protiv terorizma. Očito je da od RS nije bilo nikakvog odgovora.

Ja jesam možda imao priliku i prije podnijeti ostavku, ali sada je zaista prekipilo, jer ne mogu da ostanem u timu u kojem sjede oni koji direktno rade na zaštiti zločinca Karadžića. Meni ne može biti svejedno nad činjenicom da je u Srebrenici ubijeno 8.000 Bošnjaka, 200.000 u BiH, a raseljeno ih je milion. I to zahvaljujući prvenstveno Radovanu Karadžiću, koji je još uvijek na slobodi.

Ko je najviše kriv što su mnogi ratni zločinci i dalje na slobodi?

- To su Mirko Šarović i Dragan Čavić, predsjednik i dopredsjednik RS-a, premijer RS-a Mladen Ivanić, te ministar unutarnjih poslova, šef obavještajne službe i ministar pravde RS-a. To je po meni linija odgovornosti, koja, naravno, uključuje i predsjednika Parlamenta RS-a, odnosno predsjednika SDS-a Dragana Kalinića. To su ljudi koji su odgovorni za sakrivanje Karadžića, a srbijanske vlasti su odgovorne za sakrivanje i nehapšenje npr. Ratka Mladića. Međutim, potvrdu za ovo što sam rekao ipak mora dati onaj ko je dao tu izjavu, a to je Carla del Ponte.

Poslije 11. septembra 2001. godine u svijetu su se mnoge stvari okrenule za 360 stepeni. Je li BiH zaslužila preveliku pompu oko spornih državljanstava, tačnije bh. pasoša, mudžahedina, terorista i terorizma?

- Mi smo se u borbu protiv terorizma uključili 1992. godine. Nakon 11. septembra globalni raspored snaga je takav da je dobro što se BiH uključila u tu borbu. Mislim da smo napravili dobre rezultate na unutarnjem sređivanju stanja. Treće, nikada BiH nije od 11. septembra naovamo bila zemlja koja je posebno izložena opasnosti od terorizma. Čini mi se da smo mi sami pomalo isforsirali unutarnje probleme u borbi protiv terorizma kad su u pitanju određena državljanstva, vize, saradnja, trgovina, droga, oružje... I rekao bih da se na glo-

balnom planu svijet poslije 11. septembra isuviše zabavio posljedicama, a zaboravio na uzroke.

Liberale Kadiću, dok mi ovdje sjedimo Bakir Alispahić je u zatvoru, a Radovan Karadžić u nekom prirodnom miru RS-a, Fikret Abdić je budući kandidat za državno predsjedništvo na oktobarskim izborima... Šta se ovo dešava?

- Ovo je pitanje za ljude mnogo pametnije od mene. Da je sada živ rahmetli Alija Isaković, vjerovatno bi dao pravi odgovor na ova pitanja. Očito je da živimo u jednom složenom vremenu, da smo bili žrtve, da još uvijek imamo neraščišćenu teritoriju na bazi morala, pravde i zakona. I sve dok ima onih koji podržavaju tu političku opciju, možemo očekivati paradokse da je Karadžić na slobodi, a ubice Hakije Turajlića, Irfana Ljubijankića, nikada nisu identificirane.

Narod gladuje i ostaje bez posla, povratnici se ne vraćaju, žive u ruševinama i pod šatorima, dok političari odlično zarađuju i žive.

- Mislim da su plaće političara zaista velike. Ali suština je u tome da ne treba smanjivati plaće kod političara, već treba smanjivati broj političara i obim državne administracije. Ova zemlja je previše komplicirana, preskupa i jede više nego što se u ovom trenutkumože podnijeti Mi trebamo i novi Ustav BiH, trebamo jednostavniju i funkcionalniju državu, jeftiniju u cijeni koštanja, sa manjim porezima i doprinosima koji će se ravnomjerno plaćati od strane svih poreskih obveznika, a ne na bazi nacionalne diskriminacije kako počesto imamo slučaj, što je porodilo imperije u Bosni ili Hercegovini. Ne treba to više kriti, imamo utaju poreza visokotarifnih i fiktivnih firmi. Imamo namjeru da ponudimo isključivo ekonomski program, jer je za sve potrebna jaka Bosna sa jakom ekonomijom.

LDS na predstojeće izbore izlazi samostalno . Održana je i Konvencija stranke.

- Ići ćemo na sve nivoe vlasti, od predsjedništva pa naniže, a ja ću se vjerovatno kandidirati za Predsjedništvo iz reda bošnjačkog naroda, a za ostala dva mjesta moguće da postoje neki dogovori sa drugim strankama u BiH. Karakteristika našeg nastupa bit će zalaganje za državu liberalne demokracije, sa više slobode i odgovornosti svakog pojedinca. Nudit ćemo i socijalni program koji će ići ka tome da se za početak, makar u Federaciji, harmoniziraju visine socijalnih davanja. Želimo da vidimo BiH kao zemlju koja će uskoro imati premijera državne vlade, zemlju sa predsjednikom države, zemlju sa više vlasti a manje ministara i zemlju u kojoj će ljudi biti ponosni što joj pripadaju. ❑

Desnica Radivojević, predsjednik Skupštine opštine Srebrenica i kandidat SDA za predsjedništvo BiH iz reda srpskog naroda

SDA se jedina iskreno bori za BiH

Mnoge je iznenadilo Vaše svojevrsno koaliranje sa SDA, tačnije pristanak da budete kandidat ove stranke iz reda srpskog naroda na predstojećim izborima za člana Predsjedništva BiH?

- Zadovoljstvo mi je što me predložila SDA, jer imam dovoljno iskustva u dosadašnjem radu sa ovim ljudima u sredini kakva je Srebrenica. Mislim da smo imali zajedničku multietničku orijentaciju u razvoju Srebrenice i povratku prognanika. Uvjerio sam se da u SDA ima stručnih kadrova koji znaju šta hoće. Stoga mislim da će oni u narednom periodu imati odlučujuću ulogu za ubrzani razvoj oba entiteta u BiH, u kojim žive tri konstitutivna naroda. Inače, imam svoj program koji sam uspostavio na multietničkoj orijentaciji, SDA ima isto takav program. Dobro je što zajednički gledamo naprijed, ali ne zaboravljamo prošlost. Znamo kakva nam je bila prošlost i kolika je cijena plaćena za to što se desilo u BiH. Iz tog smo izvukli pouku. Jasno nam je da ne možemo pojedinačno ući u EU i da moramo voditi računa kako da ispoštujemo sva demokratska prava svih triju naroda koji žive u BiH, pa i u Srebrenici.

Srebrenica je simbol bošnjačke tragedije i genocida, te inertnosti međunarodne zajednice. Na drugoj strani, Bošnjaci su u Vama prepoznali dobrog čovjeka. Šta, s tim u vezi, očekujete od predstojećih izbora?

- Ono što se desilo u Srebrenici nikad se ne smije (i ne može) zaboraviti. Kako bi se zaboravilo kad je ubijen svaki treći Bošnjak i kad je ovaj kraj praktično natopljen krvlju? Mi smo na toj našoj platformi sa punim uvažavanjem jednih prema drugima pokušali, a velikim dijelom i uspjeli, da u Srebrenici dođe do obnove i pomirenja. Ako se u Srebrenicu ne vrate svi oni koji žele, onda nema Srebrenice. Srebrenica nije samo problem lokalne i bh. vlasti, ona je problem cijelog svijeta. Ostaje nam jedino da odamo dužno poštovanje srebreničkim žrtvama i da učinimo sve što je u našoj moći da pomognemo onima koji su preživjeli kako bismo na neki način uvažili njihovo dostojanstvo, bol i tugu. Želimo da se vrate naše komšije - Bošnjaci, jer samo sa njima možemo graditi povjerenje.

Kakvi su odnosi Srebrenice sa Vladom RS, s obzirom na to da ovaj gradić pripada manjem bh. entitetu?

- Vlada RS ne daje punu podršku legitimnoj lokalnoj vlasti, posebno zbog toga što je u Srebrenici jedini načelnik Bošnjak u RS. Onda predsjednika Skupštine općine, tačnije mene, posmatraju kao izdajnika u srpskom narodu. Oni na jedan način vrše opstrukciju, jer u Srebrenici još djeluje paralelizam u vlasti; oni imaju svoj tim u okviru SDS-a i PDP-a. Ja sam već o tome kritički govorio. I ja i načelnik Hafizović otvoreno smo izašli sa našim stavovima prema Vladi RS. Nažalost, nismo dobili obećavajući odgovor. I pored maksimalne opstrukcije Vlade RS, uspjeli smo da u Srebrenici dobijemo naklonost međunarodne zajednice. Do sada smo obezbijedili tridesetak miliona KM, koji su spremni, i to 10 miliona dolara kroz

UNDP program za Srebrenicu i sedam miliona eura kao pomoć Vlade Holandije.

Dosta ste dugo i ozbiljno pripremali program ekonomskog razvoja Srebrenice.

- Ozbiljno pripremamo plan ekonomskog razvoja Srebrenice, koji će se odnositi isključivo na resurse Srebrenice i obuhvatiti održiv povratak. S tim u vezi još jednom, po ko zna koji put, pozivamo sve koji još nisu odlučili da se vrate u Srebrenicu. Srebrenica može biti formula kako treba graditi BiH, ali to mnogi još ne vide. Ja sam u Srebrenici dugogodišnji privrednik koji se cijeli život bavio razvojem ovog kraja. Siguran sam da će ovaj program obezbijediti zapošljavanje svih povratnika. Od osam hiljada ljudi zaposlen je svaki osmi stanovnik i prima plaću svaka tri-četiri mjeseca. Neki stranački šefovi misle da će na bazi dobrih programa i imena stranke dobiti izbore. Izbore će dobiti one stranke i oni kandidati koji upravo budu ponudili nešto novo, poput naše srebreničke multietničke orijentacije. Mislim da je SDA pokazala da sve to zna napraviti i ona se jedina do sada iskreno borila za BiH.

Šta očekujete od Vaše odluke da sa preživjelim Srebreničanima krenete u borbu za bolji život?

- Mislim da sam iskreni predstavnik svih triju naroda iz RS-a. Očekujem da će naši potencijalni glasači razumjeti platformu koju ćemo im predstaviti. Ako bi se desilo da budem izabran za člana Predsjedništva u ime RS-a, kao predstavnik srpskog naroda, učinio bih sve da interesi svih naroda u RS-u budu realizovani.

Sigurno je da budućnost Srebrenice, ali i ostalih krajeva, zavisi i od hapšenja ratnih zločinaca. Nedavno ste izjavili da biste (da znate gdje su) besplatno prijavili Karadžića i Mladića.

- Ja sam moralna ličnost, pa smatram da nema budućnosti bez uvažavanja drugoga i priznavanja onog što se desilo. Ti o kojima govorite moraju odgovarati za ono što su učinili. Za to postoje sudovi. Kao civilizovano društvo moramo uvažavati dostojanstvo žrtava. I to je prvi razlog zbog kojeg sam to i rekao. Drugi razlog je vezan za uspostavljanje vladavine zakona, jer ako se to na ovim prostorima ne desi, onda šta možemo sutra očekivati. Moraju se priznati odgovornosti za sve što se desilo na ovim prostorima.

Jesu li Vas pokušale vrbovati neke druge stranke?

- Bilo je političkih partija iz oba entiteta koje su bile zainteresovane. Znam da imam teret da ljudima objasnim zašto sam to prihvatio, pa čak da objasnim i porodici. ❑

Mirko Škrbić, direktor Direkcije za implementaciju projekta CIPS

Ne bih mogao reći da sam Lagumdžijin prijatelj

Šta to, gospodine Škrbiću, znači da ste, navodno, Lagumdžijin dugogodišnji prijatelj?
- Dugo godina poznajem gospodina Zlatka Lagumdžiju, ali ne bih mogao reći da sam njegov prijatelj.

Kažu da ste i kumovi.
- To je apsolutna neistina.

Navodno je i Krešimir Zubak na jednoj od posljednjih sjednica Vijeća ministara tražio da mu se pojasni procedura Vašeg imenovanja na funkciju direktora Projekta.
- Nisam bio na toj sjednici, ali smo na jednoj od posljednjih (18. jula) stali iza saopćenja u kome piše da je sve provedeno po proceduri.

Ovih se dana puno govori i piše o navodnim sumnjivim poslovima u i oko projekta CIPS.
- Projekt CIPS pod rukovodstvom ovog projektnog tima realizira se sasvim transparentno. I najmanji ugovor odobrilo je Vijeće ministara.

Jesu li Vam zaista poznate sve pojedinosti oko Projekta? Radi li se o nekim mogućim zloupotrebama u realizaciji Projekta, npr. kad je u pitanju Jadranko Prlić, konkretnije za posao koji je dobila firma u kojoj je suvlasnik njegova supruga?
- Projekt je započet početkom 2000. godine i sve faze su provedene u prethodnom sazivu Vijeća ministara i uz punu saradnju sa OHR-om. Znači, OHR je bio vodeći faktor u izbornom procesu i o tome smo dobili detaljne informacije koje je dao ambasador Donald Hays. O svim tim činjenicama imam dosta saznanja. Na osnovu inventure koja je provedena od ovog saziva Vijeća ministara, mislim da je i taj proces tekao u skladu sa procedurom Svjetske trgovinske organizacije.

Sindikat bh. grafičara zatražio je ostavke odgovornih, jer je posao vrijedan 33 miliona KM pripao Siemensu.
- Teško je govoriti ko je u pravu, a ko nije. Sigurno je da se za ovaj posao mogla prijaviti i domaća firma , ali, nažalost, trenutno u BiH nema takve firme. Što se tiče proizvodnje opreme za izradu dokumenata, ona uopće ne liči na klasičnu štampariju u kojoj se štampaju papirni dokumenti, nego je u pitanju sasvim nova oprema koja se prvi put uvozi u BiH. Takva oprema trenutno postoji u Hrvatskoj. Znači, nema govora o tome da su se ti dokumenti mogli izrađivati na nekoj postojećoj opremi. Ovdje se radi o čistoj manipulaciji štamparskih radnika u BiH. Formiramo Centar za personalizaciju dokumenata, kako nazivamo ovu štampariju, gdje se trebaju zaposliti 42 radnika, u tri smjene. Otvoreni smo za razgovore sa svim štamparskim radnicima, s ciljem i da za ovaj posao uzmemo postojeće radnike, pošto njihov štamparski posao, ipak, ima neke sličnosti sa ovom proizvodnjom.

U kojoj je fazi projekt jedinstvene štamparije koji će biti lociran u Banjoj Luci? Je li se do sada moglo više uraditi?
- Lokacija Centra za personalizaciju dokumenata bila je dugo vremena otvoreno političko pitanje. Na kraju su se svi, iz političkih i tehničkih razloga, opredijelili za Banju Luku. Znači, postojali su politički razlozi da neka od državnih ustanova ima svoju poziciju u RS. Što se tiče tehničkih razloga, koristit će se

prostor koji je prije rata bio namijenjen za proizvodnju pejsmejkera. Da je taj prostor dobar, saglasili su se stručnjaci iz Centra za personalizaciju i Siemensa te poizvođači firme Trub, koji su zaduženi za organizaciju ovog Centra.
Što se tiče ekonomskih razloga za adaptaciju postojećeg prostora štamparije ispod objekta bivšeg Izvršnog vijeća, bilo je potrebno ulaganje od milion maraka, a adaptacija prostora u Banjoj Luci koštat će oko 200.000 KM.

Ministar civilnih poslova, Svetozar Mihajlović, nedavno je izjavio da mu nije jasno kako je raspisan natječaj.

- To se odnosi na prethodni saziv Vijeća ministara. Osim toga, procedura o Zakonu o javnim nabavkama u BiH još ne postoji. Ta procedura koja je obavljena zaključena je od nadležne Komisije koju je imenovao ovaj saziv Vijeća ministara, u skladu sa Odredbama o nabavci u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, a također i u skladu sa članovima dvaju zakona o nabavkama RS i FBiH, vezano za to da je Projekt CIPS od interesa za državnu bezbjednost.

Zašto Beriz Belkić i Dragan Mikerević traže istragu, a visoki predstavnik Paddy Ashdown tvrdi da nema nepravilnosti?

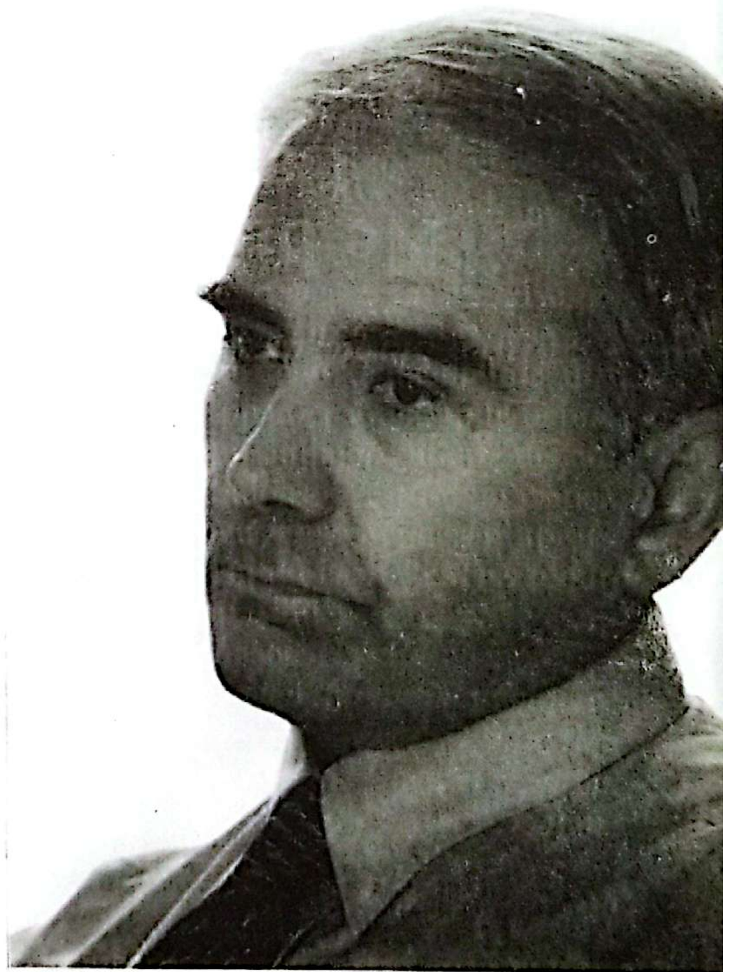
- Projekt CIPS se vjerovatno u posljednje vrijeme koristi u predizborne svrhe. U Vijeću ministara imamo Ured za reviziju koji redovno obavlja revizije poslovanja u okviru Ministarstva civilnih poslova i komunikacija.

Jeste li zadovoljni dosadašnjom realizacijom Projekta CIPS?

- Mislim da se Projekt mogao mnogo brže realizirati. Spora je birokratska struktura koja za najsitniju odluku traži potpise nekoliko ministara i njihovih zamjenika. Međutim, posao je u posljednjih mjesec dana dobio na tempu sa otvaranjem akreditiva firmi Siemens, čime je 10. jula ove godine počela realizacija ovog ugovora.
Inače, ovaj projekt je iscrpljujući i veoma ispolitiziran. Nadam se da će ova halabuka oko njega što prije stati.

Izgleda da šute samo oni koji će sve ovo platiti, obični bh. građani.

- Ljudi zaista puno dobijaju sa ovim projektom, ne samo država BiH. Konačno, stvara se centralna baza podataka, jer su sada ti podaci razbacani na više mjesta. Ima mnogo dupliranja i lažnih identiteta, sve je to dovelo do krize povjerenja građana BiH, bilo je ugroženo njihovo slobodno kretanje po svijetu, vršile su se utaje stotine miliona maraka na porezima od firmi prijavljenih na nepostojeće osobe.
Osim toga, ovaj Projekt pokreće mnogo novih mogućnosti u informatizaciji čitavog društva, jer se unutar njega realizira informatička i telekomunikaciona infrastruktura koja će u ovoj oblasti omogućiti skok za deset godina unaprijed. ❑

Dr. Elmir Jahić, potpredsjednik SDA

Alijansa je odgovorna za moralni sunovrat bošnjačkog naroda

Gospodine Jahiću, odakle opredjeljenje za politiku kad mnogi ljudi Vaših godina odlaze van ili se bave isključivo svojim poslom? Svakako da je i SDA s Vama krenula u izvjesno podmlađivanje svojih redova.

- U politici sam od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, a na to me natjerala situacija u kojoj se nalazio bošnjački narod, prije svega prognanička populacija sa područja manjeg bh. entiteta. Poslije 3. kongresa SDA, u Stranci i njenom rukovodstvu - pored toga što u Glavnom odboru i Predsjedništvu imamo dvije trećine novih kadrova - oko 20 posto mladih. Tako će i naše liste za oktobarske izbore govoriti o namjerama da što više mladih uključimo u politički život.

Ne libite se prigovoriti vladajućoj Alijansi kad nešto ne štima. Radi li se zaista o iskrenoj političkoj hrabrosti?

- Sve što sam govorio smatram da je istina i da takvo iznošenje istine može samo donijeti dobro. Alijansa je odgovorna za sunovrat bošnjačkog naroda.

Gotovo je senzacionalno odjeknula vijest da je adut SDA za srpskog člana Predsjedništva BiH na predstojećim oktobarskim izborima Desnica Radivojević.

- Kandidaturu Desnice Radivojevića ne doživljavamo kao prazno obećanje biračima, nego težimo da se profiliramo kao moderna narodna politička partija centra. Potpuno smo svjesni da BiH moraju graditi sva tri bh. konstitutivna naroda. Dobro su poznati stavovi gospodina Radivojevića, posebno o genocidu nad Bošnjacima i agresiji na BiH.

Obični ljudi teško preživljavaju, povratak ide sporo, povratnici su pod šatorima i u ruševinama, a dugo se kalkulira sa ministrom za izbjeglice.

- Da je aktuelnoj vlasti bitan proces povratka onda bi na mjesto ministra za izbjeglice postavili nekog od svojih kadrova. Očito je da su im važnija ministarstva za oblasti kao što su finansije, policija, pravda... Dodatno se situacija iskomplicirala kad je smijenjen Sefer Halilović a da za to ni on nije znao, što govori o raskolu u Alijansi. Neki su u dobroj mjeri zloupotrijebili odsustvo Bošnjaka, pa su mnoge stvari išle više nauštrb drugih nacionalnih interesa nego u korist iskrenog procesa povratka. I, drugi problem je taj što su 2000. godine bili dogovori o donatorskoj konferenciji islamskih zemalja, koje bi izdašno pomogle proces povratka. Neodgovornim odnosom prema toj konferenciji došli smo do toga da ta donatorska sredstva nisu operativna ni nakon dvije godine.

Kako naše ljude u dijaspori više približiti njihovoj domovini?

- SDA je planirala, u okviru svoje predizborne platforme, formirati ministarstvo za dijasporu, gdje bi se ova pitanja pokušala rješavati na konkretniji način. Veliki broj Bošnjaka je, zbog zaokupljenosti poslovima koje obavljaju, zaboravio na dužnosti i obaveze koje imaju prema BiH. Katastrofalni su rezultati registracije naših birača, pa se na prošlim izborima od 220.000 Bošnjaka, koliko se govori da ih ima u Americi, registriralo oko 5.000. Umjesto da je aktuelna vlast (zajedno sa DKP-ima) inte-

nzivno radila na registriranju birača, oni su vodili neku "visoku politiku". Jedna od negativnijih strana, koja je doprinijela gubljenju interesa za državu BiH, jest i ukidanje satelitskog programa Federalne televizije.

Od privatizacije i novih radnih mjesta zavisi povratak i život u ovoj zemlji.

- Mi smo sasvim ozbiljno pristupili ovom problemu, pa se nadamo da će se u naredne četiri godine stopa nezaposlenosti, sa 50, smanjiti na 20 posto. Smatramo da se veći dio privatizacije treba završiti do sljedeće godine. Ovo govorim zato što imamo programe po kojim to sve možemo provesti.

Sve je to lijepo, ali je mnogo ratnih zločinaca još uvijek na slobodi, ili čak u vlasti.

- Najavljene su posjete Vojislava Koštunice i Stipe Mesića Sarajevu. Nedavno je Koštunica izjavio da nema namjeru izvinjavati se za genocid nad Bošnjacima. Ovaj sastanak nije ništa drugo nego obična farsa, od koje političku korist može imati samo Koštunica. Što se tiče BiH, teško je povjerovati da SFOR može uhapsiti, naprimjer, Radovana Karadžića. I, dok je sva pažnja usmjerena na Karadžića i Mladića, veliki broj ratnih zločinaca šetaju gradovima BiH. Što je još žalosnije, dosta njih obavlja izvršne i zakonodavne funkcije. Sve dok oni tu budu, teško je povjerovati da BiH može ići u budućnost.

Govori se da je oko 80 hiljada placeva u RS-u dodijeljeno privremenim korisnicima Srbima. Na drugoj strani, u Federaciji, bošnjačke prognanike istjeruju na ulicu.

- Duže od dvije godine uporno upozoravamo na događanja u RS-u. Naime, odlukom visokog predstavnika je zabranjeno dodjeljivanje i raspolaganje društvenim i državnim zemljištem. Vlast u ovom entitetu uopće nije poštovala ovu odluku. Još je pogubnije to što ni Ured visokog predstavnika nije reagirao, i za to niko još uvijek nije kriv. Prije dvije godine baratalo se cifrom od 15.000 placeva, a danas se spominje oko 80.000. Iako je ova cifra djelomično tačna, nije to ništa drugo nego promjena etničke slike u tom entitetu. Zanimljivo je da se dodjela placeva vrši u onim područjima gdje su Bošnjaci prije rata bili u većini: u Zvorniku, Doboju, Janji, Bratuncu, Brčkom, Prijedoru...

Na predstojećim izborima ste nosilac liste za Državni parlament ispred RS-a. Šta očekujete?

- Očekujem da ću artikulirati interese Bošnjaka ovog entiteta. Jedan od glavnih zadataka koji sam sebi postavio je promjena Dejtonskog ustava. Zalagat ćemo se za vraćanje naziva Republika BiH, s kojim je i primljena u UN. Zalagat ću se za ukidanje naziva entiteta RS i Federacija BiH, da vidimo BiH kao državu nekoliko multietničkih regija. ❑

Emir Zlatar, najmlađi kandidat BPS-a za člana Predsjedništva BiH na predstojećim izborima

Status branitelja za pripadnike legalnih bh. formacija

Gospodine Zlatar, vi ste BPS-ov kandidat za Predsjedništvo BiH na predstojećim izborima. Uz to i najmlađi. Je li to prednost ili nije?

- Cijeneći da se gotovo svi ljudi iz javnog i političkog života verbalno zalažu za mlade ljude kako bi preuzeli odgovornost u ovoj zemlji, mislim da bi to trebala biti prednost. Sad zavisi od tih ljudi koliko su bili iskreni u izjavama i jesu li lagali mlade ljude.

Očekujem da će sve političke stranke, makar one koje se zovu velikim, podržati moju kandidaturu, bez obzira što imaju vlastite kandidate. Do sada sam sa nepunih 30 godina na raznim poslova imao rezultate, gradeći korektne odnose, bez obzira na politička opredjeljenja drugih ljudi.

Zbog čega ste prihvatili kandidaturu BPS-a, premda ste bili esdeaovac?

- Kandidaturu BPS-a prihvatio sam isključivo zbog platforme koju ta stranka nudi, zbog ideje uspostavljanja Republike BiH. Čini mi se da su najiskreniji bili tokom ovih šest-sedam godina. Zbog toga sam prihvatio da budem kandidat te stranke.

Ako kojim slučajem budete izabrani za člana Predsjedništva BiH, za što ćete se isključivo zalagati? Konkretnije, koji su vaši aduti u predizbornoj utrci u kojoj ima i mnogo iskusnijih političara?

- Pozicija Predsjedništva ili jednog čovjeka u ovoj zemlji ne znači ništa. Ono na čemu ću insistirati jeste da se jednom u Bosni i Hercegovini počne stvarati ambijent izgradnje normalnog državnog sistema.

To će zavisiti od mnogih dogovora među ljudima koji žive u ovoj zemlji. Ova kandidatura nije izazov samo za mene, nego za cjelokupnu bh. političku javnost. Vidjet ćemo koliko će građani prepoznati taj iskorak i namjeru da se uistinu nešto želi promijeniti. Moja generacija je neopterećena mnogim stvarima koje se u ovoj zemlji dešavaju. Narodski rečeno, nemamo nikakvih oraha u džepu.

U BiH postoji kritična masa ljudi između 25-40 godina koji su jedina realna snaga da ovu zemlju izvedu iz tame.

Nažalost, danas je aktuelna politička borba za poziciju, vlast, fotelje pa država uvijek prelazi u drugi plan. Moj cilj je da, s Božijom pomoći, stavimo državu na prvo mjesto. Nije mi želja da nekog posebno kritiziram niti hvalim. Sve se vidi.

Moje pitanje političkim partijama glasi da li stvarno žele pozitivne promjene u ovoj zemlji, ili samo promjene fotelja. BiH je sigurno jedina država na svijetu sa ovakvim pravnim ustrojem. To je cirkus kojeg su svjesni i predstavnici međunarodne zajednice. Ono na čemu moramo istrajati jeste da međunarodnu zajednicu natjeramo da nam bude partner, a ne tutor.

Mislite da je ova zemlja puna suprotnosti?

- Duga je to priča. Problem je što, npr., jedemo holandski paradajz ili krompir. Dakle, apsolutna zaštita domaćih proizvoda.

Druga stvar koja se u ovoj zemlji mora definirati jeste istina o periodu 1992-1995., istina o agresiji na BiH. Zločinci moraju tamo gdje im je mjesto. Imate apsurd da je Fikret Abdić na predstojećim izborima kandidat za člana Predsjedništva u državi koju je ne samo rasturao nego i formirao u njoj logore, ubijao, silovao... Zar onda ovo nije farsa od izbora?

S druge strane, imate kandidate stranaka koje su ideološki išle u podjelu zemlje, a to su HDZ i SDS. Sve dok ja kao Bošnjak budem govorio ne valja SDS, ili ne valja HDZ, to nikada neće piti vode. Ti ljudi moraju biti svjesni situacije i iz svojih redova isključiti one koji su počinili zločine.

Ovdje se državni interes mora postaviti iznad ličnog interesa. Nažalost, u velikim strankama je uvijek lični interes išao ispred državnog.

Mislim da nismo posvetili dovoljno pažnje zemljama kao što su Turska, Austrija i Mađarska, koje žele da se povežu s nama.

Kako isplivati iz svega ovoga?

- Samo u uređenom sistemu možete govoriti o normalnoj privatizaciji, o normalnim odnosima u državi, o tranziciji, o ekonomiji... Sve druge priče su laž i obmana.

Čak i da BPS pobijedi na ovim izborima, najmanje dvije godine trebaju da bi se taj sistem uveo, da bi se dogovorilo sa onim snagama koje državu BiH osjećaju svojom zemljom.

Svi u ovim predizbornim kampanjama koriste termine koji nemaju veze sa realnošću. Svi ovi koraci koji su dosada pokrenuti iz Ureda visokog predstavnika, kao što su lična karta ili tablice, jesu za svaku pohvalu, i to ćemo podržati.

Međutim, na drugoj strani imate pritisak na ljude koji su odbranili ovu zemlju, s ciljem da se stanje legalizira tako da se svi izjednače. To je apsolutno neprihvatljivo.

Status branitelja mogu imati samo pripadnici legalnih formacija RBiH, i to zbog toga što je to bila jedina legalna oružana snaga države koju su priznali u UN-u.

Trenutno se u ovoj zemlji ne vidi izlaz, niko ga ne vidi, i svi se bave samo posljedicama. ❑

Miralem Kruškić, novinar u penziji i vokalni solist

U penziju sa novim CD-om starih hitova

Prvo, iskreno želim da u penziji dugo uživate.

- Hvala na tome. Upravo mi je danas (31. jula) prvi dan u penziji. Bilo je slušalaca koji su plakali pitajući zašto ne ostanem još koju godinu. Nakon preko 40 godina novinarskog, ali i muzičkog rada, sa mjesta urednika na Federalnom radiju, odlazim u penziju.

Kako su kolege i slušaoci doživjeli vaš odlazak?

- U ratu sam tri godine bio šef tzv. prislušnog centra gdje se, između ostalih, našlo i 16 mladih djevojaka kojim sam bio kao otac, kolega, brat i drug. Lijep je osjećaj kad o tebi govore s poštovanjem, posebno kad se zna koliko u novinarstvu ima sujete. Po sedam dana smo bili zatvoreni u RTV domu. Petnaest minuta prije izbjegao sam granatu koja je pala pored RTV zgrade, na mjesto gdje smo ulazili u kombi koji nas je prevozio. Toliko smo se zbližili da nas slušaoci mole da se nađemo u nekoj dvorani ili na stadionu. I kad vas kolege isprate sa suzama i lijepim poklonima, onda vam je srce puno.

Rođeni ste u Trebinju prije 65 godina.

- U mom životu zanimljiv je splet tri grada: ja sam dobojski Sarajlija iz Trebinja. Iz svakog grada nosim pomalo adeta.

Počeli ste pjevati prije nego što sam se rodio i uvijek ste bili blizu samog muzičkog vrha.

- Nikad nisam bio u muzičkom vrhu, ali sam ga nekad doticao, a u vrhu nisam bio iz objektivnih razloga, jer sam sve vrijeme radio kao novinar na tadašnjem Radio Sarajevu, potom Radiju BiH, pa na današnjem Radiju FBiH. Moj prvi solistički nastup bio je u Doboju, u Gimnaziji, gdje sam pobijedio. Za nagradu sam dobio tri metra štofa. S tim sam došao u Sarajevo da studiram na Ekonomskom fakultetu. Na brucoškoj večeri pjevao sam pjesmu *Elvira*. Tada me jedan čovjek sa tadašnjeg Radio Sarajeva pozvao na audiciju. Bio sam najsretniji čovjek na svijetu. Onda je Radio Sarajevo u tadašnjoj ulici *Danijela Ozme* 7 priredilo audiciju za zabavnu muziku na nivou BiH, na koju se javilo 500 kandidata. Na kraju sam bio prvi. Tako je krenulo, pa sam napravio probni snimak pjesme *Emanuela*.

Zanimljiva je ta prva generacija pjevača zabavne muzike.

- Brojni muzički hroničari zabavnu muziku u BiH počinju tretirati od Kemala Montena i od *Indeksa*. To je grehota zbog jednog Sabahudina Kurta, Milana Eterovića, Živka Turine, Žarka Roje, Ladislava Bezuljka, pa i Miralema Kruškića. Ovo su zaista pioniri bh. zabavne muzike. Kao afirmirani pjevač, bio sam u žiriju kad je pobijedio mladi pjevač Kemal Monteno. Historija zabavne bh. muzike počinje od ovih imena koja sam spomenuo.

Sudjelovali ste na mnogim festivalima, a na red je došla i prva ploča.

- Pjevao sam nekoliko puta na *Vašem šlageru sezone*, te na drugim festivalima. Nije se moglo shvatiti da poslije Ive Robića pjeva jedan Miralem Kruškić. Trebalo je dosta vremena da snimim prvu ploču. Onda sam postao član *Ive Lole Ribara*, sa ovim društvom putovao i pjevao na-

rodne pjesme. Kad se pojavila televizija pravili smo sjajne emisije koje su dobijale nagrade na festivalima.

S muzikom je išlo i novinarstvo. Tačnije, obrnuto.

- Uporedo sa muzikom radio sam na radiju, i to dvadesetak godina kao novinar u marketingu. Tu sam "ispekao" zanat dobrog voditelja. Inače, tokom ratnih godina radio sam i u informativnom programu, bez obzira što sam revijalni novinar. U posljednje vrijeme ponovo sam se vratio revijalnom, lakšem novinarstvu, gdje je bitan kontakt sa slušaocima. Odlazim u penziju sa tridesetom vlastitom emisijom *Miralem i gosti,* kroz koju je prošlo na stotine poznatih ličnosti. Kao voditelj i vokalni solist obišao sam 40 zemalja.

Koji su Vaši najpoznatiji hitovi?

- Sve je krenulo od *Emanuele*, onda *Gondola Gondoli*, pa pjesma *Krovovi*. To su pjesme kojih se sjećaju starije generacije. Onda idu: *Ti si moja nevolja*, *Za ljubav jedne ljubavi*, *Lijepa ermanina...*

Član ste vokalnog okteta "Preporod", iz kojeg još uvijek ne odlazite u penziju.

- Ratne 1993. godine osnovan je Muški vokalni oktet *Preporod,* gdje se skupilo osam sjajnih solista, poput Sabahudina Kurta, Ede Pandura, Salema Trebe... Radi se o četveroglasnom pjevanju koje ova zemlja nije puno gajila. Odlazili smo iz Sarajeva, kroz tunel, na slobodne teritorije BiH i u inostranstvo. Sjećam se ratne turneje "Dani kulture BiH" po Češkoj, čiji su pokrovitelji bili predsjednici - Izetbegović i Havel. Koncert je priveden kraju, a sveštenik, koji nas je na početku mrko dočekao, molio nas je da ponovimo "Selam, selam..."

Pripremate CD od starih hitova.

- Uspio sam iz arhive RTV da skupim nešto spašenog muzičkog materijala. Od stotinjak snimaka za radio našao sam svega 65 i za CD izdvojio 25 snimaka. Za sve to mi treba 15 hiljada KM. To je svojevrsna historija bh. zabavne muzike od 1961. do 1980. godine.

Fotografije i druge uspomene uništio je rat.

- Trideset godina živim na Ilidži, prije deset godina ostao sam bez igdje ičega, pa sam se u šezdesetoj godini opet počeo kućiti. Najvažnije je da su svi članovi moje porodice živi i zdravi. Sad sam sad čovjek bez prošlosti.

Šta će sutra raditi penzioner Miralem Kruškić?

- Naredne godine slavimo deseti rođendan okteta *Preporod*. Poznato je da novinari i estradni umjetnici ne idu u mirovinu. Ostao sam običan porodični čovjek, imam divnu suprugu, kćerku, sina studenta, krasnu unuku... ❑

Omer Pobrić, maestro harmonike

Odsvirao sam sebi lijep život

Izgleda kao da podvlačite crtu ispod svog imena. Ipak, iz vaše sehare uvijek ima nešto novo.

- Suđeno mi je da istražujem. Mnogo sam radio, sve je to rezultat hoda uzbrdo. Nikad mi niko nije puhao u leđa, pa mi zato sve ovo draže.

E, moj Fuade, što ja volim istraživati i dizati iz pepela naše blago koje je sticajem različitih okolnosti zapretano! I onda ga vratiti njegovom sahibiji, narodu bosanskom. I tako četrdeset i nešto godina. Ja sam sebi odsvirao lijep život. Što se tiče samog pisanja, tu je i dosadašnjih osam knjiga. Imam i novih ideja.

Kad ste se počeli družiti sa muzikom i harmonikom?

- Na onoj slici je rahmetli majka pored koje je moja prva harmonika. I ona je svirala harmoniku, ali i moj rahmetli brat. Ja sam u Tešnju rastao u majčinom krilu zajedno sa harmonikom. Imao sam sjajnu destinaciju gradova u kojima sam živio - Tešanj, Visoko, Sarajevo... Živio sam u jednoj familiji koja je znala živjeti; i dunjalučki i ahiretski. Moj otac je školovao četvero djece u četiri grada. Slučajno sam postao profesionalac. Počeo sam svirati na Ilidži, u Kulturno-umjetničkom društvu. Dobio sam 8.000 dinara honorara kad je dom bio 4.500 dinara. Onda sam rekao roditeljima da mi ne šalju novac. Odmah sam počeo vježbati i svirati po Butmiru, Bačevu, po kafanama, najmanje 15 godina.

Posebno ste "eksplodirali" početkom 1992. godine, onda kad je Bosni bilo najteže.

- Bio sam nesretan što nisam u godinama ni u nekoj fizičkoj kondiciji da drukčije pomognem. Moja sretna okolnost je što sam organizirao kolege, poput Hasibe Agić, Nusrete Kobić, Ćazima Čolakovića, Enesa Begovića... Te krvave 1992. godine počeo sam od "99 sevdalinki", potom snimio 19 bošnjačkih kola. Četiri godine kasnije nastao je "Sevdah nadahnut životom", onda "Bosna je u meni" 1997. godine. Sve sam to radio jer sam vidio da se zatire naša muzička tradicija. Štampao sam knjigu sa 39 patriotskih pjesama među kojim je i ona "Ne daj se, Bosno". A, naravno, i 1994. godine bio je i festival kojim se ponosim i koji se zvao isto tako. Onda se 1998. godine desio *Bosanski mevlud,* prvi notni zapis mevluda na svijetu. Potom 2000. godine *Bajram i ramazan u pjesmi, pa* 2002. godine stiže *Miruh Bosne,* koji je neka vrsta finiša u mom radu, i u kojoj sam *odsvirao* 125 numera.

Šta je sevdalinka?

- Sevdalinku je teško definisati. Mislim da je najbolje objašnjenje dalo neko dijete kad je reklo učiteljici da je to kad njegov babo "pjeva i plače". Sevdalinka je u osnovi filozofija, stil i način života.

Kako sačuvati sevdalinku u vrijeme kad nas "bombarduju" svakojakom muzikom?

- Sevdalinka je danas ugrožena tempom življenja i našim tragedijama. Ali sevdalinka će opstati, ako Bog da, iako teško, jer ova srednja generacija pjevača vidi da se od nje teško živi pa su otišli u neke modernije muzičke vode. Nekad

ne mogu shvatiti da npr. Srebrenica sluša ljude koji su ih klali ili one koji su druge u tome podržavali pjesmom. Nije mi jasno da se BHTV1 i FTV bore za sevdalinku snimcima starijim od 30 godina. Tu nemamo šanse. Sevdalinku treba snimati danas i puštati je večeras.

Radili ste sa mnogim poznatim muzičkim imenima tadašnjeg vremena?

- Radio sam sa rahmetli Ismetom Alajbegovićem Šerbom i svim drugim doajenima bh. muzike. Tad je Bosna miruhala tom vrstom muzike. Danas ništa ne činimo da bude bolje, nego smo prepušteni nagim, pijanim i nadrogiranim pjevačima i pjevačicama. I već smo postali kolonija hrvatske i srbijanske muzike. Valjda će i moj rad nekad biti valoriziran, iako ni sad nisam nezadovoljan. Prošle godine me je posjetio dobitnik *Gremija* Li Džonson, prije mjesec studenti Etnološkog fakulteta iz Ljubljane, prijatelji iz Amsterdama... Po mojim knjigama se uči u svijetu. Ima Omer uspjeha i nije to problem, problem je što je ta raskošna ljepota zatamnjena. Mi znamo tibetansku muziku, a ne znamo svoju. Mi smo narod kome Bečki koncert otvara ramazan ili Bajram. Zar nije primjerenije da ih otvori npr. sevdalinka, jer je ona spoj orijenta i zapada.

Sa harmonikom ste pratili mnoge pjevače. S kim vam je bilo naljepše?

- Teško pitanje. Sa mnogim kolegama jeo sam zajednički hljeb. Volio sam raditi sa ljudima koji u trenutku kreiraju i nikad nisam volio konfekcionare. Radio sam pet albuma sa Safetom Isovićem, zadnji album rahmetli Himze Polovine, album Hanke Paldum, Hasibe Agić, Nusrete Kobić, Zekerijaha Đezića, Mehe Puzića, Nade Obrić, Slobodana Lalića, Josipa Pejakovića...

Mulići su sigurno najpoznatije selo u Evropi.

- Ovdje je moj komšija Rasim Kadić, Enes Begović... Ovdje smo obični ljudi i dobre komšije. Duboko vjerujem da kultura nije privilegija asfalta.

Penzija je u vašem slučaju samo na papiru.

- Ako me, uz Božiju pomoć, zdravlje posluži idem dalje. Penzija od 155 KM je ništa u Štutgartu, ali to u Mulićima nije baš loše. Imam ja školu harmonike, učenike, knjige...

Na kraju, sretan sam jer sam svirao u kafani sa četiri stola, u Velikoj Kladuši pred 350 ljudi, na Lenjinovom stadionu pred 120 hiljada ljudi, obišao svijet.

Šta iza imena Omer Pobrić treba da piše?

- Valjda maestro muzike. Mislim da sam to zaslužio jer sam do sada obradio preko 400 muzičkih numera. Imam karakterističan rukopis, što je u umjetnosti najteže, ne oponašati nikoga i biti samo svoj. ❑

Mehmed Avdagić, predsjednik Samostalnog sindikata radnika poljoprivredne, prehrambene, duhanske industrije, vodoprivrede, ugostiteljstva, turizma i trgovine Bosne i Hercegovine (PPDIVUT)

Radnici su prevareni

Gospodine Avdagiću, sindikalna borba u ovo vrijeme nije nimalo lahka.

- Na Kongresu koji je održan prošle godine otvorili smo jedan proces donošenjem Rezolucije koja ide u pravcu zaštite domaće proizvodnje. Ona država koja ne izgradi mehanizme na zaštiti domaće proizvodnje ide u propast i nema perspektivu.

Nažalost, na svim novoima vlasti ima ljudi koji su uključeni u različite trgovačke lobije. Stoga je bankama i tim pojedincima bolje uvoziti vozila i prodavati ih, jer je bolja zarada, nego davati kredite za poljoprivredu, jer je dug put do dobiti. S druge strane, danas je rizik ulagati u poljoprivredu, zato što nismo zaštitili domaću proizvodnju. Danas treba govoriti o zaštitnim, a ne o stimulativnim sredstvima, odnosno mjerama.

I dalje je domaća proizvodnja marginalizirana.

- Ako uvozite steone junice, uvozite ih pod pretpostavkom da ćete proizvoditi mlijeko kao sirovinu za mljekare. Pošto je tržište ovdje takvo kakvo jeste, na taj način smo uništili stočni fond, jer ta junica je skupo plaćena, jer je uvezena da proizvodi mlijeko, a ne da imamo meso od nje.

Inače, i dalje je naša domaća proizvodnja marginalizirana u odnosu na robu koja se uvozi. Mora nam biti jasno da sa ovakvim zaštitnim mjerama, kojih i nemamo, sve to vodi u propast. Žalosno je da se u Hercegovini ne bere paradajz i ne vadi krompir nego se zaoravaju. Nedavno ste mogli pročitati kako jedan uzorni poljoprivredni proizvođač besplatno daje krompir.

Svi govore o povratku ljudi svojim domovima, a ništa ne čine na održivom povratku?

- Danas ne postoji strategija povratka ljudi. Npr., općina Srebrenica ima 527 kvadratnih kilometara, i sve je tamo prazno.

Nijedan program srednjoročnog razvoja i borbe protiv siromaštva neće polučiti rezultate ako nismo uveli zaštitne mjere.

Dakle, trebali bismo pod hitno stvoriti agrarnu banku koja bi bila isključivo u funkciji razvoja agrara. Nema govora da poljoprivreda može pokriti kamatnu stopu od 10 ili 12 posto.

Potrebno je imati Ministarstvo poljoprivrede na nivou države, koje bi se bavilo problematikom poljoprivrede i cijelog agrara

Opet ponavljam, zbog toga što naša država ne štiti domaću proizvodnju, milione maraka dajemo za određenu običnu vodu, iako imamo jednu od najboljih voda na svijetu.

Doduše, moramo uvoziti ulje, šećer i brašno, ali ostalo ne moramo, jer možemo da proizvedemo. Zar trebamo

uvoziti krompir?
Znači, država ne sprovodi nikakve mjere u pravcu te zaštite, te da se zaposli što više ljudi. Dakle, naša najveća šansa je u poljoprivredi, prehrani i turizmu. Najbolji način borbe protiv siromaštva je omogućiti čovjeku da se bavi poljoprivredom.

Koliko trenutna vlast smatra Sindikat ozbiljnim partnerom?

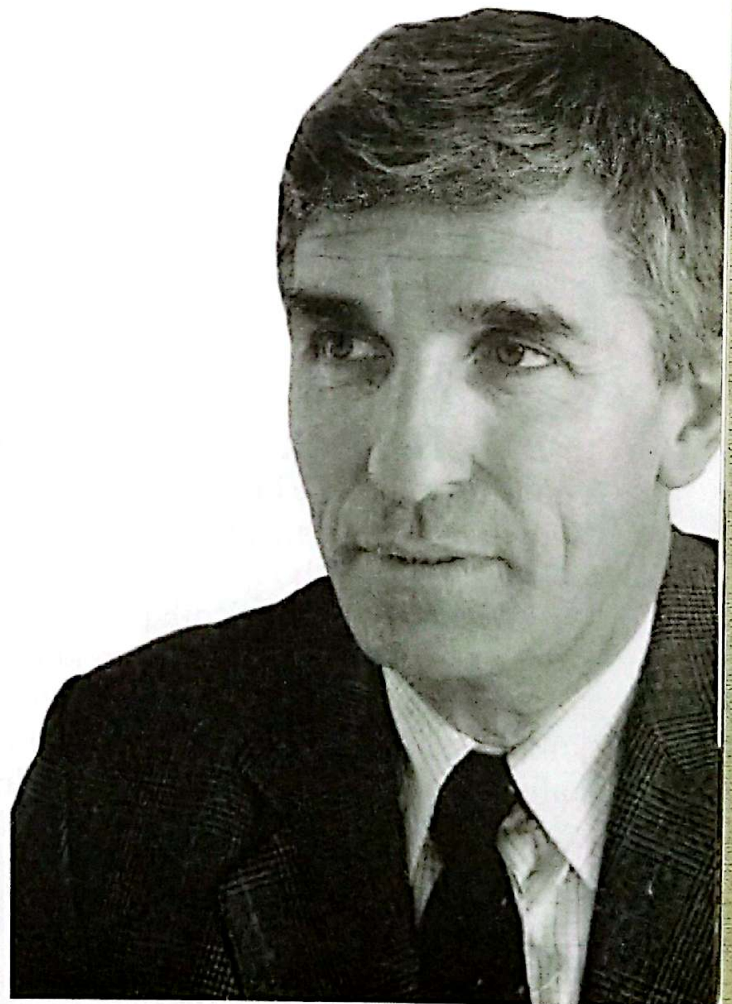
- Naši razgovori nisu nimalo nježni. Vlast uporno nalazi razloge svoga nerada, koji pokrivaju pod pritiskom međunarodne zajednice.

Radnici su, svakako, i u privatizaciji debelo zakinuti, tačnije prevareni. Svi su dosta očekivali od PIF-ova, ali...

- Danas je Sindikat u vrlo teškoj poziciji. Radnici rade, ali im se ne uplaćuju nikakve obaveze. Inače, i Sindikat je pao na ispitu, iz razloga što nije razradio strategiju ulaska u proces privatizacije kao aktivan, a ne pasivan sudionik. I zašto nije krenuo u kolektivno pregovaranje?
Danas su mnogi PIF-ovi ušli u preduzeća, a tamo se ništa ne mijenja, jer se ne dešava privatizacija nego samo tranzicija, odnosno vrši se prenos kapitala sa jednog na drugog vlasnika. Mnogi radnici nisu svjesni da oni nisu dioničari u preduzećima nego su PIF-ovi vlasnici kapitala.
Inače, vlast je pala na privatizaciji. Neka nam kažu koliko su robe izvezli, a koliko je ljudi otišlo iz BiH.
Radnici su prevareni, pa je bilo puno bolje da nisu dobili certifikate. Tad bi imali veću šansu da ostanu na poslu. Tamo gdje je izvršena privatizacija treba hitno da uđe Sindikat i da napravi analizu stanja. Nema održivog povratka ako nema jake FDS, Sarajevske pivare, "Klasa"...
I još nešto, ne razumijem kako je neko protiv nekih uspješnih menadžera. Umjesto da su protiv onih koji su mnoge firme opljačkali i doveli do bankrota.

Vašeg sindikata ima i u RS-u, i to na specifičan način. Imate otpora u Distriktu Brčko.

- Ovaj sindikat se našao na svim prostorima. Tako smo u Distriktu Brčko potpisali pet kolektivnih ugovora za pet kompanija.
Dakle, i tamo imamo članstvo, iako je bilo puno reakcija što smo tamo ušli. I u Srebrenici imamo Sindikat. Na našem posljednjem kongresu donijeli smo Rezoluciju da se svi povratnici mogu uključiti u Sindikat. ❑

Midhat Arifović, direktor Poreske uprave Federacije BiH

Vlada FBiH neće da nam pomogne a traži više novca u budžetu

Gospodine Arifoviću, otkako ste preuzeli čelno mjesto u Poreskoj upravi FBiH, započeto je niz istraga o utaji poreza. Najnovija je vijest da je podneseno 140 krivičnih prijava za utaju poreza.

- U našim, očigledno pojačanim, aktivnostima otkriveno je niz utaja i sličnih prijevara. U posljednje vrijeme u javnosti se čuje priča o prijevarama, spominju se milioni, kao da toga nikad nije bilo. Itekako je bilo, samo što to nije otkrivano. Niko u BiH, pa ni u bilo kojoj drugoj zemlji, nema tačne podatke koliko država gubi po osnovu javnih prihoda, doprinosa, taksi, putarina, poreza, carina...Ne pada mi na pamet da se nešto ja promoviram, nego nam je cilj da ukažemo na nelogičnost pojedinih zakonskih propisa, jer kod nas očito sistem ne funkcionira.

Naši rezultati su vidljivi na svakom koraku, daleko se više otkrivaju kriminal i poreske prijevare, radimo na novoj organizaciji i prilagođavamo je zapadnim državama. Cilj naših aktivnosti je efikasnije punjenje budžeta i ostalih fondova od kojih mnogi danas žive, od političara do invalida.

Od 140 najnovijih krivičnih prijava, najveći broj je nastao od jedinice koja je formirana u Sarajevu. Nastojali smo da, koliko je moguće više, eliminiramo lokalizam i da timovi budu maksimalno nacionalno izmiješani.

Za razliku od prije koju godinu, ima vas svugdje po FBiH.

- Naš osnovni princip jeste za sada Federacija i jedinstvena Federalna poreska uprava, i to ne samo na papiru. Nažalost, još ima problema u pojedinim našim dijelovima Uprave. Dakle, cilj nam je da stvaramo jedinstvenu Poresku upravu koja će djelovati na cijelom području FBIH, a ne samo u Sarajevu, da bude efikasnija i u Livnu, Mostaru, Tuzli...

Koji su najinteresantniji primjeri poreskih prijevara i utaja?

- Najveći gubitak, na što se Poreska uprava u posljednje vrijeme najviše usmjerila, jesu gubici na osnovu poreza na promet. Mi sad imamo problem i obavezu da kontroliramo desetke hiljada potencijalnih poreskih obveznika. I mnogi su shvatili da je taj porez njihova zakonska obaveza. Primjetno je da, što je stopa poreza veća, veći je interes njegovog plaćanja. U posljednje vrijeme najviše smo se opredijelili na visokotarifnu robu, a zalažemo se za hitno uvođenje PDV-a, koji zamjenjuje porez na promet. Ako PDV postoji u Francuskoj 50 godina, onda sigurno nije loš. Sad imamo dva različito uređena poreska područja, što pogoduje zbjegavanju plaćanja poreza.

Kažete da je neuređen unutarnji sistem?

- Postoji veća želja za saradnjom državnih institucija nego ranijih godina. Inače zaposleni, od općinskog portira do člana državnog predsjedništva, moraju shvatiti da primaju plaće od poreza. Iskreno, vrlo malo nam pomažu oni koji rade u državnoj administraciji. Većina tih ljudi bavi se privatnim bizni-

som i koriste se državnom funkcijom za ostvarivanje svojih dodatnih profita, izbjegavajući plaćanje javnih prihoda. Mi to sigurno nećemo tolerirati. Postavlja se logično pitanje ima li neko interesa da Poreska uprava bude što efikasnija?

Dosta je poznata priča o famoznim fiktivnim firmama.

- Zahvaljujući i nama i medijima, njihov broj je u posljednje vrijeme smanjen. Primjetno je da nas sve više respektiraju oni koji bi da "love u mutnom". Mi smo sa Ministarstvom finansija i CAFAO-om dogovorili stav i poslali ga svim velikim poreznicima kao obavještenje u kome smo kazali da ćemo, između ostalog, kontrolirati njihov promet prema firmama, posebno onim fiktivnim. Imamo uvoznike naftnih derivata koji su poslovali sa fiktivnim firmama, pa i sa samim sobom. Neki od njih će se ukinuti kad se uvede PDV.

Kako teče implementacija Zakona o Poreskoj upravi?

- Moramo donijeti niz podzakonskih akata. Donijeli smo Pravilnik o naplati poreza, imamo akt kojim je regulirana djelidba i prodaja pokretne imovine, imamo propisanu kategoriju plaćanja, a na posljednjem nam je mjestu zatvor, jer je u interesu da se naplati porez. Imamo Pravilnik o poreskim brojevima, radimo na Pravilniku o unutrašnjem ustrojstvu Poreske uprave. Do kraja decembra ići ćemo prema Vladi sa kompletnim Pravilnikom o novoj organizaciji.

Inače, uzimanje poreskih brojeva nije išlo na zadovoljavajući način, jer poreski obveznici nisu bili dovoljno obaviješteni. Bolja je saradnja sa Tužilaštvom. Punu implementaciju novog zakona imat ćemo sa uvođenjem jedinstvenog federalnog informacionog centra.

Zanimljiva je i kontrola igara na sreću, noćnih barova...

- Ulazimo u sve moguće segmente gdje postoji obaveza da se plaćaju javni prihodi. Kontrolirali smo i igre na sreću, kladionice i klubove sa poker aparatima, zabranili ih, zatvarali... Sve je to rezultiralo uplatama u federalni budžet. Pojavljivali smo se na pijacama, u noćnim klubovima, videotekama, ugostiteljskim objektima, svugdje. Osim što smo imali odličnu saradnju sa MUP-om KS i nekim međunarodnim institucijama, nemamo podršku Vlade FBiH. Vlada je naučila govoriti kako joj treba više para u budžetu, a nemamo dovoljno podrške od nje.

Kakvi su odnosi sa kolegama u manjem entitetu?

- Saradnja je mnogo bolja nego što je bila ranije, ali to nije dovoljno. □

Suada Hadžović, federalna ministrica za pitanja boraca

Fondacija za stambeno zbrinjavanje boraca polaže pravi ispit

Ministrice Hadžović, koliko ste zadovoljni realizacijom konkursa Fondacije za stambeno zbrinjavanje boračke populacije?

- Izuzetno sam zadovoljna, posebno zbog toga što je sve oko stvaranja uvjeta za funkcioniranje Fondacije išlo dosta sporo. Dakle, u principu sam zadovoljna što je postavljen sistem za pružanje pomoći u rješavanju stambenih pitanja ove populacije. Treba imati na umu da je ovo jedan dugogodišnji projekt koga treba održati, stvoriti uvjete da on funkcionira više godina, ali i da se iznalaze i drugi izvori finansiranja.

Dakle, na prvom konkursu Fondacija, odnosno ovaj projekt, polaže ispit.

Sigurno je da će se u narednom periodu i na drugim konkursima otklanjati nedostaci kojih je svakako bilo i u ovom slučaju.

- Cijenim da je za startnu poziciju sasvim dovoljno što je Odbor povjerenika ustanovio neke procedure, pravila itd., a u hodu, odnosno u praksi vidjet ćemo da li treba dograđivati nešto od onoga što je uspostavljeno.

Je li broj prijavljenih manji ili veći od očekivanog, i je li moguće prolongiranje roka koje traže skoro sve organizacije čiji članovi imaju pravo aplicirati?

- Kad smo počeli sredinom 2002. godine raditi na ovom projektu, nakon usvajanja budžeta Federacije, bilo je dosta sumnje u iskrene namjere Vlade FBiH, jer se pokušavalo protumačiti taj projekt kao neki predizborni trik, ali kako je vrijeme odmicalo pokazalo se da je to bila istinska namjera Vlade FBiH, pa su i u okviru objektivnih mogućnosti izdvojena sredstva za ovu Fondaciju. Naravno, ona su nedovoljna. Mi smo svjesni da je veliki broj onih kojima je potrebna pomoć u odnosu na raspoloživa sredstva. Ali, ono što sam maloprije kazala, na ovih četiri miliona i četiri stotine hiljada KM, i uz poštivanje ovih uspostavljenih procedura i kriterija, Fondacija će potvrditi da li može opstati. Svako odstupanje od utvrđenih kriterija značit će početak dokidanja ove institucije.

Bez obzira što ste u tehničkom mandatu, tačnije na isteku svog mandata, imate pune ruka posla. Ovdje se svakako pojavljuje i onaj socijalni problem mnogih koji ne mogu aplicirati. Ima li i za njih nekog spasa?

- Ovo nije Fondacija za potpuno rješavanje problema, nego samo za pružanje pomoći. Dakle, tu je država da pruži pomoć uz vlastito učešće pojedinaca, pripadnika ovie populacije. Ovo nije potpuno rješavanje nečijeg problema, nego pomoć. Znači, ovo je izraz solidarnosti ali i poziv da društvo kao cjelina pruži pomoć pojedincima i pripadnicima ove populacije.

Ovo je posljedica trenutne ekonomske moći FBiH, pa je prvi put uspostavljen jedan sistem zajedničkih uvjeta za obje komponente Armije BiH.

Pojavile su se i neke bojazni o kriterijima za dobijavanje kredita, spominju se i povratnici?

- Poznati su uvjeti i kriteriji za sve pripadnike boračkih populacija i to je ona osnovna pretpostavka.
Dakle, ovo je pomoć u rješavanju stambenih pitanja za one koji nisu riješili stambeno pitanje. I u Pravilniku o kriterijima i načinu pružanja pomoći regulirano je da se stambeno riješenim ne smatra onaj pripadnik koji nema na području BiH neku stambenu jedinicu koja se može koristiti, ili je ne može sanacijom dovesti u upotrebno stanje. Dakle, sve drugo se smatra riješenim stambenim pitanjem.
Ovdje pojam raseljenih lica nije bitan, ali je i to predviđeno kao stimulativni bodovi ako je u pitanju sanacija i opravka kuće u Republici Srpskoj. Sve ostalo su dezinformacije.

Mnogi su tražili Vašu ostavku a vi ste, reklo bi se, na kraju svog mandata razočarali one koji su tražili vašu smjenu.

- Ovo je samo jedna od dobrih stvari. Jedna dobra stvar je što sam pokrenula ukupne reforme, druga dobra stvar će se morati desiti u nečijem narednom mandatu. Reforme su nužne, jesu bolne ali se moraju desiti. Treba raspoređivati onoliko koliko se ima. Treća dobra stvar jeste što je pokrenut postupak finansijske policije oko namjenskog trošenja sredstava koja se izdvajaju za pripadnike HVO-komponente i Armije BiH i iščišćavanja i dolaženja do onih kojim je ta pomoć države neophodna. Uz sav respekt prema svim pripadnicima ove populacije, mora se sve razlučiti na one kojim je pomoć države neophodna i one koji mogu uz vlastiti rad osigurati svoju egzistenciju.

Ministrice Hadžović, u ime redakcije "Ljiljana" zahvaljujem vam se na dosadašnjoj korektnoj suradnji.

- Bilo mi je zadovoljstvo surađivati sa *Ljiljanom*. Uz to, puno ste doprinijeli i mojoj afirmaciji, ali i afirmaciji bh. žene uopće, na čemu vam toplo zahvaljujem. ❑

Prof. dr. Sabira Hadžović, predsjednica Vijeća kongresa bošnjačkih intelektualaca

Deset uspješnih godina na očuvanju BiH i Bošnjaka

Gospođo Hadžović, kad spomenemo VKBI odmah se nekako sjetimo prvih dana agresije na BiH.

- Za Vijeće bošnjačkih intelektualaca mnogo znači ovih deset godina rada u vremenu koje se može podijeliti u dva dijela. To je ratni period, kad je Vijeće i formirano, i postratni period, koji nije ništa lakši. Prije toga, potrebno je izdvojiti nešto o historijatu VKBI. Formirano je na inicijativu nekoliko intelektualaca, svjesnih situacije u kojoj se našla BiH, koja je već tada bila međunarodno priznata država i članica UN-a na koju je izvršena agresija i bošnjački narod opstao iako mu je prijetilo uništenje. Svjesni velike odgovornosti, 22. decembra 1992. godine organizirali su Ratni kongres bosanskih muslimana - intelektualaca ovdje u Sarajevu. Tad je na tom kongresu formirano Vijeće bošnjačkih intelektualaca (VKBI) i doneseno je niz zaključaka koji su bili obavezujući. Moram reći da je to bio jedan impozantan skup, bez obzira što je u to vrijeme agresija imala svoju kulminaciju. Jedan od prvih i važnijih zaključaka bila je odbrana zemlje i aktiviranje svih mogućih potencijala koji su mogli biti od koristi. Željeli smo da na prostoru BiH aktiviramo sve snage da u svom okruženju počnu djelovati u svim segmentima koji su bitni za opstanak stanovništva, njegovih kulturnih i civilizacijskih vrijednosti. Sigurno da je sve to bilo značajno i mudro.

Za prvog predsjednika VKBI izabran je rahmetli Alija Isaković. Kasnije je za predsjednika izabran profesor Atif Purivatra. Sve ono što je Vijeće radilo dato je u 11 poglavlja *Almanaha* kojeg smo štampali. U ratnom vremenu Vijeće se često oglašavalo.

U poslijeratnom periodu VKBI je dosta aktivnije i otvorenije nastavio djelovati.

- U poslijeratnom periodu počeli smo saradnju sa drugim nevladinim organizacijama: SGV-om, HNV-em, Krugom 99.... Nikad nismo zaboravljali da je najugroženiji bošnjački narod koji je mahom prognan sa svojih vjekovnih ognjišta, te da se pokušamo više angažirati na Odluci Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda. Svakodnevno smo pratili sve kako izgleda na terenu. Statistika je trenutno zaista poražavajuća: npr. u Foči i okolini, gdje je bilo u prosjeku 60-70 posto bošnjačkog življa, danas je taj procent prepolovljen. Moramo intenzivno raditi na tome da povratak bude stvarno održiv. Jer, ako čovjek može tu da ostane, onda mu vraćate i dostojanstvo i mogućnost da drukčije razmišlja. Isto tako, bez mladosti na tim prostorima ne možemo očekivati da može zaživjeti naš bošnjački duh. Pored mnogobrojnih aktivnosti i manifestacija Vijeće je održalo niz okruglih stolova, panel-diskusija o vrlo aktuelnim temama, tribina, promocija knjiga... U to vrijeme održano je 480 tribina, dakle govorilo je isto toliko eminentnih ljudi na teme koje su bile odgovarajuće za određeno vrijeme. Ono što je bitno, teme nisu bile zatvorenog tipa već tribine za široki sloj ljudi. Formirali smo ogranke Vijeća u Tuzli, Brčkom, Mostaru, a do kraja godine bit će i u Bihaću. Inače, svi

prihvataju naš Statut i zadatke koje Vijeće ima. Nije Vijeće samo u Sarajevu.

Značajne aktivnosti su i u okviru izdavačke djelatnosti

- U okviru izdavačke djelatnosti do sada je objavljeno dosta naslova. Prošle godine izdali smo ediciju pod nazivom *Vrijeme uspravljanja Bošnjaka*. Prva knjiga u toj našoj ediciji je *Život i djelo rahmetli prof. Atifa Purivatre*, koja je prošle godine dobila nagradu za izdavački poduhvat. Između mnogobrojnih tema bile su i one oko obrazovanja, gdje smo sa dekanima i profesorima razgovarali o tome šta donosi novi način obrazovanja. Bez obrazovanja se ne može očekivati napredak zemlje i društva.

Sigurno je da su intelektualci okupljeni oko Vijeća vrlo ozbiljna intelektualna masa u osvjetljavanju društveno-političkih zbivanja u BiH. Koliko su vas vlasti "slušale" u tome? Bez obzira na naziv, VKBI je bosanskohercegovački i po temama i po intelektualcima u njemu.

- Još u ratno vrijeme nijedna posjeta uvaženog predsjednika Alije Izetbegovića nije obavljena da se nisu izvršili određeni razgovori i konsultacije. Mislim da, bez obzira ko smo i šta smo, moramo sve svoje intelektualne vrijednosti usmjeriti u onom pravcu koji će polučiti bolju budućnost za one koji će ostati iza nas.

Kako Vijeće bošnjačkih intelektualaca sarađuje sa intelektualcima koji se okupljaju u drugim udrugama i organizacijama na području BiH?

- Ako ta udruga ili njeni članovi rade za dobrobit države BiH, za njen prosperitet i za vladavinu zakona, gdje će svaki građanin imati svoje mjesto u tom prostoru i cijeniti ga kao čovjek koji svojim radom stvara, onda Vijeće nema ništa protiv takvih udruga. Naime, i te udruge su vrlo bitne za bošnjački narod. Važno je i 100 godina *Preporoda*, 15 godina *Bošnjačkog instituta*, 10 godina VKBI-a, 50 godina *Merhameta*.

VKBI je inicijator osnivanja Fondacije Pravda za BiH

- Da. Mislim da je to dobra stvar za BiH i za sve njene narode. Pored te Fondacije, iako je trebalo šest mjeseci da je registiramo, imamo još jednu Fondaciju gdje Vijeće finansira studente grupe za bosanski jezik i književnost i nazvali smo je Fondacija *Muhsin Rizvić*. Do sada je Vijeće stipendiralo 68 studenata, bez obzira na nacionalnost. Prošle godine smo počeli finansirati i magistarske radove. Tačnije, Vijeće pomaže sve one koji se obrazuju.

S kojim aktivnostima Vijeće ulazi u jedanaestu godinu postojanja?

- Dolaze tribine i promocije knjiga. Pored toga želja nam je da ljudima približimo ekonomski i građanski projekt kako bi i oni u tome vidjeli svoju budućnost. ❑

Marko Matić, direktor Federalnog zavoda PIO/MIO

Ništa više ne može ugroziti Fond

Gospodine Matiću, Dom za ljudska prava donio je Odluku da penzioner ima pravo potraživati penziju koju je zaradio u drugom mjestu u odnosu na sadašnje mjesto boravka. Dakle, to je dobar signal za mnoge koji su u manjem bh. entitetu. Zar ne?

- Dom za ljudska prava donio je tu odluku samo za tri penzionerska subjekta, tako da se Odluka odnosi na Vladu Federacije, koja mora iznaći neka sredstva. Kako će biti na kraju, ko zna.

Kako mislite da će to Vlada Federacije riješiti?

- Sve obavezujuće činjenice se odnose na Vladu Federacije, koja bi u svakom slučaju trebala da realizira ovu Odluku Doma za ljudska prava.

Drugo, mislim da je za sada to nepotrebno, jer je za nas u Federaciji neprikosnoven sporazum koji su potpisali predsjednici entitetskih vlada i direktori fondova. Prema tome, ti fondovi nisu ovom odlukom Doma za ljudska prava stavljeni van snage.

Ne dolazi u obzir da se ovaj sporazum stavi van snage. Predsjednik Udruženja penzionera Republike Srpske svoje pripadnike naslanja na ovaj naš Fond, pa time stvara jedan bezrazložan haos, jer je ova odluka obavezujuća tek od augusta ove godine. Prema tome, do tada slijedi reakcija svih relevantnih subjekata i institucija. Bit će tu još puno posla.

Ako bi 40 hiljada penzionera iz Republike Srpske dobilo po prosječnih 200 KM, to bi bio finansijski udarac na FBiH od gotovo osam miliona KM.

- Ja ne bih želio nikog uvrijediti, ali je u ovom slučaju čista računica. Nikad nije postavljeno pitanje koliko bi penzionera iz Federacije trebalo da se vrati i ostvaruje svoja prava u Republici Srpskoj. Međutim, naši ljudi ne ostvaruju tamo ta svoja prava jer pretpostavljaju da bi im tada penzija bila manja. Uz to, za sada nema pritiska iz Federacije na manji bh. entitet. Međutim, ukoliko dođe do razmjene ovih podataka, ustanovit će se da će biti veći priliv penzionera iz Federacije u Republiku Srpsku nego iz RS-a u FBiH.

Kakva je dosadašnja saradnja sa vašim kolegama u drugom bh. entitetu?

- Pokušavamo tu saradnju ozbiljnije pokrenuti i konkretizirati. I oni su svjesni da nema mogućnosti da se ovakve odluke provedu, pa se drže ideje da se krene sa nekom agencijom na nivou države, koja bi počela da stvara sve preduvjete za ujedinjenje ovih fondova.

Kako u takvom slučaju ostvariti najavljena povećanja penzija ili njihovu redovniju isplatu u Federaciji BiH? Ima li ikakvog realnog optimizma za penzionere?

- Najvažnije je da sve ovo ne može ugroziti Fond PIO/MIO i mislim da penzionerska populacija, koja za sada pokriva Federalni zavod, nije uključena. Inače, mi ćemo sve svoje obaveze prema penzionerima ispunjavati, penzije od sutra počinju, i ovaj mjesec je okončan. Ne vidim razloga da bi trebala nastupiti neka velika zabrinutost za finansijsku situaciju.

Koliko ste spremni udovoljiti svim zahtjevima ako se, naprimjer, odjednom sa zahtjevima pojave svi penzioneri koje smo spomenuli na početku razgovora?

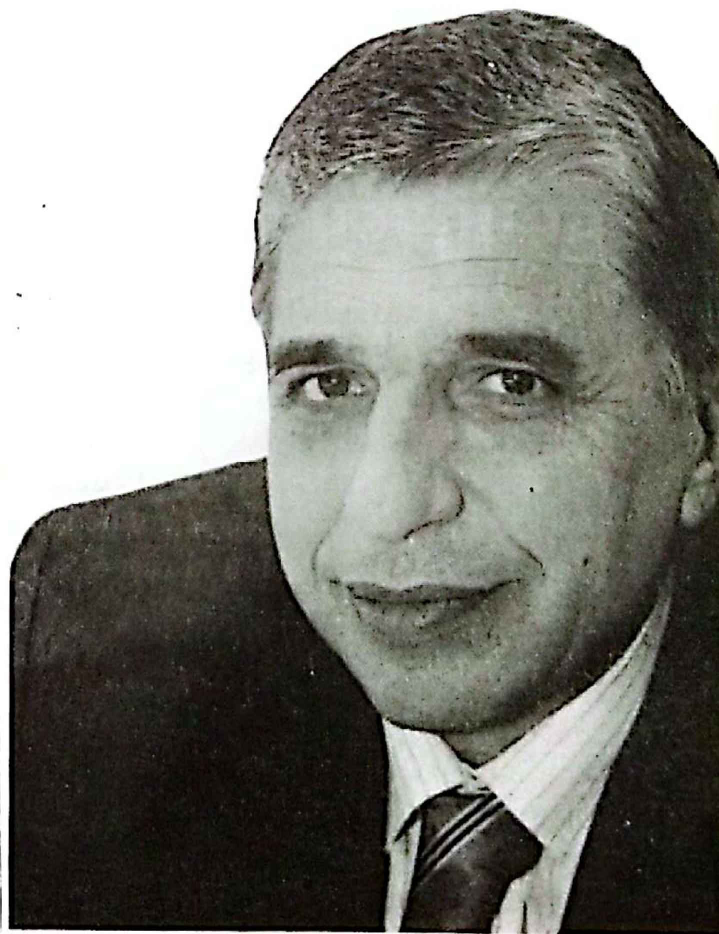
- Ja ne vidim zakonski okvir da bi se iko više mogao pojaviti izuzev ova tri penzionerska subjekta koja su upućena na Vladu Federacije. Ali bez obzira na sve, od 1. februara dijelit ćemo penzije. Poduzeli smo veliku akciju sa Poreskom upravom da bismo osigurali kontinutet u penzijama, da zaista dođe do povećanja penzija te da i to ostvarimo u maju ove godine. Dakle, imamo zacrtane ciljeve i znamo šta hoćemo.

Kako ocjenjujete dosadašnju "krvnu sliku" Federalnog zavoda PIO/MIO?

- Situacija nije zabrinjavajuće teška. Mislim da će sve ove radnje za konsolidaciju Fonda polučiti bitnije poboljšanje. Kritike koje su upućene prema Fondu, a ujedno i prema ljudima u njemu, s ciljem su obuzdavanja određenih reformi koje se ovdje poduzimaju, odnosno da bi se u velikom dijelu zadržao status kvo, koji podrazumijeva da ne dolazi ni do kakvih unutrašnjih organizacija i reorganizacija. Ja ne znam kojim to snagama odgovara. Znam jedino da smo mi u ovom Fondu najozbiljnije prihvatili svoje obaveze.

Šta je sa eventualnim podjelama unutar novog i jedinstvenog Fonda?

- Mislim da će se u perspektivi dogoditi jak Federalni zavod, i onda tih podjela neće biti. Radimo i svaki mjesec tražimo saglasnost Vlade, posebno o trima važećim aktima: aktu Instituta za ocjenu radne sposobnosti, aktu Društvenog fonda PIO i aktu PIO Mostar. Zakon je sve to prevazišao, samo da ga Zastupnički dom potvrdi i tada ćemo imati zaista kvalitetan Fond.
U tom slučaju neće biti mjesta za eventualna nezadovoljstva. ❑

Jakob Finci, prvi rukovodilac Agencije za državnu službu

Nemamo previše zaposlenih već previše nivoa vlasti

Zakon o Agenciji za državnu službu nametnuo je visoki predstavnik.

- Agencija za državnu službu nema jasnu sliku šta radi i zašto je formirana. Ali, formirana je na osnovu Zakona koji je nametnuo visoki predstavnik, a nakon toga usvojila ga je Skupština BiH u oba Doma.

Zašto nam je potrebna Agencija za državnu službu?

- Zato što smo krenuli u proces reformi koje su najbolnije od Dejtona. Nije baš lako promijeniti državu iznutra. Ona je izvana diktirana Dejtonskim ustavom, iznutra možemo itekako da je poboljšamo i da nam svima bude bolje. Inače, Agencija ima prvih 11 zaposlenih koji su prošli mnoge testove.

Šta će ona raditi?

- Prvo, ona treba da ima iste kriterije i procedure na nivou državne administracije. Ovaj Zakon treba sve naše nivoe upravljanja državom učiniti pristupačnim svima, vodeći računa da je BiH jedna država i da ova Agencija, na čijem sam čelu, radi na državnom nivou. Druge dvije agencije će biti na entitetskim nivoima, s tim što će ova u Federaciji imati i 10 kantona. Zakon propisuje transparentnost i zakonito djelovanje svih državnih službenika. Kad govorim o državnom nivou onda se radi o službenicima na nivou Predsjedništva, parlamentarne skupštine, Vijeća ministara i svih ovih ministarstava koja imamo na državnom nivou. U Zakonu postoji promjena prema kojoj državni službenik mora imati univerzitetsku diplomu. Univerzitetska diploma nije garancija da neko zna raditi svoj posao. Ne znači da će svi oni koji su sada u državnoj službi izgubiti posao zato što nemaju fakultet. Dat će im se mogućnost da završe fakultet ili će im se naći druga radna mjesta na nivou države za koja se ne traži univerzitetska diploma.

Hoće li neki ostati bez posla nakon revizije koja je u toku?

- Niko neće ostati bez posla, jer državna služba treba da bude odvojena od onih struktura koje se formiraju na osnovu rezultata izbora. To su činovnici koji moraju pomoći da država funkcionira bez obzira ko je na vlasti. Naravno, nije lako prihvatiti sve ove promjene. Moramo biti realni da smo sve do donošenja ovog Zakona imali situacije da je vladajuća struktura imala odriješene ruke da dovodi “svoje” ljude. To su prošla vremena. Sada se ide na profesionalizaciju i, naravno, zbog toga je ta reforma bolna. Postupak revizije treba da pokaže da li imate stručnu spremu koja se traži za vaše radno mjesto, da li ste ušli u državnu službu na regularan način. Dosta nam je bezakonja, cilj nam je da stvorimo jedno demokratsko okruženje u kojem će svi imati jednaku šansu.

Kažete da niko u državnoj upravi neće ostati bez posla, za razliku od mnogih radnika koji gladnih stomaka traže pravdu na ulici.

- To je, nažalost, tačno. Ipak, moramo napraviti razliku između onoga što zovemo država BiH i onoga što zovemo administracija na svim drugim nivoima.

Imamo previše administracije na svim nivoima, ali ono što se zove država zapošljava najmanje činovnika. Ne možemo imati državu na papiru ako nema ljudi koji će raditi u institucijama te države. Na federalnom budžetu ima više od 22 hiljade činovnika, Kanton Sarajevo ima blizu 14 hiljada ljudi na budžetu, u BiH postoje 84 općine koje imaju šest hiljada zaposlenih, sa Državnom graničnom službom nema ni tri hiljade zaposlenih. Ne bih rekao da mi imamo previše administracije u državi, imamo, možda, previše nivoa vlasti. Samo ministarstava, npr., imamo 140 u Federaciji.

Bilo je ovih dana govora o nekim spornim postavljenjima u državnu službu.

- Moje nadležnosti su na državnom nivou. Gospodin Tihić je u jednom momentu rekao da je prošla vlast postavila određen broj državnih službenika, što je malo previše. Ima tu dosta zbrke, jer na novou države imamo tri kategorije: jedno su politički izabranici, drugo službenici i treće namještenici, odnosno pomoćno osoblje koje omogućava da ti politički izabranici i državni službenici rade. Ono što je prošla vlast napravila izazvalo je visokog predstavnika da nametne Zakon o postavljenjima, tako da su mnogima propale lagane pare po upravnim odborima. Jer, kako god smo siromašna zemlja, tako nam je državna administracija loše plaćena. Nije skupa glomazna, nego nesposobna administracija.

Hoće li se ubuduće zapošljavati ljudi po nacionalnim i partijskim ključevima?

- Primat će se isključivo po kvalitetu i stručnosti, s tim što se mora voditi računa o nacionalnoj zastupljenosti, jer je to kod nas ustavna kategorija. Pošto je državna služba počela da se popunjava nakon Dejtona, taj balans je manje-više već postignut. Ipak, još je u toku snimanje pa će javnost o svemu biti blagovremeno upoznata. Siguran sam da ćemo tim podacima pokazati da ovo nije zemlja u kojoj samo jedan narod ima svoje predstavnike u institucijama na državnom nivou.

Osjećate li pritiske ili opstrukcije?

- Predvidjeli smo niz seminara i predavanja kako bismo upoznali sve državne službenike. Bit će dobro i za naše čelne ljude u državi da se upoznaju sa ulogom državne službe, te da Agencija za državnu službu nije ničiji neprijatelj. Osim ako se krši zakon.

Koliko traje vaš mandat?

- Ja sam prvi rukovodilac Agencije za državnu službu. Pošto je prvo postavljenje od visokog predstavnika na mandat najmanje dvije godine, mandat na ovom mjestu je pet godina. ❑

Nuko Grebović, direktor KJKP "Pokop"

Groblja kao parkovi

Gospodine direktore, kojim grobljima gazduje Kantonalno javno komunalno preduzeće (KJKP) "Pokop"?
- KJKP "Pokop" gazduje nad Gradskim grobljima Bare, Vlakovo, Lav, Stadion, Sveti Marko, Sveti Josip, Georgije, Mihovil, Arhanđel i Gavrilo i nad ratnim grobljem Obad.

U kakvom su stanju groblja?
- Mislim da su svi oni koji dolaze na naša groblja više nego zadovoljni stanjem u kojem se ona nalaze. Neću biti pretenciozan kad kažem da radnici našeg preduzeća ulažu maksimum napora kako bi zadovoljili povjerenu funkciju i učinili da groblja budu što uređenija, faktički da budu parkovske površine.
Sve smo ovo postigli uz pomoć Ministarstva za prostorno uređenje KS, tačnije svih ljudi u Ministarstvu počev od ministra Zlatka Petrovića, i kantonalne Vlade, koji zaista imaju sluha za sve aktivnosti. Faktički većina od ovih grobalja je zatvorena, i to u onom smislu da se na njima ukopavanje vrši samo na rezerviranim mjestima.

Imali ste dosta aktivnosti, a planirate i nove?
- Podsjećam da smo prošle godine mijenjali dotrajala nadgrobna obilježja: bašluke, krstove, križeve... I to smo radili opet uz pomoć resornog kantonalnog ministarstva. Planiramo rekonstrukciju groblja Lav, tačnije same biste. Dio sredstava je obezbijedila Kantonalna vlada, Gradska uprava i Federalno ministarstvo za kulturu i sport. Tako ćemo zajedno sa Zavodom za zaštitu spomenika već na proljeće, čim se završi projektna dokumentacija, pristupiti rekonstrukciji biste kao kulturno-historijskog spomenika.
Ove godine ćemo na Svetom Mihovilu, Georgiju, Arhanđelu i Gavrilu, zajedno sa Vladom KS, Gradskom upravom i Federalnim ministarstvom za kulturu i sport i uz superviziju Zavoda za zaštitu spomenika, pokušat revitalizirati određen broj spomenika na ovom starom groblju. Ono je faktički mrtvo i tamo se odavno ne sahranjuje. Nadam se da ćemo u narednih četiri-pet mjeseci dosta uraditi i ova groblja dovesti u bolje stanje.

Na Alifakovcu se više ne vrše ukopavanja.
- Gazdujemo samo grobljima koja sam prethodno spomenuo. Svim separatnim grobljima (njih negdje oko 297) mi ne gazdujemo, nego neko drugi. Što se tiče Alifakovca i ostalih muslimanskih mezarja, njima gazduje Islamska zajednica.

Ima li još npr. starih bašluka koji bukvalno do sada nisu bili ničija briga?
- Mi smo pred prošli Bajram uspjeli zamijeniti nešto bašluka na Stadionu, Lavu i Barama. To je, doduše, mali broj a ostvaren je zahvaljujući sredstvima koja obezbjeđuje Kantonalno

ministarstvo i Kantonalna vlada. Međutim, mi ćemo se u toku ove godine potruditi da taj broj bude što je moguće veći. Prošle godine smo na groblju Vlakovo zamijenili određen broj krstova koji su u toku rata bili devastirani. Ove godine ćemo isto tako pokušati kod svih konfesija dovesti određen broj tih nadgrobnih znakova u jedno pristojno stanje.

Primjetna je prebukiranost grobalja. Tako je i na Barama.

- Sva groblja, bez obzira da li se na njima sahranjivalo ili ne, moraju se održavati. Inače, svake godine sve grobljanske površine, sva groblja koja se nalaze u sastavu KJKP "Pokop", kose se pet do sedam puta, u zavisnosti od vegetacije. Svakodnevno se čiste i održavaju, odvozi se korov...
Inače, na Barama postoje rezervacije. Poznato je da se katolici i pravoslavci kopaju vertikalno, pa imate dva ili tri kopanja. I vi to morate raditi, groblje se mora održavati i mora biti u funkciji, isto kao da je tek otvoreno. Znači, groblje je limitirano i sve dok postoji ijedno mjesto moramo ga iskoristiti. Znamo da su Sarajlije posebno vezane za groblje Bare, jer je njihovih najbližih tamo ponajviše i ukopano.

Koje su cijene usluga?

- Cijene usluga su limitirane i propisane Kantonalnim zakonom o sahranjivanju. Dakle, sve je propisano, od ukopa do zagrta, do ležarine i prijevoza. Pogrebna oprema se određuje po izboru, pa se cijena sanduka kreće od 250 do 3.950 KM.

Šta je sa onima koji nemaju novca?

- Postoji i tzv. socijalno sahranjivanje, odnosno besplatno sahranjivanje. O čemu se zapravo radi? Naime, svi uživaoci socijalne pomoći kada donesu potvrdu od Centra za socijalni rad općine u kojoj borave, oslobođeni su plaćanja. Svi ukopi, osim rezervacije na groblju Vlakovo, ne plaćaju se. Samo se, naravno, plaćaju pogrebne usluge.

Izgleda da dobro sarađujete sa kantonalnim vlastima.

- Mi smo više nego zadovoljni dosadašnjom saradnjom. Odgovorni imaju smisla za ono što se zove problematika modernog sahranjivanja. Uz to imamo odličnu saradnju sa Bakijama, Pravoslavnim pogrebnim društvom Sveti Marko i Katoličkim pogrebnim društvom Sveti Anto. Mnoge probleme rješavamo zajednički. ❑

Edhem Biber, predsjednik Sindikata BiH

Donijeti Zakon o ispitivanju stečene imovine

Gospodine Biber, u posljednje vrijeme pokrenuta je pojačana sindikalna kampanja.

- Činjenica je da smo u posljednjih nekoliko mjeseci poduzeli niz značajnih aktivnosti, jer nas je natjeralo vrijeme u kojem radimo i problemi s kojim se susrećemo. Stoga moramo biti glasniji i energičniji, kako bismo u granicama mogućnosti pokušali pomoći članstvu koje zbog nagomilanih problema traži pomoć.

U Vašim istupima najviše se spominje privatizacija.

- Jedan od najtežih problema kojima se bavimo jeste pitanje privatizacije, jer su upravo u ovo vrijeme njeni efekti došli do izražaja. Javnost zna da je u velikom broju slučajeva ona ljudima donijela mnogo problema, posebno onim koji su radili u firmama privatiziranim javnim upisom dionica. Nažalost, većina tih preduzeća morat će doći pod udar Zakona o stečaju pa će mnogi radnici ostati bez posla. Pokušavamo natjerati sindikat i vlast da se ljudima osigura socijalni program koji bi omogućio da prežive ovo teško vrijeme.

Hoće li predmet revizije biti i preduzeća koja rade i čiji radnici primaju plaće?

- Primarni zadatak ove inicijative, koju smo u načelu dogovorili sa Vladom FBiH, jeste da se izvrši revizija u onim firmama koje su propale, koje propadaju ili će propasti, posebno zbog lošeg odnosa jednog ili više vlasnika ili PIF-ova. Želimo da se ponište ugovori sa onima koji su na sumnjiv način došli do imovine a nisu ostvarili proizvodnju, niti su uspjeli osigurati da ljudi rade i od toga žive.

Ko bi, onda, trebao (i hoće li) odgovarati za sve to?

- Svi mi na jedan način snosimo dio odgovornosti: mi koji smo davali certifikate određenim ljudima koji su nas prevarili, ali i vlast koja nije bila dovoljno oprezna u odabiru modela privatizacije. Sigurno da na neki način postoji i odgovornost međunarodne zajednice, koja nije savjetovala vlast i građane o nekim anomalijama. Valjda će se nekad utvrditi ko je i koliko odgovoran.

Poslije nedavnog razgovora sa federalnim premijerom Ahmetom Hadžipašićem, očekujete li bolje dane kad je u pitanju borba za radnička prava?

- Dogovorili smo se u načelu o tome da budemo ravnopravni partneri u budućem socijalnom dijalogu. Dogovorili smo se i da sve sporazume uokvirimo u institucije sistema, te da se socijalni dijalog vodi unutar Ekonomsko-socijalnog vijeća, što smo zajednički usvojili. Očekujem saradnju i razumijevanje, jer to obećavaju prvi utisci.

Ima li jedinstva u Sindikatu, ima li u njemu previše politike, a manje stvarne borbe za radnička prava?

- Mislim da smo do sada uspjeli dogovoriti globalnu sindikalnu politiku, prije svega donošenjem određenih dokumenata, da kao interesna organizacija radnika ne radimo napamet. Vjerujem da postoji jedinstvena sindikalna poli-

tika, iako smo i mi institucija koja se reformira u hodu, pa se u tome susrećemo i s problemima. Računam da ćemo neke osnovne sindikalne zadatke realizirati, iako to neće biti nimalo lahko.Inače, nisam čovjek koji se snalazi u anarhiji, već težim da u jednom uređenom i demokratskom okruženju izvršavam volju većine članova Sindikata.

Neki vam zamjeraju da se, navodno, satanizira sve ono što je privatizirano i da se u isti koš stavljaju dobri primjeri privatizacije sa onim koji to zaista nisu.

- Apsolutno poštujem novinarsku slobodu pa je na njihovoj savjesti kako će popratiti moj rad i rad Sindikata uopće; svi se mi učimo i svi smo mi u nekoj reformi pa je potrebno više slobode u svim dijelovima našeg izražavanja.

Nije sve crno kad je u pitanju privatizacija, ima značajan broj dobrih primjera. Dakle, želimo napraviti reviziju onih stvari koje su loše urađene te da pritom odvojimo sve pozitivne primjere i da im na izvjestan način damo odgovarajuću podršku. Kad su u pitanju oni koji su na nezakonit način došli do bogatstva, pošteno je tražiti da im se ono oduzme i da za to budu kažnjeni.

Je li tačna Vaša navodna tvrdnja da ste bili protiv dodjele Šestoaprilske nagrade Huseinu Ahmoviću, uspješnom direktoru sarajevskog "Klasa"?

- To su gluposti. Ahmović je jedan od rijetkih i dobrih menadžera koji je uspio da "Klas" podigne na evropski nivo i da uposli oko 1.200 ljudi. S obzirom na to da sam bio član Odbora za dodjelu Šestoaprilske nagrade grada Sarajeva, glasao sam da se ona dodijeli baš njemu. Na kraju, upravo mi je pripala čast da mu je i lično uručim.

Nedavno ste tražili pokretanje revizije imovinskog stanja političara, odnosno svih onih koji su se u posljednjih desetak godina preko noći obogatili.

- Vidjet ćemo u Sindikatu kako ćemo uobličiti tu ideju. Mislim da bi bilo pošteno da se u ovoj državi donese Zakon o ispitivanju porijekla imovine građana BiH stečene u posljednjih desetak godina. Tako bismo došli do jedne slike ko je na koji način došao do kapitala. Mislim da bez jednog takvog zakona u BiH neće doći do socijalnog mira.

Vjerujete li da pošteno zarađujete tzv. sindikalni hljeb?

- Bez imalo pravdanja, ovdje sam došao na daleko manji lični dohodak. Živim isključivo od sindikalne članarine. I kad nje nema, onda dijelim sudbinu cjelokupnog članstva. ❑

Mirhunisa Zukić, predsjednica Saveza udruženja/udruga izbjeglica i raseljenih lica BiH

Za izbjegličke pare znaju oni koji su upravljali budžetima

Gospođo Zukić, vaš posljednji javni istup je, ustvari, upozorenje na neodrživ život povratnika u istočnoj Bosni.

- Dok su u Sarajevu trošeni milioni na nekakve socijalne karte, povratnici po istočnoj Bosni cvokotali su pod šatorima, čekajući da im ministarstvo dostavi građevinski materijal.

Činjenica je da u ovim danima, mjesecima, pa i godinama čekanja povratnici gube strpljenje.

- Tačno. Nije postojala jedinstvena strategija u radu državnih, entitetskih i kantonalnih vlada.

Nema sumnje da su se na povratničkoj muci mnogi obogatili.

- Pitanje povratka je i u vladinom i u nevladinom sektoru bilo takvo da niko nije sankcioniran za posljedice svog nerada. Sličnu situaciju uočavali smo na terenu još 2000. godine, kad smo za prve povratnike u šatorima tražili novac za građevinski materijal ili da ih stavimo na liste donatora. Pojedini mediji nisu imali sluha za takav naš istup i kao da su štitili vlast za koju se nakon tri godine vidjelo da je profitirala na povratničkoj nevolji. Kao nevladina organizacija, nismo na budžetu ni kantona ni Federacije ni države, za razliku od onih što su na usluzi imali novac iz budžeta koji nisu racionalno koristili. Ko je najviše profitirao najbolje znaju oni koji su imali velike budžete za povratak izbjeglica.

Kao da se, nažalost, polahko ostvaruje plan etničkog čišćenja. Povratnicima se pred izbore sve obećava, iako mnogi još žive pod šatorima. Ili u strahu za goli život odlaze što dalje od BiH.

- Tačno. Ljudi su primorani da sami sebi kreiraju povratak bez ikakve pomoći; postali su dio nevladinog sektora, ali ne i dio sistema instrumenata koji provodi određena politika kad je u pitanju povratak izbjeglica. Nismo imali jasnu viziju, nismo imali instrumente provođenja, nismo imali ujednačene zakone u oba entiteta, nismo imali dovoljno sredstava za povratak, napravili smo hiperprodukciju povratka u 2000. godini, niko nije mogao pratiti domaće i međunarodne organizacije. Ne smije povratak da bude predat nevladinom sektoru i udruženjima, Savezu ili sličnim organizacijama, nego institucijama i lokalnim vlastima.

Mnogobrojniji je povratak u ruralne dijelove, a sasvim slabiji u gradove. Održivi povratak je samo "šuplja priča".

- Povrat imovine ne prati povratak. Tuzlanski kanton ima rezultate u Zvorniku, jer je ovaj kanton direktno novčano pomagao. Dejtonski sporazum nije pomogao da se izbjeglice vrate u svoje domove, jer nije bio u funkciji već su ljudi kreirali modele kako i na koji način da se pomogne. I danas imamo prazne povratničke kuće, prazne stanove na čekanju ili prodaji. Nema povratka u gradove jer nemamo ujednačene zakone, nemamo pravo na privatizaciju, nemamo pravo na ostvarenje socijalnog osiguranja, penzionog osiguranja, na nivou države nemamo zakon o borcima, koji je uvjet za povratak.

Koliko Savez ima utjecaja na poboljšanje života povratnika, ali i na svijest onih u vlasti da konačno pomognu povratak izbjeglica, a ne da ih, kao što je slučaj u Federaciji, revnosno izgone na ulicu?

- U mnogim slučajevima naš glas ima rezultate, mnogi shvate da je pitanje svih pitanja povratak izbjeglica. Povratak nije deklarativan već realan proces. Nije to biznis; radi se o ljudima i njihovim sudbinama.

Za vas govore da kao osoba koja nije izbjeglica teško možete razumjeti izbjegličke probleme.

- I ja sam izbjeglica u svom gradu. Željela sam ljetos da me razriješe ovog posla i da se posvetim struci, ali je Skupština Saveza na obnoviteljskom zasjedanju odlučila da ostanem još četiri godine.

Šta je do sada Savez konkretno uradio? Koliko je novaca potrošio, ko ga finansira, i kome, na kraju, polažete račune?

- Savez ima 89 lokalnih udruženja na prostoru BiH, Srbije i Crne Gore i Hrvatske. Malo je poznato da je naša asocijacija 1996. godine dobila specijalni status kod Ekonomsko-socijalnog savjeta UN-a i da nijedna druga nevladina organizacija bivše Jugoslavije nema taj status. Djelujemo putem sedam regionalnih razvojnih centara: u Prijedoru, Travniku, Mostaru, Tesliću, Bosanskom Brodu, Zvorniku i Višegradu. Jedina smo nevladina organizacija koja polaže račune svojim članovima, odnosno članicama udruženja. Sve vrijeme smo bili na državnom nivou, morali smo kreirati i stvarati modele povratka, a prvi su bili napuštena i porušena područja. Tad je međunarodna zajednica to zdušno pozdravila. Model povratka kreirali su povratnici. Imali smo Operativni biro za provedbu i povratak. Bili smo prvi na granicama BiH i vraćali izbjeglice bez oružja i borbe. Kad je EU shvatila da je napravila veliki broj vikendica i da je dosta investirala a da se ljudi nisu vratili, tek tada su nas prihvatili kao ozbiljnog partnera. Sad nas finansiraju kroz te strane organizacije koje prave kuće na terenu. Trenutno implementiramo projekte i finansirani smo iz tih projekata. Cilj nam je da prepoznamo naše korisnike, iako institucije vlasti nisu imale sluha za nas. Prošle godine Vlada FBiH, izdvajajući sredstva od milion i sedamsto hiljada maraka za nevladin sektor, nijednom udruženju nije dala marku.

Zna li iko koliko širom svijeta ima bh. izbjeglica?

- Međunarodna zajednica je dugo godina imala organizacije koje su radile na objedinjavanju takvih podataka. Raznim zakonima su razlučivali ko sve može da bude raseljena osoba, ko može biti povratnik, itd. Ministarstvo za ljudska prava isto radi na objedinjavanju svih informacija, kako bi se vidjelo ko je sve sudjelovao u procesu povratka i koliko ima istinskih povratnika. ❑

Ćamil Rokša, predsjednik Saveza novinara Bosne i Hercegovine

Novinarska profesija je jedna od najnezaštićenijih u bh. društvu

Sve do početka agresije Savez novinara BiH bio je jedinstvena bh. asocijacija.

- Savez novinara BiH je najstarija i najbrojnija novinarska asocijacija u BiH, osnovana još daleke 1945. godine. Sve do rata bila je jedina novinarska asocijacija. Prije deset i više godina došlo je do njenog raslojavanja iz političkih, nacionalnih i nekih drugih razloga. Kao jedinstveni produkt rata došlo je do formiranja još pet novih asocijacija: Nezavisne unije profesionalnih novinara iz Sarajeva, Nezavisnog udruženja novinara RS u Banjoj Luci, drugog Udruženja novinara RS u Banjoj Luci, Udruge hrvatskih novinara u Mostaru i Udruženja novinara "Apel" u Mostaru.

Jeu li ova usitnjavanja novinarskih asocijacija u cilju zaštite novinarske profesije?

- Ona su jedan od razloga zbog čega najznačajnija pitanja ove profesije nisu u žiži interesiranja. Doduše, ovo nije generalna ocjena.

Možete li u kratkim crtama podastrijeti neke najvažnije aktivnosti, ali i probleme Saveza na čijem ste čelu? U posljednje vrijeme govori se o objedinjavanju novinarskih asocijacija u BiH u jednu zajedničku.

- Godinu dana sam prvi čovjek Saveza novinara BiH. Na prvoj sjednici Predsjedništva kao izvršnog organa Saveza utvrdili smo programsku orijentaciju. Među prioritetnim zadacima rekli smo da će biti i poslovi vezani za objedinjavanje svih ovih novinarskih asocijacija. Ti poslovi su u toku, a ima i ohrabrujućih naznaka. Nedavno smo imali susret sa kolegama iz Nezavisne unije profesionalnih novinara iz Sarajeva, pa smo utvrdili neke zajedničke polazne osnove. Predsjedništvo i Skupština Saveza novinara donijeli su Odluku za ujedinjenje u jedinstvenu novinarsku bh. organizaciju. Za 16. maj organiziran je susret predstavnika svih šest novinarskih asocijacija, na kojem će biti razgovora o ovoj inicijativi. Stigla je i Odluka Nezavisne unije profesionalnih novinara, koja je slična našoj. Udruženje novinara "Apel" iz Mostara i Nezavisno udruženje novinara iz RS-a donijeli su također slične odluke.

Jeste li zaista optimist kad je u pitanju ujedinjenje? Hoće li se, možda, desiti da u Banjoj Luci imaju jedno udruženje, drugo u Mostaru a treće u Sarajevu. Neko bi tad rekao, "za svaki narod po jedno novinarsko udruženje".

- Dobro ste to primijetili. Da se upravo to ne bi desilo, i mi u Savezu zastupamo stanovište na ujedinjenju svih šest novinarskih asocijacija u BiH. Koordinacija novinarskih udruženja ima određene ciljeve i okuplja postojeća četiri novinarska udruženja: Savez novinara BiH, Nezavisnu uniju profesionalnih novinara, Udruženje novinara "Apel" iz Mostara i Nezavisno udruženje novinara RS iz Banje Luke.

Šta je sa sindikalnim organiziranjem novinara?

- U toku je i akcija boljeg sindikalnog organiziranja novinara BiH. Inicijativa

potječe sa više strana, i to s ciljem da se i tu nešto korisno napravi. Ovih dana su u Banjoj Luci i Sarajevu organiziraju istovjetna savjetovanja i razmjena mišljenja, iako ne postoji zajedničko tijelo koje bi iniciralo, objedinjavalo, koordiniralo i organiziralo aktivnosti. Potpredsjednik Saveza novinara BiH Dobrota Lošić bio je na sastanku u Banjoj Luci, dok sam istovremeno dobio drugi poziv na okrugli sto 16. maja u Sarajevu. To je neracionalno, nije dobro i razjedinjava nas, umjesto da nas objedinjuje.

Jeste li zadovoljni dosadašnjim aktivnostima?

- Osim izjašnjenja četiriju asocijacija koje su objedinjene u ovoj tzv. koordinaciji, razgovarao sam sa predstavnicima iz preostala dva udruženja - Brankom Božićem u Banjoj Luci i Miljenkom Karačićem u Mostaru, a tema je bila u vezi pripreme manifestacije *Novinar godine*, koja treba da se održi krajem juna u Sarajevu.

Hoće li, eventualno, ujedinjenje doprinijeti boljem stanju u ovoj profesiji?

- Mislim da bi bilo mnogo efikasnije kada bismo zajedno funkcionirali. Ako si na jaslama države, onda si i pod uticajem. Računam da su pred medijima velike marketiniške mogućnosti i zašto ih onda ne iskoristiti? Kao što vidite, Savez novinara BiH, kao rijetko koja novinarska asocijacija u BiH, ima svoje prostorije u Pruščakovoj 8 i funkcionalnu infrastrukturu.

Koliko se ima vremena (i volje) razgovarati o Zakonu o kleveti i svemu što bi trebalo štititi novinare, ali ih i poticati na veću odgovornost?

- Mislim da oni koji bi trebali nisu dovoljno u funkciji zaštite novinara. Posebno kad je u pitanju Zakon o kleveti i Zakon o dostupnosti informacijama. Ako su novinarske organizacije u funkciji novinara i medija, onda je približavanje suštini tih zakona dodatno oružje u rukama samih novinara i medija.

Jesu li zaista novinari u BiH, narodski rečeno, "rogovi u vreći"?

- Jesu samim tim što neće da iskoriste mogućnosti da zajednički dogovore bitna pitanja iz života i rada novinara i da im to bude od koristi. Tu su, svakako, prava iz radno-pravnog statusa, sindikalnog organiziranja, ukupne zaštite. Tvrdim da je novinarska profesija među najmanje zaštićenim profesijama u našem društvu. Očekujem da će oni najutjecajniji i najiskusniji u ovom poslu, kojih, na svu sreću, ima u svim dijelovima BiH, uspjeti da o svojoj profesiji zajednički promisle i progledaju. Za njihovo zajedničko dobro. ❑

Seada Palavrić, potpredsjednica SDA

Moramo zaustaviti proces satanizacije Bošnjaka

Gospođo Palavrić, je li bh. dijaspora konačno odahnula kad su u pitanju dvojna državljanstva?

- Nadam se da će na prvoj sjednici Doma naroda biti razmatran Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu, koji sam predložila i koji je jednoglasno usvojen na Zastupničkom domu. Od 35 zastupnika "za" su glasala 32. Mislim da će moći odahnuti punoljetni građani koji su po automatizmu gubili bh. državljanstvo, ali i djeca koja su bivala usvojena. Prije toga ih niko nije pitao žele li biti bh. državljani.

Kako komentirate reviziju koju provodi Agencija za državnu službu? Niste za to da direktori Carinske i Porezne uprave idu na reviziju.

- To su državni službenici čiji je status reguliran posebnim zakonima: Zakonom o unutarnjim poslovima, o Finansijskoj policiji itd. Ipak, administracija koju je uspostavila Alijansa neće moći ostati na mjestima koja ti ljudi zauzimaju ukoliko nisu primljeni putem javnog konkursa. Za sve one za čije je radno mjesto bio uvjet viša i visoka stručna sprema, provest će se javni konkurs i oni mogu sudjelovati, jer je moguće da ispunjavaju opće uvjete iz Zakona. Po okončanju konkursa oni mogu biti primljeni, ali će sigurno imati priliku da budu primljeni ljudi koji su bez ikakvog razloga otpušteni iz državne službe. I ja sam razriješena bez ikakvog objašnjenja.

Provest će se revizija i za sve službenike, kako bi se vidjelo ispunjavaju li opće uvjete i da li su u stanju profesionalno i nepristrasno služiti bh. građanima.

Kako ocjenjujete ponašanje opozicije od izbora do danas?

- Dugo je trajalo njihovo nastojanje da opet iznevjere i da urade ono što je protivno volji naroda. Na sreću građana, nije se u tome uspjelo. Sada ponovo aktiviraju svoj zahtjev i naprosto imam osjećaj da ta opozicija želi da se izabrane vlasti bave samo opozicijom. Nama ne pada na pamet da to činimo, mi ćemo nastaviti raditi svoj posao, a njihova pusta želja za vanrednim izborima može se ostvariti samo ukoliko mi ne budemo dovoljno radili, i ukoliko dijelovi međunarodne zajednice ne budu poštovali volju birača na oktobarskim izborima.

Kako Vam je na novom radnom mjestu?

- Posao za koji sam se opredijelila nakon izbora, a to je da ostanem u zakonodavnoj vlasti i ulozi šefa Kluba SDA, najbolje je moje rješenje.

Mnogo je posla u Državnom parlamentu koji treba obaviti. Nekidan smo imali spisak prijedloga zakona koje je Alijansa usvojila u protekle dvije godine i spisak prijedloga zakona koje je bi-

la planirala usvojiti. Samo da vidite tu nesrazmjeru, koliko zakona nije usvojeno. Zatim, tu je put ka EU i stvaranju uvjeta da naši poljoprivredni proizvođači počnu izvoziti na tržište EU.

Govorimo o kandidaturi ulaska BiH u EU, i to u vrijeme socijalne krize. Je li to nerealno i neozbiljno?

- Sada kulminiraju socijalni nemiri koji su u protekle dvije godine nekako gušeni i nisu rješavani. Dok se Alijansa dvije godine bavila foteljama, ljudi su vegetirali. Sada su bolni potezi koje vlast mora poduzeti. Jer, zaista, ako je neko kupio preduzeće samo da bi iznevjerio ugovor, da bi radnici ostali na ulici, to ne može biti tolerirano. Moramo učiniti sve da ozdravimo preduzeća, da što manje bude prilika za stečaj i likvidaciju. Moramo inicirati i stvoriti ambijent za mala i srednja preduzeća.

Nedavno sam saznala da je Irska, koja je vrlo slična našoj zemlji, kao jedna od najmanjih zemalja u svijetu proizvela najveći broj personalnih računara.

Dakle, ima nešto što se i ovdje može proizvoditi, jer trgovine i kafići ovu zemlju neće odvesti nikuda.

Mislite li da je prošlo vrijeme satanizacije Bošnjaka i da će sudstvo raditi onako kako treba?

- Ne mislim da je prošlo vrijeme satanizacije Bošnjaka. Imam osjećaj da je sudstvo ovisnije nego ikad prije. Ljudi koji su izuzetni pravnici, izuzetne sudije, ne smiju da primijene pravo. Njihov strah za fotelju trpe građani, koji su predmet satanizacije.

I dalje se montiraju sudski procesi, vode se godinama, ljudi su u neizvjesnosti. Uzmite samo slučaj Pogorelica, gdje se uzima vještak koji je otvoreni protivnik islama.

Dakle, sve se čini da se Bošnjacima imputiraju korupcija i terorizam, kad im se već nije moglo imputirati da su ratni zločinci. I najnoviji zakoni, Krivični zakon, Zakon o krivičnom postupku u FBiH, treba da idu po hitnom postupku. Ovi sadašnji su zastrašujući, jer umjesto da osiguraju sve uvjete odbrani, kao i tužilaštvu, po članu 6. Evropske konvencije gore nego ranije stavljaju odbranu u podređen položaj u odnosu na tužilaštvo. □

Hajriz Bećirović, ministar za boračka pitanja u Vladi Kantona Sarajevo

Nije dobar ovakav način organiziranja boračkih udruženja

Može li Ministarstvo na čijem ste čelu biti što manje socijalna ustanova, a što više Ministarstvo koje će štititi interese boračke organizacije?

- Iskreno se nadam da ovo ministarstvo neće biti socijalna ustanova, bez obzira na to što smo svi dovedeni u tešku situaciju, i da će konačno izboriti mjesto koje mu i pripada. Kad sam se našao na ovom mjestu, vršio sam neke analize pa sam došao do poražavajućih saznanja. Dobar broj boračke populacije živi u teškom siromaštvu. Mjesečna primanja tih ljudi kreću se od nule do 120 maraka po članu domaćinstva. Dakle, nije to ni socijala, nego teško siromaštvo. Možda je sve ovo što sam rekao i što ću reći od sada postalo otrcana fraza, upravo zbog toga što se želi manje pričati a više raditi na smanjenju siromaštva, jer su, valjda, ovi ljudi to i zaslužili.

Koliko bi Borački zakon mogao riješiti ove probleme?

- Poznato je dokle se došlo sa ovim zakonom, za koji mislim da će konačno ove godine biti usvojen. Iz ovog zakona proizlazi 19 prava koja su njime regulirana, socijalna i zdravstvena zaštita, krediti za zapošljavanje, za stambenu izgradnju, učešće u prijevozu, pitanje rehabilitacije itd. Osim korisnika prava, omogućena su i prava članovima njihovih porodica. Znate da je ovaj budžet u deficitu za 46 miliona, uopće znate kakvo je stanje u budžetu Kantona Sarajevo. I pored deficita, Vlada je imala razumijevanja prema ovoj populaciji pa je dotični budžet usvojen sa više od 19 miliona KM, dok je u prošloj godini bio 14 miliona KM. To je značajan iskorak za boračku populaciju, kako bi mogli imati veća primanja po ovim pravima koja su propisana zakonom o dopunskim pravima boraca. Iskreno rečeno, za implementaciju Zakona o dopunskim pravima boraca potrebno je više od 32 miliona KM. Uz očitu naklonost Vlade i premijera nastojat ćemo da u narednom mandatu implementiramo ovaj Zakon. Nadam se da ćemo, kao što sam i obećao, do kraja maja imati kompletan set podzakonskih akata.

Može li se dosta uraditi na realizaciji projekata zapošljavanja populacije na čijem ste čelu?

- Nedavno sam u oglasu tražio da se određeni ljudi iz boračke populacije koji imaju sklonosti za biznis i koji hoće da se time bave i zapošljavaju ljude, da se jave sa svojim projektima kako bi mogli dići kredit od ovog Ministarstva. Svaki onaj čiji je projekt opravdan, a tu opravdanost cijeni banka jer smo mi sa bankama sklopili ugovore, dobija kredit koji ulaže u proizvodnju. Banke nam daju mišljenje o opravdanosti kredita, a to znači da li taj projekt ima perspektivu. Prije je bilo loših iskustava, poput onih da su dati kredi-

ti, otpuštani ljudi, a na kraju krediti nisu vraćani. To nam se ubuduće neće desiti, jer će svi oni koji dignu kredite biti praćeni. Inače, da pojasnim, sredstva može dobiti svaki zaposleni demobilizirani borac, i to maksimalno 100 hiljada KM. To je kredit od pet godina, a grejs period je godinu dana uz stopu kamate od 6 posto. Mislim da ove godine možemo zaposliti oko 100 ljudi, pa takvim trendom treba nastaviti i u narednim godinama.

Do sada je bilo loših iskustava oko boračkih kredita?

- Podijeljeno je 16 miliona KM kredita. Od toga nije vraćeno oko 7 miliona KM, tačnije, to su otuđena sredstva. Neposlušni su utuženi pa je na sudovima da to riješe.

Znate li, konačno, koliko ima demobiliziranih boraca u Kantonu?

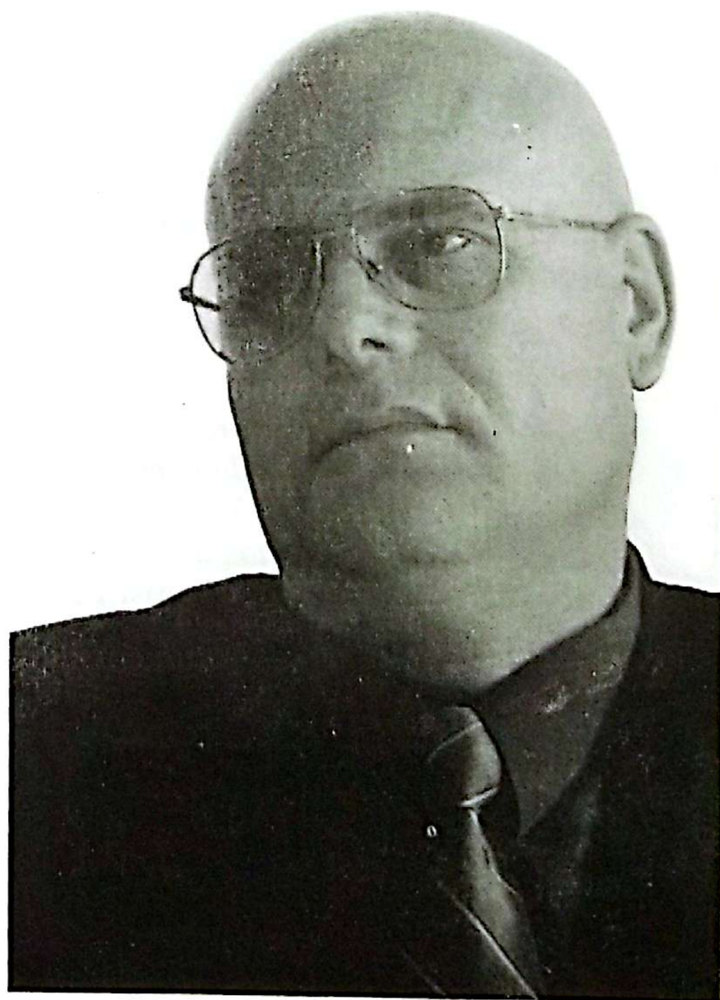
- Sarajevski kanton je najveći po broju stanovnika, pa onda i po boračkoj populaciji, troškovima... U Sarajevu se gotovo sve i dešava. Kad smo tražili od udruženja podatke da nam dostave određeni broj aplikanata za socijalne stanove, za kredite i adaptacije, javilo se njih 44 hiljade. Prema mojoj slobodnoj procjeni radi se o blizu 75 hiljada, jer tačne podatke nemamo, ali se nadam da ćemo ih imati do kraja ove godine.

Sigurno kontaktirate i sa drugim organizacijama i udruženjima. Ima li bar malo jedinstva u boračkoj populaciji?

- Mislim da bi trebalo drukčije pristupiti organizaciji Udruženja. Neki od njih su spremni da uđu u organizaciju na drugi, bolji i efikasniji način, gdje bi imali drugu snagu, drugi politički faktor. Ovakva podijeljenost Udruženja ne daje jaku snagu. Moramo biti organizirani na principu jedne boračke organizacije, kako bismo lakše i efikasnije preuzeli značajniju ulogu u čuvanju i njegovanju tradicije rata 1992-95. godine.

Pamte li se dovoljno četiri godine agresije na BiH?

- Mislim da nije dobar ovakav način organiziranja Udruženja, pa ni politički to nije dobro. Sve se to lijepo vidi onda kad obilježavamo kakvu godišnjicu na kojoj bude malo ljudi. Je li moguće da zaboravljamo makar mi koji smo bili direktni sudionici odbrambenog rata? I ja sam, onda, jedan od neodgovornih prema tim događajima i datumima.

Mehmed Drino, generalni direktor "Hidrogradnje" iz Sarajeva

Zakonske regulative po evropskim a ne "rodbinskim" standardima

Gospodine direktore, kao iskusan privrednik jeste li zadovoljni trenutno privrednom slikom u BiH?

- Ne. Moramo biti zabrinuti, jer je velika nezaposlenost. Jedan od mogućih dobrih projekata je upravo Koridor Vc. Moram biti ugodno iznenađen da neko nudi izgradnju puteva na bazi koncesije. Mislim da tu šansu ne bi trebalo ispustiti, iako postoje i drugi izvori finansiranja, i to oni od prijatelja iz Kuvajta. Oni mogu doći i sa strane grupacije *Behtel* i *Enkap,* koji su već prije tri godine našoj državi nudili upravo izgradnju autoceste Sarajevo - Zenica kao dijela koridora Vc. Nažalost, ponuđači tih kredita su odbijeni i te su pare (oko 300 miliona dolara) otišle u izgradnju saobraćajnica u Hrvatskoj.

Kakva je saradnja između privrednika i resornih ministarstava?

- Na sreću građevinara došao je upravo građevinac, ministar Nedžad Branković.

Kad je u pitanju obnova Iraka, ovih dana ste samouvjereno izjavili da će biti mjesta i za firme iz naše zemlje. To su nedavno u Sarajevu izjavili i predstavnici USAID-a.

- Kao i u BiH, USAID je u misiji u ime SAD-a, i to da implementira projekte vezane za obnovu Iraka. Imali smo prvu informaciju prije desetak dana, a već je 22. maja u Vašingtonu održan sastanak na kojem su bili predstavnici *Hidrogradnje* i *Energoinvesta.* Kao što je poznato, izglasana je Rezolucija o Iraku, o dizanju embarga i da se Amerikancima daje *zeleno svjetlo* za ekonomsku i političku ulogu u Iraku. Na konkursu koji je USAID raspisao za američke kompanije, *Behtelu* je, kao vodećoj kompaniji iz Amerike, pripalo da se bavi projektima iz obnove infrastrukture. Ko bude bliži Americi, bit će bliži Bagdadu.

Ovaj konzorcij otvara mogućnost pridruživanja drugih firmi.

- Konzorcij je otvoren za sve zainteresirane firme. Nedavno je u Privrednoj komori BiH upriličen sastanak s ciljem da se okupe svi zainteresirani koji mogu sudjelovati u obnovi Iraka. I mi smo kao konzorcij obavili razgovore sa Adnanom Terzićem i Ahmetom Hadžipašićem. Imamo njihovu podršku. Inače, dogovoreno je da bi i prije uspostavljanja privremene vlade u Bagdadu bilo korisno da se otvore punktovi u blizini, npr. u Kuvajtu ili Kataru.

Koliko su realna vaša očekivanja da ćete se opet vratiti u Irak?

- Što se tiče *Behtela* i mjesta *Hidrogradnje* u odnosima sa tom čuvenom kompanijom, ističem zajedničku saradnju na realizaciji projekta *Behme,* u sjevernom Iraku i u dijelu koji je pod kontrolom Kurda. Trećina poslova je završena, a prekinuta je ratom u Zaljevu. To nam daje šansu da imamo pravo tražiti nastavak posla.

"Hidrogradnju" sa Irakom veže dug koji se svojevremeno mjerio stotinama miliona dolara. I pored toga spremni ste ući u nove poslove.

- *Hidrogradnja* je ranije, kroz redovnu misiju UN-a, imala tzv. odštetne zahtje-

ve protiv Iraka. Tako su eksperti odlučili da neki dugovi do određenog vremena idu na teret iračke vlade pa nam je odobrena isplata 90 miliona dolara, od čega smo već naplatili 65 miliona. To je bila slamka za naš opstanak, s obzirom da su naši gubici iznosili nekoliko stotina miliona dolara. Nadam se da ćemo uspostavom nove vlasti u Iraku naplatiti i ovaj preostali dio. Vjerujem da su ti dugovi i naš adut kod novih poslova.

Šta je danas, ustvari, "Hidrogradnja"?

- *Hidrogradnja* je prije rata imala visok rejting. Samo naša mjesečna realizacija u Iraku bila je preko 15 miliona dolara. Radili smo na projektu vrijednom skoro dvije milijarde dolara. Od svega toga *Hidrogradnja* je u Zalivskom i ovom zadnjem ratu bukvalno opustošena. Poslije toga bilo koja firma u svijetu bi se teško održala. Ni sami ne znamo kako smo uspjeli. Poslije Dejtona ništa nam nije ostalo. Umjesto da, kao i mnogi, siromašimo firmu u procesu privatizacije, radili smo obratno, ali je još nismo privatizirali. Očekujemo da će 1.350 radnika *Hidrogradnje,* koji su je i stvorili, biti njezini većinski vlasnici i da će, bez obzira ne sve, doći bolji dani. *Hidrogradnja* je kuća koja ima 160 šehidskih porodica, preko 300 invalida, a dala je 1200 boraca...

Kako se snalazite u ovom podosta neuređenom sistemu?

- Ovdje nema regulative koja bi mogla kazati ko sve može ići na posao i raditi. U nedostatku regulativa kod nas svako može raditi; s mobitelom u ruci, tašnom, mašnom, bijelim čarapama. Mislim da bismo se trebali brinuti o zakonitosti izbora firmi koje mogu da sudjeluju na pojedinim poslovima. I onda ne bi bilo problema po pitanju je li beton kvalitetan i hoće li neko poginuti na poslu. Danas u Kantonu Sarajevo ima preko 800 registrovanih malih firmi. Mnoge od njih nedozvoljeno dobiju poslove, onda ih preprodaju, a i ako se posao završi to je slabog kvaliteta. Očekujemo uskoro zakonske regulative koje će sve to riješiti po evropskim, a ne po nekim rodbinskim standardima.

Ima vas i u sportu, posebno šahu. Kako sve to stižete?

- Mnoge poslove sam sveo na najmanju moguću mjeru, ali još uvijek, već 18. godinu, vodim ŠK *Bosna* i tradicionalno održavamo turnir visoke 16. kategorije. Prisutan sam u svim privrednim djelatnostima, a pomažemo i povratak izgradnjom kuća u povratničkim naseljima od fočanskog Jeleča, Fazlagića Kule kraj Gacka, Gornjeg Vakufa, Prozora... Uključeni smo i u Fondaciju *Pravda za BiH*. Jer, sve što radimo neko odozgo prati i evidentira. ❑

Prof. dr. Avdo Sofradžija, profesor na Prirodno-matematičkom fakultetu i predsjednik Fondacije "Pravda za BiH"

Bh. građani su odlučni da urade ono što država neće ili ne može

Pored Vaših obaveza, u posljednje vrijeme posebno ste aktivni u nedavno osnovanoj Fondaciji "Pravda za BiH".

- Prvo, hvala što ste našli vremena da razgovaramo o ovoj značajnoj akciji. Htio bih, prije svega, podsjetiti da je BiH 1993. godine pokrenula Tužbu pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu protiv tadašnje SRJ, današnje Srbije i Crne Gore. U proteklih deset godina dešavalo se puno stvari koje su vezane za ovaj proces. Prije godinu i po ispostavio se osnovni problem da država BiH nema konsenzus za vođenje tog postupka. U takvoj situaciji, zabrinuto zbog eventualne mogućnosti obustavljanja postupka, Vijeće bošnjačkih intelektualaca sa Hrvatskim narodnim vijećem, Udruženjem građana Srebrenice i Podrinja, utemeljilo je Fondaciju Pravda za BiH. Ta procedura je potrajala dugo i, evo napokon, prije mjesec i po Fondacija je zaživjela.

Koji je osnovni cilj Fondacije?

- Smatramo da je ovo, trenutno, jedan od najznačajnijih projekata u BiH. Osnovni cilj je da se animiranjem bh. građana pokušaju osigurati materijalna sredstva za podršku ovom procesu u Haagu, odnosno da bi se platio advokatski tim koji će voditi proces. Mi smo već oglasili putem sredstava javnog informiranja i osigurali bankovne račune u BiH, ali i vani. Mogu vam reći da je odziv građana iznad očekivanja, oni su odlučni da urade ono što država nije u stanju, iz mnogih razloga. Sve ovo radimo u nadi da ćemo dobiti taj proces. I kad se to, ako Bog da, desi, mislim da će se na ovim našim balkanskim prostorima, a možda i šire, otvoriti nove stranice historije, jer više ništa na ovim prostorima neće biti kao što je bilo.

Koja je Vaša uloga u Fondaciji?

- Fondacija je utemeljena po svim principima jedne ozbiljne organizacije. Ona ima svoje organe, Skupštinu, utemeljivače, odnosno osnivače. Osnivači su imenovali članove za Upravni odbor, kojih ima sedam: predsjednik, dva potpredsjednika i ostali. Ja obavljam funkciju predsjednika Fondacije. Gospodin Ibrahim Čolakhodžić je predsjednik Upravnog odbora, a njegovi zamjenici su Mehmed Drino i fra Luka Markešić.

I Vlada FBiH za početak je izdvojila blizu 500 hiljada KM.

- S obzirom na dosadašnju sporost državnih organa i institucija, mislim da će ova Fondacija biti osnovni nosilac svih aktivnosti vezanih za proces tužbe. Obaviješteni smo da je Federacija BiH izdvojila nekih 500 hiljada KM. Ona tim, naravno, nije izvršila sve svoje obaveze.

Nemam namjeru da omalovažavam Papin dolazak u BiH, ali ako su se, npr., našla sredstva za to, onda bi ih trebalo biti i za ovu tužbu. Na kraju, ovo nije tužba FBiH, nego države BiH.

Predstoji Vam, sigurno, dosta posla oko animiranja naših ljudi širom svijeta. Pa i na ovaj način.

- Nismo slučajno tipovali i na "Ljiljan", jer znamo da je ozbiljna novina i da osim u BiH ima značajnu čitalačku publiku i u dijaspori. Inače, nadam se da će sva sredstva informiranja maksimalno dati svoj doprinos o informiranju i promociji ljudi širom BiH i svijeta ove aktivnosti. Bez toga plašim se da nećemo postići cilj koji želimo. Mi smo već obavili određene razgovore, imamo i svoju web stranicu, a iduće sedmice ćemo sjesti i dogovoriti se kako da pripremimo promotivni materijal. Ono što me raduje jest i to da ljudi uplaćaju po dvije, po pet maraka. Mi mislimo da bismo, koliko nas ima u BiH, samo sa doniranom markom mogli dosta pomoći državu. U ovom trenutku mogu reći da ima više od 300 ljudi koji su dali svoj prilog, većinom iz BiH, a imamo i najnoviji izvještaj da su se već pojavili i iz Evrope.

Na koji način da uplaćuju naši ljudi koji su van granica BiH?

- Imamo pet banaka u BiH i žiroračune na koje se mogu vršiti uplate, a imamo i nekoliko banaka sa deviznim računima. Mi smo na razne adrese uputili informacije o našim žiroračunima pa se nadam da će to biti objavljeno i u "Ljiljanu". Bit će poteškoća sa uplatama iz inozemstva, jer već imamo nekih naznaka da su ti bankovni troškovi poprilično veliki. Prethodno smo se opredijelili da ćemo primati samo uplate, ne nikakve priznanice, zbog mogućih špekulacija - želimo biti do kraja transparentni i ozbiljni. Ipak ćemo ponuditi neke od modela, tako da je moguće da će se tamo skupljati sredstva sa spiskom ljudi, a onda uplaćivati kao jedna uplatnica na bankovni račun. O tim detaljima ćemo razmišljati i učiniti sve kako bi ljudi mogli na najjednostavniji način realizirati svoju uplatu.

Sigurno da ljudi okupljeni u ovoj Fondaciji duboko vjeruju u pravdu za BiH?

- Svi koji su angažirani na ovom projektu rade kao volonteri. Bilo bi suludo, ali i nemoguće, ne vjerovati u nešto što je svijetu apsolutno poznato. Treba razdvojiti Haški tribunal i Međunarodni sud u Hagu, kod kojeg se vodi dotična tužba. Prema informacijama koje dolaze sa svih strana, računam da je BiH na dobrom putu da taj sud presudi u njenu korist. Tome u prilog idu i najnoviji rezultati u Haškom tribunalu, s kojim se polahko sastavlja mozaik u kome će se jasno vidjeti da je SRJ, odnosno Srbija i Crna Gora, izvršila genocid u BiH. ❑

Osman Topčagić, vršilac dužnosti direktora Direkcije za evropske integracije BiH

Samo stabilni možemo u Evropu

Šta čini suštinu Procesa stabilizacije i pridruživanja (SAP), odnosno Studiju izvodljivosti, i koji su ekonomski aspekti tog procesa?

- Proces stabilizacije i pridruživanja je pristup Evropske unije za pet država područja koje oni nazivaju Zapadni Balkan, a misli se na Hrvatsku, BiH, Srbiju i Crnu Goru, Makedoniju i Albaniju. Taj proces je osmišljen specifično za ovih pet država, dok je stabilizacija stavljena u prvi plan, isto kao i pridruživanje asocijacija. Zašto stabilizacija? Znamo da smo imali ratnu destrukciju koju treba politički, sigurnosno i ekonomski stabilizirati. Asocijacija je proces kroz koji prolaze sve države koje žele da postanu članice EU. Taj proces, koji je i politički, prati i odgovarajuća finansijska podrška.

O kojim sredstvima se radi?

- Radi se o pomoći evropske zajednice za obnovu, rekonstrukciju, razvoj i stabilizaciju koja za BiH iznosi 197 miliona eura, i to za tri godine.

Jesu li ta sredstva dovoljna?

- To je malo, i s tim iznosom mogu se finansirati samo neke aktivnosti, poput jačanja institucija BiH, jačanja demokratije. Jedan dio sredstava otišao je na povratak izbjeglica... Situaciju koju mi imamo, neke države Centralne i Jugoistočne Evrope u procesu približavanja EU nisu imale. Dosta novca otišlo je na uspostavu Državne granične službe BiH i drugim državama regije, jedan dio na medije, izbore itd. Znači, ta sredstva su namijenjena prvenstveno za tehničku pomoć, za jačanje kapaciteta institucija. Međutim, to nije razvojna pomoć. Ono o čemu smo pred samit u Solunu govorili jeste da želimo dobiti jednu novu vrstu pomoći - pomoć za razvoj. Kad posmatrate odnos BiH i EU, postavite sebi pitanje - gdje smo? Da li se stvarno približavamo ili se nešto drugo dešava? Ja se bojim da, naročito u ekonomskom smislu, razlika između nas i EU postaje sve veća. A za takvo stanje dosta smo odgovorni i mi u BiH. Međutim, situacija u kojoj se BiH nalazi traži angažiranje dodatnih sredstava putem mehanizama koje je EU razvila za takve situacije, a to su tzv. strukturni fondovi, i to je sve ono što države dobivaju u okviru tzv. pretpristupne pomoći - prije nego što se priključe EU. Mi i druge države regije još se formalno ne kvalificiramo za takvu vrstu pomoći. Naši zahtjevi pred samit u Solunu bili su da nam se ti fondovi otvore ranije nego što je do sada bio običaj, jer posljedica problema povećavanja razlika u razvijenosti je i odlazak mladih i stručnih kadrova.

U kojoj je fazi izrada Studije izvodljivosti?

- U okviru procesa stabilizacije i pridruživanja predviđeno je da države u jednom momentu potpisuju Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju kojim se

definiraju odnosi između te države i EZ te država članica EU. Započeli smo proces sa Evropskom komisijom, u kojem ona utvrđuje našu sposobnost da uđemo u pregovaranje i zaključivanje takvog sporazuma. To je ta Studija izvodljivosti. Čitav proces se odvijao kroz postavljanje određenih pitanja (njih 346). Pripremili smo te odgovore i imali sesiju o prvih 79 pitanja. Četvrtog i petog juna sa delegacijom iz Bruxellesa i Evropske komisije u Sarajevu smo razgovarali o slijedećoj grupi pitanja. Treći susret predviđen je za početak jula, i tad ćemo se dogovoriti o terminu za četvrti susret. Nakon toga će Evropska komisija ocijeniti da li smo spremni da idemo u pregovaranje o sporazumu. Sve dosadašnje ocjene pokazale su da su svi odgovori pripremljeni kvalitetno, ali kroz Studiju izvodljivosti ocjenjivat će se ukupno stanje u BiH. Znači da moramo svi zajedno nastaviti raditi na promjeni tog stanja, efikasnosti institucija, provođenju zakona, reda, pravde, zamišljenih reformi obrazovanja policijskih snaga itd. To je bitan element koji će utjecati na krajnju ocjenu za studiju izvodljivosti.

Šta očekujete od ovih razgovora?

- Na početku smo jednog procesa koji će biti završen onog dana kad BiH promijeni tablu na zgradi svoje misije u Bruxellesu, iz "Misija BiH" u "Stalna misija BiH". Znači, kad postane član EU.

Dokle se stiglo sa uklanjanjem barijera kako bi se bh. ekonomiji omogućio izvoz na tržište EU?

- Jedinstveno tržište je suština EU. Valjda ćemo i mi nekad biti među tridesetak evropskih država koje će činiti to jedinstveno tržište, što je jedinstven poduhvat u svjetskoj historiji. Pripremamo se da drugi kod nas mogu sve da nude, ali da i mi možemo nuditi svoje proizvode na njihovom tržištu. To je najkompleksniji dio posla u našim pripremama za članstvo u EU.

Jeste li optimist?

- Ne bih govorio o optimizmu. I mnoge manje države prošle su ovaj put a sad se nalaze na spisku članica EU. Međutim, kroz šta sad prolazimo niko od nas ranije nije prolazio. Imamo podršku Evropske komisije, finansijsku, tehničku i stručnu podršku mnogih država – članica. Onda je logično da se i mi organiziramo pa će se i situacija s vremenom mijenjati nabolje. ❑

Prof. dr. Nezir Tanović, direktor Instituta za poljoprivredu u Sarajevu

Alijansa je unazadila poljoprivredu

Dugo ste na čelu Instituta za poljoprivredu u ilidžanskom naselju Butmir.

- Institut i Nezir Tanović su nerazdvojiva veza, što važi i za sve moje kolege s kojim dugo sarađujem. Konzistentna agrarna politika ne može se zamisliti bez Instituta, a revitalizacija privrede BiH bez stabilnog agrara.
Ostajem u agraru i na implementaciji uspješnih projekata kao što su jagodičasto voće, ljekovito bilje, i slično.

Činjenica je da Institut postavili na nogama, bez obzira na tešku ekonomsku situaciju u BiH.

- Mi smo iz pepela podigli ovaj Institut i prepustit ćemo ga na volju i obraz države. Nadam se da će Vlada FBiH realizirati predizborna obećanja i da će poljoprivredne institucije, prije svega njihovi instituti, biti temelji za to. Resorni ministar Marinko Božić počeo je sa dosta volje da provodi mjere zaštite bilja, uzgojno-selekcijskog rada, uspostavljanja zakona o poljoprivredi, da se energično bori za kapital u agraru. Inače, svaka zemlja u okruženju za podsticaj u agraru izdvaja 3-5 posto, a naša zemlja do sada je izdvajala do 0,7 posto. Stoga je ugrožena primarna poljoprivredna proizvodnja, i to od trgovačkog lobija. Nemamo svoj nacionalni interes koji bi se ogledao u bogatim naseljima u brdima a u Federaciji ima 3/4 brdsko-planinskog područja. Podsticajne mjere u agraru moraju biti značajno veće.

Zar nije za sve to ipak potrebno vrijeme, novac, a i stručni kadar?

- Greške u agraru teško se popravljaju. Pogreške politike koju je naslijedio novi ministar imat će strašne reperkusije. Mi smo siromašni da provodimo egzaktnu nauku, moramo znati primijeniti nauku koja je razvijena u evropskim zemljama. Zato će se naše ministarstvo i Vlada osloniti na dva apsolutno opremljena poljoprivredna instituta, ovaj u Sarajevu i u onaj u Mostaru.

Zanimljivo je da je u poslijeratnom periodu sigurno medijski najviše popraćena vaša izjava oko uvoza zatrovanih prehrambenih proizvoda..

- Naši crni dani su odbrojani nekonzistentnom politikom na nivou BiH kada je u pitanju carinski režim. Mi smo tu sami sebi zapečatili sudbinu. Prema tome, te se akcize i tarife ne mogu mijenjati pa smo postali evropska pastorčad. Sve ono što nije podvrgnuto suptilnim analizama, za nas u Institutu je sumnjivog kvaliteta. Na drugoj strani, naš zemljoradnik je nedovoljno educiran, često se igra hemijskim sredstvima pa onda prskane proizvode iznosi na tržište.

Je li bilo slučajeva da vas je do sada neko iz resornog ministarstva konsultirao? Jesu li sada stručni ljudi na pravom mjestu?

- Alijansa je u svoje dvije godine vlasti u Federalnom ministarstvu poljoprivrede pravila mali Pentagon od stručnih avanturista i političkih nahočadi. Takav odnos Alijanse prema poljoprivredi sve je unazadio za dugi niz godina. Sadašnji ministar Marinko Božić proizvod je naše stručne volje, i vrlo je kooperativan pa

ćemo ga i mi i farmeri podržavati sve dok se ovako bori da agrar stane na noge.

Koliko može biti rezultata kad je ministar bez para?

- Trenutno je zaista ministar bez para, i onda mora doći na udar zemljoradnika i agronoma. Pomoći ćemo mu da tako ne bude, jer na svu sreću i premijer Hadžipašić razumno govori o agraru.

Inače, ovo resorno ministarstvo naslijedilo je budžet koji ne smije da dira. Radi se o 12 miliona KM za čitavu potporu agraru, od čega je prethodno ministarstvo potrošilo pet. Nadam se da će Vlada naći sredstva za glavne razvojne grane, da nam ne budu brda prazna, zemlja neuzorana, a međunarodnu zajednicu ubijedimo da budu fleksibilniji.

Pomagali ste i pomažete povratničkim naseljima na području FBiH, a posebno RS-a.

- Institut djeluje od Srebrenice do Gacka. Mi smo stručna služba humanitarnih organizacija. Najuspješniji projekti su u Srebrenici - ljekovito bilje, jagoda, malina, kupina, u Kuli Fazlagića, gdje pravimo male farme - fabrike za 15 familija, a radi se o 270 grla sa infrastrukturom. Da ne govorim o Nevesinju i sjemenskoj proizvodnji krompira, o Dubravama. Kakvi bi tek rezultati bili da smo imali potporu države!

Trenutno predajete i na mostarskom Poljoprivrednom fakultetu.

- Jedan dio vremena posvećujem i tome.

Mislite li da u dogledno vrijeme BiH može za sebe proizvoditi dovoljno zdrave hrane?

- Apsolutno.

Ima li BiH snage da kontrolira uvoz raznih bolesti u poljoprivrednim proizvodima?

- U Institutu imamo najsavremeniji laboratorij u Evropi.

U čemu je onda problem?

- Problem je u zakonu i državi. Poljoprivreda je na četiri nivoa. Prvo na nivou BiH kad je u pitanju zaštita domaće proizvodnje, uvoz, izvoz itd. Nismo zadovoljni mjerama koje se poduzimaju. Na nivou Federacije i kantona to je raslojena cjelina koju je teško sinhronizirati. Naši najveći problemi su uvoznički lobi i zaštita domaće proizvodnje, a ta klica dolazi od Ministarstva za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose. Odatle počinju problemi sa uvozom i sa zaštitom domaće proizvodnje. Neke se stvari ne mogu mijenjati jer su betonirane, i to je opterećenje koje moramo progutati zahvaljujući avanturistima koji su to uradili bez stručnih konsultacija.

Ostajemo i dalje opozicija, sve dok agrar ne bude stabilan. Mislim da je ovo o čemu govorim patriotski. ❑

Prof. dr. Zijad Pašić, ministar nauke i obrazovanja FBiH

Uspješno sarađujem sa ministrom prosvjete i kulture RS-a

Ministarstvo nauke i obrazovanja FBiH i Ministarstvo obrazovanja RS-a već treću godinu zajednički provode Razvojni projekt obrazovanja u koji Svjetska banka ulaže 14 miliona dolara.

- Projekt se provodi uspješno i zajednički u oba entiteta. Pored sredstava Svjetske banke u projekt su sredstva uložili i Evropska komisija, Vlada Republike Italije, a predviđena je i participacija naših organa od 15 posto. Projekt je postigao značajne rezultate. Odobreno je 450 malih grantova za osnovne škole u vrijednosti do 12.000 KM, za unapređenje obrazovanja (oprema kabineta hemije, fizike, biologije, informatike itd.), za pedagoške zavode je odobreno 25 grantova po 20.000 USD, za projekte obrazovanje nastavnika. Za sve univerzitete su prošle godine odobreni grantovi po 100.000 USD, a ove godine će biti odobravani i grantovi do 200.000 USD. Formirana je međuentitetska Agencija za standarde i ocjenjivanje, koja je nedavno obavila drugo uspješno testiranje iz matematike i maternjeg jezika na uzorku od 6.000 učenika u 105 bh. škola. Planira se da Agencija 2004. godine izvrši testiranje u svim školama u BiH. Uvodi se i informacioni sistem za upravljanje u obrazovanju sa bazama podataka o učenicima, nastavnicima, opremi i ulaganjima u škole.

Je li za uspješnost ovog projekta bitnija volja i razumijevanje obiju strana ili – novac?

- Bitna je bila i dobra pripremljenost projekta i rad ekipe koja ga implementira. Razumijevanje i podrška entitetskih i kantonalnih organa u oblasti obrazovanja sigurno postoje. Novac, naravno, ne čini uspješan projekt, ali ga može podstaći.

Je li moguć jedinstven nastavni plan i program u osnovnom i srednjem obrazovanju?

- Reforma obrazovanja koja se provodi u BiH obuhvata i oblast nastavnih planova i programa. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH, koji se nalazi u završnoj fazi parlamentarne procedure, utvrdio je da se u svim javnim i privatnim školama u BiH primjenjuju zajednička jezgra nastavnih planova i programa radi postizanja kvaliteta obrazovanja i standarda znanja, te njihove uporedivosti na domaćem i međunarodnom planu. Nadležne obrazovne vlasti dužne su osigurati da se od školske 2003/04. godine nastava u svim školama u BiH realizira prema ovim zajedničkim jezgrama. Sa tim ciljem, formiran je Upravni odbor za izradu zajedničke jezgre nastavnog plana i programa, koji čine po tri predstavnika oba entiteta. Isto tako, određeni su i članovi radnih grupa za izradu zajedničke nastavne jezgre po predmetima iz nastavnog plana i programa.

Radi se o jedinstvenom nastavnom planu i programu, jer će svaka škola i lokalna zajednica imati mogućnost i pravo da te zajedničke jezgre doradi i dopuni nastavnim sadržajima koji su od značaja za sredinu u kojoj se škola nalazi.

Donošenje zakona o osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju svakako je preduvjet za integriranje u Evropu.

- Kad donesemo Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju, a predstoji nam i posao oko izrade Okvirnog zakona o visokom obrazovanju, možemo konstatirati da smo zadovoljili jedan od uvjeta Vijeća Evropę kad je u pitanju oblast obrazovanja. Čeka nas značajan posao na implementaciji navedenih zakonskih dokumenata koja zadiru u sve stupnjeve u obrazovanju, od predškolskog do visokog obrazovanja. Tu je, kao što znate, prelazak na devetogodišnje obavezno obrazovanje, sa kojim bismo trebali startati od naredne 2004/05. godine, zatim reorganizacija visokoškolskih ustanova u skladu sa Bolonjskom deklaracijom, reforma nastavničkih fakulteta kojom će se osigurati veći procent obuke nastavnika za nastavnički poziv, a to će doprinijeti suštinskoj promjeni odnosa nastavnik – učenik.

Osjećate li da Vas pritišće Međunarodna zajednica ili su posrijedi "hladne glave" u oba entiteta?

- Međunarodna zajednica je sa svojim predstavnicima uključena u proces reforme obrazovanja u BiH, oni nam pomažu u stručnom, savjetodavnom i finansijskom smislu. Sa ministrom prosvjete i kulture Republike Srpske uspješno sarađujem, tako da ima pozitivnih pomaka u reformi bh. obrazovanja.

Kako izlazite na kraj sa nastavnim planovima i programima u federalnim okvirima, kad su u pitanju zahtjevi hrvatske, ali i srpske strane?

- Na ovom poslu sam od februara 2003. godine. Pažnju sam usmjerio na modernizaciju i reformu obrazovnog sistema u cjelini i vjerujem da će zajednička jezgra nastavnih planova i programa otkloniti mnoge razlike.

Mislite li da ćete sa udžbenicima stići do početka nove školske godine?

- Sve je preduzeto da do početka nove školske godine okončamo posao na izradi nastavnih planova i programa za određene predmete koji čine zajednička nastavna jezgra. Angažirat ćemo se kako bismo realizirali obavezu koja proizlazi iz okvirnog Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, a to je da svi udžbenici budu završeni do početka nove školske godine. ❑

Gradimir Gojer, novoizabrani predsjednik Društva pisaca BiH

I pisci su žrtve politike

Gospodine Gojer, čestitajući Vam na izboru za novog predsjednika Društva pisaca BiH, molim Vas da pojasnite izjavu da će borba protiv primitivizma biti jedan od Vaših prioriteta?

- Sa ovim se susreću gotovo sve države u regionu, pa i BiH. Ona je u posebnoj mjeri zapahnuta primitivizmom svih vrsta, od primitivizma svakodnevnog ponašanja na ulici, u tramvaju, školi, do onoga što gledamo na malim ekranima, onoga što trenutno predstavlja repertoar našeg kvaziumjetničkog življenja. Dakle, primitivizam je ušao u naše domove i mi smo postali njegovi zarobljenici. Čini mi se da to neki ljudi i podstiču vrlo svjesno, zbog toga što u toj intelektualnoj kasici uspijevaju odlično zaraditi i egzistirati. Dakle, smatrao sam da strukovno udruženje kakvo je Društvo pisaca BiH treba da se stavi na čelo akcije i borbe protiv primitivizma koji je zahvatio društvo. Smatram da je primitivizam korak do nacionalizma i nacional-fašizma.

Dakle, ako trebamo na neki način da budemo aktivni u tijeku onoga što se zove politička borba za državu BiH, onda ćemo to najbolje postizati svojim poslom, pisanjem i masovnim nastupima, kad je u pitanju primitivizam, te vraćanjem onome što je korjenika logike na ovim prostorima, korjenika svih naroda, vraćanje našoj literarnoj tradiciji, našoj literarnoj suvremenosti, tačnije umjetnosti kao jednom od pribježišta iz ove stvarnosti u kojoj živimo. Kad sam to izjavio, mislio sam da se svaki pisac uključi u tu borbu, da imamo jedan jaki pokret. I ne samo da se uključe pisci nego i svi drugi stvaraoci, kolege sa filma, iz teatra... Smatramo da je primitivizam poguban ne samo za društvo, nego i za državu Bosnu i Hercegovinu.

Uvažavajući Vaše prethodnike, smatrate li da je na ovo mjesto došao iskusan i pragmatičan čovjek?

- Mislim da sam dobio golemu podršku onih koji su bili nazočni ovoj Skupštini, i što mi je vrlo drago, podršku pisaca različitih političkih i etničkih opredjeljenja, različitog odnosa prema životu.

Čini mi se da je piscima dosta ljudi koji, uistinu, imaju prestižan literarni ugled a s druge strane su velikim dijelom bili van onoga što se zove matrica praktičnog življenja. Mislim da se politika zavukla u naše živote i počela nagrizati pa je i Društvo pisaca jedna od krupnih žrtava te politike. Moja pragma će se sastojati u tome da otmemo Društvo iz ralja politike, a da vratimo struku. Moramo se boriti da se pišu dobre knjige, te da se stvaraoci rangiraju onako kako bi trebalo, jer to do sada nije bio slučaj.

Kad govorite o podršci koju ste dobili, kako se onda moglo pristupiti glasanju ako je od 120 članova Društva pisaca na vanrednoj

skupštini prisustvovalo samo njih 41? Je li po Vama to regularan čin?

- Ne mogu u ovom trenutku govoriti o odgovornosti svakog čovjeka, s obzirom na to da su pisci svjesni ljudi. Ne mogu govoriti u njihovo ime, ali mogu govoriti u ime Uprave Društva pisaca, jer sam i ja kao njezin član spremao ovu sjednicu. Stoga mislim da je u ovom slučaju ispoštovan Poslovnik i statutarna odredba.

Jeste li imali protukandidata?

- Imao sam protukandidate na samoj Skupštini. Ni ja nisam bio kandidat od početka, već su to bili Nenad Radanović, Amir Brka i Željko Ivanković. Ivanković nije bio nazočan na Skupštini a Amir Brka je odustao. Kad su me uspjeli nagovoriti, istakli su protukandidate Gorana Samardžića i Željka Grahovca, koji su dobili daleko manje glasova od mene.

Najavili ste popravljanje loše "krvne slike" u Drištvu pisaca.

- Rekao sam da ću pozvati članove Društva pisaca da se vrate u Društvo i da krenemo u opću borbu za ono što se zove vraćanje digniteta književnim stvaraocima i za ono što je pravi cilj Društva pisaca BiH, a to je literatura.

Kako poboljšati dosta nepovoljan status bh. pisaca?

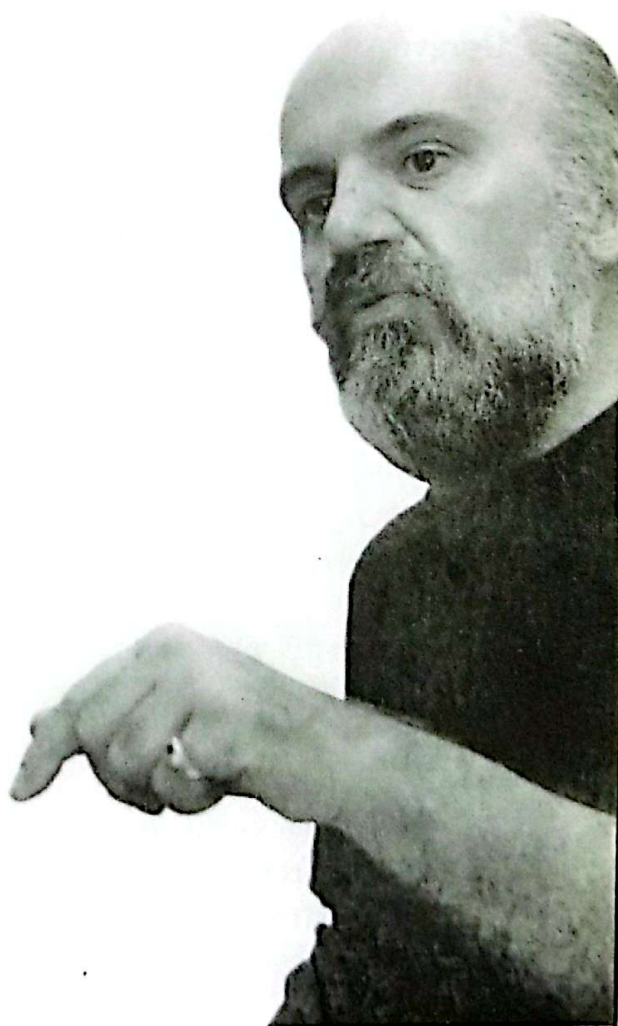
- Bit će to ozbiljna borba. Političke strukture koje modeliraju odraz u kome mi živimo nisu senzibilirane da shvate da su književnost, teatar, film... jedini izvorni artikli države BiH i da ulaganje u njih jedino ima perspektivu. Tu leže rezervni resursi promišljanja koji bi mogli pomoći državi, ali s druge strane i stvaraocima.

Otkud neka političko-nacionalna razmimoilaženja među članovima Društva i kako to pobijediti?

- To je čisto nacionalistički sindrom. Kao da Bosnu ponovo zahvata neki neonacionalizam. Međutim, ja se ne bavim uzrocima, ovog trenutka želim da te anomalije pobijedimo. Sve što sam u životu postigao, postigao sam isključivo radom. I to treba pobijediti radom.

Može li stvaralaštvo okupljeno oko ovog Društva biti povodom mnogima da budu njegovi članovi, a ne suprotno kao što je bio slučaj do sada?

- Apsolutno. Ja se ne bih prihvatio ove funkcije da ne mislim da Društvo može biti integrirajući faktor ne samo stvaraoca nego u krajnjoj liniji i Bosne i Hercegovine. ❑

Emir Nuhanović, direktor Sarajevske filharmonije

I muzikom pokazujemo svijetu da nam je dosta krvi

Gospodine Nuhanoviću, u velikom ste poslu pred koncert posvećen žrtvama Srebrenice i New Yorka. Koliko ste zadovoljni dosadašnjim aktivnostima?

- Trenutno radimo na jednom velikom projektu, odnosno koncertu koji će biti održan u Sarajevskom narodnom pozorištu, a u pomen žrtvama Srebrenice i New Yorka. Na ovom koncertu premijerno će biti izveden Srebrenički inferno, prema tekstu prof. dr. Džemaludina Latića za koji je muziku napisao Đelo Jusić.

Upravo su danas, u srijedu, pripreme ušle u završnu fazu. Radi se na spajanju hora, orkestra, solista, a proba će biti na sceni u ambijentu u kojem će se izvoditi. Do sada ide sve u najboljem redu, pa i više od očekivanog.

Ovom prilikom pozivam ljude da dođu na koncert i da na taj način odamo poštu nastradalim Srebreničanima.

Osim dirigentske palice šta još radite na ovom, bez sumnje, značajnom muzičkom projektu, koji će svakako obilježiti ovu godinu?

- Kad se radi praizvedba novog djela, dese se neke sitne greške u prepisivanju, odnosno štampanju, pa se sve to treba ispraviti. Pošto smo svi od muzičara vrlo odgovorni, posebno kad je u pitanju Srebrenica, želimo da to izvedemo do perfekcije. Upravo završavam posljednje korekcije u partituri za prvu generalnu probu.

Ni filharmonija osam godina nije dirala temu "Srebrenica"?

- Sve to dovoljno govori koliko smo studiozno i odgovorno htjeli da priđemo Srebrenici. Čekali smo pogodan trenutak i novo djelo.

Osim toga, doveli smo u goste muzičare iz New Yorka, čime smo pokušali napraviti nekakvu paralelu između Srebrenice i New Yorka, između dvije velike tragedije, te da na taj način skrenemo pažnju svijeta da se slične tragedije nikad više ne ponove. Nama umjetnicima jedino je preostalo da umjetnošću, konkretno muzikom, kažemo svijetu da je svega ovog dosta.

Niste angažirani samo oko ovog projekta.

- Čim se završi ovaj projekt već sam u novom, a to je "Kraljica Katarina", odnosno balet koji je prema libretu Gradimira Gojera uradio Đelo Jusić. To me puno zaintrigiralo i već sam napravio raspored posljednjih proba. Ovim želimo da se naše posljednje bosanske kraljice sjetimo na najbolji način. Moram reći da se kod nas zaboravilo da je Bosna zemlja koja ima hiljadugodišnju tradiciju. Mnogi smatraju da je BiH nastala 1992. godine, a neće da se sjete da je to bilo kraljevstvo a Katarina da je bila posljednja bosanska kraljica. Poslije ovog baleta svi svjesni Bosanci i Hercegovci osjećat će se ponosnije. Svako će, gledajući ovaj balet, moći vidjeti to kraljevstvo i njegov dvor, odnosno sve ono

što gledamo da je bilo u nekim kraljevstvima svijeta. Naprotiv, na našim dvorovima se sve dešavalo mnogo prije nego na drugim. Ako znamo da je, npr., u Pruscu vodovod bio prije nego u Londonu, onda ta činjenica govori da je bosansko kraljevstvo bilo naprednije od engleskog.

Svakako da ste zajedno sa Sarajevskom filharmonijom bili aktivni i u prvoj polovini ove godine.

- Ono što sam u tom periodu radio bilo je naporno. Međutim, izdvajam jednu dobru stvar koja se desila u tom periodu, a to je koncert Safeta Isovića, gdje smo uspjeli da ljudima predstavimo našu sevdalinku u najboljem svjetlu. Dovoljan komentar ovog koncerta je broj posjetilaca. Mislim da tim putem trebamo nastaviti i našu muziku prezentirati ne samo ovdje nego i van granica BiH. Vjerujem da je to najbolji način u borbi protiv šunda i kiča. Nema smisla zabraniti neku muziku, ali ima smisla boriti se protiv nje dobrom muzikom.

Prije nekoliko dana vratili ste se iz Pule, gdje ste nastupali sa "Hasanaginicom". Kažu da je bilo spektakularno.

- "Istra festival" u Puli otvorili smo operom "Hasanaginica". Rekao bih da je sve to imalo odličan odjek u Hrvatskoj, neki su bili prijatno iznenađeni, a bilo je i dosta stranaca koji nikako nisu mogli da shvate da je to napisao neki Bosanac. Kao da su mislili da je to neka zaboravljena i nikad izvedena Verdijeva ili Rossinijeva opera.

Kako se u Sarajevskoj filharmoniji borite sa ekonomskim (ne)prilikama?

- Ako pogledamo trenutno stanje u društvu, Sarajevska filharmonija nije u nekom povlaštenijem položaju od drugih. Naprotiv, možda smo malo i zapostavljeni, upravo zbog toga što mnogi misle da ćemo se lahko snaći.

Ipak, otkako je na vlast došla nova garnitura, nešto se pomjera u pozitivnom pravcu.

Moram reći da smo uspostavili odličnu saradnju sa Kantonalnim i Federalnim ministarstvom za kulturu i sport, ministrima Ivicom Šarićem i Gavrilom Grahovcem.

Za dvije godine Alijansine vlasti nisam imao nijedan sastanak, niti bilo kakav dogovor u resornom ministarstvu, dok sam ove godine nebrojeno puta imao priliku da razgovaram o našim problemima. □

Ibrahim Nadarević, federalni ministar za boračka pitanja

Revizija korisnika izuzetnog materijalnog obezbjeđenja

Gospodine ministre, iako je u toku najozbiljnija faza konačnog donošenje boračkog zakona, ipak je na drugoj strani još uvijek prisutan paralelizam kad su u pitanju dvije federalne vojne komponente, a time i boračka udruženja.

- Prije svega, o oblasti boračke i invalidske zaštite javnost sve zna. Ta dva pravna sistema u ovoj oblasti još uvijek su na nivou potpunog paralelizma. Po ko zna koji put ponavljam da je hitno potrebno jedinstveno ministarstvo i vlada, ali predstoji i dosta posla.

I sa Vašom prethodnicom najaktuelnija tema bio je borački zakon. Ipak, kao da je s Vašim dolaskom posao krenuo ozbiljnije.

- Ne bih se vraćao na prošlo vrijeme, ali je činjenica da se dosada u 16 navrata pisao radni materijal, koji je nekada čak i dobio formu prijedloga Zakona na jednom od domova Parlamenta. Dakle, 16 puta se pokušao donijeti zakon o pravima boraca na cijelom području FBiH. Ovaj sedamanaesti put radimo najkvalitetnije. Neopterećeni predizbornim obećanjima, želimo naći rješenje koje će ići u pravcu jednakoobraznosti za sve stradalnike, bez maltretiranja po pitanju pripadnosti oružanim snagama za vrijeme rata. Formirali smo radnu grupu koju su činili predstavnici boračkih organizacija. Radila je do polovine maja, ali je premijer naložio Ministarstvu da priđe izradi prednacrta zakona, odnosno radnog materijala, koji će obuhvatiti sve dosadašnje prijedloge i imati na umu ograničenost sredstava. U junu smo završili radni materijal i prezentirali ga premijeru Vlade, koji ga je podržao ali, nažalost, Svjetska banka nije, i to zbog nivoa predviđenih sredstava. Svjetska banka i dalje stoji na stanovištu da se za boračko-invalidsku zaštitu iz Federalnog budžeta ne može izdvajati preko 275 miliona KM.

Šta to znači?

- To znači da smo projicirali zakon koji je 35 miliona iznad tog iznosa. Svjetska banka nema razloga da je protiv toga, jer smatramo da Federalna vlada može izdvojiti sredstva koja smo predvidjeli.

Hoće li onda biti problema?

- Vjerujem da će politički autoriteti u Federaciji i u BiH u razgovorima sa Svjetskom bankom i MMF-om doći do rješenja koje će omogućiti izdvajanje sredstava u nivou kojeg smo predvidjeli.

U Savezu RVI BIH ističu da predlažete Zakon na štetu RVI. Koliko je to tačno?

- Ovo što smo do sada uradili minimum je i u finansijskom i u svakom drugom izdvajanju. Nismo u mogućnosti izdvojiti veća finansijska sredstva, imamo ograničenja onih koji u ovoj zemlji odlučuju. Upoređujući zakone u Hrvatskoj ili Srbiji i Crnoj Gori, u našem zakonu smo predvidjeli i veće procente za određenu kategoriju invalidnosti u odnosu na invalide prve grupe. To je svjetska praksa u ovoj oblasti da se iz

osnovice invalida prve grupe prate sve slijedeće grupe invalida. Naravno, trenutnim korisnicima iz reda ratnih invalida to ne odgovara, iz razloga što su mnogi ratni invalidi koji su stradali u RBiH ostvarili pravo na dodatak po osnovu Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju. Prethodnici koji su vodili ovo Ministarstvo nisu sproveli Zakon o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju, nisu izvršili reviziju izuzetnog materijalnog obezbjeđenja. Savez RVI BiH vodi brigu o, otprilike, 4,5 hiljada ljudi koji su nižih kategorija invalidnosti i koji bi ovim Zakonom, ako imaju pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje praktično došli u situaciju da im primanja budu manja od trenutnih. Pravednijom raspodjelom i praćenjem standarda koji važe u svijetu, za oko 40 hiljada RVI bila bi povećana mjesečna primanja, isto kao i porodicama šehida i poginulih boraca. Najveći iznos za porodice šehida i poginulih boraca je 477 KM, i to za suprugu sa troje i više djece. Inače, imamo 52 posto RVI sa invaliditetom ispod 60 posto. Znači, to su oni koji mogu da rade. Naš pristup obračunavanju invalidnine je takav da ona bude kompenzacija ili nadomjestak za umanjenu ili izgubljenu radnu sposobnost. Dakle, nismo ništa izmišljali nego smo slijedili postojeće svjetske standarde.

Hoće li onda, konačno, i borci uskoro imati svoj zakon?

- Premijer Vlade je prije desetak dana javno rekao da će prednacrt Zakona koji je Ministarstvo napravilo ići na Vladu i u parlamentarnu proceduru. Nadam se da će udruge iz reda HVO-a, zajedno sa predstavnicima izvršne vlasti iz HDZ-a, jer su stradalnici HVO-a opterećeni rješenjima sa 6.600 ljudi koji su po osnovnim pravima u Zagrebu. Puno je rješenja, ali je konceptualno teško uspjeti da nešto značajno promijenimo.

Hoće li usvajanje ovakvog Zakona pogoditi i ovu federalnu komponentu?

- Neće. Ministarstvo tretira stradalnika po imenu i prezimenu. Inače, ukupno je povećanje izdvajanja sredstava za više od 10 posto, što govori da bi sadašnji korisnici imali zajedničko povećanje za taj procent. Konkretnijim obračunima ukupno stradali iz HVO-a dobili bi više sredstava nego do sada. Moram reći da će za ove koji ostvaruju pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje Ministarstvo sprovesti reviziju izuzetnog materijalnog obezbjeđenja. Bojim se da će u tom slučaju više od dvije trećine sadašnjih korisnika izgubiti to pravo. ❑

Jozo Ljiljanić, predsjednik Izvršnog odbora Saveza udruženja penzionera/umirovljenika u FBiH

Plaće veće, a penzije manje

Gospodine Ljiljaniću, nedavno su penzioneri protestirali pred zgradom Vlade FBiH. Moraju li se penzioneri na ulici boriti za svoja davno stečena prava?

- Nažalost, 29. jula bio je četvrti protestni skup penzionera u FBiH u posljednjih šest godina. Bili smo primorani da na takav način tražimo ostvarenje svojih prava, pošto na drugi način nismo uspjeli iako smo obavili razgovore sa najodgovornijim čelnicima FBIH. Predočili smo im podatke o teškom materijalnom, socijalnom i zdravstvenom stanju penzionera u FBiH, kojih je 286 hiljada. Poslije se ništa dobro nije desilo. Da su penzioneri u teškoj situaciji, pokazuju i brojke da od 286 hiljada penzionera u FBiH, njih 115 hiljada (više od 40 posto) prima najnižu penziju od 140 KM. Čak više od 50 posto njih prima penziju manju od 155 KM, a preko 200 hiljada penzionera prima penziju manju od 200 KM. Samo jedan posto penzionera prima penziju veću od 500 KM. Za posljednjih pet godina penzije nisu usklađivane sa rastom plaća.

Ni ova godina nije donijela ništa bolje za penzionere.

- Da. Umjesto da se makar održava dostignuti standard ili postupno poboljšava, mi smo u cijelom ovom periodu od donošenja novog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju imali daljnji pad standarda penzionera. Tako je 1998. godine penzija iznosila 76 posto od prosječne plaće, a sad je ona spala čak na 36 posto, što znači da plaće rastu a penzije padaju.

Dakle, sve je veći jaz između plaća i penzija.

- Da. Oni koji odlučuju o sudbini penzionera i ostvarivanju njihovih prava morali bi da shvate da od takvih penzija penzioneri ne mogu ni da prežive. Inače, penzioneri su poznati kao čestiti ljudi u izvršavanju društvenih obaveza i plaćanju dažbina koji svakog mjeseca stižu na vrijeme. Molim nekog ekonomskog stručnjaka da mi dokaže kako se od te crkavice koja im ostane može živjeti?

Istovremeno ministri, poslanici i ostala birokratija povećavaju plaće.

- Penzioneri nisu pali s neba, oni znaju sve šta se desilo u bližoj i daljnjoj prošlosti, znaju posljedice rata, znaju za teškoće u gospodarstvu, u ekonomiji zemlje itd. Moralo bi se više raditi na planu oporavka zemlje i ubrzanju razvoja privrede. I u ovakvim okolnostima teret reformi morao bi se ravnomjernije rasporediti. Nismo mi jedini ugroženi, znamo mi za invalide i borce kojih ima i u našim redovima. Penzioneri su u specifičnom položaju i zbog godina i narušenog zdravlja. Kako da jedan poslanik ili ministar prima 20 ili 25 penzija u svim ovim teškoćama? I još se tvrdi da za to ima para, iako se iz iste kase finansira i jedno i drugo.

Onda neko nekog laže.

- I ne samo to, nego se nehumano i neljudski odnose prema onima koji su cijeli radni vijek uložili u izgradnju ove zemlje. I umjesto da još koju godinu do

kraja života uživaju u zasluženom, oni svoja najelementarnija ljudska prava moraju tražiti na ulici, iako penzije nisu zaradili na ulici.

Šta bi trebalo konačno učiniti pa da bude drukčije?

- Prvo treba promijeniti odnos prema ovih 286 hiljada penzionera, ali i prema onima kojim se uz penzionere dijeli taj skromni zalogaj - njihovim porodicama. To je najmanje 600 hiljada usta. Ne možemo prihvatiti stavove dosadašnjih vlasti, pa ni međunarodnih vlastodržaca, da penzionere treba svesti na socijalu. Nama ne treba socijala, treba nam ono što smo davno zaradili. Ništa više i ništa manje.

Zašto ih nema ako ih stvarno nema?

- Prvo, država mora efikasnijim radom onih koji su ovlašteni i plaćeni da obavljaju te poslove da od obveznika doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje, od dužnika tog doprinosa, naplati sve obaveze za uposlene ljude. I to na stvarne plaće, a ne na minimalne. Onda bi bila prilika da se postupno usklađuje rast penzija sa rastom plaća. Ni sve naše Vlade nisu poštivale ove propise, i sebe su oslobađale nečeg što im je u suprotnom bila zakonska obaveza. I kako onda da bude dobro penzionerima? Isto tako, nemamo ništa protiv da se određenim kategorijama daju beneficije. Samo nije pošteno praviti se dobar na račun sirotinje.

Još Vam Vlada duguje tri penzije.

- Te penzije su iz 2000. godine. Taj dug niko do sada nije ni osporavao, ali se on prolongira iz godine u godinu. Inače, dugovali su nam nekad pet penzija, ali nam je Alijansa uspjela isplatiti dvije. Ni sa Alijansom nismo bili zadovoljni, ali nam je ipak isplatila te dvije zaostale penzije, i malo ih povećala. I sve dosadašnje vlasti su se obavezale da isplate te tri penzije, i sve se to prolongira iz godine u godinu, a za to vrijeme mnogi penzioneri nisu dočekali svoje zarađene penzije. Za nas nije prihvatljiva posljednja najava da bi se do kraja godine mogla isplatiti samo jedna zaostala penzija. Nadamo se da će se konačno i za nas penzionere naći trajno rješenje i da će se penzije isplaćivati iz tekućih doprinosa. Dakle, da vlast ispuni predizborna i postizborna obećanja.

Problemi su i kod zdravstvene zaštite.

- Zbog teškog materijalnog i zdravstvenog stanja penzionera, oni zbog gladi, bolesti i neadekvatnih uvjeta, te loše prehrane i liječenja, ubrzano umiru, i to godišnje više od 11 hiljada. Taj podatak bi morao zabrinuti sve nas. ❑

Besim Halilović, bivši načelnik općine Travnik i novi predsjedavajući (na period od dva mjeseca) Privremenog upravnog odbora BH Pošte

Ostavku sam podnio iz privatnih razloga

Gospodine Haliloviću, nedavno ste podnijeli ostavku na funkciju načelnika travničke općine. Zbog čega?

- Ostavku sam podnio iz privatnih razloga. Uz to, čini mi se da sam neko ko ima najduži staž sa funkcijom načelnika općine. Pojavile su se špekulacije u Travniku, pa i šire, da je Besim Halilović podnio ostavku pod pritiskom i sugestijama ljudi iz međunarodne zajednice. Ne radi se uopće ni o kakvim sugestijama, niti o bilo čemu drugom, radi se o mojoj želji koju je prihvatila SDA, čiji sam ja, kako je objavljeno u nekim glasilima, eksponent. Da, ja sam upravo eksponent SDA i njezine politike. Šta tu nije u redu? Dakle, prethodno sam obavio sve konsultacije sa čelnim ljudima u SDA, a onda odlučio da podnesem ostavku. Mislim da sam ovu ostavku podnio na vrijeme, s obzirom da idu lokalni izbori i da je vakat da se godinu dana prije tih lokalnih izbora predstavi potpuno nova struktura ljudi koja može iznijeti program i platformu SDA na tim izborima i, naravno, obezbijediti odgovarajuću podršku biračkog tijela i većinu u Općinskom vijeću. Ne mislim da ne bih mogao obezbijediti većinu, ali je krajnje vrijeme da se SDA okrene prema novim licima.

Kako se misli premostiti ovaj period bez načelnika?

- S obzirom na ostvareni izborni rezultat SDA je dobila mjesto načelnika općine. Ona i dalje ima pravo nuditi nekoga ko će naslijediti Besima Halilovića na funkciji općinskog načelnika. Uvjeren sam da će za slijedećeg načelnika općine biti izabrana gospođa prim. dr. Hasija Hadžić, i to za nekoliko dana.

U kakvoj situaciji ostavljate travničku općinu?

- Moram se pohvaliti nekim činjenicama. Naime, 1998. godine općina Travnik bila je prva koja je napravila cjelovit program povratka izbjeglih i raseljenih lica. Realizirali smo ga 98 posto za ovih pet godina moga mandata. S druge strane, međunarodna zajednica nikad nije imala velikih primjedbi na rad organa uprave u općini Travnik, tačnije na rad načelnika općine. Moram se pohvaliti nekim značajnijim rezultatima u moja dva mandata. Naime, svi uposleni u općini, svi organi uprave koji su bili manje-više dislocirani od glavne zgrade, danas ulaze na ista vrata i rade pod jednakim uvjetima. Općina Travnik je odradila taj posao i postala značajan partner mnogim međunarodnim organizacijama koje su htjele implementirati vlastite pilot-projekte. Priznanje mom radu je i to što sam zamjenik predsjednika Udruženja gradova i općina u FBiH. Moram spomenuti i nedostatke koji su se pojavljivali. Tu je Toplana u Travniku i još neki objekti infrastrukture koje, nažalost, nismo uspjeli dovesti u funkciju. Naravno, to nije isključivi nedostatak umijeća načelnika, uprave ili stranke koja ima vlast, nego je to često ekonomsko pitanje i u izbornim go-

dinama ono će se potezati kao političko.

Kakva je saradnja općine Travnik sa Srednjobosanskim kantonom?

- Još 1998. godine donesen je 9. amandman na Ustav Srednjobosanskog kantona, u kome je stajalo da će se Travnik urediti na istim principima kako je uređen Mostar kao glavni grad ili sjedište HNK-a. Moram kazati da sam se intenzivno borio protiv realizacije toga amandmana, s obzirom da on nije prirodan. Mostar je makar šest puta veći od Travnika i on se, eto, mogao uređivati sa nekoliko općina. Zajedno sa saradnicima, uspio sam odbraniti Travnik od podjele.

Vaše ime u posljednje vrijeme spominje se uz vijest da ste izabrani za novog predsjedavajućeg Privremenog upravnog odbora BH Pošte. I to samo na period od dva mjeseca.

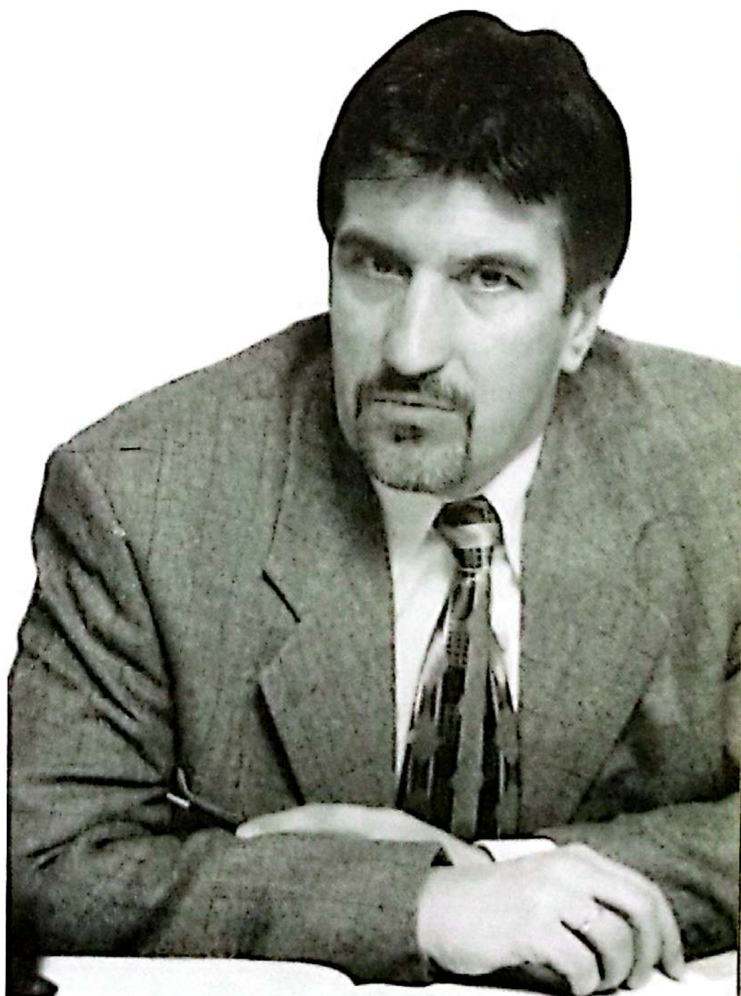
- Nisam bio konsultiran oko ovog izbora, ali poštujem stranačku disciplinu. Neko ko je predložio Besima Halilovića za predsjednika UO BH Pošte vjerovatno je znao zbog čega to radi. Ja se ne bojim ni tih dva mjeseca, niti se bojim bilo čega što bi se trebalo događati nakon toga. U ta dva mjeseca pokušat ću uraditi ono što se očekuje po nalogu federalne vlade i odgovarajućeg ministarstva. Nisam došao u ovaj UO da bih nekog smjenjivao, kažnjavao itd. Nemam dosta informacija o svemu tome, ali s obzirom da imam dovoljno struke i znanja, nadam se da ću u tih dva mjeseca uraditi ono što se od mene očekuje.

Jesu li dva mjeseca dovoljna makar da se upoznaju članovi UO? Da ne govorimo o tome da vas za to kratko vrijeme očekuje puno posla.

- Ne mogu vjerovati nikom dok ne pogledam službene dokumente. Dva mjeseca u svakom slučaju jesu malo za nekoga ko bi trebao uraditi odgovarajući posao. Još uvijek ne znam ko su članovi UO. Možemo napraviti platformu ako ne možemo neke značajnije rezove. U sistemu kakav je BH Pošta teško je napraviti bilo kakvu analizu bez odgovarajućih dokumenata. U svakom slučaju tražit ću podršku sadašnjih radnika BH Pošte.

Nije valjda da dižete ruke od politike?

- Ostavka na mjesto načelnika općine Travnik ne znači moje povlačenje u ilegalu. Naprotiv, želim sudjelovati u realizaciji svega onoga što je zacrtala moja stranka, bez obzira da li se to nekome sviđalo ili ne. Inače, posao me čeka u "Elektro-Travniku". ❑

Naibu reis hadži hafiz Ismet ef. Spahić

Onaj koji priznaje Boga ima pravo na pokajanje

Hafize Spahiću, kao da ovaj ramazan dočekujemo manje radosni nego prošlih godina. Na ahiret je preselio Alija Izetbetović.

- Bismillahir-Rahmanir-Rahim! Ramazan je na pragu. On je radost svakog vjernika. Ima jedna predaja u kojoj se kaže: "Ko se obraduje dolasku ramazana, a bude iz opravdanih razloga spriječen da posti, njegovo tijelo će biti zabranjeno u Džehennemu." Znači, samu radost dočekivanja tog velikog prijatelja Allah nagrađuje. Mi bošnjački muslimani ovu radost ramazana uvijek smo imali. U našoj tradiciji smo imali odavno, još sa dolaskom islama, da su Bošnjaci postili tzv. učajluke ("uč" - tri, a "aj" - mjesec), znači tri mjeseca prije ramazana. Ja to pomalo banaliziram da ljudi lakše shvate, to je dočekivanje mushafira, ne u kući na vratima nego otići na aerodrom, na stanicu i dočekati ga. U ovoj radosti očekivanja velikog prijatelja, gosta i mushafira, nama se desilo da ispraćamo jednog velikog čovjeka, čiju dimeniziju i veličinu ne možemo sad ni shvatiti. Trebat će da prođe određeno vrijeme da bi se nešto vidjelo, moramo se popeti na Trebević da bismo vidjeli Sarajevo - moramo sačekati da vrijeme prođe pa da vidimo sve zasluge velikog čovjeka Alije Izetbegovića, rahmet mu duši. Ja sam ubjeđenja da se u Aliji sublimirala sva bošnjačka tradicija i pamet. On je to pokupio, Allah je njega pripremio za ovaj događaj. Zato nam to malo remeti veliku radost dočekivanja ramazana.

Ramazan je, uistinu, prilika da čovjek očisti dušu.

- I prilika, i šansa da se približi Bogu, da napiše svoju zadaću. Naime, Allah dž.š. kaže u Kur´anu: "I ljudi i džini su stvoreni da Allahovu sedždu učine, da mu robuju." Svi propisi vjere, sve okolnosti, svi mubarek dani i noći idu u tom pravcu da pomognu da čovjek učini tu sedždu, napiše tu svoju zadaću. Ramazan je, zaista, jedna od najboljih prilika za to. U starim kitabima se navodi da "Allah dž.š., kad je stvorio čovjeka dao mu je razum." Jedino je čovjek razumno biće, a i po islamskom učenju je tako, jer kad smo u mektebu učili o dužnostima prema vjeri onda smo mislili na onoga ko je pametan i punoljetan. Kada mu je dao razum i pitao ga ko sam ja i ko si ti, on je rekao: "Ja sam ja, a ti si ti!" Bio je kažnjen izvjesno vrijeme, pa ga je ponovo Allah dž.š. isto pitao, a on isto odgovora. Tek kad je bio kažnjen glađu, koja čovjeka dovodi u red, onda je rekao: "Bože, ti si stvoritelj a ja sam tvoj rob!" Ramazan upravo pomaže da dođemo do te istine i da kažemo da je Bog stvoritelj. Priznati Boga znači priznati svoju nemoć. Jer koliko god se čovjek pravio da je moćan sa svojim snagama i razumom, on nije u stanju da napravi jedno zrno pšenice u kome ima života. I zato smo radosni što dočekujemo taj mubarek mjesec, da u njemu izgradimo sebe, da napunimo naše akumulatore, odnosno srca, vjerom i imanom. Nama je potrebnija topla nošnja nego onom u Saudijskoj Arabiji. To i slikovito govori da, ako smo dalje od tog centra, a očito da je Meka na ekvatoru,

što se više udaljavamo sve nam je više potrebna toplija nošnja. Tako je i naš iman potrebniji za ove prilike i jači nego dolje, jer su veća iskušenja. Moje i tvoje dijete ovdje može doći u dodir sa drogom, kockom, alkoholom i raznim drugim bolestima koje uništavaju čovjeka. Zato je u ovom mjesecu ramazanu prilika i da ojačamo.

Dakle, priznavanjem Božijih propisa priznaje se i Bog. I onda tek takav koji priznaje Boga i njegove odredbe ima pravo na pokajanje.

U vrijeme agresije Bošnjaci su rasuti širom svijeta. Kako u svemu tome očuvati njihovo jedinstvo i povratak vjeri?

- Tek sam se vratio iz Švicarske, gdje imamo 12 džemata. Imali smo seminar sa svim glavnim imamima u dijaspori. Ono što me raduje, a i rastužuje, ono što okuplja naše ljude u dijaspori jesu, nažalost, samo islamski centri i džamije. Dobri su to ljudi. Sad je otvoren Islamski centar u Iverdonu u Švicarskoj, kojeg su naši ljudi sami finansirali, a koštao je milion franaka. Ima dosta mlađeg svijeta koji je tamo. Oni jesu jedinstveni, iako su razbacani i izgubljeni, a njihova djeca u opasnosti od droge, kocke, alkohola.

A najviše u opasnosti od asimilacije.

- Od nje posebno. Oni su toga svjesni i zato se okupljaju oko naših centara i džamija. Jedino kroz vjeru i jedinstvo mogu se sačuvati od asimilacije. Stalno im ponavljam da ne smiju odbaciti nijednog Bošnjaka, neka nas Bog razvrstava. I njima je ramazan prilika da se okupljaju, nešto kao i kod nas.

I ovdje imate ljude koji se jedino u ramazanu sretnu u džamijama. To nije dobro, ali je tako.

Kako povratnici Bošnjaci na teritoriju manjeg bh. entiteta dočekuju ramazan?

- Teško je tim našim povratnicima. Ima dosta prostora koji je osposobljen za klanjače, ima lijepih džamija, u sela oko Zvornika vratilo se 80 posto Bošnjaka, obnovili su se vjerski objekti, došli su imami. Međutim, ovaj dio istočne Bosne je zabrinjavajući. Uspjeli smo nedavno u Foči obnoviti imamsku kuću u kojoj će se klanjati teravije i džume. U Čajniču je loše, u Višegradu nešto bolje. Nismo zadovoljni, iako je najmanje do povratnika. Djelimično smo zadovoljni stanjem od Banje Luke do Gradiške. Zabrinjavajuće je u istočnoj Hercegovini. Tamo se čovjek lahko uvjeri koliko je za sada uspio plan potiskivanja Bošnjaka. Imamo informaciju da će tako biti i u Fazlagića Kuli kraj Gacka. Bez obzira na sve, tim ljudima moramo pomoći. ❑

Ahmet Hadžipašić, premijer Federacije BiH

Neki hoće da su iznad vlasti i zakona

Nedavno ste izjavili kako su suludi komentari da ćete Vi i Vlada FBiH omogućiti nekome da za mala sredstva uđe u Sektor telekomunikacija?

- Vlada FBiH je od svog konstituiranja imala jedan od ciljnih zadataka -intenzivniji ulaz u sva preduzeća u kojim ima ulogu upravljanja državnom imovinom. Među njima su BiH Telekom i Hrvatski telekom, hrvatska pošta i pošta BiH.

Prvi put ova Vlada je imala analizu poslovanja javnih kompanija. Izvještaji koje smo dobili Vladu nisu zadovoljili. Preko nadležnih ministarstava insistirali smo da se uđe u izvještaj o poslovanju, koji je također urađen ali bez želje upravljačkih struktura i menadžmenta firmi da se dozvoli Vladi da uradi ono što ima pravo. Onda smo smijenili UO u *BiH Telekomu*, zbog čega su nas počeli optuživati da ne radimo u interesu države i naroda. Potom su imenovani stari članovi UO iz prethodnog saziva, koji su bili smijenjeni. Kako smo zbog proceduralnih grešaka na preporuku ombudsmena dokinuli imenovanja privremenih UO, u međuvremenu je došlo do revizije specijalnog revizora, gdje je Vlada dobila dodatne podloge za ono što je već uočila. Opet smo intervenirali i smijenili UO. Vlada nema namjeru da podlegne ni ličnom, ni lobističkom ni bilo kom interesu.

Izrazili ste i nezadovoljstvo radom i organizacijom unutar MUP-a.

- Kod nas je u MUP-u dosta rješenja koja nisu na tragu uvezivanja sistema funkcioniranja MUP-a Da bismo imali dobro organizirano Ministarstvo unutrašnjih poslova moramo krenuti od određenih izmjena u postojećem Zakonu o unutrašnjim poslovima, moramo analizirati i razriješiti određene probleme vezano za zakonitost i za rješenja u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, Pravilniku o činovanju, o uniformama, itd. Tim promjenama steći će se kvalitetniji uvjeti da se kasnije MUP efikasnije bori protiv organiziranog kriminala, terorizma, krijumčarenja droge, trgovine ljudima. Ne želimo ministra dovesti u ulogu operativca, on ne treba da se bavi operativnim zadacima, niti da ih koordinira, ali mora imati punu, cjelovitu i tačnu informaciju kako bi informirao Vladu.

Hoćete li uskoro predložiti kandidate za čelna mjesta Federalne obavještajno-sigurnosne službe jer su mjesta direktora i zamjenika već dugo upražnjena?

- Do kraja ove godine će se završiti Zakon o obavještajnoj službi. Samo je pitanje šta bi ljudi za ta dva mjeseca mogli novo donijeti.

Što to niste uradili ranije?

- Nismo se uspjeli dogovoriti.

Naravno, ni Vi niste pošteđeni kritika, posebno od opozicije. Jeste li zadovoljni svojim, te radom Vlade na čijem ste čelu? Je li teže u biznisu ili u politici?

- Pozicija i u poziciji izvršna vlast najviše su na udaru. Na izvršnu vlast udaraju pozicija i opozicija. Svjestan sam svih problema koje imamo.

Vlada FBiH nastoji uzeti maksimum od

mogućeg, traži podršku i političkih faktora u nekim stvarima gdje se radi o ostacima prošlosti i gdje se mora razmišljati o višenacionalnosti i konstitutivnosti naroda u BiH. To su stvari koje Vladu nekad odmiču ili usporavaju u ekspertnom smislu.
Mislim da ne treba biti osjetljiv na napade i kritike ukoliko su one dobronamjerne i daju preporuku na koji način treba nešto bolje razriješiti.

Aktuelnu federalnu vladu pritišću i drugi, još uvijek neriješeni sistemski problemi, posebno oni penzionerski.

- Ako smo za osam mjeseci rada uspjeli povećati koeficijent tekućih penzija za 6 posto, ako je došlo do povećanja plaća za 8 posto, ako je povećan bruto društveni proizvod, onda mislim da ćemo na kraju godine doći do procenta koji će nas iznenaditi svojom pozitivnošću.
Ako smo obezbijedili sredstva i ušli u reviziju *Agrokomerca*, ako smo obezbijedili sredstva za arbitražu *Aluminijuma* i pokrenuli je, ako smo obezbijedili sredstva i raspisat ćemo tendere za četiri preduzeća iz grupe G1, ukoliko smo otvorili do sada nedirnuta pitanja o razrješavanju unutrašnjih dugovanja, uvezivanja staža, načinu i stvaranju mogućnosti za povećanjem izvoza izvoz nam je u prvih devet mjeseci oko 20 posto veći nego istog perioda prošle godine, uvoz je povećan za tri posto u odnosu na prošlu godinu, smanjen je trgovinski debalans, ima, dakle, pomaka, iako je dosta nagomilanih socijalnih problema koji su prisutni još od 1990. godine.

Koliko je do sada Federacija zadužena? Mislite li da se dosta novca nepotrebno rasipa?

- Ukupne obaveze FBiH po pitanju vanjskog duga su oko tri milijarde i 700 miliona KM, bez kamata i obaveza poslova servisiranja. Godišnje obaveze FBiH prema vanjskom dugu su oko 204 miliona KM, i te obaveze redovno izvršavamo. Mislim da nam je veći problem razrješavanje unutrašnjeg duga.

Mislite li da se predugo govori i piše o nezavisnom i efikasnom pravosuđu, o borbi protiv kriminala i korupcije?

- To je teško komentirati. Mogu samo kazati da se u mnogim slučajevima sporo radi. Efikasnost u pravosuđu poboljšat će razrješavaje ekonomskih i socijalnih pitanja.

Jesu li vam u aktivnostima Vlade FBiH imalo "zavezane ruke"?

- O "zavezanosti ruku" govorimo kada reagiramo na nešto što je ostatak iz prethodnog vremena.
Tada dolazimo u poziciju da ne možemo biti operativni ni ja ni Vlada. ❑

Munira Subašić, predsjednica Udruženja građana Pokret "Majke enklave Srebrenica i Žepa"

Ljuta sam na riječi "pomirenje" i "izvinjenje"

Gospođo Subašić, sudjelovali ste na konferenciji "Putevi ka pomirenju", koja se održala 10. decembra na Ilidži, povodom Dana ljudskih prava. Je li zaista previše ovakvih konferencija, a premalo konkretnih aktivnosti?

- Bila sam na ovoj konferenciji, iako sam ljuta na riječ *pomirenje* ili *izvinjenje*. Šta za žrtve znači pomirenje i izvinjenje? Ništa ne znači. Prvo, ja se nisam ni s kim svađala, a oni mi odveli sina i ubili ga. S njima ne želim ni da se sretnem, a kamoli šta drugo. Ne znam kako neko nekoga može ubiti, a onda se kasnije izviniti. Ja, kao žrtva, nikad neću oprostiti, neću zaboraviti i neću dozvoliti da neko u moje ime pravi programe tobožnjeg *pomirenja* i *izvinjenja*. Znači, svi koji su počinili zločine moraju odgovarati za onoliku količinu zločina koju su nam nanijeli. Dakle, i sam Haški tribunal svojom nagodbom sa zločincima nama žrtvama ne vraća ponos. Hoću da se prvo zna ko je ubica moga sina, ko je ubica moga muža, ko je ubica svih naših sinova, očeva, muževa i braće? I da za to, konačno, odgovaraju.

U odnosu na često spominjanje Srebrenice kao da se malo radi na razotkrivanju i osuđivanju onih koji su počinili nečuvena zlodjela.

- Srebrenica je najveće siroče na kojem cijeli svijet može da prosi. Dovoljno je samo spomenuti Srebrenicu i onda će proći bilo koji program. Bez obzira na to, Srebrenica lagano umire.

Mnogi Srebrenicom, takoreći, "peru" usta.

- Nedavno me iznenadila izjava ministra Kraljevine Holandije kad je rekao da ne zna šta hoćemo mi majke i što tražimo tužbu protiv Holandije, kad su dali toliko novca od kojeg se moglo izgraditi pet Bosni. Izgleda da mi žrtve još uvijek služimo za ovakva i slična potkusurivanja.

Kako i u kojoj mjeri vam pomažu bh. vlasti i koliko ste zadovoljni njihovim odgovorima na vaša pitanja?

- Da se oni pitaju nikad nam ne bi odgovorili. Ako se zna da je hiljade majki izbačeno na ulice, da se isto toliko djece - siročadi ne može školovati, ako i poslije osam i po godina još uvijek tražimo svoje nestale, ako nismo došli do bilo kakve istine, onda vam nije potreban odgovor. Često nas pitaju kako surađujemo sa vlastima. Mi uvijek kažemo da se borimo i da ćemo se izboriti za naše ciljeve. Ja ne mogu da se žalim na moju BiH, jer je ovo moja država, s tim da se vlasti mogu naći u svemu ovome, da znaju koliko su nam pomogli a koliko su nam na neki način mogli pomoći.

Prije nekoliko dana osuđen je na nekih dvadesetak godina jedan od komandanata granatiranja Sarajeva (Galić). Ponavljam, samo na 20 godina.

- Jedina pravda za nas Bošnjake je Haški tribunal. Jer, ipak, svi oni koji su krivi makar se boje da ne budu optuženi. Znam da u radu Haškog tribunala može biti nagodbi koje imaju dobru i lošu stranu. Pozitivne su one zahvaljujući kojim dolazimo do novih imena ljudi koji su sudjelovali u zločinima i koji otkrivaju druge zločince. Drugo, suđenje traje

vrlo kratko, kraće nego što bi trebalo trajati. I treće je to što ne moramo dokazivati da se u Srebrenici desio genocid. Znači, samim priznanjem Nikolića, Obrenovića i ostalih, ne moramo dokazivati srebrenički holokaust. S druge strane, mislim da Haški tribunal sa svojom nagodbom na neki način ne želi da dođe do kraja istine.

Kako to mislite?
- Ako jednom zločincu koji je, npr. u mom gradu, ubijao i silovao izrekne kaznu od pet godina, razmislit ću hoću li se zbog njega vratiti. Ako sam bila svjedok u Hagu, onda se pogotovo neću smjeti vratiti jer će mi se osvetiti. Inače, prva ja neću svjedočiti, jer nemam povjerenja u Haški tribunal, posebno zbog dužine kazne, ali i tačke "genocid". Zar se može ova zamijeniti nekom drugom tačkom? Zar nije sramno da jedan zločinac, kakav je Galić, bude osuđen na 20 godina?

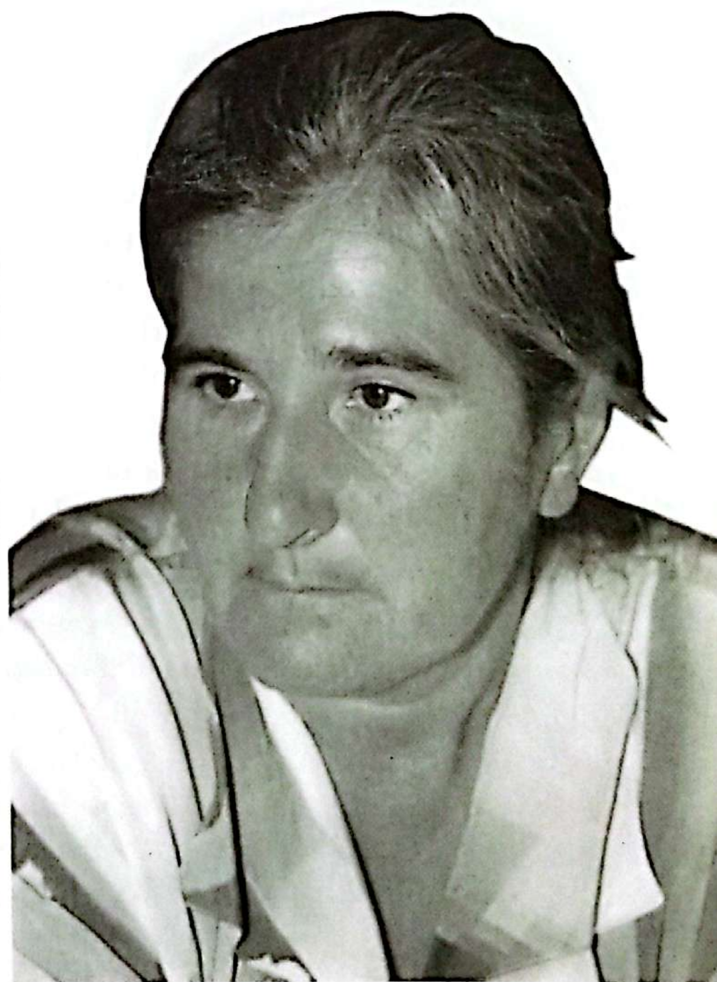
U kojoj je fazi tužba protiv Vlade Kraljevine Holandije?
- Optimisti smo jer je istina na našoj strani. Da sam u pravu govori i podatak da se u to uključilo oko dvije hiljade advokata iz cijelog svijeta. Ako igdje ima prava i pravde, treba je ovdje biti. Nećemo mi tužiti samo Holandiju, nego i Ujedinjene nacije, a Boga mi i Republiku Srpsku.

Koliko su zaista jedinstveni interesi žrtava Srebrenice, odnosno nekoliko udruženja koja imaju sličan predznak i cilj?
- I to me često pitaju. Samom tragedijom Srebrenice, ali i ostalih općina koje gravitiraju na ovom području, stvorena je potreba za još više udruženja, kako bi smo bili jači. Ako se zna da u Sarajevu ima oko 600 udruženja, što nekome smetaju ovakva tri ili četiri koja se bave problemom nestalih osoba?

U Potočarima ste ove godine razgovarali sa bivšim američkim predsjednikom Billom Clintonom.

- Pitala sam ga kako se osjeća u tom trenutku s nama majkama, jer sam znala da je 1995. godine mogao zaustaviti zločin u Srebrenici. I tad kao da sam u njegovim očima vidjela suze i neku vrstu kajanja.

S kojim rezultatima zaključujete ovu kalendarsku godinu?
- Zadovoljni smo dosadašnjim rezultatima. Naše udruženje je od prvog dana bilo za zajedničko mjesto pokopa. Tu smo na dostojan način do sada ukopali 970 tijela naših najmilijih. Bez obzira na sve, u Potočarima je prvi put obilježeno jedno mjesto zločina. U 2003. godini dobili smo dvije zapažene nagrade, i to priznanje Centra za mir i *Zlatnu povelju ljubavi i mira* koja će nam biti uručena slijedeće godine. Ohrabrilo me je i to što konačno ljudi primjećuju da radimo važne stvari. ❑

Mehmed Čorhodžić, generalni direktor Konfekcije "Borac" iz Travnika

Postali smo sindikalna država

Iako nema veze sa djelatnošću kojom se bavi Konfekcija "Borac" iz Travnika, ipak je zanimljiva informacija o objektima na Vlašiću čiji je vlasnik upravo kompanija na čijem ste čelu.

- Poznato je da je naša osnovna djelatnost konfekcija. U raspodjeli imovine bivšeg kombinata Konfekciji su pripala tri objekta na Vlašiću, i to hotel *Orijent*, *Babanovac* i *Konak* Travnik. Ugostiteljstvo je djelatnosti koja nije naše opredjeljenje, ali s obzirom da se radi o tri značajna objekta, preuzeli smo obavezu da ih stavimo u pogon. To smo i učinili. Zna se da smo prvi investirali u hotel *Babanovac*, kao značajan zimsko-turistički kompleks. Upravo je ova investicija pokretačka snaga za razvoj *Babanovca* u ove dvije posljednje godine. Danas je ovo zimsko-turistički centar (uskoro i ljetni) koji trenutno može ponuditi najviše u BiH. Na neki način smo druge koji su dolazili ubijedili da vrijedi investirati na Vlašiću. I upravo je ovaj plato danas pravo gradilište, a već je pušteno u rad pet novih hotela.

Kako uspijevate investirati u ove objekte kad je danas konfekcija niskoakumulativna grana?

- Borimo se i sve to sami uspijevamo, iako nismo sve završili. Trebat će za to još vremena i novca. I ovo je više rađeno zbog toga da druge poguramo da i oni investiraju, ne zbog profita.

U kojoj mjeri je riješeno nezadovoljstvo radnika u zeničkom pogonu travničkog "Borca"?

- Problema će uvijek biti, ne treba bježati od njih, niti ih treba negirati. Poznato je da je konfekcija grana koja je uvijek zapošljavala najveći broj radnika i gdje u najvećoj mjeri rade oni sa završenom osnovnom školom ili zanatom. Uz to, zaposleno je preko 90 posto ženske radne snage. Ljudi su uvijek nezadovoljni onim što zarađuju. Treba reći da su svi radnici na vrijeme dobili svoje plaće. Na drugoj strani imamo na hiljade ograničenja koja sputavaju konfekciju da napravi značajniji poslovni iskorak. Prije rata smo imali stimulaciju, a danas je nema, imali smo lohn-poslove bez opterećenja, a danas i na te poslove morate davati garanciju. Itd. Imamo porez na tekstil 20 posto, plaćamo carine na robu koja se ne može kupiti u BiH.
I ono što je najgore jeste činjenica da je najveća ekspanzija na crnom tržištu prisutna upravo pri tekstilnoj industriji. Niko nikad nije tražio zaštitu tekstilne industrije.

Zašto?

- Zato što Vlada tekstil posmatra kao nešto što nije važno. Ti ljudi još uvijek nisu shvatili da kroz ovu oblast mogu rješavati neka još neriješena socijalna pitanja.

Najbolji primjer nebrige vlasti o zaštiti tekstilne industrije jeste masovna invazija Kineza u BiH. Danas je čitava Mađarska preselila svoje tekstilne pozicije u Distrikt Brčko, koji je za sve njih pravi eldorado, gdje je npr. porez na tekstil samo devet posto. I još je tamo hiljadu drugih olakšica.

Bez obzira na mnogobrojne probleme, kako ukratko možete opisati dosadašnje poslovanje Konfekcije "Borac"?

- Prošle godine su i za *Borac* bile teške ,jer smo radili sa izuzetno nepovoljnim kreditima. Pričamo o izvozu, a nikad nismo shvatili da, kada dođemo u poziciju da izbalansiramo izvoz i uvoz, da ćemo tek tad imati jaku državu. Kod nas je izvoz uvijek oko četiri puta veći od uvoza, ali nemamo nikakvu korist što je to tako. Naprotiv, imamo dubiozu zato što taj kurs ne odgovara tekstilcima.

Onda, nemamo nikakve stimulacije za izvoz. Uveli su nam te već spomenute garancije na lohn-poslove, a zbog zaštite države od onih koji rade na crno međunarodna zajednica je uvela novo carinsko praćenje. I ovo zadnje praćenje nametnulo nam je neku dodatnu i kompliciranu papirologiju.

Da budemo jasni, postoji jedno mišljenje da je tekstil sirotinja i da ga ne treba razvijati u BiH. Stoga se pitam zašto onda ne razvijamo nešto drugo, što je visokosofisticirano i gdje će ljudi zarađivati hiljadu umjesto 350 KM. Ako nemamo tu mogućnost, što onda ne podržavamo ono što imamo i što je, poput tekstila, tradicija u BiH. Teksilni radnici su dokazali da mogu raditi i za *Boss*, *Piere Carden*, *La Costu*... Konkretnije, *Borac* je uspješno radio za sve njih. Mislim da imamo šansu da u slijedećih deset godina privučemo tržište onih zemalja koje će u narednom pediodu postati članice Evropske zajednice. Tada će nam za to biti potrebna kvalitetna finansijska sredstva, koja će se drukčije raspoređivati, a ne kao do sada kad je najmanje 85 posto sredstava išlo na kupovinu automobila i stanova.

I onda je u ovakvom haosu normalno da priliku za svoje djelovanje najviše dobija sindikat, protiv kojeg, naravno, nemam ništa. I tako smo postali prava sindikalna država. ❑

Zlatko Hurtić, državni koordinator za pripremu razvojne strategije Bosne i Hercegovine

Neki bh. stručnjaci još uvijek žive u prošlosti

Gospodine Hurtiću, koje su trenutne aktivnosti Ureda na čijem ste čelu?

- Cilj nam je da pokušamo otvoriti dijalog o reformama u BiH. Radimo na državnom nivou i imamo dvije entitetske kancelarije. Paralelno sa izradom dokumenata nastojali smo da što više ljudi uključimo u dijalog. Imali smo medijsku kampanju u kojoj smo sve upoznali o tome šta radimo. Sarađivali smo sa nevladinim organizacijama, sindikatima, mladima, privatnim sektorom u cijeloj BiH, ali i stranim investitorima, te sa 22 naučna radnika koji su nam pomagali u izradi ovog dokumenta. Od samog početka organizirali smo skoro 300 sastanaka i okruglih stolova širom BiH, na kojima je sudjelovalo oko deset hiljada ljudi.

Pošto su obje entitetske vlade usvojile razvojnu strategiju, najviše smo fokusirani na to da je usvoji Vijeće ministara, i da je do 15. februara predstavimo državnom parlamentu. Inače, ovo je jedinstvena strategija za čitavu zemlju.

Isto tako fokusirani smo na implementaciju Akcionog plana hitnih reformi, ali i na uspostavu strukture koja će implementirati razvojnu strategiju, pa je već pri Uredu predsjedavajućeg Vijeća ministara trebalo formirati Ured za ekonomsko planiranje, koji će biti zadužen za daljnju implementaciju ovog dokumenta.

Koliko je realno brzo realiziranje plana hitnih reformi?

- Cijeli Akcioni plan proizišao je iz Razvojne strategije. Dakle, to je prva faza njene implementacije. U januaru smo naišli na probleme oko implementacije ključnih zakona, koji ne idu po hitnoj proceduri. Prije svega radi se o izmjeni Zakona o stečaju u FBiH, usvajanju Zakona o javnim nabavkama BiH, Zakona o kreditno-izvoznoj agenciji, Zakona o boračkoj zaštiti u oba entiteta, itd.

Činjenica je da postoje različite koncepcije između dva entiteta i države o tome kako treba da izgleda npr. Zakon o javnim nabavkama.

Jesmo li doista jedna od najsiromašnijih zemalja u Evropi?

- U svjetskim razmjerama BiH nije siromašna, ali u evropskim - jeste. Nažalost, imamo situaciju da zbog usporenih reformi od rata naovamo, po statističkim podacima Svjetske banke i IMF-a, Albanija npr. ima veći bruto društveni proizvod nego što ima BiH. To je alarmantno i zahtijeva kompletnu mobilizaciju. Svaki peti stanovnik u BiH se, na neki način, smatra siromašnim. Međutim, postoje određene zemlje u Evropi koje imaju veću stopu siromaštva nego što je u BiH, a to su npr. Kosovo, Rumunija, Moldova, Armenija.

Druga je stvar što u BiH imamo veliki potencijal i šansu da se odlijepimo od dna siromaštva.

Kako ocjenjujete privatizaciju u BiH i šta je sa revizijom privatizacije?

- Anketa u 100 novoprivatiziranih kompanija pokazala je pozitivne rezultate. U njima zaposlenost i izvoz blago rastu. Ubrzanje privatizacije jedno je od rješenja da imamo veću zaposlenost i izvoz. Privatizacija je do sada bila neodlučna i netransparentna. Drugi je problem što su sad naše kompanije u velikim dugovima, pa ih i to sprečava i obeshrabruje.

Mi smo za provedbu zakona tamo gdje to nije dobro urađeno. Pogrešan je koncept ići na globalnu reviziju privatizacije. Poznato je da ne postoji veliki interes za privatizaciju, a statistika govori da se od 120 tendera koji su objavljeni u 2002. godini, na 94 niko nije javio.

Je li još uvijek politika "kamen spoticanja" kad je u pitanju borba protiv siromaštva?

- Da. Nema nikakvog razloga da ljudi u ovoj zemlji ne žive bolje nego što im je sada. Problem je u tome što je politički sistem u ovoj zemlji postavljen tako da se sve ispolitizira.

U Razvojnoj strategiji nudimo koncept izlaska iz ekonomske krize. Oni koji budu implementirali razvojnu strategiju trebat će uzeti u obzir sve realnosti ovog društva. Na kraju, najvažnije će biti da javnost i sve vlade podrže implementaciju ovog programa.

Kao da je svijet bojažljiv oko ulaganja u BiH.

- Nivo finansijske podrške BiH je opao u odnosu na godine poslije rata. Predvidjeli smo da će razvojna strategija uspjeti ako se u naredne četiri godine osigura dodatnih 1,5 milijardi KM. U tom cilju na proljeće pripremamo međunarodnu razvojnu konferenciju o BiH, na kojoj će biti svi značajniji međunarodni donatori. Uvjet za ovu konferenciju bio je da imamo ozbiljan razvojni koncept, jer niko više ne želi da daje novac na "lijepe oči".

U posljednje vrijeme su se oglasili i neki ekonomski stručnjaci koji misle drukčije.

- Pitanje strategije bilo je isključivo u nadležnosti 18 radnih grupa koje su činili službenici vlada oba entiteta. Koordinirali smo taj proces i sa raspoloživim znanjem pokušali utjecati na njega. Ono što je najvažnije to je da smo imali tim od 22 naučna radnika, među kojima nije prof. dr. Nikola Grabovac.

Nije problem u tome što neko misli drukčije, već je li to nečije razmišljanje progutalo vrijeme. I profesor Grabovac kao da živi u prošlosti, bez obzira što se dosta puta imao priliku dokazati u dosadašnjim vladama.

Na kraju, dobro je da imamo i ovu vrstu dijaloga, ali je problem što neki pogrešno gledaju na ovaj dokument kao da ga radi jedna vlada. Ovo treba da bude dokument BiH, jer smo u njegovu pripremu uvukli sve strukture vlasti u BiH, ali i naučne radnike, nevladine organizacije, sindikat, medije. Žalosno je da neki ovaj projekt politiziraju, iako on nudi smanjenje siromaštva.

Šta ako u ovom procesu bude morao uredovati visoki predstavnik?

- Mislim da je došlo vrijeme da bh. vlast preuzme sudbinu u svoje ruke. Ako bi i zapelo, bilo bi najbolje da bh. javnost izvrši pritisak na one kojima je ona dala glas da je predstavljaju. ❑

Dževad Hodžić, glavni i odgovorni urednik projekta "Atlas islamskog svijeta"

30.000 informacija o islamskom svijetu

Iz štampe je izišao "Atlas islamskog svijeta", bez sumnje kapitalni izdavački projekt Udruženja "ilmijje" Islamske zajednice u BiH. Vi ste, gospodine Hodžiću, njegov glavni urednik.

- Da, radi se zaista o velikom istraživačkom i izdavačkom projektu u kojem je blizu dvije godine radilo tridesetak ljudi, dok je redakciju činilo deset članova. Ponavljam, izdavač *Atlasa* je Udruženje ilmijje Islamske zajednice BiH.

Otkud i odkad ideja za ovakav projekt?

- Ideja je stara dvije godine, a brzo smo je pretvorili u izvedbeni projekt koji je usvojen na Glavnom odboru Udruženja ilmijje. Na ideju smo došli tako što smo ustanovili da u čitavom islamskom svijetu ne postoji jedna takva publikacija. Naravno, postoje monografije o muslimanskim zemljama, jedna takva je izašla iz štampe u Pakistanu negdje 1983. godine, koja je na sličan način, kao što je to učinjeno u ovom *Atlasu,* tretirala islamske zemlje. Međutim, u to vrijeme još uvijek je postojao Sovjetski Savez pa nisu tretirane muslimanske zemlje pod njegovom tadašnjom upravom.

Koje informacije "Atlas" nudi čitaocima?

- U njemu, pored muslimanskih zemalja, imamo prikaz muslimanskih manjina u 69 zemalja. I u trećoj cjelini, kao jedinstvenom prilogu, prikazujemo milionske muslimanske zajednice u onome što nazivamo muslimanskom dijasporom, koje su razasute po zapadnoj Evropi, Sjevernoj i Južnoj Americi, Australiji, Novom Zelandu... U četvrtom dijelu su studije koje se bave pravnim, političkim, civilizacijskim i vjerskim karakteristikama današnjeg islamskog svijeta. Tu su mnogobrojne tabele, hronološki pregledi, karte... Dakle, ovo je jedinstvena publikcija koja predstavlja pregled muslimanskih zemalja u njihovoj klasičnoj i modernoj pravno-političkoj povijesti, u etnografiji, ekonomiji, političkom uređenju i u vjersko-kulturnim i civilizacijskim znanostima. U konceptualnom smislu nešto su drukčije prikazane muslimanske zemlje od onih u kojima su muslimani manjima.

Nema sumnje da se iz "Atlasa" može dosta toga naučiti.

- Čitalačka publika *Atlasa* ima tzv. *koncentrične krugove*. U prvom redu on je namijenjen ljudima koje izravnije zanima muslimanski svijet u geopolitičkom, privrednom, kulturnom, vjerskom i svakom drugom pogledu. Ali, on je koncipiran u stanovitom smislu i popularno, za neki širi krug čitalaca, pa je u njemu sadržano blizu 3.000 fotografija u koloru koje ilustriraju prirodna bogatstva, privredu, te političke, kulturne i civilizacijske znamenitosti. Atlas sadrži ukupno oko 30.000 informacija, bez subjektivnih interpretacija i uljepšavanja, dakle, nudi dobro organiziranu građu na osnovu koje se mogu izvoditi različiti zaključci.

Ovim projektom ste na jedan način objedinili cijeli islamski svijet.

- Atlas na neki način objedinjuje islamski svijet i pokazuje da on nije tako jedinstven i ne predstavlja neki geopolitički, pa čak ni geografski, ni kulturno-civilizacijski izdvojen blok. Ovaj *Atlas* upravo pokazuje da je danas islamski svijet vrlo raznolik i neujednačen. Iz *Atlasa* se vidi da najmanje jedna trećina muslimanskog ljudstva živi izvan tradicionalne historijske jezgre islamskoga svijeta.

Koliko bi i šta bi značilo da je makar približno kao u "Atlasu" islamski svijet jedinstven?

- On zapravo ne treba da bude jedinstven. Šansa ili bogatstvo islamskoga svijeta sadržani su upravo u toj kulturno-civilizacijskoj razuđenosti, raznolikosti i šarenilu kulturnih tradicija koje islamski svijet baštini. Naravno, moglo bi se govoriti o političkim i ekonomskim slabostima, teškoćama i o izazovima pred kojim se nalazi taj svijet i gdje bi mu možda trebalo više organizacijske i komunikacijske povezanosti.

Koje su ostale tehničke karakteristike "Atlasa", sve do tiraža, daljnjih planova, prijevoda na druge jezike i slično?

- *Atlas* je štampan u 3.000 primjeraka, na velikom formatu, ima 815 strana u koloru na kvalitetnom stogramskom papiru sa tvrdim uvezom. Košta 200 KM. Nedavno smo imali promociju u sarajevskom Narodnom pozorištu, a promotori su bili profesori Tvrko Kulenović, Enes Karić, Zilhad Ključanin i Fikret Karčić. Dio tiraža već je rasprodan, pa smo uvjereni da će *Atlas* naići na dobar prijem kod čitalačke publike. Za sada je štampan samo na bosanskom jeziku, jer smo se zbog obimnog posla okrenuli isključivo pripremama i štampanju ovog izdanja. Ali ćemo, ako Bog da, u narednom periodu razmišljati da li da bude publiciran na arapskom i nekim drugim muslimanskim jezicima, pa i na engleskom. Moguće je da nakon izvjesnog vremena određeni broj informacija koje se tiču političkog i ekonomskog života ne bude svjež, pa bi onda bilo zgodno raditi drugo, dopunjeno izdanje. Razmišljamo i o njegovom objavljivanja na CD-u.

Jeste li o ovom projektu informirali npr. neke islamske zemlje?

- Jesmo neke izdavačke kuće i kulturne i naučne institucije. Oni su nam prilikom izrade ovog projekta svakako davali podršku u istraživačkom smislu.

Nema sumnje da će nakon Hiljadu i jedne noći, Atlas islamskog svijeta u ovoj godini biti proglašen "Kulturnim projektom godine".

- Mi se, uz Božiju pomoć, nadamo. ❑

Prof. dr. Šefkija Čekić, dekan Fakulteta za saobraćaj i komunikacije u Sarajevu

Da je bilo volje imali bismo najmanje 150 km autoputa

Profesore Čekiću, nedavno ste izabrani za redovnog člana Znanstvenog vijeća za promet Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Čestitamo Vam!

- Petnaestog oktobra 2003. godine u Akademiji nauka i umjetnosti BiH, akademik Josip Božičević, predsjednik Znanstvenog vijeća za promet Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, uručio mi je Odluku o izboru za redovnog člana Znanstvenog vijeća za promet Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Predložila me je Skupština Znanstvenog vijeća za promet Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Istina je da sam prvi iz BiH. Ovdje je posebno presudio moj angažman za dobivanje Koridora 5C.

Svojevremeno ste dobili i plaketu grada Torina.

- To je bilo još bilo 2000. godine, kada je pod pokroviteljstvom grada Torina održana promocija engleskog izdanja moje knjige *Bosna – raskrsnica Evrope*, a kao znak priznanja za uspješnu saradnju između gradova Torina i Sarajeva. Fakultet za saobraćaj i komunikacije ima dobru saradnju sa univerzitetom *Politehniko* iz Torina.

Može li se govoriti o postojanju "cestovnog lobija"?

- *Cestovni lobiji* ne postoje u FBiH, ali postoje ljudi koji se svojom intelektualnom snagom i profesionalnošću pošteno bore za intenzivnu izgradnju bh. cesta. Od svih država bivše Jugoslavije BiH je jedina ostala bez kilometra autoceste.

Vi ste jedan od prvih zagovornika izgradnje modernog cestovnog koridora kroz BiH.

- Sve je to počelo 1994. godine, kada je na Kritu formirana karta evropskih transportnih koridora. BiH uopće nije bilo u toj mreži. Ovaj Fakultet je u to vrijeme inicirao aktivnost i značaj izgradnje koridora. U tom smislu održana je Konferenicija, zajedno sa Hrvatskom akademijom nauka, posvećena uvrštavanju Hrvatske i BiH u mrežu evropskih transportnih koridora. Održan je i drugi naučni skup u Akademiji nauka BiH, gdje je došla kompletna hrvatska vlada. Tu se postigao dogovor o zajedničkom nastupu, pa su BiH i Hrvatska ušle u mrežu evropskih transportnih koridora. Dobijen je Koridor 5c. U to doba je Ivo Supek bio na čelu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a na čelu naše Akademije bio je akademik Seid Huković. Obojica su dali punu podršku našem Fakultetu i zauzeli se za to da se te istitucije tretiraju kao subjekti za angažiranje u cilju dobivanja Koridora 5c.

Kako komentirate izjavu ministra Dokića da se ove godine neće graditi koridor 5c i da za to nema para?

- Teško mi pada izjava ministra Branka Dokića da se ove godine neće graditi Koridor 5c. Kada je BiH 1996. godine dobila Koridor kao primarni nacionalni evropski projekt, siguran sam da ministar Dokić nije ni znao kakve su sve aktivnosti obavljene da se dođe do ovog megaprojekta. Ali, zato je uspio kroz mjesto koje pokriva da minimizira ulogu i značaj Koridora 5c, a da maksimizira značaj izgradnje autoceste Banja Luka – Bosa-

nska Gradiška, koja treba kasnije da se priključi na transportni koridor 10.

Kažu da je i zaobilaznica oko Sarajeva pitanje entiteta ili grada.

- Nije tačno. Ova zaobilaznica je u projektu Koridora 5c. Ne dozvoljavam da se izgradnja tog puta u RS poistovjećuje sa izgradnjom zaobilaznice oko Sarajeva. Sredstva koja je Dokić dobio od strane međunarodnih institucija za izgradnju ove autoceste treba da budu potrošena u RS-u.

Da je bilo na nivou državnih institucija entuzijazma i prije Dokića, danas bismo imali izgrađenih najmanje 150 - 200 kilometara autoceste.

Kako komentirate "Bosmalovu" ponudu?

- Pozitivno. Ne mogu da shvatim da mi na takav način devalviramo pismo namjere koje je *Bosmal* dobio od eminentne malezijske finansijske institucije u vrijednosti od 300 miliona dolara. *Bosmalova* ponuda je izuzetno značajna za BiH. Da je bilo dobre volje sa ovom ponudom moglo se ići u realizaciju ovog projekta.

Jesu li institucije na nivou države analizirale raspoloživu dokumentaciju vezanu za izgradnju Koridora 5c?

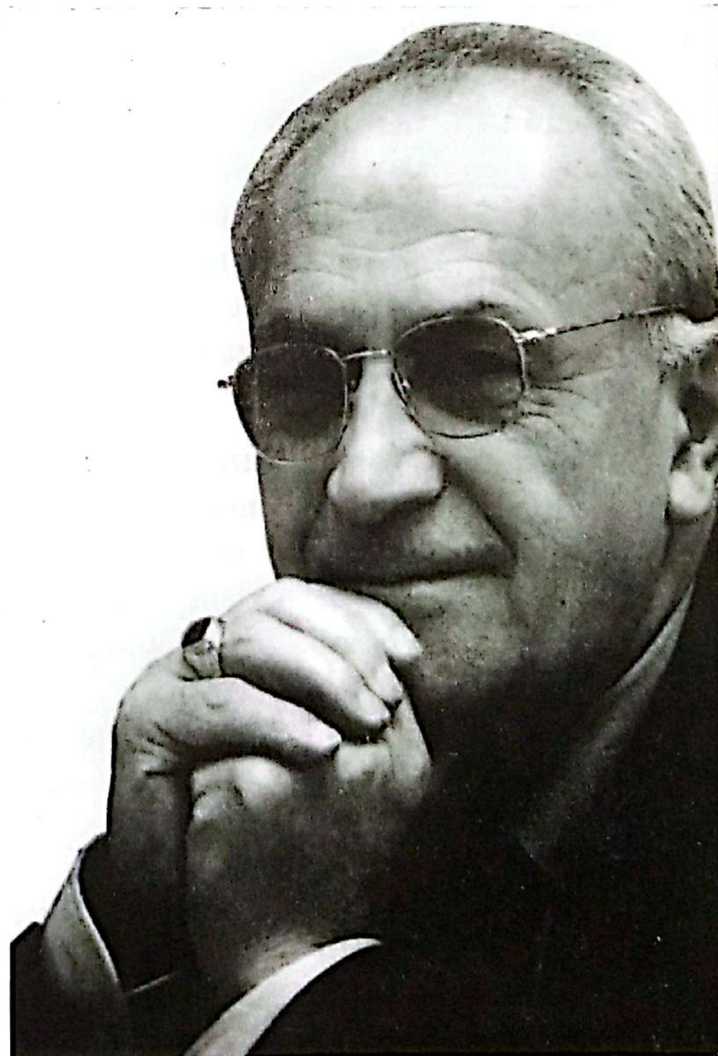
- Nisu. Inače, postoji preliminarna studija trase autoceste kroz BiH. Studija ima četiri knjige. Prva knjiga daje generalne informacije, identifikaciju i prvu selekciju varijante trase autoceste i koridora 5c. Druga knjiga studije je prostorno i društveno ekonomski pokazatelji Koridora 5c sa inžinjersko-tehničkim rješenjima i troškovima realizacije. Treća knjiga obuhvata inžinjerskogeološke karte sa uzdužnim profilima i procjenom troškova realizacije. Četvrta knjiga obuhvata projektne zadatke, pregled tehničkih karakteristika i varijanata sa rezultatima proračuna.

Jesu li konkretno vas u proteklom vremenu kao stručnjaka u ovoj oblasti konsultirati iz Državnog ministarstva?

- Nisu, ali jesu iz Federalnog ministarstva za promet i komunikacije s kojim ovaj Fakultet ima odličnu saradnju. Ministar Nedžad Branković se zalaže za intenziviranje ovog procesa i koliko mi je poznato trenutno je u proceduri proces osnivanja Federalne direkcije za izgradnju Koridora 5c.

Za kraj, jeste li optimist kad je u pitanju početak skore izgradnje ovog Koridora?

- Koridor će se graditi i mimo želje gospodina Dokića koji je uspio na vrlo koristan način svoju fukciju da transformira u razvoju koncepciju putne infrastrukture Republike Srpske, a na minimiziranju značaja i aktivnosti izgradnje Koridora 5c. ❑

Fahrudin apo, glavni i odgovorni urednik "Avaza"

Šezdeset posto imenovanih tužilaca u BiH su Srbi

Gospodine apo, "Avaz" je zaista krenuo u bespoštednu borbu na više frontova. Jedan je i onaj prema OHR-u, odnosno visokom predstavniku. Nekako se i kampanja SDA poklopila sa ovim dešavanjima. Je li, možda, prejaka ova konstatacija?

- Čuvao bih se prejakih kvalifikacija. Međutim, dubina problema i šokantnost podataka koje "Avaz" svakodnevno objavljuje, daje cijeloj ovoj situaciji jednu, može se reći, dramaticnu dimenziju. Apsolutno ne dovodimo u pitanje poziciju OHR-a u BiH, ali tražimo, kao glas javnosti, da najviši predstavnici medunarodne zajednice ne budu faktor nove destabilizacije naše zemlje, nego ključni konstruktori demokratske BiH. Ne vodimo političku kampanju u ime neke stranke, već samo artikuliramo legitimne i opravdane zahtjeve najšire bh. javnosti.

Nema sumnje da najtiražniji bh. list najotvorenije do sada, kad su u pitanju mediji, pa i političari, piše o neravnopravnosti Bošnjaka, npr. u pravosuđu. Vaše analize i istraživanja pokazuju da je stanje zabrinjavajuće.

- Evo vam samo dio činjenica koje govore o diskriminaciji Bošnjaka. U Upravnom odboru policije BiH među sedam članova nema nijednog Bošnjaka, a od deset kantonalnih komesara policije samo su četiri Bošnjaka. Od 21 jedinice Državne granične službe na području BiH samo četiri komandira su Bošnjaci i načelnik glavnog ureda je Hrvat. U RS-u su ti podaci još katastrofalniji i pokazuju potpunu diskriminaciju dva konstitutivna naroda - Bošnjaka i Hrvata. Ministar, direktor policije i šefovi svih centara službi javne sigurnosti i svih policijskih stanica u RS-u su Srbi. Nakon novih imenovanja sudija u ovom manjem bh. entitetu, od 70 predsjednika sudova njih 64 su Srbi. Na funkcijama državnog i entitetskih, kao i kantonalnog tužioca u Sarajevu nema nijednog Bošnjaka, a više od 60 posto imenovanih tužilaca u BiH su iz srpskog naroda. U Foči, u gradu gdje su Bošnjaci 1991. godine imali većinu, medu sudijama nema nijednog Bošnjaka. Šta je to nego stavljanje pečata na etničko čišćenje i završetak stvarivanja karađorđevskog dogovora o podjeli BiH i planova koji su još uvijek živi? Znači, činjenice su neumoljive. Nema ovdje nikakvog populizma, nikakve kampanje. Naš list, jednostavno, kao jedna rezultanta javnosti i medij kroz koji se artikuliraju interesi najšire javnosti, nema pravo na šutnju u ovim stvarima. Mi, kao najjači medij u državi oko kojega se koncentrira velika energija bh. javnosti, nemamo pravo pod tepih gurati ove očigledne dokaze o diskriminaciji Bošnjaka i za takvo stanje odgovornim smatramo visokog predstavnika Pedija Ashdowna.

I ovog petka ste najavili okupljanje pred OHR-om, kad ćete predočiti svoja tri jasna zahtjeva. Nema sumnje da je "Avaz" i na ovom planu naišao na veliku podršku šire bh. javnosti.

- "Avaz" ima ogromnu podršku bh. javnosti. Naši zahtjevi nisu nacionalno ekskluzivni niti su specifični za samo jedan narod u Bosni i Hercegovni. Oni su univerzalni i zato nas podržava kompletna demokratska javnost u zemlji. Srbi i Hrvati ne mogu biti sretni ako su Bošnjaci diskriminirani i obratno. Zabranu rada sudijama udbašima, također, podržavaju svi, a još nisam čuo razumnog čovjeka koji se u 21. stoljeću zalaže za uvođenje cenzure.

Uposleni u "Avazu" mirno su demonstrirali ispred Ureda Visokog predstavnika tražeći, između ostalog, da osigura ravnopravnost sva tri naroda na ključnim pozicijama u državnim službama, da se donese zakon o lustraciji kako bi se sudijama koje su sarađivale s komunističkim tajnim službama zabranio rad u pravosuđu. Jedan od zahtjeva je "da se ukine cenzura" i da se u Zakonu o zaštiti od klevete izbriše privremena mjera zabrane pisanja kada su u pitanju bivši i aktuelni političari.

S druge strane, imate li negativnih pritisaka ili možda ucjena od nekih pojedinaca, krugova ili institucija o kojima vaši novinari pišu profesionalno, ali u negativnom kontekstu?

- Ima nekih indirektnih prijetnji i internih pokušaja zastrašivanja, ali to ide uglavnom prema utemeljitelju "Avaza", Fahrudinu Radončiću. Naši novinari se ne boje i mi ćemo i dalje profesionalno i do kraja odgovorno raditi u ime najšire bh. javnosti.

Je li zaista prelilo čašu strpljenja Lagumdžijinih deset hiljada KM za tzv. klevetu i svojevrsna sudska cenzura poput privremene mjere zabrane pisanja o bivšim i aktuelnim političarima?

- Pričom o 10.000 KM kazne koju *Avaz* treba platiti Zlatku Lagumdžiji, pokušala se zamagliti suština problema i naših zahtjeva. Međutim, taj pokušaj bio je kratkog daha. Takva presuda treba više brinuti samog Lagumdžiju. Ako je Lagumdžija dobio pravo na odštetu od "Avaza" zbog toga što je naš novinar navodno pogriješio kad je braću Škrbiće nazvao njegovim kumovima, zamislite koliko će "Avaz" dobiti od Lagumdžije za njegove javno iznesene tvrdnje da smo mi "Al-Qaeda", "mafija", "zločinačka organizacija", "reketaši"... ❑

Prof. dr. Mirko Pejanović, predsjednik Srpskog građanskog vijeća – pokret za ravnopravnost u BiH

Pobijedila je ideja SGV-a

Ove godine, tačnije 27. marta, Srpsko građansko vijeće – pokret za ravnopravnost u BiH obilježava deseti rođendan. Čestitamo!

- To su za BiH bile teške godine. Povrh svega dogodio se i bošnjačko-hrvatski sukob. Početkom 1994. godine događa se i pokušaj mirovnog rješenja. U tim danima nade započele su pripreme za održavanje Skupštine građana srpske nacionalnosti. Bilo je to 27. marta u opkoljenom Sarajevu, a okupilo se 420 delegata. Formirano je Vijeće koje od tada djeluje kao nevladina organizacija s elementima pokreta, jer je sebi postavilo kao zadatak da se u vrijeme rata postigne mirovno političko rješenje, sačuva zajednički život u BiH i njena cjelovitost.

I u godinama poslije rata SGV je nastavilo aktivnosti.

- Nastavilo je sa borbom da se postigne ustavna ravnopravnost srpskog naroda u Federaciji BiH i bošnjačkog u RS, podrazumijevajući i ostale narodnosti. To je bio naš najveći projekt od 1998. godine, u kome su učestvovale još tri nevladine organizacije, i to Hrvatsko narodno vijeće (HNV), Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca (VKBI) i Krug 99. Ovaj projekt je doživio uspjeh kroz izmjene Ustava oba entiteta i on govori o mogućnosti zaštite ljudskih prava i o tome da je moguća dogradnja Dejtonskog sporazuma. On je najviše pomogao da se brže krene u reintegraciju države BiH kroz povratak izbjeglica. U godinama poslije rata posebno smo se bavili pitanjima ohrabrivanja i pomoći povratnicima da se vrate u svoje domove, pa se tako u FBiH otprilike vratilo oko 150 hiljada ljudi. Teško je sada ulaziti u razrješavanje ekonomskih problema ljudi kad se vrate tamo gdje su bili prije rata. Tako je zabilježen značajniji povratak u Drvar, Grahovo, Glamoč, Bosanski Petrovac, dolinu Neretve, Sarajevo, itd. Mnogo smo uradili na okruglim stolovima sa ciljem obnove međunacionalnog povjerenja, ali i u obnovi kulturnih institucija, posebno onih koje pripadaju srpskom narodu.

Može li se ustvrditi da je SGV okupljao (i okuplja) najveći broj srpske inteligencije?

- Treba dodati i to da okuplja sve one građane koji su za principe suverene, nezavisne i cjelovite države BiH, za principe multietničkog života i ravnopravnosti naroda, za parlamentarnu demokratiju, zaštitu ljudskih prava i kažnjavanje ratnih zločinaca po individualnoj osnovi.

Nekad se nije moglo ni zamisliti prisustvo SGV u RS. Danas je drukčije.

- U posljednje vrijeme i u RS smo prisutni sa okruglim stolovima, a jedan od njih je bio u martu 1998. godine, onaj čuveni okrugli sto o konstitutivnosti naroda. Tadašnji potpredsjednik RS, Dragan Čavić došao je i izjavio da je konstitutivnost nešto što pripada svim narodima u BiH. Da ne govorim o tome koliko smo radili sa izbjeglicama na prostoru RS, tamo imamo svoje organizacije, u Doboju, u Srebrenici, u Brodu... Dakle, SGV i u RS svakodnevno dobija nove pristalice.

Nema sumnje da je pobijedila ideja SGV-a.

- U mnogim aspektima SGV je na liniji borbe za cjelovitu i multietničku BiH. To smo do sada mnogo puta dokazali.

Na koji će način SGV obilježiti svoj deseti rođendan?

- Bit će dosta aktivnosti. Jedna je i promocija knjige "10 godina SGV". Svečana sjednica je zakazana 27. marta u Narodnom pozorištu, a tad je predviđena dodjela zahvalnica institucijama koje su najviše sarađivale sa SGV-om u borbi za konstitutivnost naroda u BiH. Zahvalnice su pripale zemljama članicama Kontakt-grupe, njihovim ambasadama, OHR-u, Ambasadi Švedske, jer je ona predsjedavala Evropskom unijom kada je Ustavni sud donosio odluku o konstitutivnosti naroda. Zahvalnice će dobiti i VKBI, HNV i Krug 99. Onda slijedi Okrugli sto sa ove tri nevladine organizacije o temi *Državnost BiH u kontekstu ostvarivanja amandmana o konstitutivnosti naroda u RS-u i u Federaciji BiH.*

Šta mislite o budućnosti BiH, povratku izbjeglica i hapšenju ratnih zločinaca?

- Povratak je dobio uzlaznu liniju, ali što se tiče njegove održivosti, država i međunarodna zajednica su dosta podbacile. Ljudi ne mogu da osiguraju svoju egzistenciju, ne mogu da dobiju svoja radna mjesta. Raduje što je ministar Mirsad Kebo uspio da dođe do formiranja određenog fonda i novaca koji će obezbijediti da povratak ide naprijed. Oko kažnjavanja ratnih zločinaca, nemam ništa novo kazati u odnosu na ono što smo i prije govorili, a to da je da je odgovornost za ratni zločin individualna. Međunarodna zajednica, ali ni vlast u RS i FBiH, ne mogu otezati da budu van suda pravde oni koji su najodgovorniji za zločine, poput Karadžića. Možda pretjerujem, ali sam optimist kad je u pitanju budućnost BiH. Taj moj optimizam se zasniva na tome da je BiH uspjela da se odbrani u najtežim vremenima, da je u to vrijeme dobila međunarodnu podršku, da su međunarodne snage u BiH s ciljem izgradnje mira u okviru internacionalizacije bosanskog pitanja. Prijem BiH u NATO savez, odnosno Partnerstvo za mir a potom u Evropsku uniju jeste perspektiva koja će donijeti napredak svim ljudima. Izvjesno je i to da se mora mijenjati struktura političkog pluralizma u BiH, on se mora zasnivati više na građanskim principima, na principima odgovornosti političkih partija – kada dobiju mandat, da daju rezultat. Jer, da nije visokog predstavnika ne bi odmakli ni do Kiseljaka.

Smijemo li reći da je u toku kriza funkcioniranja države?

- Možemo reći da je u toku kriza onih koji vrše vlast, a ne države, jer ona ima svoj pravac integracije u Evropsku uniju. ❑

Ramiz Mehmedagić, ministar prostornog uređenja FBiH

Moja ostavka neće riješiti problem restitucije

Gospodine ministre, Vlada FBiH utvrdila je paket zakona koji se odnose na vojne, nacionalizirane, te stanove za koje nije podnesen zahtjev za povrat.

- Radi se o tri zakona. Prvi je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Za njega je važno da su u nj ugrađene privremene odluke koje je Vlada donijela 2000. godine. Sada su te odluke ozakonjene, što je važno zbog pravne sigurnosti građana. Drugo važno pitanje u ovom zakonu je pokušaj rješavanja stambenog fonda, i to onih stanova za koje oficiri JNA ne mogu izvršiti povrat, da se ovim odredbama kaže da oni koji su dobili te stanove imaju ih pravo otkupiti, tj. oficiri Armije BiH, te da će se kupcima stanova koji nisu ostvarili pravo povrata izvršiti obeštećenje, odnosno vratit će im se naknada koju su uložili uvećana za kamatu po viđenju. Treće i možda najvažnije pitanje je član 47. u ovom zakonu, a to je zabrana otkupa stanova koji su prethodno nacionalizirani. Od 1990. godine se govori o restituciji, odnosno o povratu imovine koja je oduzeta od ranijih vlasnika. Dugo vremena smo pokušavali da putem Zakona o restituciji razriješimo to pitanje sve do državnog nivoa. Sve ovo radimo u namjeri da prekinemo agoniju ljudi koji stanuju u tim stanovima, isto kao i bivših vlasnika, te idemo na izjednačavanje prava tako što, kao i drugi nosioci stanarskog prava, mogu otkupiti taj stan. U isto vrijeme da se bivšim vlasnicima adekvatno finansijski nadoknadi ta imovina, ne vrijednosnim papirima, nego novčanim sredstvima.

Kako ste došli do cijene kvadratnog metra stambenog prostora?

- Utvrdili smo da je 600 KM po kvadratnom metru u ovom trenutku i tržišna cijena. Posebno što se radi o stanovima koji su stari i po 70 godina. Nezadovoljni mogu biti vlasnici koji su stanove imali u Titovoj ulici i u Ferhadiji, ali ne možemo zakon praviti zbog tih ulica, on se pravi za sve stanove koji se nalaze na prostoru FBiH.

Opredijelili ste se za finansijsku restituciju.

- Za nju smo se opredijelili iz dva ključna razloga. Prvo, da je nekim slučajem izvršena eksproprijacija stambenog fonda, a ne nacionalizacija, ranijim vlasnicima bi bila utvrđena pravična naknada s kojom bi bili zadovoljni. Drugo, jedan kontingent nacionaliziranih stanova bio je u vlasništvu Jevreja. U dva navrata FNRJ pa onda SFRJ je zaključila ugovor sa SAD-om, uzela kredit i vlasnicima ovih stanova izvršila finansijsku isplatu za ove stanove te obeštetila ranije vlasnike. Mi sad slijedimo tu logiku. Kad bismo sad išli u naturalnu restituciju, nosioce stanarskog prava koji žive u tim stanovima doveli bismo u neugodnu situaciju jer bi morali seliti, ili bi morali zaključiti ugovor o zakupu. Svaki put kad se spominje restitucija, i ko je god spomene rizikuje da bude optužen da navija za jednu ili za drugu stranu. Ovdje se objektivno radi o različitim interesima. Moja ostavka neće riješiti problem restitucije. Imao sam snage da ponudim rješenje za koje ne tvrdim da je najbolje, ali hoću

da se Parlament, koji donosi Zakon, izjasni o tome i da se na ovaj problem konačno stavi tačka.

O kom broju stanova se radi?

- U reviziji 12.120 zaključenih ugovora, utvrđeno je da su 2.772 ugovora zaključena suprotno Zakonu. Za slučaj da se ponište ti ugovori, taj broj se pripisuje broju od 6.700 stanova. Te su dvije informacije vrlo interesantne kad govorimo o ukupnom broju stanova za koje nije podnesen zahtjev za povrat. Po završetku procedure povrata imovine, trebalo bi riješiti sudbinu ovih stanova, a ne da vječno budu u funkciji rješavanja alternativnog smještaja, kako još misli međunarodna zajednica. Raseljene osobe treba konačno vratiti u svoju kuću iz 1991. godine. Ovo mi sve više liči na etničko homogeniziranje prostora.

Mislite li da će ovaj zakon podržati OHR?

- Došlo je vrijeme da se OHR i međunarodna zajednica ne moraju stalno pitati za sve. U nekim slučajevima međunarodna zajednica treba da se pita, ali isto tako BiH je već stasala da o određenim pitanjima odlučuje sama. Mislim da je upravo ovo oblast u kojoj BiH mora sama odlučiti. Međunarodna zajednica nam je pomogla 1999. godine, kad smo izjednačili prava i obaveze na cijelom prostoru BiH. Istina, 2001. godine bilo je grešaka, ali se one više ne mogu popraviti, premda su se dogodile u pravcu bržeg rješavanja imovinskih odnosa. Nažalost, Aneks 7 nije povrat imovine, nego povrat ljudi. Danas imamo gotovo stoprocentan povrat, a pet puta manji povratak ljudi. Pokazalo se da je propala tržišna vrijednost certifikata i da je prodavanje stanova za certifikate bilo poklanjanje stanova. Međunarodna zajednica nije dozvolila promjene u Zakonu, ali je pri tome dozvolila da se u RS potpuno legalno izvrši prodaja stanova.

Očekujete li skoro stavljanje tačke na ovaj problem i jeste li optimist?

- Naravno da sam optimist. U zakonu su utvrđeni različiti i razumni rokovi. Rokovi su tri mjeseca za podnošenje zahtjeva i jedne i druge strane, moraju se legitimizirati raniji vlasnici i tražiti stanove da im se plate. Njima će se plaćati odmah. Sadašnjim korisnicima stanova daje se mogućnost da odmah podnesu zahtjev za otkup stanova i moći će izvršiti otkup stanova kao i svi drugi nosioci stanarskih prva, koristeći čak i certifikate. Treće važno pitanje, ljudi koji će dobiti stanove iz kontingenta 6.700 imaju pravo otkupiti stan. Tu su i njihovi najbliži srodnici, koji imaju prednost u raspolaganju ovim stanovima. Dakle, predstoji čitav jedan proces koji jednostavno rješava ovo pitanje. ❑

Tarik Sadović, predsjednik Kluba poslanika SDA u Narodnoj skupštini Republike Srpske

Zbog Karadžića mnogi u Republici Srpskoj imaju "oraha u džepu"

Gospodine Sadoviću, kao da su se vlasti manjeg bh. entiteta upetljale u kučinu, posebno oko teme koja se zove glavni grad RS-a.

- Politički cilj srpskonacionalnog pokreta, te njihove ideje, bio je da se napravi jedna nova država srpskog naroda koja nikad nije bila u BiH, i da se ta država pripoji tadašnjoj SR Jugoslaviji. U skladu s tim političkim ciljem oni su u svoj Ustav ugradili da je Sarajevo glavni grad RS. Tačnije, htjeli su osvojiti Sarajevo, koje je trebalo da bude glavni grad te novostvorene srpske države. To im, na sreću, nije uspjelo. Međutim, taj Ustav nikada nije promijenjen, pa i danas tako piše. Poslije Dejtona dešavale su se mnoge stvari, institucije su sa Pala prebačene u Banju Luku, pa je ona i de facto politički, privredni i kulturni centar RS, odnosno glavni grad tog entiteta. Nedavno je Milorad Dodik pokrenuo inicijativu da se promijeni Ustav, za što je potrebna dvotrećinska većina u Narodnoj skupštini. Taj pokušaj je propao.

Loš je povratak u RS, posebno inteligencije u gradove. Na pomolu je Zakon o osnovnoj i srednjoj školi.

- To je ozbiljan problem. Najmasovniji je povratak u ruralna područja, i to onih koji se bave poljoprivredom, ali i penzionera. Problem inteligencije vezan je za posao. Policajac u RS ima 350 KM, a u Federaciji 700 ili 800 KM. Vrlo malo profesora i nastavnika radi na visokoškolskim institucijama, ljekara je malo, jer je zdravstvo u RS u kolapsu, sa puno manjim plaćama. Nije implementacija Aneksa 7 u punom kapacitetu.

Ono što smatram našim uspjehom to je da je u ovoj godini izdvojeno oko pola miliona KM za zdravstveno osiguranje povratnika. Penzioneri ili neki drugi zaposleni tu sigurnost imaju po nekom drugom osnovu. Do sada su za ovu godinu u budžetu predviđena najveća sredstava za povratak u RS, i to sedam miliona KM. I još milion i 600 hiljada KM za poseban projekt UNDP-ja kao podrška za Srebrenicu, Bratunac i Miliće. Osim toga predviđeno je za povratak u FBiH oko četiri miliona KM. Vlada RS izdvojit će i 500 hiljada KM za obnovu porušenih nacionalnih spomenika. Milion maraka je izdvojeno za vjerske zajednice, od čega oko 200 hiljada KM pripada Islamskoj zajednici. I još niz aktivnosti koje govore o našem upornom radu i borbi da se poboljša položaj povratnika. Uskoro nam predstoji usvajanje Zakona o osnovnoj i srednjoj školi, koji su kapitalni zakoni. Inače, prije nekoliko mjeseci predložio sam za parlamentarnu proceduru i Zakon o upotrebi službenih jezika i pisama.

Gradova koji u nazivu imaju pridjev "srpski" više ne bi trebalo biti.

- U oktobru prošle godine tražio sam izmjene Ustavnog zakona o zastavi, grbu, himni, Zakona o pečatima, te o teritorijalnoj organizaciji i lokalnoj samoupravi. U okviru tog Zakona osporio sam imena gradova koji nose u nazivu pridjev "srpski", što je već bilo od ranije pred Ustavnim sudom. Srpski poslanici nisu htjeli da raspravljaju o toj inicijativi. Pukom koincidencijom, nakon

šest mjeseci Ustavni sud je donio presudu. Teško su primili odluku Ustavnog suda o promjeni naziva 13 gradova. Sulejman Tihić je najavio da će Ustavnom sudu podnijeti inicijativu za ocjenu ustavnosti, odnosno usaglašenosti naziva oba entiteta sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Čovjek se sasvim opravdano pita kako može taj entitet nositi naziv RS, jer ja kao Bošnjak, ili recimo Hrvat, ne možemo da se s tim nazivom identificiramo. Ja tu nisam konstitutivan, nisam jednakopravan, taj naziv ne odražava moju ustavnopravnu poziciju.

Ekstremisti u RS se plaše ukidanja entiteta RS, a tvrdoglavo štite Radovana Karadžića?

- Doslovno u retorici svih srpskih stranaka, i pozicije i opozicije, RS je početak i kraj. Dakle, BiH oni daju samo onoliko koliko moraju i koliko su prisiljeni da daju pod pritiskom međunarodne zajednice, odnosno političkih struktura iz Federacije. Oni žele da sačuvaju RS kao eksluzivni srpski dio BiH, po svaku cijenu. To je njihov politički cilj koji se do danas nije promjenio. Spomenuo sam im primjer Borislava Paravca, Mladena Ivanića, Nikole Radovanovića, Slobodana Kovača, Nikole Špirića, i pitao ih: ako je to ugroženost Srba u BiH, onda ne znam šta je vlast? Na tu vrstu argumenata nisu imali odgovora.

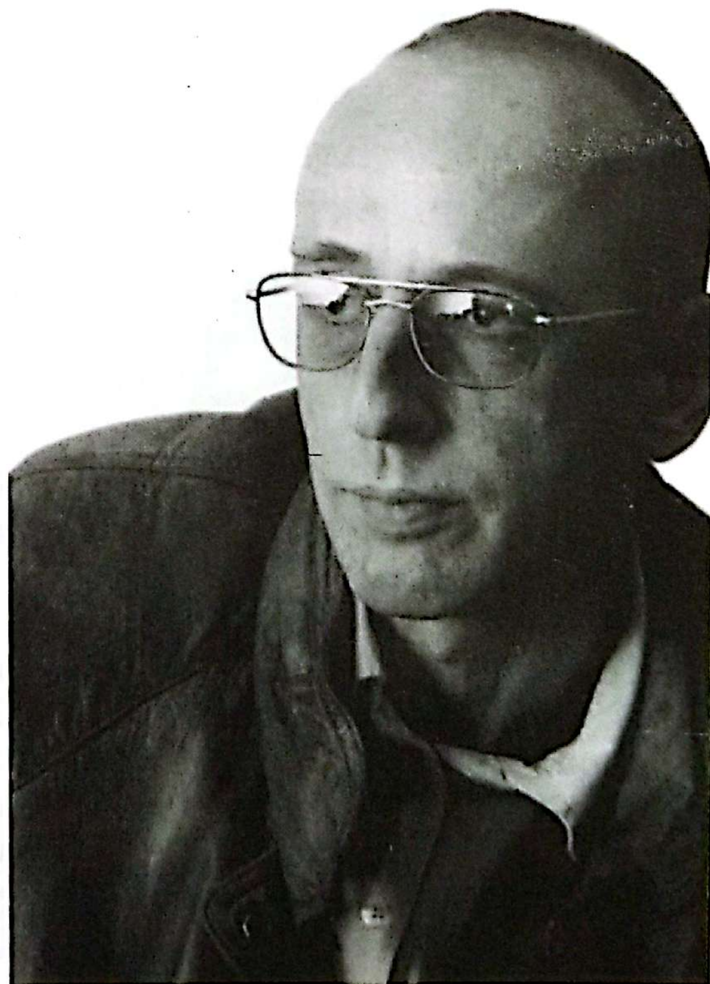
I kad sam ih pitao ima li ijedan grad u BiH koji nosi naziv "bošnjački", iz klupa su mi dobacivali kako ima "bosanski". Glupo poređenje, zar ne?

Prošla je deveta godina od potpisivanja Dejtonskog sporazuma, a najtraženiji optuženici za ratne zločine Radovan Karadžić i Ratko Mladić nisu uhapšeni.

- To je sramota i za međunarodnu zajednicu i za vlasti RS koje ne žele da riješe taj problem. Oni ga sve ove godine odgađaju, bez obzira koliko im on donosi štete. U srpskoj mitološkoj svijesti postoji fenomen izdaje, i oni bi onog ko bi uhapsio Karadžića smatrali srpskim izdajnikom. U RS su, narodski rečeno, dotjerali "cara do duvara".

Ovdje nije samo problem Karadžića i Mladića, nego i onih njima potčinjenih.

- Taj problem je jako izražen u istočnoj Bosni, gdje je mnogo tih ljudi koji su počinili zločine, a slobodno hodaju, pa u toj situaciji zaista opterećuju političku i sigurnosnu situaciju. Za ukupan proces međunacionalnog pomirenja, koji je nužan, to je kamen oko vrata. Čitava jedna piramida ljudi, kojoj je Karadžić samo na vrhu, bila je uvezana u taj projekt. Hapšenje Kardžića i njegovo procesuiranje srušilo bi tu piramidu. Svi šute, jer mnogi imaju "oraha u džepu". ❑

Nenad Marković, kapiten Košarkaškog kluba "Bosna ASA"

Povratak u "Bosnu" bio je moj san

Gospodine Markoviću, Liga A6 je pri kraju. Košarkaški klub "Bosna ASA" je zabilježila sedam maksimalnih pobjeda. Kako komentirate dosadašnji uspjeh vaše ekipe?

- Mi smo stvarno u ovih prvih sedam utakmica napravili fenomenalan rezultat. Međutim, još nije sve završeno, čekaju nas tri teške utakmice, od kojih su dva gostovanja. Znači, najmanje dvije naredne utakmice moramo pobijediti kako bismo bili prvi. Dakle, ne ovisimo ni od kakvih drugih utakmica, nego samo od naših.

Vi i Kenan Bajramović ste bez sumnje dva ponajbolja košarkaša Bosne, bez obzira što ste i kao ekipa kompaktni i dobri?

- Prvo, gajimo timsku igru, i samo se u toj igri možda više ističemo Kenan i ja. *Bosna* je, ustvari, jaka zato što ima snagu kolektiva, kako igračku tako i duhovnu. Zajedno radimo, živimo, družimo se.

Možete li konstatirati da je "Bosna ASA" već sada, tri kola prije kraja prvenstva, osigurala učešće u "Gudyear ligi"?

- Prvi cilj nam je da osiguramo učešće u *Gudyear ligi*. Mislim da smo na dobrom putu da to i ostvarimo. Samo što sada nećemo sve ovo da malerišemo, pa da kažemo kako je to već sigurna stvar. Ponavljam, imamo još tri utakmice regularnog dijela, pa se nadam da ćemo na kraju imati najmanje devet pobjeda. Tako ćemo ligu završiti na prvom mjestu, i direktno smo u *Gudyear ligi*, imamo prvo mjesto za doigravanje u *play offu*. Neke preuranjene prognoze nikad nisam volio, jer se one uvijek mogu protumačiti na drukčiji način, a mogu i da razočaraju.

Nema sumnje da se košarka u BiH vratila na velika vrata, dvorane su pune, posebno "Skenderija".

- Košarka je sigurno naš najbolji ekipni sport i uvijek je privlačila veliki broj gledalaca. I prije rata dok je "Bosna" igrala, *Skenderija* je uvijek bila puna. Poslije rata kad je reprezentacija igrala, košarka je uvijek bila ta koja je privlačila veliki broj gledalaca. Mislim da je to naša najveća pobjeda ove godine, jer smo vratili publiku u *Skenderiju*. A nema ništa ljepše nego igrati pred punom salom. Nama se to posebno desilo u posljednje dvije utakmice. Još jednom bih iskoristio priliku da se zahvalim publici što je uz nas, i želim da bude uz nas u svim narednim mečevima, jer nam treba kao naš šesti igrač, da zajedno s njom pokušamo ostvariti ove rezultate.

Kako ocjenjujete kvalitet bh. košarke?

- Mislim da je Liga A6 kvalitetna, posebno me iznenadio trebinjski *Leotar*, kojeg nisam poznavao. Naročito su me prijatno iznenadili Ikonić i Zotović,

igrači koji su napravili veliki napredak. *Bileća* je sastavljena od više iskusnih košarkaša, *Borac* iz Banje Luke je dobra ekipa, tu je i *Široki* sa nekoliko izvrsnih košarkaša. Mislim da je ova liga bila dobar pogodak. Bilo je dobrih i jakih utakmica i nije to samo stvar jednog ili dva tima. Više ova liga nije stvar jednog ili dva tima, nego se, vidim, i *Leotar* ozbiljno uključuje.

Kako možete ocijeniti suđenje?

- U principu ne želim da komentarišem suđenje. Mislim da je i ono u skladu sa ovom ligom. Nije lako sudijama suditi u Trebinju, Bileći, Zenici, Banjoj Luci, Širokom Brijegu, Sarajevu... Posebno zbog toga što, uz puno uvažavanje, pola tih sudija nema dovoljno iskustva.

Može li se onda, ako se to, ako Bog da, i desi, "Bosna" ravnopravno takmičiti u Gudyear ligi, i šta očekujete?

- Mislim da je *Bosna* kao ekipa napravila nekoliko stepenica više u odnosu na prošlu godinu. Ukoliko dođe do toga da slijedeće godine budemo sudionici *Gudyear lige*, sigurno ćemo napraviti jedan korak više u ojačavanju naše ekipe kako bismo se mogli ravnopravno nositi sa ostalim ekipama.

Odlično ste se uklopili u ekipu, i pravo ste osvježenje koje ulijeva sigurnost. Sigurno je dobro što se desio vaš povratak, odnosno dolazak u "Bosnu".

- Dugo sam vremena sve to planirao i razgovarao o tome sa ljudima koji su bili u *Bosni*. To je bila moja velika želja da se košarka nekako vrati na svoje pravo mjesto. Ja sam takva osoba da se brzo uklapam u ekipu, pa je tako bilo i sada. Ako sam se mogao uklopiti po svijetu, nema razloga da tako ne bude i među mojom rajom. Drago mi je što sam ovdje i ovo je, na kraju, bio moj san.

Nema sumnje da u posljednje vrijeme sport, u ovom slučaju košarka, razbija mnoge tabu teme, mnoge različite politike. Donedavno je to bila misaona imenica da će, npr., "Bosna" igrati u Trebinju.

- Sigurno da je sport najbolji način za zbližavanje ljudi. Mislim da atmosfera u "Skenderiji" može svima poslužiti za primjer, posebno kad smo igrali sa banjalučkim *Borcem*, čiji su igrači na kraju pljeskali publici a ona im odgovorila istom mjerom. Želim da se to i nama desi u Banjoj Luci, Trebinju... ❑

Adil Osmanović, potpredsjednik Republike Srpske

Nadam se da ću biti posljednji potpredsjednik Republike Srpske

Gospodine Osmanoviću, prijem BiH u Vijeće Evrope uvjetovan je i hapšenjem ratnih zločinaca.

- Najveću odgovornost za otkrivanje i hapšenje osumnjičenih za ratne zločine treba da preuzme RS, odnosno Ministarstvo unutrašnjih poslova i drugi organi koji se po Ustavu trebaju baviti tim poslom. Međutim, sasvim je jasno da u MUP-u, kao i u drugim institucijama u RS-u, postoje osobe na vrlo značajnim pozicijama kojima je stalo da se osumnjičeni za ratne zločine ne otkriju, jer su i oni *prljavih ruku*.

Kako komentirate najnoviju izjavu Dragana Čavića, predsjednika RS-a, o zločinima u Srebrenici?

- Bez obzira što je do te izjave došlo nakon pritiska međunarodne zajednice, takva izjava je značajna, jer dolazi od predsjednika manjeg bh. entiteta. Prvi put je jedan visoki funkcioner iz reda srpskog naroda priznao ono što se desilo. Čavić nije ništa novo rekao, ali je iza njega značajno biračko tijelo.

Prošlo je više od mjesec dana, a još uvijek ministar policije RS-a Zoran Đerić i direktor Radomir Njeguš nisu reagirali na Vaš zahtjev da se kompletan sastav MUP-a ovog entitata popuni prema popisu stanovništva iz 1991. godine.

- Ne iznenađuje me ovakav postupak ministra Đerića, jer je on potpredsjednik PDP-a; više me iznenađuje nepovlačenje konkretnih poteza direktora policije Radomira Njegoša, koji je profesionalac. Najviše me zabrinjava manjak konkretnih poteza od strane EUPM-a, odnosno njenog šefa gospodina Kartija. Nakon ovog što se dešavalo u Višegradu i na Palama, pogotovo kad je Haški tribunal dao suglasnost "A" kategorije za 12 radnika MUP-a koji se nalaze na čelnim pozicijama, da se mogu fokusirati pred domaćim pravosudnim organima, dolazi se do toga da će Đerić i Njeguš uistinu morati da na rukovodne funkcije postavljaju kadrove iz reda bošnjačkog i hrvatskog naroda.

Ako se ovako nastavi sa procesom povrataka, bit će potrebno 100 godina da se svi vrate na svoje.

- Kad je u pitanju povratak na područje RS imamo dvije različite slike. Proces povratka u zapadni dio RS bolji je nego onaj u istočni dio, tačnije Rogaticu, Višegrad, Vlasenicu... Sumnja se da se upravo tamo kriju ratni zločinci, i da je na tom dijelu, čast izuzecima, ekstremni dio srpskog naroda. Ohrabruje povratak u Prijedor, Doboj, Teslić, Modriču, Bosansku Gradišku... Ima dosta i mladih, ali se taj dio povratnika susreće sa pitanjem tzv. *održivog povratka*, nema posla, za otvaranje novih radnih mjesta potrebna su značajna finansijska sredstva. Tamo su u najboljoj poziciji penzioneri, koji imaju mjesečna primanja, dok je populacija od 30 do 50 godina u teškoj situaciji. Problem je i oko

školskih programa, jer još uvijek nije zaživjelo pitanje nacionalne grupe predmeta.

Dolaze li bolji dani kad je u pitanju školstvo?

- Bivši visoki predstavnik Wolfgang Petritsch napravio je grešku nametanjem amandmana u pogledu jezika, a to je da su službeni jezici u RS, jezici kojim se govori - srpski, bosanski i hrvatski. Danas u školama, bez obzira što je tamo veliki broj bošnjačke djece, nemamo bosanski jezik kao predmet, što treba da bude jer u Ustavu FBiH je tako regulirano. Pod hitno se mora nešto učiniti u pogledu izmjene tog amandmana koji regulira pitanje jezika, zatim riješiti pitanje zakona koji reguliše tu oblast. Među povratničkom populacijom većinom se radi o onima koji se vraćaju u ruralna područja RS. Pokazalo se da je najveća razmjena imovine i stanova u mjestima: Doboj, Tuzla, Banja Luka, Sarajevo. Činjenica je da bošnjačka inteligencija nije na čelu bošnjačkog naroda.

Jesu li ovi izbori posljednja prilika da Bosne ima na Drini, te u istočnoj Hercegovinom? Zašto Bošnjaci u Srebrenici dobiju na izborima, a izgube u Zvorniku, kad ih je po popisu iz 1991. godine bilo oko 75 posto?

- To je pravo pitanje, pitanje koje pogađa direktno u centar problema, posebno kad se radi o istočnom dijelu RS. Kad su poslije agresije održani prvi opći izbori imali smo na području RS ukupno 270 hiljada Bošnjaka koji su glasali za institucije u tom entitetu. Sada je taj broj više nego upola manji, i još uvijek je sa tendencijom pada. To je zabrinjavajuće. Apeliram na Bošnjake, kako na one u FBiH koji se još nisu vratili u RS, tako i na one koji su u trećim zemljama, da ozbiljno shvate općinske izbore. Ako nemamo dovoljan broj predstavnika u zakonodavnim tijelima, nećemo moći sudjelovati u kreiranju zakona koji će omogućiti bezbjedan život na tim područjima.

Jeste li se vratili u RS i na koji način "komunicirate" sa Sarajevom?

- Stanujem u Banjoj Luci, u iznajmljenoj kući koju plaća kabinet predsjednika RS. U Sarajevo dolazim na sjednice Predsjedništva SDA i Glavnog odbora, ili ukoliko imam kontakte sa Vijećem ministara, Predsjedništvom BiH i Vladom FBiH.

Kako sarađujete sa Draganom Čavićem?

- Sa predsjednikom RS imam profesionalnu suradnju. Imamo susrete onda kada smatramo da treba da ih imamo.

O Vama mnogi Bošnjaci, posebno prognanici, pričaju sve najbolje.

- Nastojim da sve pošteno radim. ❑

Prof. dr. Safet Halilović, ministar civilnih poslova BiH

Međunarodna zajednica u BiH ima duple aršine

Ministre Haliloviću, bh. dijaspora u posljednje vrijeme insistira da se konačno riješi problem dvojnog državljanstva?

- Pitanje dvojnog državljanstva je staro pitanje koje opterećuje normalan život naših ljudi u inozemstvu. Ne radi se o malom broju ljudi, nego o cifri od preko milion. Sami ljudi u dijaspori pokretali su pitanje dvojnog državljanstva. Tu ima nekoliko limita, a prvi su ustavne naravi. U Ustavu, u članu 1. stav 7. tačka d stoji da "državljani BiH mogu imati državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor odobren od strane Parlamentarne skupštine u skladu sa članom 4.d, između BiH i te zemlje..." S tim u vezi pokrenuta je procedura za izmjenu ovog člana Ustava, što je teže postići jer je potrebna dvotrećinska većina sva tri konstitutivna naroda na Skupštini BiH. Predloženo je da se izbriše obaveza ovih bilateralnih ugovora između država sa mogućnošću očuvanja dvojnog državljanstva. Preko Ureda zakonodavstva i drugih ministarstava i tijela, mi smo 25. maja uputili u proceduru Nacrt Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državljanstvu BiH. Ovaj Zakon bi trebao da riješi problem dvojnog državljanstva tako što bi se ukinula odredba iz člana 17, koja govori o bilateralnim sporazumima između BiH i zemalja gdje naši građani žive kao preduvjetu za dvojno državljanstvo. Nadam se da će ovaj problem biti skinut sa dnevnog reda usvajanjem u parlamentarnoj proceduri, jer se, na kraju krajeva, radi i o 40 hiljada potpisa naših ljudi u dijaspori sa ovakvim zahtjevima.

Postoje i neki praktični problemi, jer pojedine zemlje, kao što su Austrija i Njemačka, ne priznaju dvojno državljanstvo. To u sadašnjim uvjetima prisiljava državljane BiH, koji dobiju strano, da se odreknu bh. državljanstva.

- To je ta tamna strana istine da je oko 20 hiljada ljudi zatražilo i dobilo ispis iz bh. državljanstva upravo kao preduvjet da bi stekli državljanstvo Austrije i Njemačke. Međutim, mi ćemo nakon donošenja ovog Zakona pokušati naći modalitet za neke forme dvojnog državljanstva. SAD, također, ne prihvataju bilateralne sporazume o dvojnom državljanstvu, ali toleriraju dvojno državljanstvo. Međutim, postoji niz zemalja koje prihvataju dvojno državljanstvo. Tako smo prije nekoliko dana parafirali sporazum sa Švedskom, a na redu je i još nekoliko drugih zemalja.

U julu prošle godine BiH je usvojila zakonske okvire o osnovnom i srednjem obrazovanju, što obuhvata i zajednički nastavni program. Kakvo je danas stanje?

- Prije godinu i po Zakonom o Vijeću ministara i o ministarstvima BiH, uređeno je da Ministarstvo civilnih poslova vrši koordinirajuću ulogu u oblasti obrazovanja, nauke, kulture, sporta, zdravstvene i socijalne zaštite, itd. To je pokušaj da se, na određen način, neke ingerencije iz ove oblasti dignu na državni nivo. Otuda se dešavalo da imamo različite forme diskriminacije, segregacije itd. u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja u BiH. Zato je Ministarstvo civilnih poslova u junu prošle godine uspjelo da predloži Zakon koji je jednoglasno usvojen na Parlamentu BiH.

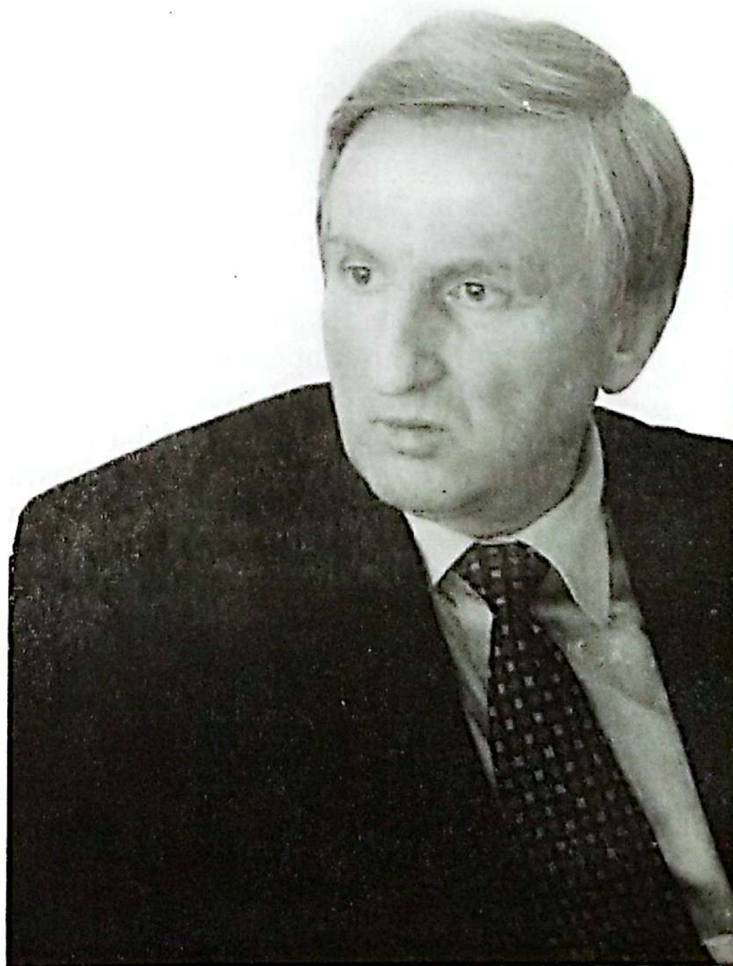
Obaveza je bila da u roku od šest mjeseci svi entitetski i kantonalni zakoni budu usklađeni sa ovim zakonom. Bilo je određenih teškoća i pokušaja opstrukcije u nekim kantonima. Tako su u RS-u tek iz trećeg ili četvrtog pokušaja uskladili svoje zakone sa državnim zakonom. Najveći problem bio je postojanje izvjesne diskriminacije u četiri kantona, gdje značajnu ulogu u vlasti ima HDZ.

Kako možete komentirati nedavnu izjavu prvog zamjenika visokog predstavnika Donalda Haysa da su nam potrebne ozbiljne, a ne kozmetičke promjene u javnim preduzećima?

- Međunarodna zajednica je u pravu što je ukazivala na oblike korupcije, privrednog kriminala itd. Međutim, moram da iskažem izvjesnu rezervu i određen kritički odnos kad su međunarodni faktori u pitanju. Naime, insistirali smo da se ukine etnička segregacija u mostarskom *Aliminiju*, jer se zna da su Srbi i Bošnjaci otpušteni sa posla, da je ovaj privredni gigant poslovao na prelijevanju dobiti od desetine hiljada rudara, dakle, manjom platom i uz jeftinu struju oni su ostvarivali ekstra dobit. Međutim, međunarodna zajednica nije na odgovarajući način reagirala. Prije dvije godine na naše traženje i zvaničnu odluku Vlade Federacije da se provede međunarodna arbitraža u pogledu vlasničke strukture u *Aliminiju*, pa ni do danas, ništa nije urađeno. To govori o dvostrukim kriterijima kad su u pitanju pojedina bh. preduzeća. Na drugoj strani, prisutan je veliki interes stranog kapitala za isključivo ekstra profitabilna preduzeća kao što su telekomunikacije i Elektroprivreda. Država BiH nema interesa da tu izvrši bilo kakvu pljačkašku privatizaciju kakvih je u minulom periodu bilo mnogo. BiH je zainteresirana ukoliko ova preduzeća rade racionalno, produktivno, sa ekstra profitom da taj ekstra profit ide u javne budžete ove države.

U Ministarstvu civilnih poslova sublimirane su aktivnosti više ministarstava.

- Trebalo bi uvesti nekoliko ministarstava, kao što je ministarstvo poljoprivrede, ministarstvo za obrazovanje, nauku i kulturu, ministarstvo za zdravstvo, rad i zapošljavanje, itd. To su sve oblasti koje su silom prilika situirane u Ministarstvu civilnih poslova. Važno je da se započelo sa koordiniranjem temeljnih pitanja od kulture, penzija, obrazovanja itd. na nivou države BiH. Isto tako potrebno je povesti računa o temeljnim vrijednostima koje omogućuju napredak društva i razvoja, a to je nauka i kultura. Da ne govorim koliko je urgentno riješiti sistemsko pitanje finansiranja i rada Zemaljskog i Historijskog muzeja, te ostalih institucija koje su ni na nebu ni na zemlji. ❑

Zlatko Petrović, ministar prostornog uređenja i zaštite okoliša u Vladi Kantona Sarajevo

Budućnost Sarajeva je u individualnoj gradnji

Gospodine ministre, vi ste, ako se ne varam, jedini kantonalni ministar koji je iz prethodne Vlade ostao u istom ministarstvu.

- Nikad niko ne može biti idealan. Meni je savjest mirna zato što pošteno radim svoj posao, isto kao što sam u ratu ostao u Sarajevu i sudjelovao u odbrani od agresije. Obaveza svih koji su ostali ovdje jeste da se borimo sa svim problemima.

Mnogo se govori o regulacionom planu na području Kantona Sarajevo.

- Ovo ministarstvo u svojoj djelatnosti obuhvata tri sektora: sektor prostornog planiranja, izrada i predlaganje svih prostornih planova iz nadležnosti Kantona i regulacioni planovi koje je pokrenula Skupština Kantona u periodu do 1997. godine. Inače, postoji podjela nadležnosti između Kantona, Grada i općina. KS je nadležan za donošenje regulacionih planova koji se nalaze u vangradskim općinama i planova višeg reda, a Gradsko vijeće je nadležno za donošenje regulacionih planova općina u sastavu Grada. Međutim, sve ove djelatnosti vršimo uz punu saradnju svih nivoa vlasti. Ovo ministarstvo je nadležno u smislu izdavanja urbanističkih i građevinskih dozvola za objekte od interesa za Kanton i objekte od preko 5.000 kvadratnih metara. Shodno novim okolinskim zakonima, KS je nadležan da izdaje dozvole za izuzetno veliki broj pogona, odnosno objekata industrije na teritoriju KS. Drugi segment je komunalna privreda, a to su javna komunalna preduzeća, osim GRAS-a, koja imaju veliki posao u održavanju vitalnih funkcija Kantona, Grada i općina. Treći segment je zaštita okoliša. Prostorni plan gradnje Sarajeva je zbog posljednje agresije preživio određene izmjene.

Jesu li u KS ekološka udruženja, vaše ministarstvo i neka komunalna javna preduzeća dovoljni da se kroz razne projekte i akcije dosta učini na zaštiti okoliša? Kolike su kazne za one koji krše zakon, i hoće li se one pooštriti?

- Mislim da je KS dostigao evropski nivo zaštite okoliša. To je prije svega pitanje upravljanja otpadom. Imamo ekološki jednu od najbolje uređenih deponija u Evropi, ako ne i u svijetu. Želimo da razvijamo projekte reciklaže kako bismo smanjili pritisak na deponije. Nije na potrebnom nivou ponašanje određenog broja građana koji žive u Sarajevu i koji ne vode računa o okolini. Ipak, u zadnje dvije godine i ovdje je zabilježen napredak. Dakle, imamo u Sarajevu jednu vrstu evropskog života, samo da su još bolje plaće i zaposlenost.

Kako izgleda strategija upravljanja industrijskim i specijalnim otpadom u KS?

- Donijeli smo tu strategiju. Isto tako jedini smo Kanton koji je eliminirao sve deponije, odnosno zalihe opasnog otpada.

Kad je u pitanju prostorno uređenje zanimljiva je i situacija oko studentskog kampusa i nove lokacije za američku ambasadu.

- Lokacije stranih ambasada i DKP-ova pitanje su prostornog planiranja, ali se sve aktivnosti vode kroz saradnju sa MVP-om BiH, odnosno Vijećem ministara. Na osnovu njihovih zahtjeva, odnosno propisane diplomatske procedure, KS je u okviru svojih nadležnosti obavezan da po osnovama reciprociteta preduzima radnje za obezbjeđenje tih

lokacija. Imamo problem za iznalaženje lokacije, generalno za ambasade, jer ranije Sarajevo nije bilo projektovano kao glavni grad. Potrebno je revidirati kompletnu politiku planiranja u odnosu na stanje prije rata. Jedno je sigurno, lokacije moramo naći. Uspjeli smo postići balans između gradnje američke ambasade i gradnje studentskog kampusa, pa ćemo u narednom periodu završiti većinu objekata koje predviđa kampus. Isto tako ćemo u jednom dijelu kasarne smjestiti američku ambasadu, tj. ambasadu zemlje koja ima visoko mjesto u saradnji sa BiH.

Poznato je da je Sarajevo mjesto "divlje gradnje". Kako se boriti protiv toga?

- Imamo intenzivnu *divlju gradnju* dugi niz godina još od prije rata. Radi se prije svega o individualnoj stambenoj gradnji. Ovaj problem je multipliciran i činjenicom da je rat donio i migraciju stanovništva te da je po pitanju stanovanja usložnio socijalne probleme ljudi. Zanimljivo je i pitanje provođenja imovinskih zakona koji su nastupili nakon završetka rata. I u sve ovo upetljani su politički i društveni problemi, a to se ne može tretirati samo kroz provođenje zakona. Zakonski je bespravna gradnja zabranjena, zato i jeste bespravna. Pokušali smo da taj socijalni moment uskladimo sa realnošću života, kako bismo dijelu tih objekata omogućili legalizaciju. To će se dogoditi na prvoj avgustovskoj kantonalnoj skupštini, gdje ćemo projektovati sigurno zadnju odluku o legalizaciji koja će obuhvatiti objekte koji nisu opasni po življenje, koji nisu na klizištu, na vodozaštitnoj zoni, zelenim ili rezerviranim površinama. Naravno, prije rušenja objekata primijenit ćemo najhumanije metode. Budućnost Sarajeva je u širenju kolektivne, a ne individualne gradnje.

Koji su najveći ovogodišnji projekti ovog ministarstva?

- Pošto sam ovdje već u drugom mandatu, imam tu privilegiju da povežem aktivnosti koje sam imao ranije i aktivnosti koje su započete ili se završavaju u ovoj godini. Mnogo ih je pa bi trebalo dosta prostora samo da se pobroje. Tu je svakako donošenje ekoloških propisa, novog zakona o prostornom uređenju, nove zemljišne politike... Drago mi je da u potpunosti ispunjavamo sve planske aktivnosti. Što se tiče novih radnih mjesta, konačno smo završili sve faze postupka za *Terme Ilidža*. Ova investicija iznosi oko 25 miliona eura. Što je najvažnije, ove objekte će graditi domaće firme, što podrazumijeva i nova radna mjesta. To je logična veza sa realizacijom projekta Igmana i Bjelašnice, koju također vodi ova Vlada uz pomoć visokog predstavnika i kantonalnog premijera mr. Denisa Zvizdića. Tu su i još neki značajni projekti čija je realizacija u toku, a koji svakako, nakon svoje realizacije, mogu poboljšati život građana KS. ❑

Abdulharis Šeta, predsjednik Kantonalnog odbora SDA Sarajevo

Tajna zvana Bosna je trajna vrijednost koju trebamo sačuvati

Gospodine Šeta, jeste li zadovoljni dosadašnjim rezultatima djelovanja vlasti KS?

- Prošlo je 18 mjeseci kako smo sa partnerom u vlasti – SBiH preuzeli odgovornost i pripadajuću vlast da realiziramo izborna obećanja. Za predsjednika KO SDA Sarajevo izabran sam poslije lokalnih izbora 2000. godine, kad je povjerenje građana bilo palo na svega 17 posto. Timskim radom vratili smo to povjerenje na općim izborima 2002. godine na nivo od 43 posto. U projektovanju timova rukovodili smo se riječima da nije čovjek veliki po tome koju i kakvu funkciju obnaša, već su funkcije velike po tome koji ih i kakvi ljudi obnašaju. Možemo biti zadovoljni angažmanom Kantonalne skupštine, a naročito Vlade Kantona, koja je preuzela pregršt problema iz prošlog saziva. Tako je uz jaku finansijsku disciplinu ostvarila potencijal za razvojne projekte. Čestitam premijeru Denisu Zvizdiću i svim ministrima na dosadašnjim dobrim rezultatima, jer smo to obećali građanima Sarajeva. Da smo na pravom putu, stigla je i najnovija potvrda iz Evrope, kad je Sarajevo proglašeno evropskim regionom 2006. godine u konkurenciji 500 regiona. Ponosni smo na rezultate u realizaciji prepoznatljive politike prema mladima i boračkoj populaciji, iako su zavidni rezultati postignuti i u drugim oblastima, kao što su zdravstvo, obrazovanje, infrastruktura, komunalne usluge, turizam, eko-projekti, kultura i sport, te privreda kroz poticaje u proizvodnji zdrave hrane i privlačenju domaćih i ino-investitora.

Na koji način pristupate pripremama za predstojeće općinske izbore?

- Pred nama su lokalni izbori, i to vrlo važni za daljnji tok reformi u BIH. S tim u vezi, u našoj stranci su već poodavno počele pripreme za izbore. Zahvaljujući postignutim rezultatima, te našim planovima, očekujemo izborne pobjede u najmanje šest općina, i to dvije u gradu. Imamo izuzetno kvalitetne kadrove, sposobne da odgovore i na složena pitanja i zahtjeve naših građana. Težište kampanje bit će na promociji novih projekata i ljudi koji će ih realizirati.

Otkud toliki optimizam? Možda i veći nego što je bio prije prošlih izbora.

- Naš put je put slobodne i nezavisne BiH u Evropi zadovoljnih i sigurnih građana. Mnogo je razloga za naš optimizam. Da bismo ubrzali započete reforme na tom putu, prepoznajemo kočničare tih pozitivnih procesa koje oni najčešće ne razumiju. Ponašaju se kao da je vlast samo za njih i zbog njih, pa su zaposlili brojnu i neprofesionalnu administraciju. Taj luksuz ni bogate zemlje ne mogu sebi priuštiti, pa ćemo uz pomoć građana morati riješiti i ovaj problem.

Dakle, neminovne su promjene.

- Promjene koje dolaze poslije izbora omogućit će daljnji razvoj lokalne samouprave i pružiti snažniju podršku zajedničkim projektima koje vodi Kantonalna vlada. Toga je u proteklom periodu nedostajalo, a građani su zbog toga najviše ispaštali.

Možete li biti konkretniji kad su u pitanju predstojeći izbori? Mislim, između ostalog, na kandidate po općinama.

- Izlazimo na izbore u svim općinama KS, i to sa 254 kandidata za Općinska vijeća, od čega je 107 mladih i 89 žena. Kandidati za općinske načelnike su: Džahid Huseinbegović (Stari Grad), Amir Zukić (Centar), Džemo Tucak (Novo Sarajevo), Tajib Delalić (Novi Grad), Amer Ćenanović (Ilidža), Hamdo Ejubović (Hadžići), Asim Sarajlić (Vogošća), Nusret Mašić (Ilijaš) i Zejnil Durmo (Trnovo). Nosioci lista za OV-a po općinama su: prof. dr. Rizah Avdić (Stari Grad), prof. dr. Faruk Mekić (Centar), Nedžad Koldžo (Novo Sarajevo), mr. Safet Kešo (Novi Grad), prof. dr. Senahid Memić (Ilidža), Nijaz Musić (Hadžići), Ibrahim Kerla (Vogošća), Benis Fazlić (Ilijaš) i Edhem Godinjak (Trnovo).

Sigurno je da možete dosta toga reći i kad je u pitanju realizacija politike održivog povratka?

- Najavljujem značajne aktivnosti u realizaciji politike održivog povratka u Stolac, Srebrenicu, istočnu Hercegovinu i Gornje Podrinje, i to u saradnji sa višim nivoima vlasti, kao i značajne projekte u realizaciji politike regionalnog ekonomskog povezivanja.

A kad je u pitanju političko organiziranje?

- Na političkom planu unutar Stranke, pored redovnih aktivnosti i tribina, tu su i pripreme za oktobarske izbore, edukacija kandidata, škola engleskog jezika, itd. Ostvarena je veza SDA Sarajevo sa strankom CDU iz Berlina i dogovoreni konkretni oblici saradnje. SDA je u završnoj fazi tranzicije iz Pokreta u moderno organiziranu narodnu stranku. Moramo se naviknuti da i među nama može biti različitih i da je to istinsko bogatstvo koje potvrđuje našu otvorenost. Tajna zvana Bosna, kao i tajna našeg Sarajeva, trajna je vrijednost koju zajednički želimo spoznati i sačuvati generacijama koje dolaze, kao i nesaglediva prednost na evropskom putu. Nema mjere politike i ne smije je biti među stranačkim kolegama. I danas je BiH u ogromnim iskušenjima, za neke upitna a za neke i neželjena, te s tim u vezi je jača i naša odgovornost i obaveza da gradimo državu i povećavamo joj ugled uz pomoć umnih ljudi, ma gdje se oni nalazili. Prvi od tih umnih ljudi bio je predsjednik Alija Izetbegović, koji je pisao između istoka i zapada, živio i djelovao između istoka i zapada, a u biti bio iznad istoka i zapada po načinu života i univerzalnoj politici zalaganja za ljudska prava i slobode. Do dobra u BiH dug je put, do najboljeg će stići rijetki, a na tom putu valja imati pameti, strpljenja, hrabrosti, samopouzdanja i mnogo vjere. ❑

Dr. Šemsudin Džeko, predsjednik Turističke zajednice Federacije BiH i predsjednik Turističkog udruženja u BiH

BiH je najperspektivnija turistička destinacija u Evropi

Gospodine Džeko, zanimljivo je da ste predsjednik Turističke zajednice FBiH i Turističkog udruženja u BiH.

- Ovlaštene turističke organizacije oba entiteta dogovorile su se da naprave Turističko udruženje. Prema tome, TZ FBiH i Turistička organizacija RS napravile su TU u BiH, udruženje na nivou države. Ja sam predsjednik i jednog i drugog.

Činjenica je da je turizam porušio mnoge političke barijere.

- Turizam je već više od pola vijeka najpropulzivnija privredna grana. Uz turizam je vezano preko 50 privrednih grana. On traži sigurnu zemlju sa dobrim imidžom i turističkim atrakcijama. Sve mi to imamo. Kroz ovaj rat imali smo velikih problema, ali i jednu dobru stranu – nema crne industrije i onog što škodi turizmu. Imamo čistu izvorsku vodu, čiste rijeke, jezera, planine, zdravu vegetaciju, itd. To je naša prednost naspram drugih, industrijskih zemalja, i to trebamo iskoristiti. Sada dolaskom turista dolaze i investitori, ulazimo u svjetske globalne procese. Bez turista ne bi bilo ni ovakvog bankarskog sistema, ni investicija, ni ovoliko priče o zadovoljavajućoj sigurnosnoj situaciji.

Ovo što sad rade entitetske turističke organizacije, većim dijelom trebala bi raditi državna organizacija. Da li se radi na formiranju jedinstvene turističke strategije kad je u pitanju čitav bh. region?

- Da, i to posebno kad je u pitanju predstavljanje bh. turizma u svijetu, pa sve do osnivanja državnog Instituta, edukacije kadrova, zajedničke klasifikacije objekata za smještaj i ishranu, minimalnih tehničkih uvjeta za rad putnih agencija. Na nivou BiH pokušavamo da iniciramo pravljenje dokumenata, a imamo tri prioriteta, podržao nas je i OHR. Među tri prioriteta je i pozitivna promjena imidža zemlje. Drugo, edukacija kadrova; kao da je stručni kadar negdje otišao. Nove kadrove potrebno je educirati kako bi kvalitetom usluga zadovoljili potrebe turista. Edukaciju kadrova nalažu nam nove tehologije, jer danas čovjek uz pomoć interneta dođe do kreveta na kojem će spavati. Treći prioritet je donošenje Zakona o turizmu na nivou BiH.

Koliko je do sada urađeno na izradi ovog Zakona?

- Mi smo sve napravili, ali prije usvajanja potrebno je da prođe određene procedure. I to je sad okvirni zakon koji ne oduzima nikakve ovlasti entitetima i mogao bi pomoći da dođemo do određenih propisa koji bi regulirali ovu oblast. U Zakonu smo predvidjeli način finansiranja turističke organizacije BiH. Ne može se vršiti propaganda turizma na nivou države bez finansijskih sredstava.

Koliko je hitno i važno formiranje Ministarstva za turizam?

- Potrebno je formiranje ovog ministarstva, ali kad obavimo niz poslova. Kad bi ono postojalo moralo bi se ozbiljno prihvatiti pravljenje prijedloga zakonskih i podzakonskih akata. To bi potrajalo nekoliko godina, dok se ta oblast ne bi uredila i dovela na nivo da može biti u sklopu nekog ministarstva. Kad imate

sve regulirano u toj oblasti, onda to možete uklopiti u sistem. To je uradila Hrvatska, pa tamo četvrtinu deviznog priliva čini turizam. Ne možete beskrajno dugo čekati na red u nekom ministarstvu u kome ima kamara drugih resora. Ipak, formiranje ovog ministarstva ne zavisi samo od razumijevanja i želja, nego i od para, jer svako novo ministarstvo iziskuje određene troškove.

Je li BiH zaista jedna perspektivna turistička destinacija? Šta ste učinili da sve te bh. turističke atrakcije na najjednostavniji način približite turistima?

- BiH je najperspektivnija turistička destinacija u Evropi. BiH ima turističke resurse kao malo ko u Evropi; može formirati turistički proizvod pa ga onda dobro prodati. Zbog toga je Svjetska turistička organizacija (WTO) BiH svrstala među tri zemlje sa najvećim procentom razvoja turizma u narednom periodu. Nije to sve bez razloga. Iz one zemlje porušenih hotela, mi smo za kratko vrijeme obnovili dosta toga i počeli bilježiti visoke stope rasta u oblasti turizma. To je naša šansa i ne bismo je smjeli propustiti. U posljednje vrijeme se za sve ovo zainteresirala i vlada, Vijeće ministara, visoki predstavnik, koji je poduzeo aktivnosti da promovira turizam u šest evropskih metropola. Ljudi su shvatili da se u turizmu može dobro zaraditi. S tim bi došle i ozbiljne investicije, jer niko neće doći u zemlju u koju ne dolaze turisti. Pokrenut je veliki interes novinsko-izdavačkih kuća, kao da nas ponovo otkrivaju. Mi to ne možemo platiti. Mnogo je drukčije kad jedan lord kaže kako je BiH sigurnija zemlja od njegove - Engleske. BiH ima izbor za sve turističke sladokusce. I to kvalitetno i jeftino. Recimo, banjski turizam za 44 KM dnevno, a tu je i vjerski turizam, da ne govorimo o zimskom, sportskom i rekreativnom turizmu. Jedino je Sarajevo na ovom širem području Sarajevo bilo olimpijski grad. Imamo Jahorinu, Bjelašnicu, Vlašić, Kupres, Blidinje, planine koje mogu ponuditi uvjete za vrhunsko skijanje, sankanje i sve ostale discipline iz oblasti zimskih sportova. Tu je speleološki – pećinski, te arheološki turizam. Imamo idelana arheološka nalazišta. Nudimo i more, stare gradove, u Sarajevu imate što ima samo Jerusalem, a to je da su četiri konfesije prisutne na jednom kvadratnom kilometru. Tu je i kulturni turizam, muzeji, a najljepše su svakako čiste rijeke, jezera, vodopadi, izvori. Tu je i lovni turizam, foto-safari, tu su razni reliji, paraglajding.

Moramo preduzeti neke mjere da zaštitimo sve ovo bogatsvo koje imamo. Svako mora biti optimist kad ima ovakvu zemlju. I još kad se svemu tome doda naša gostoljubivost, onda valjda moraju doći bolji dani. ❑

Prof. dr. Meho Bašić, vanredni profesor na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu

Ne odgovaram im jer znam sve njihove marifetluke

Profesore Bašiću, mogu li se problemi na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu podvesti pod jedno pitanje i odgovor?

- Ako bih u najkraćem govorio o problemima na Ekonomskom fakultetu, onda bih to sveo na dvije stvari. Prva govori o kršenju Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo. Drugi problem jeste lobistički rad ljudi na fakultetu, na čijem čelu je prof. dr. Boris Tihi, aktuelni rektor Sarajevskog univerziteta.

Na koji način se krši Zakon?

- Prvo, krši se član po kojem svaki nastavnik sa navršenih 65 godina života odlazi u mirovinu, osim ako se na raspisani konkurs ne prijavi kandidat koji ispunjava uvjete. Stalna je praksa na fakultetu da se ne raspisuje konkurs, nego se nastavnici selektivno, prema ocjeni rektora; drže do 70 godina u radnom odnosu, a konkurs se raspisuje samo prema onima koji nisu pod kontrolom njegovog lobija. Svaka visokoškolska institucija obavezna je pred novu školsku godinu raspisivati konkurs za sve nastavnike. To naš fakultet uopće ne radi, osim nekih specijalnih potreba. Zbog toga se dešava da na fakultetu imamo nastavnika koji 15 godina nije ništa napisao iz uže specijalnosti. Na drugoj strani, mladi docenti ne smiju usta otvoriti na sjednicama Nastavno-naučnog vijeća, a po kuloarima pričaju kako sam u pravu.

Spominjali ste i dobre mjesečne prihode Borisa Tihog.

- Trenutno na fakultetu i Institutu prosječno naplaćuje mjesečno oko 10 hiljada KM, samo po osnovu donošenja poslova. Uz to, on je istovremeno kod velikog broja ljudi mentor doktoranata, magisterija, a najčešće se radi o ljudima direktorima javnog sektora koji naručuju projekte od Instituta Ekonomskog fakulteta. Već 15 godina ništa ne istražuje i za to vrijeme nisam pročitao nijednu njegovu rečenicu, kao stručnjaka. Ako on sve fino naplaćuje, možete zamisliti koliko to isto rade ostali članovi njegovog lobija. Nisam mogao biti ni član Naučnog vijeća Instituta, iako sam 25 godina u Institutu, odakle sam došao kao jedan od najcitiranijih ekonomista u bivšoj Jugoslaviji. Takav Meho Bašić im ne odgovora, jer znaju da im ne bi prolazili marifetluci.

Ima li časnih izuzetaka?

- Časni prof. dr. Mirko Puljić u više navrata je na sjednicama NV tražio da se menadžment, odnosno dekan, izjasni po osnovu poslovanja Instituta, da se vidi koliko ko zarađuje u Institutu. To nikada nije učinjeno, zato što bi se pokazao njihov "prljav veš".

Nedavno je prof. Tihi izjavio da će se, ako se na konkurs za izbor nastavnika za predmetMarketing prijavi neko mlađi, povući.

- To je potvrda svega onoga što tražim. I on je prije nekoliko mjeseci navršio 65 godina. Druga stvar, zašto su vrata Fakulteta bila zatvorena za mlade doktore nauka koji su doktorirali širom svijeta, a umjesto takvih stručnjaka došli Nikola Grabovac, Besim Ćulahović i slični, koji objektivno ne mogu biti profesori ni u srednjoj školi? Tek što je odbranio

doktorsku disertaciju, Ćulahović je primljen u stalni radni odnos na fakultetu. Profesoru Murisu Čičiću, koji je pokrenuo pitanje izbora Ćulahovića u zvanje vanrednog profesora prije isteka pet godina, priključio sam se i ja. Tihi u međuvremenu potkupi Čičića i da mu mjesto predsjednika NNV postdiplomskog studija. Takvi kadrovi na Fakultetu vode postdiplomski studij. Uporno tražim da nosioci predmeta na postdiplomskom studiju ne mogu biti docenti. Magistarski rad na kojem je mentor docentica Azra Hadžiahmetović, po stručnim, teorijskim i empirijskim nalazima, nije ravan ozbiljnom diplomskom radu na Ekonomskom fakultetu.

Šta na sve ovo kažu studenti?

- Već sam upozoravao da je sramno kako se menadžment fakulteta odnosi prema studentima. Naime, u sastavu NNV, kao punopravnih članova, ima i pet studenata. Oni služe samo da popunjavaju kvorum za glasanje Borisa Tihog i dekana Miloša Trifkovića. U novom Poslovniku o radu isključuju studente kao članove Vijeća da mogu glasati o izboru nastavnika. Stojanov u svojim predavanjima uporno poručuje studentima da bježe iz BiH. To je očiglednije u zadnja tri mjeseca, kada sam krenuo u politički obračun sa njim, Tihijem, Trifkovićem, Lagumdžijom, Domazetom, Grabovcem...

Još uvijek ste vanredni profesor, i to u tzv. pravnom vakuumu.

- U novembru 1997. godine izabran sam za vanrednog profesora. Kad sam biran nisam mogao priložiti originalne diplome, jer su mi ostale na Grbavici kad sam bježao od četnika. U novembru prošle godine bilo je šest godina kad sam po zakonu trebao biti ili reizabran u zvanje vanrednog ili izabran u zvanje redovnog profesora. Raspisan je konkurs na koji sam se prijavio. Stojanovu je zasmetalo da budem redovni profesor kao i on, zato što poznaje moje naučne postavke i što zna da sam bolji makroekonomist od njega, on zna da sam penicilin u pobijanju njegovih nakaradnih ekonomskih teza o BiH. Tu njegovu želju prihvata Miloš Trifković, koji nakon moje prijave, u kojoj sam napisao da se moja dokumenta već nalaze u dosijeu Fakultetu, ostaje pri stavu da priložim originale. Znao je ako ne budem izabran za redovnog, ni reizabran za vanrednog profesora, slijedi mi otkaz. Tu suludu ideju da me odstrane sa fakulteta prihvatila je Komisija za izbor, na čijem je čelu Ismet Dautbašić, inače predsjednik UO Ekonomskog fakulteta. Osjećam da mi je menadžment fakulteta zabranio bilo koji vid medijskog ispoljavanja, posebno u *Ljiljanu*. Ovako nije bilo ni u vrijeme najgorih cenzura. ❑

Damir Hadžić, načelnik sarajevske općine Novi Grad

Ljude dijelim na dobre i loše

Gospodine načelniče, došli ste na ovu funkciju kao najmlađi načelnik u BiH.

- Ni tad nisam bio toliko politički neiskusan koliko su neki mislili. Prethodno sam dvije godine bio zastupnik u Kantonalnoj skupštini i obavljao neke od najodgovornijih poslova u Forumu mladih SDP-a. Naravno, za ove poslove nisam imao nimalo iskustva. Kad sam došao ovdje, imao sam puno prijatelja raspoloženih da mi pomognu. Zajedno smo uspjeli, bez obzira što su me neki pokušali predstaviti kao mladonačelnika koji je postavljen da bi se pokazalo kako ljudi tih godina ne mogu gajiti ambicije koje sam možda gajio. Iako će to na slijedećim izborima najbolje reći građani, dozvolite mi da izjavim kako sam dosta zadovoljan onim što je urađeno, da je trebalo određeno vrijeme da se stvori potrebni autoritet da i drugima objasnimo kako možemo jednako, pa i kvalitetnije od drugih obaviti posao.

Najmlađi načelnik na čelu najveće općine. Zanimljivo, zar ne?

- Npr. Zenica ili Tuzla su zapravo pravi gradovi koji ne mogu isključivo imati atribute koje ima naša općina. Općina Novi Grad je ipak dio zajednice koja se zove Sarajevo i ne doživljavamo se kao gradska zajednica.

Čime ste u protekle četiri godine bili zadovoljni, a čime niste?

- Posebno sam zadovoljan tim što smo otvorili prostor u kojem se mogu ostvariti određena prava građana. Naša otvorena vrata su ponekad nailazila na odobravanje, a nekad na negodovanje. Svaki čovjek ima pravo ostvariti određene interese i mi ga u tome ne smijemo sprečavati. Slijedeća stvar koja je važna jeste da smo od ove institucije napravili mjesto u kojem su ljudi uvidjeli da im se može pomoći. Koliko smo uspješni govori podatak da je procenat legalizacije nekad iznosio pet, a danas iznosi 95 posto, da smo imali problem sa povratom imovine i da smo za četiri godine vratili četiri hiljade stambenih jedinica a da pri tome nikog nismo ostavili na ulici. Bilo je puno pobjeda, ali bi ih sigurno bilo i da nisam ovdje bio ja. Važno je da smo podigli svijest uposlenika, ali i građana. Ovo je lokalna zajednica kojoj trebaju vjerovati i u kojoj se može ugodno i prosperitetno živjeti. Da smo radili dobro vidjet će se u narednim godinama.

Nisam zadovoljan procesima koji su išli sporo. Ponekad nismo zaštitili one koji su najčešće na udaru. Veliki je problem što su zaštićeni oni koji ovdje rade bespravno. I to je najveći poraz ove zemlje, pa i najveći poraz lokalne zajednice. Imamo jasno identificirane pojedince, pa čak i grupe, ali nismo u stanju s njima se izboriti. Nije čudo što se ljute pošteni građani, jer njih nije briga je li načelnik općine zadužen za policiju, zanima ih da im načelnik, kojeg su izabrali, stvori siguran život.

Svakako da su važna ta lokalna iskustva da se neke anomalije u bh. društvu pokušaju eliminirati?

- U ovakvom okruženju nećemo se nikad izboriti protiv anomalija u društvu. Ovdje postoji apsolutna sprega kriminala, korupcije, mafije, policije i politike. I sve dok se to pitanje ne riješi nema nam rahatluka. Naravno, ne trebamo živjeti u iluziji da ćemo to iskorijeniti, ali bar iskorijeniti kriminal iz politike i policije, kao bitnih faktora, pa možda i iz nekih drugih – npr. sudskih i tužilačkih vijeća. Ne mogu shvatiti da je u skupštinskim klupama zanimljivija efemerna tema od obračuna kriminalaca po Sarajevu. Mi smo u problemu što ovdje imate dosta ljudi koji nisu naklonjeni ovoj zemlji, koji jedva čekaju signal da se zemlja podijeli.

Općina Novi Grad je i veliko gradilište.

- Jedna od stvari kojim sam zadovoljan je izgradnja na području općine. Ovo nije ona kampanjska izgradnja koja je bila u socijalizmu, gdje se krene graditi Alipašino i onda svi vide da se ono gradi. Mi smo imali prvo potrebu napraviti neke sadržaje koji su uvijek nedostajali. Ako se kaže da Novi Grad od 1996. godine nema sportske dvorane, nema pozorišta, nema kina, nema nijedan kulturni sadržaj, onda se postavi pragmatično pitanje jesmo li u stanju to uraditi ili nismo. Mi smo sve objekte koji su bili devastirani sanirali u ovom četverogodišnjem mandatu. I u segmentu obrazovanja želimo da školska omladina ima najbolje uvjete. Sportska dvorana, koja se počela graditi, kruna je ovoga o čemu smo govorili. Planiramo da u narednom periodu napravimo sportski centar na Dobrinji, u herojskom naselju, čiji stanovnici pokazuju puno strpljenja za nas koji ne radimo ono što bismo trebali. Nedopustivo je da se u naselju od 50 hiljada stanovnika djeca bukvalno nemaju gdje igrati.

Činjenica je da radite prave stvari, bez obzira što su mnogi odavno govorili o vašoj prevelikoj stranačkoj obojenosti.

- Danas BiH nema alternativu osim u jednoj lijevoj opciji, u izgradnji jednog socijalnog društva u kome ćemo stvari početi prebecivati sa danas vrhunskih prioriteta na prioritete egzistencije, prije svega – trbuha. To što sam član SDP-a BiH, i što je moja ideologija blago lijeva, ne znači da ne mogu sjediti s ljudima drukčijeg opredjeljenja ali koji žele dobro državi i njenim građanima.

Šta očekujete od oktobarskih općinskih izbora?

- Nadam se da ću opet u slijedećem mandatu raditi za građane koji me plaćaju. Ako se budu gledali lokalni rezultati i interesi, onda je sigurno šansa na mojoj strani. ❑

Prof. dr. Izudin Kapetanović, rektor Univerziteta u Tuzli

Ne školujemo kadrove koji se neće zaposliti

Profesore Kapetanoviću, očekujete saglasnost za novi mandat od četiri godine na mjestu rektora Univerziteta u Tuzli.

- Da. Za rektora Univerziteta u Tuzli izabran sam 2000. godine. U završnoj je fazi procedura izbora rektora, pa očekujem saglasnost Vlade TK da mi povjeri novi mandat.

Univerzitet u Tuzli ima respektabilnu biografiju.

- Danas za Univerzitet u Tuzli kažu da je lider u reformi visokog obrazovanja. To je Univerzitet koji je još 1999. godine, nakon potpisivanja Bolonjske deklaracije, prvi integrisani univerzitet u Jugoistočnoj Evropi. Voljeli bismo da se cijela BiH i njezino okruženje organiziraju na taj način. Danas Univerzitet u Tuzli ima oko 12 hiljada studenata, a najesen bit će ih i 15 hiljada. Ima 13 fakulteta, preko 40 studijskih odsjeka.

Tuzlanski univerzitet je od ovih dana bogatiji za još dva fakulteta.

- Posebnu podršku imamo od premijera Bajazida Jašarevića i Skupštine, na čelu sa Amirom Fazlićem, ali i svih ministara u Vladi. U tim aktivnostima uspjeli smo u prošloj godini osnovati dva nova fakulteta, i to pravni i farmaceutski. Osnovano je još osam studijskih odsjeka na postojećim fakultetima. U Tuzli oko 7.500 učenika završava srednju školu. Samo procent se upisuje na fakultet. Ove godine ćemo upisati 3. 603 studenta, ali to nisu samo studenti iz Tuzlanskog kantona. Na Univerzitetu pratimo zapošljavanje, pa znamo da u prvoj godini nakon diplomiranja skoro svi nađu posao. To je ono što ohrabruje u zemlji koja ima preko 50 posto nezaposlenih.

Da li onda, ipak, proizvodite kadrove koji se neće zaposliti?

- Ako se uzme da je 74 hiljade nezaposlenih u TK, onda je to negdje oko pola procenta. To može biti i odgovor na pitanje ima li puno univerziteta i da li proizvodimo kadrove koji se neće zaposliti. Nije posao Univerziteta da vodi brigu o zapošljavanju, iako i to radimo.

Bili ste dugo godina u politici.

- Onda se u politiku išlo što je čovjek osjećao potrebu da na neki način doprinese odbrani BiH, da bude uz predsjednika Izetbegovića, da vidimo Bosnu kao zemlju budućnosti. Nisam sretan što sam bio u politici, ali mi je kasnije to iskustvo dobro došlo.

Izuzetno je važno i to da bh. diplome vrijede vani.

- To nije upitno. Sa Univerziteta u Tuzli šaljemo mlade ljude na usavršavanje. Najveći broj ih se vraća, što ohrabruje.

Ovih je dana živo na Tuzlanskom univerzitetu.

- Nakon završetka julskog ispitnog roka, započeo je deveti po redu *Međunarodni ljetni univerzitet* u Tuzli, koji će trajati do 17. jula. Na njemu će sudjelovati preko 500 studenata iz BiH i inozemstva, i više od 80 profesora koji dolaze iz cijelog svijeta. Tema *Ljetnog univerziteta* je *Menadžment u visokom obrazova-*

nju i zdravstvu. Želimo pokazati da je obrazovanje privredna grana i da mu zato trebaju menadžeri. Ako bi neko počeo shvatati obrazovanje kao fabriku, onda je to sasvim drukčija filozofija od dosadašnjeg kapitalističkog razmišljanja, koja se ogledala u tome da djeca moraju da studiraju, da profesori moraju predavati, da im niko to pravo neće oduzeti i da oni moraju imati plaću. Od 100 posto mladića i djevojaka iz TK koji studiraju, samo 68 posto studira na Tuzlanskom univerzitetu. Borimo se da ih bude više. Bit će dobro ako prilagodimo nastavu studentima, ako uvedemo interaktivnu nastavu usmjerenu na studenta koji svaki dan može profesora da pita šta mu nije jasno, da profesor može povremeno organizirati ispitne rokove i konsultacije, da ide u korak sa naukom i tehnologijom i sjeda za računar i uči. Ako profesor prestane da bude ispitivač, nego učesnik u procesu zajedno sa studentom, onda rezultati neće izostati. Zašto mlad čovjek treba da studira negdje u svijetu kad slična znanja može dobiti u Tuzli ili na ostalim bh. univerzitetima? Ako Univerzitet počne voditi brigu o racionalizaciji prostora i kadrova, ako počnu uvoditi kulturu kvaliteta i ako se profesori počnu ocjenjivati, ako se svaki nastavni plan i program počne analizirati, ako studenti kroz svoje ankete kažu koja je nastava dobra a koja nije, eto već tržišne orijentacije univerziteta, eto istraživačkih projekata, eto novca.

Fali li profesora na Vašem univerzitetu?

-.Svakom univerzitetu nedostaje profesora, pa i Tuzlanskom. Ali, mi smo snažno promovirali akademski poziv, pa smo u zadnjih nekoliko godina zaposlili veliki broj mladih ljudi. Samo u ovoj godini zaposlili smo 55-oro mladih ljudi. Inače, osnovali smo Fond za stipendiranje studenata i asistenata, 82 studenta dobijaju stipendije od Univerziteta, četrdesetak magistara ima stipendiju po 7.500 KM za magistarski studij, četrdesetak asistenata imaju stipendiju od 12.000 KM za doktorski studij, desetine mladih su od zapadne Evrope do Sjedinjenih Američkih Država, redovno im dajemo plaću. Dnevno diplomiraju po tri studenta, sedmično magistrira dvoje, u sedmici i po doktorira jedno. I sve to govori u kakvom smo zamahu.

Jeste li zadovoljni saradnjom sa ostalim bh. univerzitetima?

- Respektujemo Univerzitet u Sarajevu, prvo što je to najstariji univerzitet, a drugo što je univerzitet koji je iznjedrio ostale. Imamo odličnu saradnju i veliki broj profesora koji nam dolaze iz Sarajeva, dok manji broj iz Tuzle odlazi u Sarajevo. ❑

Hilmija Hodović, direktor i vlasnik kompanije "Eurogrand" iz Sarajeva

Sudovi uništavaju zdrava preduzeća

Gospodine Hodoviću, nemjerljiv je doprinos preduzeća "Bankopromet" prvih dana agresije na BiH, posebno u Sarajevu.

- Pamte dobro Sarajlije hiljade tona najneophodnijih namirnica koje je dopremalo ovo preduzeće. Naši kamioni često su i pljačkani. Za ove rezultate *Bankopromet* je (zajedno sa 10 drugih preduzeća) proglašen najuspješnijim preduzećem BiH u 1992. godini, a ja, tadašnji direktor, za najuspješnijeg privrednika.

Na poziv Smaila Klarića, tadašnjeg predsjednika Okruga Mostar, u ratu ste otišli u Mostar.

- Sredinom 1994. godine Klarić je došao na prijedlog mojih prijatelja. Pozvao me kako bih pomogao obnovu grada poslije dogovora sa Hrvatima. U Mostaru smo jedva našli kancelariju i spavaonicu koju su kasnije koristili musafiri iz Sarajeva. Suština mog djelovanja u Mostaru bila je da osiguram osnovne uvjete za građevinsku operativu. Teškom mukom sam prelazio na desnu obalu i nabavljao repromaterijal. Tako se Mostar počeo obnavljati. U to vrijeme Evropska unija je došla sa programima, pa smo sklopili ugovore i oni su osiguravali sredstva za koja sam nabavaljao repromaterijal kompanijama. Posebno bih istakao doprinos oživljavanju *Hepoka,* koji je u to vrijeme radio skoro punim kapacitetom. Omogućili smo nesmetan rad GP *Bosni*, *Hidrogradnji*, firmi *Zidar*, i nekim drugim preduzećima. Tad je nastala ideja da formiramo privatnu kompaniju, jer je *Bankopromet* bio državni i više nije mogao biti konkurentan drugim preduzećima. Vraćamo se u Sarajevo sa istom zadaćom da pomognemo, ali i sa novim preduzećem *Eurogrand*.

Mnogo porušenih objekata čekalo je obnovu.

- Osnovni naši planovi bili su da se obezbijedi što više građevinskog materijala za sanaciju stanova i kuća. Procjenjujemo da smo od 1996. godine do danas pomogli obnovu preko 12.000 objekata. Najveći dio smo upravo odradili preko međunarodnih organizacija, i to UMCOR-a, WORLD VISION-a.... Djelovali smo na cijelom području BiH, pa i na Kosovu. Uz podršku Kantona Sarajevo i FBiH, do sada smo uradili dosta.

Zanimljivo je da ste rijetka firma u BiH koja se bavi različitim djelatnostima. Kako to uspijevate?

- Naš odnos prema ljudima je drukčiji nego kod ostalih partnera. Kako bismo ostvarili cilj da što više ljudi radi, odredili smo da se bavimo sa više djelatnosti. Inače, počeli smo sa tri čovjeka, a danas imamo preko 80 zaposlenih radnika, što u trgovini, što u proizvodnji. Sve se više okrećemo poljoprivrednoj proizvodnji, jer mislimo da je šansa države u poljoprivredi. Stoga smo osnovali preduzeće koje će se baviti proizvodnjom hrane, pa planiramo zaposliti preko 250 porodica. Naravno, nećemo zaboraviti naše kooperante. Kod nas nema radnog vremena, svi rade koliko ima posla.

Koliko vam neriješeni zakoni u BiH smetaju da još bolje radite?

- Kod proizvodnje je slaba podrška. Kad smo prije sedam godina namjeravali pokrenuti mesnu industriju u Goraždu, nismo naišli na razumijevanje, iako bi danas u toj industriji bilo zaposleno najmanje 100 radnika. Država nema strategiju razvoja proizvodnog sektora, i to nas koči.

Možemo li konkretnije o aktivnostima u poljoprivrednoj proizvodnji?

- Planiramo razviti jagodičastu proizvodnju, pa pokušavamo tu ideju što više proširiti, tako što garantiramo proizvodnju i otkup. Druga oblast, koja je veoma unosna, jeste proizvodnja mlijeka. Da bismo imali tu proizvodnju potrebno je 300-500 grla. Tu je i proizvodnja u peradarstvu. U međuvremenu smo postali vlasnici *Ogrjevtransa,* koji se bavi ogrijevom, a i većinski smo vlasnici jablaničkog *Granita.*

Koliko vas prate banke?

- Nismo sa bh. bankama mogli ni razgovarati dok nismo imali svoj kapital. Svaka banka traži izuzetno teške uvjete; odmah u startu one su vrlo skupe. Druga nedaća sa bankama je visoka kamatna stopa.

Kod vas se, kad je u pitanju građevinarstvo, može skoro sve nabaviti.

- S obzirom da se već dugo bavimo prometom građevinskog materijala, svim našim potencijalnim kupcima omogućili smo da mogu u našim skladištima uzeti sve što im treba za kuću. Potreba nekog ko pravi kuću je daleko šira nego što može imati bilo koje skladište, ali, i u tome izlazimo u susret s namjerom da kupac ode zadovoljan. Zaključili smo poslove sa dobavljačima i drugim partnerima da možemo kreditirati kupce do 3.000 KM na godinu dana.

Koji su vaši najbolji poslovni partneri?

- Prvo bih spomenuo IGM iz Visokog, koji je veoma korektan dobavljač i proizvođač. Ovo preduzeće ima najkvalitetniju robu i nudi najbolje uvjete. Sad je država prodala glinište drugom, preduzeću iz Hrvatske, koje će mu biti konkurentno. Drugi naš dobar partner je Industrija građevinskog materijala iz Vinkovaca – Dilj, koji prave kvalitetan crijep. Slovenci nam isporučuju hidroizolacije, a Italijani sanitarije. Međutim, sve se više orijentiramo na domaću proizvodnju.

Imate li problema sa naplatom?

- Imamo poteškoća u naplati. Za to su sudovi najveći krivci, i to zbog toga što neke jednostavne predmete rješavaju četiri, pet, pa i deset godina. Zadržavanjem ovih predmeta sud u dobroj mjeri uništava zdrava preduzeća. ▫

Mr. Ibrahim Čolakhodžić, savjetnik u Hotelu «Holliday Inn» u Sarajevu

Niko neće riješiti naše probleme

Gospodine Čolakhodžiću, dugo godina ste u privredi.

- Kao magistar ekonomskih nauka, čitav život sam radio i gradio, i to u «Energoinvestu», RTV Sarajevo, Institutu za saobraćaj (IPS-a), «Sarajevogasu», Izvršnom vijeću SRBiH, Komitetu za energetiku i industriju, Republičkom sekretarijatu za privredu, Vladi RBiH, Republičkom zavodu za društveno planiranje, da bih se polovinom ratne 1994. godine neočekivano našao na čelu «Holiday Inn-a».

Najveći dio mog rada vezan je za poslove energetskog sektora, u okviru kojeg je značajno istaći realizaciju Projekta gasifikacije BiH i Sarajeva. Kroz realizaciju mnogih projekata sticao sam iskustva u međunarodnim poslovima, od izrada studija izvodivosti, tendera za konsalting, projektovanja i slično. Autor sam tarifiranja korištenja prirodnog gasa, što je kasnije prihvaćeno kao model na području tadašnje Jugoslavije. Uradio sam i dugoročni program razvoja energetike BiH, razradio Strategiju dugoročnog razvoja RBiH, izradio Zakon o privatnom preduzetništvu, propise o privatizaciji i rekonstrukturiranju privrede BiH; te zakon o Agenciji za privatizaciju... itd.

Zvuči nemoguće da je «Holiday Inn» obnovljen bez ičije pomoći sa strane.

- Funkcije firme održali smo tokom rata, uz rad na izradi programa rekonstrukcije hotela. Program je podržan i od lanca hotela kao osnove za ponovno uključenje u ovu hotelijersku liniju koja u svom sastavu ima preko 3000 objekata širom svijeta. Njihova podrška se ogledala kroz stručnu pomoć, oslobađanje od finansijskih obaveza proizašlih iz prošlosti (5, 0 miliona KM), povoljniji ugovor o franšizi u odnosu na ugovorne uvjete. Program je obuhvatao rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na zemljištu gdje je objekat lociran, privatizacije po Zakonu o društvenom kapitalu (Markovićeva privatizacija), rješavanje upisa u sudski registar svih promjena i dr. Realizacija poslova došla je do punog svog izražaja prilikom privatizacije hotela, a i kroz povećanje kapitala sa 30,0 na 48,0 miliona KM. Najveću teškoću činila nam je ljubomora i zavist državnih čimbenika, u prvom redu Kantona Sarajevo. Na ono što sam uradio izuzetno sam ponosan, jer su ostvareni rezultati koji se ne mogu osporiti.

U toku agresije dokazali ste se kao pravi patriota ove zemlje.

- Ništa drugo nisam mogao biti. Kao član Vlade RBiH od 1991. godine, sa porodicom sam ostao u Sarajevu i ni na kraj pameti mi nije bilo da idem. U ratnom periodu dao sam doprinos odbrani shodno mogućnostima koje sam imao. Uz redovan posao sudjelovao sam u formiranju ratnih predsjedništava općina istočne Hercegovine - Gacka i rodnog Nevesinja. Ona su presudno utjecala na zaštiti tamošnjeg stanovništva, odnosno življa u Mostaru, gdje je dat značajan doprinos odbrani ovog grada, što se danas, nažalost, neadekvatno vrednuje.

Jeste li zadovoljni mjerom s kojom država ili FBiH danas računa na vas?

- Bh. rukovodstvo neopravdano je propustilo priliku da za sve dobronamjerne građane nađe odgovarajući angažman u obnovi zemlje. Mnogi su ostali zaboravljeni, pa i neopravdano odbačeni. Čovjek je naš najvrijedniji resurs, treba ga čuvati, a upravo to se ne čini.

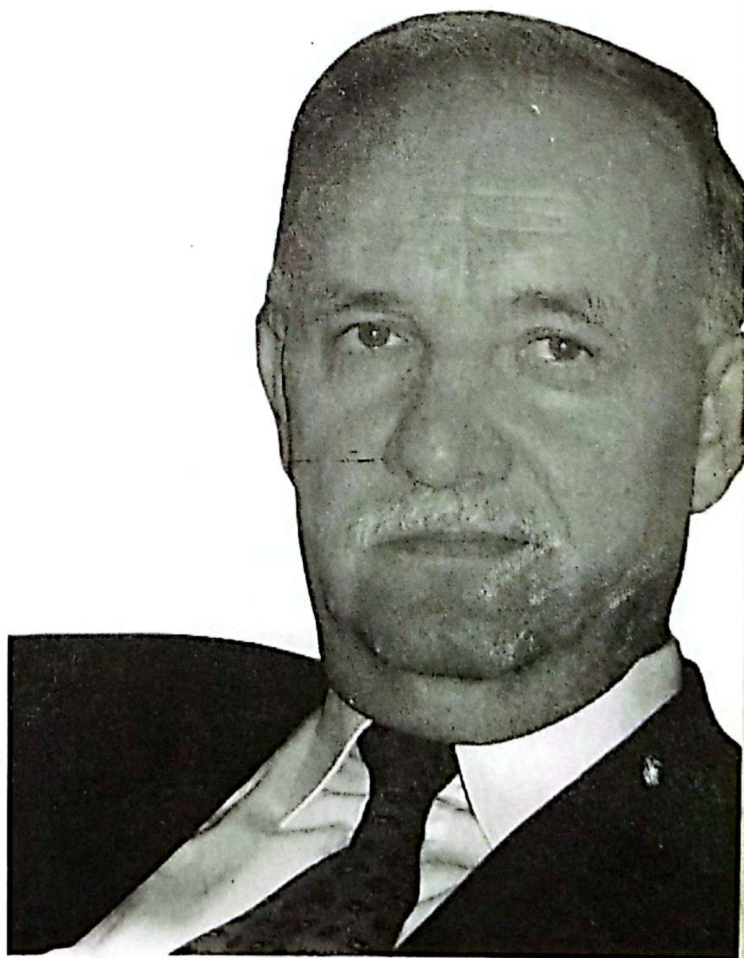
Na koji način možete opisati privrednu sliku BiH u vrijeme kad nemamo zaštićenu domaću proizvodnju?

- Situacija u BiH nije ohrabrujuća, jer nema jedinstvenog privrednog prostora, nema proizvodnje, novih vrijednosti. Ne može se sve uvoziti i za sva vremena, platni deficit se ne može tolerirati u nedogled, kao što se ne može i nekontrolirano zaduživati. Tržišno orijentirane proizvodne programe treba maksimalno podržati privredno-sistemskim mjerama, kao i mjerama ekonomske politike. Ovo se posebno odnosi na sektor poljoprivrede. Pogubno je da uvozimo elementarne proizvode u količinama koje sami možemo proizvesti, kao što su mlijeko, meso, žitarice i slično. Još nisam čuo da država vodi kampanju za realizaciju programa sjetve, žetve, otkupa i prerade poljoprivrednih proizvoda. Nedopustivo je da nam se dešava da uvozimo krompir, a domaća proizvodnja propada. Neće niko riješiti naše probleme.

Koju funkciju ovdje obnašate i ima li vas još negdje?

- Trenutno sam uposlenik ove firme, koju sam obnovio i uveo je u red visoko rangiranih firmi bez kreditnih opterećenja. Uz redovan posao, prisutan sam u Upravnom odboru Međunarodnog aerodroma Sarajevo, kao i u Upravnom odboru Ekonomskog fakulteta u Sarajevu. Dakle, u dvije uspješne institucije. Angažiran sam i na realizaciji povratka prognanih u istočnu Hercegovinu, i to kroz Savez udruženja građana ovog područja. Učinci bi bili veći da je država povratak snažnije podržavala. Ljudi se nisu vratili tamo gdje su trebali, i to ne svojom krivicom. Pored toga, aktivno sudjelujem u radu Fondacije «Pravda za BiH«, nevladine organizacije čiji je cilj materijalno podržati i održati Tužbu BiH protiv Srbije i Crne Gore pred Međunarodnim sudom u Hagu. Ovo je izuzetno važno za pomirenje i život dostojan čovjeka u međusobnim odnosima bh. naroda. To će biti početak čišćenja naše zbilje i vlastitih redova.

Tu je još moj angažman u Saboru IZ-e u BiH, kao potpredsjednika, Fondaciji «Safvet-beg Bašagić», te Vijeću Kongresa bošnjačkih intelektualaca, gdje sam jedan od njegovih osnivača. ❑

Prof. dr. Izet Rađo, dekan Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja

Stvaramo obrazovnu ustanovu evropskog renomea

Za kratko vrijeme koliko ste na mjestu dekana, dosta je dobrog urađeno na ovom Fakultetu.

- Kad sam prije 400 dana dobio priliku da vodim Fakultet sporta, znao sam da na Fakultetu postoji jedno jezgro kreativnih ljudi, i ukoliko budu organizirani na jedan drugi način, ova institucija može da dobije novu kvalitativnu dimenziju. Ta moja zamisao i vjera u kreativni dio tima rezultirala je kvalitetnim pomacima u svim segmentima. To je sigurno prepoznalo naše okruženje, što me posebno raduje.

Kojim se aktivnostima najviše možete pohvaliti?

- Kao prvo, uspjeli smo u ovom periodu da promijenimo identitet, pa smo iz fizičke kulture prešli na Fakultet sporta. To je podrazumijevalo definiranje novih koncepata unutar same kuće. Krenuli smo od više sportske škole, odnosno stručnih studija koje smo uredili na evropskom principu. Ova škola je struktuirana kroz sedam smjerova, i to za menadžment, marketing, sportsko novinarstvo, paraolimpijske sportove. Onda smo krenuli da mijenjamo odnose sa javnošću, tako što smo ljudima iz sporta kazali da smo se promijenili i da bismo voljeli da sport bude s nama u partnerskim odnosima. Rezultiralo je time da smo u tu školu prošle godine upisali 200 ljudi. Taj potencijal oplemenio je ovu kuću, pa smo zajedno sa njima napravili kvalitetan stručni studij koji će već sutra umnogome promijeniti sportsku praksu. To je taj prvi nivo. Drugi nivo je da smo sve kroz dogovor i okrugle stolove uspjeli da prepoznamo koji je to novi koncept studija Fakulteta sporta u skladu sa Bolonjskim procesom. Napravili smo ga na zadovoljstvo svih unutar kuće, poštujući smjernice visokog obrazovanja. Uspjeli smo ove godine da osnujemo međunarodni postdiplomski studij, i to sa fakultetima iz Ljubljane i Zagreba. Imamo i polaznike iz tih zemalja. Iz ove kuće su iščezla trenja u vidu loših međuljudskih odnosa.

Koliko pod krovom ovog Fakulteta trenutno ima studenata?

- Fakultet sporta je impozantan sa aspekta resursa i naravno da ga tako prate i oni ljudski. Trenutno imamo 1.350 studenata, na svim nivoima studija – kroz višu sportsku školu, osnovni četverogodišnji i postdiplomski studij. Ovoliki broj studenata opslužuje 58 zaposlenih, nastavnika, saradnika i ljudi iz administracije. Ono što me veseli, ovdje se ne puši, ne konzumira alkohol, Fakultet zaista liči na hram sporta u kojem se ljudi lijepo osjećaju.

Zanimljivi su sadržaji koji se nalaze pod krovom ovog fakulteta.

- Kad smo se dogovorili da štedimo i budemo profesionalni i kad smo tokove novca, koje smo imali, okrenuli u drugu stranu i učinili ih transparentnim, shvatili smo da među nama ima dovoljno potencijala, pa smo krenuli da oplemenjujemo naše prostore. Sve se to može lijepo vidjeti i sve je stavljeno u funkciju.

Jedan ovdašnji resurs dugo je bio zanemaren.

- Radi se o bazenu na kome osam godina ništa nije rađeno. Vlada premijera Denisa Zvizdića prepoznala je ideju obnove bazena i izdvojila značajna sredstva, zajedno sa Ministarstvom kulture i sporta FBiH. U toku je realizacija prve faze bazena, pa me raduje da ćemo sredinom iduće godine imati u funkciji ovaj značajan resurs za grad Sarajevo, kao jedini bazen zatvorenog tipa sa ovakvim dimenzijama. Ljudi koji ovdje rade svjesni su da od Ljubljane do Grčke nijedan Fakultet ne posjeduje ovako impozantan resurs.

Jeste li zadovoljni brojem i stručnošću nastavnog osoblja?

- U ovoj školskoj godini Nastavno vijeće primilo je devet mladih asistenata i oni sada predstavljaju glavnu snagu Vijeća. Inače, profesori su se probudili i shvatili da je vrijeme partnerskog odnosa sa studentima, pa sve to obećava da dolaze bolji dani.

Uvažavajući ostale studente, možete li nabrojati one poznatije u svijetu sporta?

- Ranije su ovaj fakultet zaista završavali ljudi koji su poznati širom svijeta, poput Ivice Osima, Vahida Halilhodžića. I sada je ovdje plejada vrhunskih sportaša - Kenan Bajramović, Amel Mekić, Adnan Redžović, a donedavno je studirao i Nedžad Fazlija. Svi oni ovaj fakultet, kroz edukaciju, doživljavaju kao svoju kuću. Oni su ovdje da bismo izgradili bolji sistem sporta u BiH.

Vidljivo je da se ovdje radi o Fakultetu kojeg se ne bi postidjela nijedna evropska zemlja.

- Po performansama koje imamo zaista smo evropski fakultet, jer imamo svaki od 12 parametara za to. Nadam se da će se ovi tranzicijski procesi, kako su započeti na ovom i drugim fakultetima, jednako tako kretati, jer bih volio da Sarajevski univerzitet postane dio porodice evropskih univerziteta, kao što je bio i u prošlosti.

Možda je, između ostalog, sreća što ste mlad čovjek i što dolazite iz svijeta vrhunskog sporta.

- Bio sam vrhunski sportista koji je dobar dio života podredio sportu. I sve sam to onda, uz edukaciju, spojio sa doktoratom. Mislim da su studenti u meni vidjeli da nosim pečat iskustva i edukacije. Ova "eksplozija" na Fakultetu sporta desila se upravo zbog toga što ovdje postoji timski rad. Imam veliki tim sa kojim radim i ništa nije stvar jednog čovjeka. Svi iskreno želimo da od ovog Fakulteta stvorimo obrazovnu ustanovu evropskog renomea. ❑

Mr. Mehmed Žilić, savjetnik za unutrašnju politiku bošnjačkog člana predsjedništva BiH Sulejmana Tihića

Izručenje tzv. "Alžirske grupe" je nezakonito

Gospodine Žiliću, prije dolaska na ovu funkciju bili ste federalni ministar MUP-a. Možete li na bilo koji način uporediti ova dva posla?

- Ministar unutrašnjih poslova FBiH bio sam od decembra 1996. do 2001. godine. U tom periodu radili smo na reformi policijskih snaga. Prije svega, izvršili smo demobilizaciju ratne policije (oko 20.000 policajaca), usvojili zakone i pokušali da novim demokratskim principima osavremenimo policijske snage. Reintegracija policijskih snaga išla je teško kad je u pitanju tzv. hrvatski faktor. U tom periodu smo uspjeli da formiramo Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH, Policijsku akademiju, predložili smo elaborat Državne granične službe i naglasili konture kakva bi trebala da bude sigurnost organiziranja na cijelom bh. prostoru.

Na drugoj strani, kad je u pitanju Republika Srpska, imali smo centraliziran sistem sa pet centara Službe bezbjednosti koji se teško mogao ukomponirati u sigurnosni bh. prostor. To je vezano za donošenje Zakona o unutrašnjim poslovima na nivou BiH i ta procedura je u toku.

Ja se konkretno bavim reformom policijskih snaga. Visoki predstavnik formirao je (sa međunarodnim predstavnicima) Komisiju koja radi na tom poslu, pa smo predvidjeli kako da BiH bude jedinstven sigurnosni prostor. To se može osigurati jedino reformom policijskih struktura, izmjenama i dopunama zakonskih propisa, kao i time da se policijske strukture organiziraju u Ministarstvu sigurnosti BiH sa četiri regije koje će povezati kompletan prostor. Znači, te četiri regije neće biti na entitetskim linijama, što je vrlo bitno, i nema dvojne podjele paralelnih policijskih sistema. Četiri regije treba da se ukomponiraju u zajednički policijski, odnosno sigurnosni prostor na nivou BiH koji će se objediniti sa zajedničkim agencijama kao što su Državna granična služba za osiguranje granice, SIPA, koja će objediniti regionalne poslove po pitanju organiziranog kriminala, terorizma, droge, inspekcijskog nadzora, i Regionalni centri, koji će omogućiti međusobnu saradnju u okviru jedinstvenog prostora BiH.

Kao skroman čovjek, ne volite govoriti o sebi iako imate zavidnu biografiju.

- Ja sam, prije svega, demobilizirani brigadir iz rata. Nagrađen sam "srebrnim štitom" za svoje ratne zasluge. Onda sam postavljen na mjesto ministra Federalnog MUP-a. U međuvremenu sam magistrirao na političkim naukama. Napisao sam knjigu pod nazivom "Tuzla za vrijeme agresije 1992. – 1995.", gdje sam pokušao da objasnim na koji način je izvršena agresija na BiH i kako se to sve odvijalo u Tuzli. Predavač sam na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu, predmet "Državna granična služba i sudska policija". Dobitnik sam jedne od najvećih američkih nagrada, nagrade ICTAP za profesionalizam. Član sam Predsjedništva SDA.

Jeste li zadovoljni procesom transformacije bh. policije?

- Ne. Ipak, posmatrajući reformu oružanih snaga, obavještajnih službi i indirektnog oporezivanja, kao ključne reforme u BiH, moramo biti zadovoljni. Samo zato što ne postoji jedinstven sistem na carinama i akcizama, BiH godišnje gubi milijardu i po KM. To su pare građana koje bi trebale da se uključe u školstvo, zdravstvo, u razvoj, u infrastrukturu, u penzione fondove, itd.

Jeste li zadovoljni saradnjom sa Sulejmanom Tihićem, pa i sa ostalim članovima bh. predsjedništa ili njihovim savjetnicima?

- Imam dobru saradnju sa gospodinom Tihićem. Dobro mu pomažem, posebno kad je u pitanju ustroj policijskih, obavještajnih struktura, pa i dio unutrašnjih poslova koji se odnose na funksioniranje unutrašnjeg bh. sistema.

Koliko unutarnju bh. politiku usložnjava nehapšenje ratnih zločinaca?

- Kad bi postojala volja u oba Ministarstva unutrašnjih poslova, dvojica ratnih zločinaca bila bi uhapšena vrlo brzo.

Još u vrijeme dok ste bili na čelu federalnog MUP-a trajalo je razračunavanje sa mafijom. Ta borba traje i danas.

- U BiH postoje tri ključne stvari koje se moraju razriješiti kako bismo se objektivno mogli suprotstaviti pojavi organiziranog kriminala. Na prostoru BiH mafija ima jako uporište. Suštinsko pitanje je postojanje dva paralelna policijska sistema – FBiH i RS-e, koji nisu imali nikakvih dodirnih tačaka. Faktički, kriminalac kad pobjegne iz FBiH u RS, i obrnuto, bio je u potpunosti zaštićen. U toj prvoj fazi nismo imali ni kontakte sa RS. U drugoj fazi smo tek pokušali da razvijemo sporazume preko IPTF-a, koji nikog nisu obavezivali. Drugi uvjet su granice. Trenutno radimo na tome da se granica pokrije toplim radarima, nadgledanjem iz zraka i fizičkim patrolama.

Kako sa ove vremenske distance možete komentirati slučaj "Alžirska grupa"?

- Legalist sam kad su u pitanju zakonski propisi. Izručenje "Alžirske grupe" urađeno je nezakonito. Sadašnje strukture koje su instalirane od strane bivše Alijanse i dalje se bave političkim procesima protiv ljudi koji su vrijedili za ovu državu.

Sigurno je ova sadašnja borba za BiH mnogo teža. Kuda, zapravo, ide BiH?

- Teška je ova borba. Istina je da prvi put imamo tapiju na državu i tu tapiju nam nikad niko neće moći oduzeti. Bošnjaci ne treba da gube glavu. BiH ide dobrim putem da postane normalna evropska pravna država koja će svim građanima omogućiti da u njoj lijepo žive. ❑

Seid ef. Smajkić, muftija mostarski

Bošnjaci Hercegovine naučili su dosta iz svog stradanja

Muftija Smajkiću, Bošnjaci Hercegovine kažu da ste im značili puno za vrijeme agresije.

- Rođenjem, školovanjem i opredjeljenjem ostao sam trajno vezan za ovo područje, pa i u vrijeme agresije. Početkom sedamdesetih godina prošlog vijeka, po završetku studija, bio sam angažiran na poslovima zaštite bošnjačkog identiteta, u vrijeme kad su mnogi tražili nafaku izvan Islamske zajednice. Nikada nisam bio u dilemi, iako je bilo primamljivih ponuda. Zaslugu za to moje čvrsto opredjeljenje dugujem svojim profesorima u Gazi Husrev-begovoj medresi - rahmetli Huseinu ozi i Muhamedu Hazimu Tuliću. Nisam imao predrasuda i zbog toga što sam ponikao u takvoj porodici; upamtio sam trojicu amidža i oca koji su bili imami, zatim rahmetli dedo i njegova braća, sve hodže i hadžije. To je ambijent iz kog sam ponikao u Podveležju. Prolazeći kroz iskušenja, evo, hvala Allahu dž. š., punih 35 godina obavljam isti posao u istom gradu i regiji.

Ne želite nigdje iz Mostara?

- Mislim da je realno da svoj životni i radni vijek okončam tamo odakle sam i krenuo – u Mostaru. Ovdje ima još mnogo posla.

Gdje ste se školovali?

- Završio sam (1965.) Gazi Husrev-begovu osmogodišn00u medresu. Nakon toga sam završio islamske studije u Bagdadu.

Možete li nam ukratko opisati to vrijeme?

- Morali smo skrivati odlazak, jer je bilo opasno ostvarivati kontakte sa ambasadama islamskih zemalja u cilju traženja stipendija. Bili su tu još rahmetli Nijaz Šukrić, Salih Čolaković, te Mustafa Sušić, Selim Jelovac, Senahid Bristrić, Ibrahim ananović, Muhamed Mrahorović i Ferhat Šeta. Otišao sam s prvom generacijom, i to na turističku vizu od mjesec dana, i, na nesreću, jedini od svih kandidata prije odsluženja vojnog roka. To je bilo u vrijeme Sadamova dolaska na vlast. Procedura oko rješenja studentskog statusa, stipendije i boravka, bila je stravično duga. Ostao sam bez novca. Zahvaljujući solidarnosti turskih studenata, koji su bili iznajmili jednu zgradu i primili me na hranu i spavanje, uspio sam dočekati stipendiju i registrovati se na fakultetu, te dobiti smještaj u domu. Ne mogu zaboraviti strah prilikom dolaska na ferije, kako objasniti ilegalni odlazak i da li dobiti saglasnost za odgodu vojnog roka i produženje vize za ponovni odlazak u Bagdad. Međutim, uvijek se moglo naći dobrih ljudi koji su bili spremni pomoći, poput Ismeta Derviševića, šefa registra vojnih obveznika u Mostaru.

Agresiju na BiH dočekali ste u Mostaru.

- Agresiju sam dočekao sa slabo izdiferenciranim odnosima unutar tadašnjeg muslimanskog naroda. Zbog zastranjivanja političkog rukovodstva, Islamska zajednica, posebno muftija, bez svoje volje su se našli u centru političkog zbivanja. Nazirali su se pripremljeni projekti podjele BiH između Srba i Hrvata. Nakon

povlačenja Srba i JNA iz Mostara za ljude prognane iz istočne Hercegovine nastaje druga tragedija. Ponovo su u neprijateljskom okruženju, nepoželjni, odbačeni. HVO im je pripremio kamione za transport u srednju Bosnu. Prihvatao sam prognanike iz Nevesinja, Gacka, Bileće, Trebinja. Lokalne bošnjačke vlasti zbog svog inferiornog položaja i predaje vlasti Hrvatima, mlako su se uključile u rješavanje statusa prognanika. Islamska zajednica i Ured muftije u, tada zapadnom dijelu grada, bili su središte političkog djelovanja i rada. Osnovali smo Kulturni krug islamske zajednice, koji je okupio sve intelektualce. Utjecali smo na formiranje Vijeća muslimana za Hercegovinu kao političkog tijela. Općinski odbor SDA, sa Ismetom Hadžiosmanovićem, ostao je vjeran konceptu HDZ-a i HVO-a (sa svega nekoliko istomišljenika). Svi ostali su se priklonili Regionalnom vođstvu SDA i bošnjačkoj opciji. Tako je ostalo dok nije došlo do otvorene agresije od strane HVO-a i HV-e na Mostar i BiH.

Kao da je Bošnjaka u istočnoj Hercegovini sve manje.

- Nažalost, to je tako. Koliko god mogu, želim sa saradnicima, kroz doprinos povratku i izgradnji objekata, vjerskih i za povratnike, na neki način kroz stvaranje uslova za održiv povratak, ublažiti i posljedice agresije. Treba nastojati da se ne prodaje imovina, da tamo gdje god su Bošnjaci živjeli ostane trag njihovog egzistiranja, ostane toprak, mezari.

Obnovljeno je dosta džamija i ostalih vjerskih objekata.

- Sve sam usmjerio na lobiranje donatora, da se obnavlja porušeni Mostar i Hercegovina. U Trebinju su nam prije tri godine na najbrutalniji način zabranili postavljanje kamena temeljca, a eto nakon tri godine džamija je završena. Nismo ništa uradili u Bileći, Ljubinju i Nevesinju gradu. U selima nevesinjske općine obnovili smo tri objekta. U Fazlagića Kuli i Ključu, u gatačkoj općini, obnovili smo džamije, u Višićima kod Čapljine, Prozoru, Glamoču, Livnu, itd.

Nedostaje li imama?

- Mislim da smo u tom pogledu uradili pravu stvar. Sada dobivamo svoje kadrove: imamo medresu koja je otvorena u pravo vrijeme i čiji se svršenici odmah stavljaju u službu.

U kakvom svjetlu vidite budućnost opstanka hercegovačkih Bošnjaka?

- Bošnjaci Hercegovine moraju imati upornosti, hrabrosti, snage, vjere i nade u bolje sutra, moraju izvući pouke iz svog stradanja. Prisilit će nas savjest da ne iznevjerimo emanet prema našim precima da očuvamo kontinuitet šehadeta na ovim prostorima. ❑

Mirsad Tokača, predsjednik Istraživačko-dokumentacionog centra (IDC)

Procesuirati ratne zločine i sačuvati sjećanje

Gospodine Tokača, šta je ustvari IDC?

- IDC je institucija koja je nastala na najboljim tradicijama onoga što je više od decenije radila Državna komisija za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima, a od koje je država digla ruke. Srećom, postoje dobronamjerni ljudi koji hoće da kroz nevladin sektor, nastave misiju istraživanja, zapisivanja i objašnjavanja uzroka i posljedica ove kosmičke tragedije BiH, najprije kao države, a potom Bošnjaka u njoj kao najbrojnijeg naroda, ali i svih drugih građana - patriota. U projekt smo krenuli simbolično, 6. aprila 1992. godine, na dan kad je Sarajevo oslobođeno od fašizma i kad je počela opsada Sarajeva. Nastavili smo kontinuitet spomenute Komisije, s tim što smo odlučili da idemo mnogo šire u sferu edukacije mladih i podrške da istražuju. Pitanje genocida i ratnih zločina držimo otvorenim, jer ne možemo dopustiti da se zaboravi sve što se desilo.

Dakle, IDC je profesionalna, nezavisna, neprofitna, nevladina organizacija. Ovdje rade profesionalci koji se dijelom oslanjaju na volontere i ljude dobre volje.

U ovom Centru podaci o žrtvama imaju isti status, bilo da su Srbi, Hrvati ili Bošnjaci.

- Žrtva ima svoje ime i prezime. Mi smo možda u historiji BiH prvi put u prilici da to na ovaj način radimo i da ne samo čuvamo faktografiju, ne samo da procesuiramo ratne zločince, nego da sačuvamo kolektivno sjećanje. Ono što je važno jeste da će mnogi u budućnosti prolaziti kroz ovu veliku arhivu činjenica i nastaviti slagati mozaik, jer ne vjerujem da se ovo može brzo završiti. Buduće generacije će biti u mogućnosti graditi potpunu svijest o tome šta se desilo, ne zbog toga da bi se nekome svetili, nego da imaju saznanje o tome ko su i šta su. Ne možemo reći da se nikad ovo ne može ponoviti, jer snage koje su proizvele našu nesreću još uvijek su aktivne.

U kojoj mjeri država pokazuje interes za ovo?

- Nemamo efikasan državni pristup ovom problemu, pa BiH u ovoj oblasti, zasad, nije prisutna. Valjda bi trebala biti obaveza države da pomogne da se sačuvaju materijalni dokazi, isključivo zbog njezine budućnosti. Mi smo žrtve historijskog redukcionizma. Primjer za to je Srebrenica, koja je samo jedan od događaja u općoj nesreći. Sve je samo fokusirano na Srebrenicu. Uvažavajući sve ono što se desilo tamo, ne smijemo zaboraviti šta se desilo u Prijedoru, Bosanskoj Krajini, Brčkom, Zvorniku, Bratuncu, Gacku, dolini Neretve. Država nikad nije imala adekvatnu strategiju prema ovom problemu. Mi se problemom rata i mira moramo baviti sve dok postoji država.

Kako se onda snalazite u svemu ovome?

- Čekali smo godinama da dobijemo državni Zakon kako bismo mogli da se registriramo na nivou BiH. Sad nam treba podrška države da bismo očuvali ovu instituciju, jer sve što trenutno radimo, radimo uz podršku određenih fo-

ndacija i institucija koje su van ove zemlje. Godinama preživljavamo, iako realiziramo kapitalna istraživanja bazirana na podršci stranaca koji više i bolje razumiju neke naše probleme i stradanja nego mnogi bosanski zvaničnici.

Vodite aktivnosti proširenja mreže na cijelu BiH.

- Na putu smo da do kraja godine otvorimo kancelarije u Goraždu, Brčko Distriktu, Mostaru, Banjoj Luci, Bihaću. Time bismo povećali efikasnost istraživanja, i dislocirali neku dokumentaciju. Obradovan sam dosadašnjim reakcijama svjetskih institucija, ali sam u isto vrijeme tužan zbog odsustva reakcija u BiH, osim prof. dr. Zdravka Grebe. Cijelo ljeto imali smo iz inozemstva posjete mnogobrojnih naučnih i studentskih grupa. Nadam se da će se za nas u perspektivi zainteresirati i neki domaći fakulteti. Na drugoj strani, potpuno smo svjesni da mnogi neće sa dobrodošlicom dočekati ovo što radimo, jer je njima stalo da se prikriju tragovi zločina i da se on nikad ne istraži.

Dosta radite na različitim vidovima animiranja zločina i prikupljanja dokumentacione građe.

- Sastavni dio onog što radimo jesu simpoziji, skupovi, okrugli stolovi, edicija «Zločin u BiH 1992-1995.». Dvije knjige iz ove edicije već su izašle: jedna je posvećena ženama, druga djeci. Kad budemo završili projekt popisa žrtava planiramo raditi ono što smo radno nazvali «Bosanska knjiga mrtvih». To je edicija koja će se razvijati u raznim pravcima, u zavisnosti od ljudi koji budu sudjelovali. Mi smo s njom započeli izdavački dio naše djelatnosti. Mislim da ćemo za mjesec dana imati aktivnu našu web stranicu, jer je i ovo važan dio projekta. Započeli smo saradnju sa Fondom za humanitarno pravo iz Beograda, kojeg vodi Nataša Kandić, ali i Centrom za bavljenje prošlošću iz Zagreba.

Vaša stara ideja je i Muzej genocida u Sarajevu, koja je svojevremeno propala.

- Ta ideja je propala zahvaljujući lošem izboru ljudi. Ići ćemo ka toj instituciji i pokušat na ovom mjestu zametnuti klicu velikog bh. memorijala, koji bi morao biti negdje u Sarajevu ili okolo njega.

Gdje pronalazite energiju za sve ove aktivnosti?

- Ovo je za mene zapravo amanet i dug prema familiji, prema žrtvama. Skoro sva moja familija pobijena je u Drugom svjetskom ratu od strane četnika. Šezdeset godina kasnije dogodila se ista stvar. Kod mene je potpuno sazrela svijest o zločinu. ❑

Haris Bašić, zamjenik ministra prometa i komunikacija BiH

Očekujemo kvalitetnije usluge i niže cijene GSM

Vijeće ministara je konačno utvrdilo cijenu GSM licence. Je li ona realna?

- Cijena je utvrđena u skladu sa metodama koje se primjenjuju u Evropi i svijetu kod određivanja vrijednosti licenci. Pošli smo od toga koliko GSM područje u BiH omogućuje da neko ostvari netoprofit. Ono što je evidentno to je da postojeća tri operatora sa ovim nivoom korištenja kapaciteta ostvaruju godišnji profit od 400 miliona KM. Na osnovu te, ali i činjenice da vrijednost licence čini u vrijednosti profita otprilike 10-15 posto, a pošto se licenca daje na 15 godina, došlo se do vrijednosti od 420 miliona KM, tačnije tri od po 140 miliona KM. Ova cijena je realna i urađena je na ekonomskim osnovama. Zahvaljujući naporima kompletnog sastava Vijeća ministara, koji su ovom odlukom razriješili jedan problem od januara 2002. godine, mi smo na jedan važan zajednički način uspjeli da razriješimo problem i da odredimo vrijednost licence koja će u budućem periodu omogućiti finansiranje značajnih projekata.

Ovo sve desilo se u "pet do dvanaest"?

- Tačno. Ministarstvo prometa i komunikacija je ovaj problem razrađivalo zadnjih šest mjeseci. Polazili smo od činjenica koje su trenutno na tržištu telekomunikacija i željeli smo da ta cijena i njeno određivanje bude u skladu sa interesima BiH. Zašto je uslijedilo u *pet do dvanaest* treba pitati one koji su bili protiv.

Ko je bio i zašto?

- Ne bi bilo korektno da sad nekog imenujem, ali postoje određeni članovi Vijeća ministara koji se nisu slagali sa iznosom vrijednosti licence, tražeći više vremena za razumijevanje metoda.

Je li bilo određenih reakcija ili pritisaka iz OHR-a pred samo donošenje ove odluke?

- OHR nije ni jednom riječi pokušao da utječe u donošenju odluke. Ja lično nisam imao ni od koga nikakvih poziva. Doduše, sarađivali smo sa Regulatornom agencijom za komunikacije (CRA) i mislim da je njen direktor u ovom trenutku pokazao veliki profesionalizam i upotpunosti shvatio ozbiljnost ove situacije.

Je li zaista u "Eronetu" bio problem korištenje bloka novih sto hiljada brojeva? Ovom Odlukom njima od Nove godine neće biti zabranjen rad.

- Ako je nadležni entitetski ministar izdao nalog da postojeći operator isključi taj blok brojeva iz rominga, onda nam je jasno da *Eronet* nije uradio nešto što je po zakonu. Dakle, to je učinjeno i taj blok brojeva se trenutno ne koristi. Nakon ove odluke Vijeće ministara i Regulatorna agencija za komunikacije imaju jasan stav po pitanju da treba izdati treću GSM licencu. Samim tim mi smo ispunili obaveze iz Akcionog plana pa će CRA sama morati provoditi proceduru rada *Eroneta*.

Šta je sa korisnicima usluga "Eroneta" koji su u tih 100 hiljada brojeva?

- To je obligatorni odnos između korisnika i privatnog operatera *Eroneta*, tako da će taj odnos oni rješavati u svojim vlastitim okvirima, odnosno u međusobnim dogovorima. Ja ne mogu reći šta će oni činiti ali svaki korisnik ima pravo izbora svog GSM operatera, tako da je očigledno da će ti korisnici koji su ušli u jedan ugovorni odnos sa *Eronetom* morati sa njim riješiti taj problem.

Je li određen rok kad GSM operateri moraju platiti sad već poznatu cijenu licence?
- Regulatorna agencija će nakon dobijanja naše obavijesti početi da radi na pripremi i izradi dozvole za treću GSM licencu i radit će na izmjenama i dopunama dozvola koje su ranije date, tako da očekujemo u prvoj polovini slijedeće godine da će CRA završiti taj posao i da onda u dogovoru sa Ministarstvom finansija i trezora BiH da precizna uputstva o načinu uplate sredstava u budžet BiH.

Šta sa ovim dobijaju korisnici usluga?
- Korisnici usluga će u narednom periodu će dobiti kvalitetniju i bolju uslugu, takmičenje u cijenama, konkretno liberalizaciju cijena. Dolazit će do smanjenja cijena GSM usluga i to je ono što će građani osjetiti. Jedan vrlo važan aspekt ove odluke je da će se sredstva obezbijeđena na ovaj način koristiti za izradu projektno-tehničke dokumentacije autoputa Koridora 5c. Ostala sredstva koristit će se za izgradnju puteva u BiH, u čije će se pozitivne rezultate građani moći uvjeriti.

Jesu li cijene GSM usluga u dosadašnjem periodu bile niske ili nisu?
- Postojeći operatori jedni su od rijetkih u Evropi koji mjere razgovor na sekundu. Kada posmatrate cijene korištenja određenog vremenskog perioda, BiH je pri dnu ljestvice po cijenama.

Još uvijek ne postoji potpuna pokrivenost BiH GSM mrežom.

- Postojeća dva operatora u potpunosti skoro su pokrila teritoriju BiH, tačnije sa 75 posto. Znači, njima prema Zakonu ostaje da pokriju još 5-10 posto teritorije BiH, iako smatram da će oni ići na pokrivanje u potpunom procentu populacije, jer u svakoj novoj baznoj stanici su novi korisnici. Trenutno je to zadovoljavajuće, u što se korisnici najbolje mogu uvjeriti.

Jeste li za tu odluku imali pitanja iz OHR-a? Treba li vam, npr., u ovom slučaju čestitati visoki predstavnik?
- Niko iz OHR-a nije utjecao na bilo kakvo rješenje oko treće GSM licence. Postojale su male urgencije od predstavnika ambasada, ali to je uobičajena prepiska. Ne mislim da bi se i nakon 1. januara Visoki predstavnik upetljao u donošenje ovakve odluke, jer se ovdje radi o isključivo ekonomskom problemu. ❑

Prof. dr. Ešref Gačanin, direktor Instituta IPSA iz Sarajeva

Modernizacija transportne infrastrukture zavisi od politike

Jeste li Gačanin samo po prezimenu?

- Ja sam stvarno Gačanin, nekad smo bili Sarići, potičemo ispod Sarića grede u Fazlagića Kuli kraj Gacka.

Možete li izdvojiti neke najzanimljivije dijelove iz vaše biografije?

- Kao značajne momente smatram one iz sedamdesetih i osamdesetih godina kad sam sudjelovao u izradi strateških dokumenata koji su tretirali transportnu politiku, kao što su «Transportni plan BiH», dugoročni razvoj željeznica, dugoročni razvoj jadranskih pomorskih luka (Gravitaciono područje luke Ploče, Metodologija planiranja na željeznicama, Razvoj robno-transportnih centara u BiH, itd.). Vodio sam i izradu velikog broja studija koje su imale za cilj vrednovanje projekata u svim vidovima transporta. U poslijeratnom periodu IPSA, a i ja kao pojedinac, sudjelovali smo na mnogobrojnim sastancima koji su tretirali planiranje panevropske transportne mreže (cestovne, željezničke, vodne). Bio sam prisutan i u Helsinkiju kad je prihvaćeno da jedan ogranak Koridora V prođe kroz BiH.

IPSA, kao jedan od dva lidera Konzorcija koga čini 18 konsultantskih firmi iz BiH i Hrvatske, vodi izradu planersko-studijske dokumentacije za autocestu na Koridoru Vc.

- Siguran sam da je izgradnja te autoceste nezaustavljiv proces koji će našu BiH učiniti konkurentnijom i približiti nas svijetu i svijet nama. Sve državne institucije su uvijek podržavale panevropski koncept transportne politike BiH.

Maksimalno ste uključeni u razvoj transportne infastrukture. Šta je sa željeznicama?

- Evropa se ponovo okreće željeznicama. Sigurno je da su velike kvalitativne i kvantitativne prednosti koje ima željeznica izazvale da se u legislativu svih država članica EU donesu zakoni koji obavezuju države – članice EU da potpomognu razvoj željeznica. To je knjiga koja je nastala iz činjenice da željeznica ima velike konkurentske prednosti u odnosu na ostale vidove kopnenog transporta. Željeznice zauzimaju manje zemljišta nego ceste, mnogo manje zagađuju okolinu i imaju manje jedinične troškove prijevoza. Jedan voz povuče tereta koliko stotinjak kamiona. I ta lokomotiva potroši mnogo manje energije, koja je opet - domaći proizvod. Sve su to prednosti željeznica.

Šta institut IPSA predstavlja za budućnost BiH?

- Prije rata IPSA je bila najveća konsultantska kuća u tadašnjoj državi. I tad, još prije 30 godina, bili smo registrirani kao relevantna konsultantska kuća u domenu transportne infrastrukture kod Svjetske banke i Evropske banke za obnovu i razvoj. IPSA sa svojim educiranim kadrom predstavlja okosnicu razvoja konsultantskog inžinjerstva u BiH. Ona je i glavni inicijator formiranja Udruženja inžinjera konsultanata BiH i kao lider na našem tržištu potpomaže

razvoj naučno-istraživačkih institucija, šalje veliki broj ljudi na postdiplomske studije, predstavlja siguran oslonac institucijama vlasti u donošenju odluka izradom kvalitetnih studija o podobnosti i programa i planova razvoja. IPSA je na domaćem tržištu i ona se na njemu bori. U ovom periodu je opstala zahvaljujući orijentaciji na šire tržište nego što je BiH. Naše glavne mušterije su međunarodne finansijske institucije, kao što su Svjetska banka, Evropska banka, Evropska investiciona banka. Oni najčešće finansiraju studije koje radimo i koje kod njih dobijemo na tenderu.

Šta biste mogli posebno izdvojiti od onoga što IPSA trenutno radi? Koliko vas politička situacija ometa u aktivnostima?

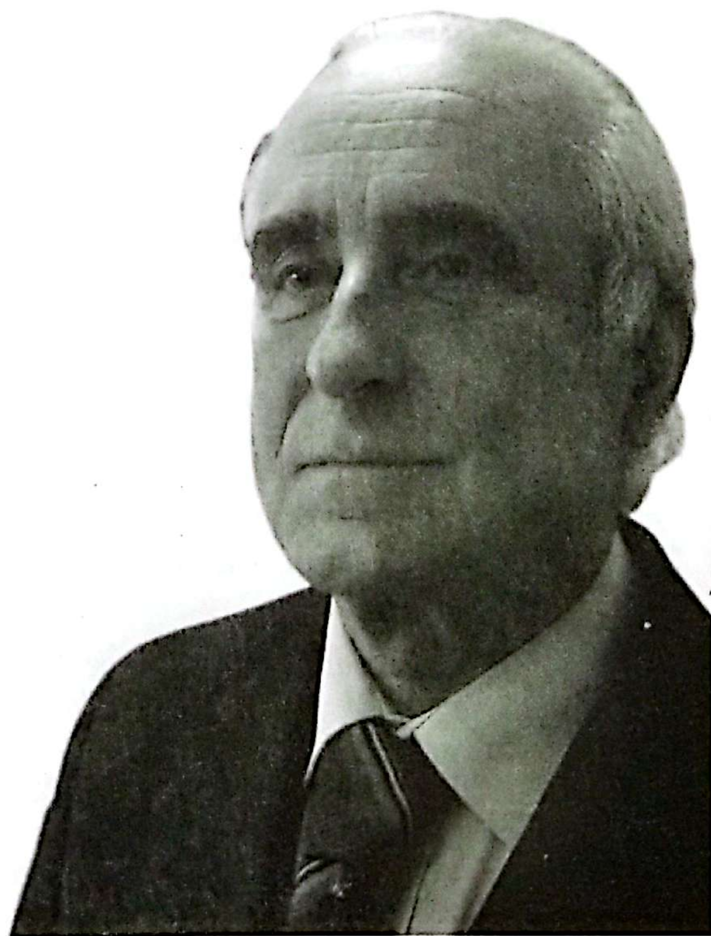
- U 2005. godini veliki dio naših kapaciteta bavit će se Koridorom 5c i razvojem željeznica. Koridor 5c podrazumijeva i izadu planersko-studijske dokumentacije koja ima sedam segmenata. Znači, ima tehničku studiju, ima studiju prostora, idejna rješenja, studiju zaštite okoliša, idejne projekte, saobraćajnu studiju i fisibility studiju. Paralelno radimo značajne projekte u domenu projektovanja cesta u Unsko-sanskom kantonu, Distriktu Brčko, Srednjebosanskom kantonu. Radit ćemo i projektnu dokumentaciju za Koridor 5c na novoj dionici između Visokog i Kaknja. Kad je riječ o željeznicama nastavljamo radove koji su vezani za remont pruga, granične stanice, putne prijelaze, izgradnju stanica, telekomunikacija.

Ima li IPSA konkurenciju i s kim najbolje saraduje?

- Svjesni smo da je IPSA osrednje velika firma. Znamo da u Sarajevu ima nekoliko firmi koje su manje od IPSE, ali smo zajedno jaki. Nastojimo da činimo grupu konsultantskih firmi u Sarajevu koje su u stanju da realiziraju velike projekte u domenu transportne infrastrukture. Sa bh. snagama možemo realizirati najveće projekte, kao i prije rata.

Veliki ste stručnjak, ali i skroman i tih čovjek.

- Dva puta sam imao ponudu da budem u vladi. Odgovor je bio da sam se ipak posvetio IPSI i nauci, na Fakultetu za saobraćaj i ovdje u Institutu. Najviše sam u IPSI, radim svaki dan, pomažem mladima da napreduju, kao ekspert sudjelujem u organizaciji naučnih simpozijuma, u realizaciji projekata koje je finansirala i koje podržava Akademija nauka. Ja sam stručnjak u domenu vrednovanja transportnih infrastrukturnih projekata. Radim posao koji volim. Sve aktivnosti u kojima sudjelujem plod su timskog rada stručnjaka IPSE. ❑

Primarijus dr. Alija Mulaomerović, direktor Zavoda za hitnu medicinsku pomoc Kantona Sarajevo

U zdravstvu ne radim zbog nagrada

Doktore Mulaomeroviću, nakon što ste se krajem osamdesetih godina prošlog vijeka sa funkcije predsjednika općine Trnovo vratili u Republički komitet za zdravstvo, izabrani ste na mjesto direktora Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Sarajevo.

- Tada je (1988.) u cijeloj zemlji svakodnevno pucao po neki šav organizacije i discipline. Vlast je gubila autoritet, a običan svijet je, predosjećajući da se nešto opasno priprema, bio zaokupljen problemima vlastite egzistencije. Logično je da se ni u Zavodu za hitnu medicinsku pomoć Sarajevo stanje nije puno razlikovalo od opće društvene situacije.

Način na koji je ZHMP obavljao svoje funkcije u toku agresije, i rezultati koji su postignuti od završetka rata naovamo, uistinu impresivno djeluju.

- Zdravlje je najveća vrijednost u ljudskom životu. Zbog toga je borba protiv bolesti, otklanjanje smrtnih posljedica kod povrijeđenih, ublažavanje bolova onima koji su napadnuti bolešću, te drugi oblici pomoći ljudima, izvan svake sumnje human angažman. Mislim da smo stvorili ambijent u kome se svi naši uposlenici, u okviru svojih specijalnosti, mogu takmičiti u stručnosti i ljudskosti.

Koliko Zavod opslužuje stručnog kadra, konkretnije doktora? Jeste li dovoljno opremljeni?

- Hitna medicinska pomoć u Kantonu Sarajevo u rukama je obrazovanog i dobro obučenog medicinskog kadra. Imamo oko 40 ljekara, specijalista urgentne medicine, koji su kadri da se nose sa svim urgentnim slučajevima u predhospitalnom tretmanu. Imamo univerzalne ljekare za urgentna stanja i oblasti povređivanja, specijaliste opće hirurgije i pedijatrije. Zaposleno je oko 160 medicinskih tehničara, među kojima i 17 medicinskih tehničara-instruktora, koji su certificirani kroz Američku školu IMC i njemačku školu hitne medicine. Naravno, tu je i jaka logistička podrška, dobro opremljena laboratorija za brzu laboratorijsku dijagnostiku i rentgen-dijagnostiku. Imamo također i adekvatno opremljena sanitetska vozila, koja nam je donirao Norveški crveni križ. Doduše, ta vozila su u funkciji već deset godina, a njihov funkcionalni vijek je tri godine.

Kako je organizirana hitna pomoć na području KS?

- Glavnina naših kapaciteta koncentrirana je u centralnom objektu, pod krovom Hitne medicinske pomoći u Sarajevu, koja radi svakoga dana od 0 do 24 sata, 365 dana godišnje. Imamo i sedam dislociranih punktova, koji u vremenu od 7 do 19 sati preuzimaju cjelokupnu zdravstvenu zaštitu – u domovima zdravlja u Ilijašu, Vogošći, Hadžićima, na Ilidži, u Saraj -Polju i Trnovu. Pored toga, držimo stalni punkt hitne pomoći na Međunarodnom aerodromu Sarajevo, te povremeni punkt na olimpijskim terenima Igmana i Bjelašnice, u sezoni skijanja. Imamo i razvijen radio–telekomunikacioni sistem, pa smo u svakom trenutku u vezi sa svim punktovima i interventnim eki-

pama na terenu. Na taj način smo pokrili teritorij KS, način čija je originalnost izražena u struci prihvaćenim terminom: sarajevski model hitne pomoći.

Koliko građana dnevno u ovoj ustanovi traži zdravstvenu pomoć?

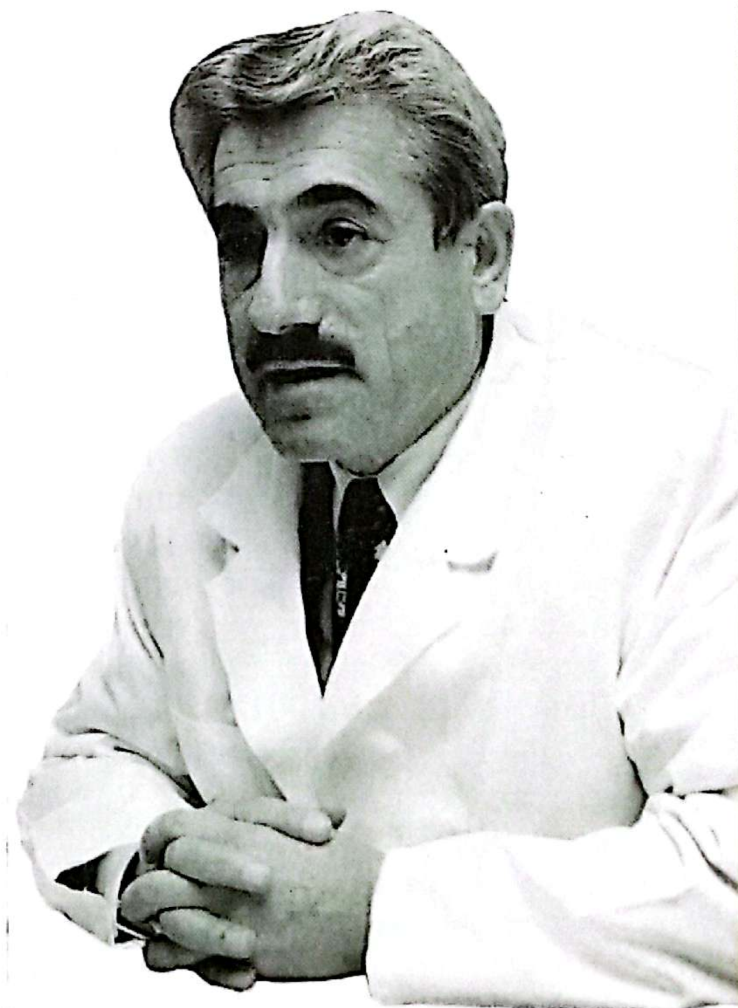
- Dnevno nam se obrati oko 500 pacijenata, od čega tek nešto više od polovine s urgentnom etiologijom. S obzirom na organizaciju zdravstva, mi se moramo baviti i stanjima koja nisu hitna. Dolazi nam puno hroničnih bolesnika, ali i socijalno ugroženih, koji nemaju sredstava za participaciju u domovima zdravlja i drugim zdravstvenim ustanovama. Međutim, mi ih primamo i pomažemo im, svjesni da u ovom poslu mora postojati i humana dimenzija svakog pojedinačnog slučaja. Ova djelatnost bi trebala da bude briga svakog ko ma u kom segmentu odlučivanja ima odgovornost za stanje u državi, posebno onih koji su nosioci vlasti. Dobro znamo da je ulaganje u zdravlje faktor po kome se društva koja napreduju razlikuju od onih koja stagniraju ili nazaduju. Često imamo priliku da stručne procedure koje primjenjujemo uspoređujemo sa zavodima za hitnu pomoć iz okruženja. Učešćem u mnogim radionicama, na seminarima, konferencijama i takmičenjima stekli smo reputaciju prestižne ustanove za hitnu medicinsku pomoć na prostoru bivše Jugoslavije.

Vaše ime je na izvjestan način postalo simbol hitne pomoći, no, do sada kao da su vas mimoilazila društvena priznanja.

- Ne radim zbog nagrada. Ne bih rekao ni da su nas do sada mimoilazila priznanja. Naime, Zavod za hitnu medicinsku pomoć dobio je 1997. godine dobio je Šestoaprilsku nagradu grada Sarajeva. To visoko, i nama posebno drago priznanje dobili smo na inicijativu aktivista SDP-a, iako sam, naprimjer, ja član SDA. Osim Šestoaprilske nagrade za kolektiv, i ja sam 1998. godine dobio međunarodno priznanje PECEMS-a, Panevropske konferencije o hitnim medicinskim sistemima.

Po vanjskom izgledu objekta, a posebno po naprednoj zdravstvenoj tehnologiji i savremenoj opremi, vi ste očigledno imali snažnu podršku.

- U proteklom periodu bilo je značajne pomoći koju su nam pružale uglavnom institucije iz inostranstva, no bilo je donacija i iz zemlje. U nadi da neću povrijediti nikoga, i ovom prilikom sa posebnom zahvalnošću moram naglasiti da su nas odlučujuće pomogli Vlada i Crveni križ Kraljevine Norveške, te Vlada i Crveni polumjesec Arapske Republike Egipat. □

Hamza Kazazić, generalni direktor kompanije «Šipad komerc» DD Sarajevo

Budućnost "Šipada" je u tome da zajednički prionemo na posao

Gospodine direktore, vaš životni i radni vijek najviše je vezan za «Šipad».

- Da. Ovdje sam do danas bio na raznim funkcijama, od proizvodnje do generalnog direktora. Kako je vrijeme odmicalo tako je i «Šipad» prolazio kroz mnoge faze. Imam dosta uvida u razvoj ovog nekadašnjeg giganta koji je brojao preko 85 hiljada radnika. «Šipad» je bio među vodećim firmama sa godišnjim izvozom od oko 200 miliona dolara. Sve je funkcioniralo, od proizvodnje do prometa koji se odvijao kroz dvije radne organizacije – «Šipad export-import», kao inozemna, i «Šipad komerc», kao domaća trgovina na prostorima bivše Jugoslavije sa izuzetno razvijenom mrežom.

"Šipad" još uvijek grca u problemima. Među prvima ste spašavali i još uvijek spašavate od propadanja ovu kompanije. Očito je da se taj trud koliko-toliko isplatio.

- "Šipad komerc" sa 3.500 radnika imao je najrazvijeniju infrastrukturu na području bivše Jugoslavije, i to robne kuće, salone, skladišta, pokretnu i nepokretnu imovinu. Kompanija je pokradena, ali je to posao drugih ljudi. Zahvaljujući menadžmentu, ovo vrijeme bilo je vrijeme kakve-takve zaštite "Šipada". Štete su veće od brojki do kojih smo došli. Prema nekim procjenama, ukupne štete kreću se oko 100 miliona KM. "Šipad" je imao oko 173.000 kvadratnih metara zatvorenog i preko 135.000 otvorenog prostora. Samo u Srbiji smo imali oko 58 objekata, odnosno blizu 64.000 kvadrata. Najveća vrijednost firme bila je upravo tamo. Ovo što je ostalo iznosi oko 25 posto ukupne vrijednosti "Šipada". Dolaskom menadžmenta u ovu firmu, bili smo svjesni da treba proći određeno vrijeme kako bi "Šipad komerc" ponovo postao prva firma u razvoju drvnog kompleksa BiH. Prvo smo planirali da zaštitimo imovinu na svim prostorima bivše Jugoslavije, ali i da se legitimiramo i pokažemo da smo firma koja je opstala. Učinili smo sve da firma počne raditi, i to najviše s obnovom objekata. Bez obzira na nedostatak finansijskih sredstava, zaštitili smo svaki kvadratni metar od daljnjeg propadanja. Svi koji su bili pripadnici Armije RBiH u vrijeme rata su bili zaposleni. Ostali su problemi zaduženja prema bankama, pa je potreban određeni period stabilizacije. Treći vid bio je širenje van prostora bivše Jugoslavije i formiranje firmi. Tu je veleprodaja i maloprodaja namještaja, građevinski materijal, inžinjering i opremanje škola, hotela, bolnica, izgradnja stanova, itd.

Vidite li u svemu tome dobru perspektivu za ovu firmu?

- Malo smo pomoći imali od bilo koga. Ušli smo u veliki rizik privatizacije. Prije toga posebno bih istakao povrat imovine. Za razliku od nekih drugih firmi, mi smo na vrijeme pratili sve zakonske propise tih država i blagovremeno se uključivali u sve to kad im je trebao bilo koji papir. Povratom imovine ne bavimo se od prije godinu-dvije, već od 1993. godine. Mislim da smo na dobrom putu da vrati-

mo imovinu u Srbiji i Crnoj Gori. Na taj način stvaraju se preduvjeti da ova firma bude jedna od vodećih u poslovima trgovine na prostorima bivše Jugoslavije.

Koja je vrijednost "Šipadove" imovine koju potražujete?

- U Srbiji je najveća, i to oko 150 miliona KM. Kad izvršimo povrat te imovine, onda možemo ući u drugu fazu privatizacije.

Proces privatizacije pozitivno je okončan, ali ne u potpunosti.

- O tome ima različitih mišljenja. Zahvaljujući tome što smo imali ovakav model privatizacije, sve smo naše firme privatizirali (osim u RS i Srbiji) i, naravno, stavili u funkciju. Mi smo firma čiji su vlasnici pojedinci u malim procentima, i to je grupa menadžera, radnika i PIF-ova. Da su PIF-ovi ušli u firmu, danas bi to bilo sve prodato. Oni nemaju nikakvog utjecaja na razvoj, jedino sutra mogu imati utjecaja ako treba nekoga smijeniti.

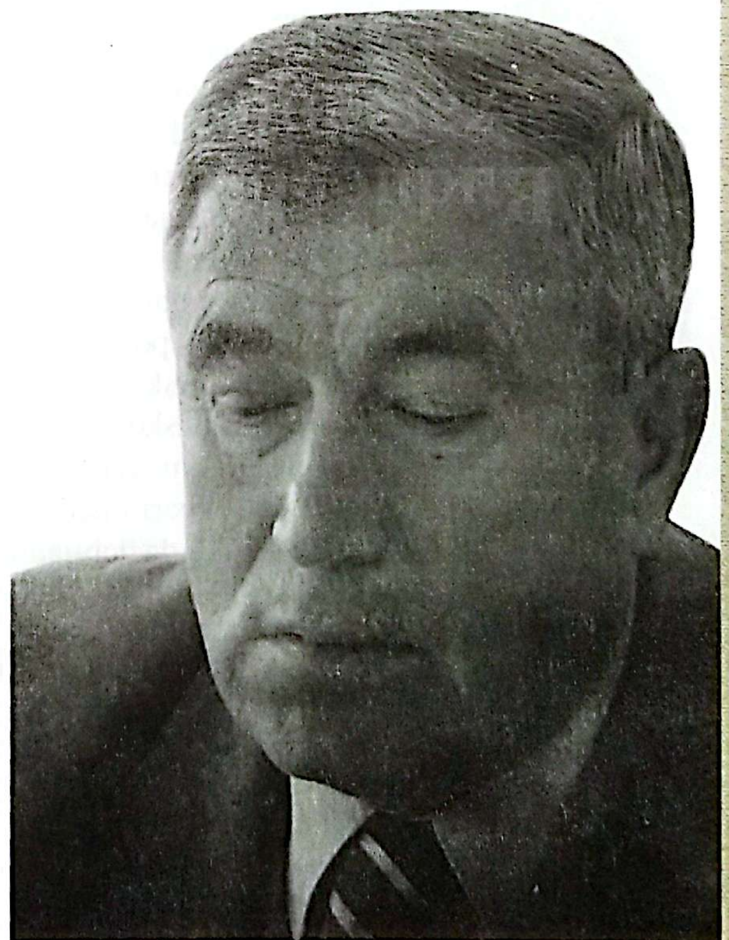
Kako komentarišete činjenicu da bh. vlast najmanje brine o domaćoj proizvodnji?

- Potpuno ste u pravu. Imamo razvijenu infrastrukturu, 50-60 manje-više domaćih dobavljača. Na drugoj strani, neki se daleko više bave uvozom nego što se bave zaštitom domaće proizvodnje.

Naša trenutno glavna orijentacija izvoza je opremanje škola, hotela, bolnica, pogotovo na Bliskom Istoku, u Libiji, Iranu. Nedavno smo formirali mješovitu firmu u Dubaiju, očekujemo potpisivanje nekoliko velikih ugovora o isporuci montažnih kuća za Jemen, Indiju, Sudan, dva hotela u Libiji. To su sve poslovi koje je "Šipad" obavljao prije rata.

Nesumnjivo da "Šipad komerc" polahko ali sigurno grabi u još bolje poslove.

- Uspostavljamo novu organizaciju firme po svjetskim standardima, uvođenjem, između ostalog, informacionog sistema. Primamo mlade školovane kadrove. "Šipad" se ne može razvijati na malim plaćama, radimo na povezivanju staža svim radnicima. Imamo svoje mješovite firme u Crnoj Gori, Sloveniji, Makedoniji, dvije u Hrvatskoj, plus u BiH. Ovim pitanjima, poput "Šipada", moraju se ozbiljnije pozabaviti bh. vlasti. Do sada poslujemo bez gubitaka i uvećavamo profit. Isto tako, želimo da uđemo u druge firme iz drvnog kompleksa, da kupimo neku pilanu, fabriku i slično. Ništa ovo ne govorim bez razloga, jer smo napravili studiju razvoja "Šipada" do 2010. godine. Moramo se regionalno povezivati, biti konkurentni na svjetskom tržištu. Jedina budućnost "Šipada" je u tome da zajednički prionemo na posao. ❑

Hadžija Hasan Juhić, biznismen

BiH mora hitno promijeniti odnos prema dijaspori

Hadžija Juhiću, porijeklom ste iz Kaćuna kraj Busovače. Uspješan ste poslovni čovjek. Poodavno ste otišli u Njemačku.

- Otišao sam u Njemačku 1972. godine, na praksu kao učenik srednje metalurške škole, smjer vatrostalstva. Nakon nekoliko mjeseci vratio sam se i položio završne ispite. Već 1976. godine ponovo odlazim u Njemačku, a nakon tri godine prešao sam u čuvenu firmu «Babcock». Tu sam postao jedan od najmlađih rukovodilaca. Tih godina sam upisao fakultet za vanjsku trgovinu u Zagrebu, prešao na ekonomski fakultet i diplomirao. U «Babcocku» sam ostao 15 godina i bio jedan od najbolje obučenih ljudi. Obišao sam skoro čitav svijet. Još 1993. godine razgovarao sam sa poslodavcima, kod kojih sam bio kao predstavnik firme, da krenem u rizik i osnujem vlastitu firmu. Prvog aprila 1994. godine osnovana je firma «Halka», koja ima odlične poslovne uspjehe i dobre reference u oblasti vatrostalstva, odnosno toplotnih postrojenja. Radili smo postrojenja u Turskoj, Meksiku, Indiji, Francuskoj, Engleskoj, Austriji, Švajcarskoj, i drugdje u Zapadnoj Evropi. Ove godine sam otvorio ispostavu u Austriji, postoje izgledi da dobijemo poslove u Švajcarskoj.

U Bosni vam trebaju iskusni radnici u oblasti vatrostalstva.

- U BiH je prije rata bila škola za vatrostalce, pa još uvijek postoji potencijal u tim ljudima, koji su nezaposleni. Stoga mi je cilj da ih uposlim. Firma «Juhić» ima svoje predstavništvo u Njemačkoj, međutim, pukom slučajnošću ili greškom naših pregovarača 1994. godine, nije uvedena djelatnost za odobrenje izvođenja radova u Njemačkoj u smjeru vatrostalstva, vatrostalnih (toplotnih) postrojenja i dimnjaka, što predstavlja veliki problem da uposlim te ljude.

Šta je potrebno da to i realizirate?

- Potrebna mi je pomoć Vijeća ministara i Privredne komore, da bismo riješili ovaj problem. Bezuspješno sam se obraćao i Privrednoj komori BiH, pokušavao da nešto uradim u Njemačkoj, ali su mi rekli da se taj problem mora riješiti na razini privrednih komora BiH i Njemačke. Inače, nijedna zemlja tzv. istočnog bloka nema ugovor da može raditi ove poslove. U slučaju da sve bude kako treba, mogao bih biti konkurentan na njemačkom tržištu. Prošle godine smo radili na montaži i vodio sam firmu «Vatrostalno» iz Zenice. Uvijek sam morao naznačavati druge montažne poslove. Sad sam dobio dopis da to pripada vatrostalstvu i da mi ubuduće neće odobravati obavljanje tih poslova.

Dakle, imate dvije firme - «Juhić» i «Halka».

- «Halka» je osnovana 1. aprila 1994. godine, i danas zapošljava 30 radnika, pa i do stotinu, u zavisnosti od poslova. Bavi se konstruisanjem, projektovanjem, prodajom vatrostalnih materijala i kompletnom montažom toplotnih postrojenja. Firma «Juhić» (BiH) osnovana je 1984. godine, i bavi se proizvodnjom i prodajom betonske galanterije, prijevozom i prodajom naftnih derivata.

Aktivni ste u udruženju privrednika u Njemačkoj.

- Član sam Izvršnog odbora Udruženja privrednika „BH Business Club" u Njemačkoj, koje je 4. marta 2005. godine imalo svečanu promociju na kojoj je, osim njemačkih i bh. privrednika, sudjelovao i član Predsjedništva BiH Sulejman Tihić.

Zanimljiva je vaša biografija, osim (i prije) ove u biznisu.

- Bio sam proganjan od tadašnjih vlasti, hapšen i pritvaran. Moja patriotska naklonost Bosni traje još od 1978. godine. U to vrijeme bio sam jedan od prvih koji su organizirali islamske zajednice i centre u Njemačkoj, ali i bio pritvaran od bivših vlasti. Tadašnji udbaši pripremili su mi hapšenje u Liježu (Belgija), odakle sam izmakao.

U vrijeme posljednje agresije na BiH pokazali ste humanost i privrženost domovini.

- Za vrijeme agresije često sam posjećivao ratišta i finansijski pomagao. S tim aktivnostima sam ponosan, ali se one ne moraju naglašavati. Naša je obaveza da pomažemo. U Gelsenkirchenu sam kupio zgradu za potrebe Islamske zajednice. Bio sam na dočeku rahmetli predsjednika Izetbegovića, a i kad je posljednji put dolazio u Leverkusen 2000. godine.

Kako naši ljudi žive u dijaspori? Ima li u posljednje vrijeme druženja među njima, razgovora, pomaganja?

- Najviše se družim po džamijama, ali i sa bh. privrednicima. Svako sebi nađe pogodno mjesto za druženje.

Nezainteresiranost države za dijasporu rezultirala je slabim odzivom na izborima.

- Bh. vlasti morale bi posvetiti više pažnje dijaspori. Moj sin Edin je član općinskog parlamenta Gelsenkirchena za strance i član pokrajinskog parlamenta za strance u Düsseldorfu. Nekoliko puta je organizirao predavanja i školu na bosanskom jeziku. Uzaludno je tražio da se u Njemačkoj drži nastava na bosanskom jeziku. Za to je imao solidnu podršku njemačkih, ali slabu bh. vlasti. Moramo hitno promijeniti odnos prema dijaspori.

Kako gledate na mogućnost ulaganja u BiH?

- Još uvijek ulažem kako bi u BiH mogli da žive. Od toga imam najmanje koristi. Inače, čim je stao rat nastojao sam investirati u BiH, ali nije bilo zainteresiranosti. Ponajviše sve to koči ogromna bh. birokracija, te mnoge potencijalne investitore neka nesigurnost odbija da ulažu u BiH. ❑

Salih Selmanović, generalni direktor «Sarajevogasa»

Moramo se približavati evropskim normama

Kako ovih dana, poslije duge zime, možemo govoriti o poslovima koje je za to vrijeme imao «Sarajevogas»?

- Možemo govoriti o poslovanju «Sarajevogasa» vezano za dva godišnja perioda, i to period zime, kada aktivnosti ovog preduzeća kao osnovnog snabdjevača prirodnim gasom u Kantonu Sarajevo, dolaze do punog intenziteta. Drugi period je onaj nakon isteka sezone grijanja, kada se aktivnosti u «Sarajevogasu» uglavnom mogu posmatrati u smislu pripreme gasnog sistema i svega onoga što je potrebno da bismo slijedeću zimsku sezonu dočekali što spremnije. Upoređujući sa nekim prethodnim periodima možemo reći da je ova sezona grijanja, zahvaljujući dobroj organizaciji i pripremljenosti gasnog sistema, protekla u efikasnom procesu distribucije gasa do svih potrošača. Dakle, imali smo uspješnu sezonu bez poremećaja u snabdijevanju.

Kakva je ispravnost plinskih instalacija i jesu li tačne sumnje da Sarajevo leži na gasnoj bombi?

- Radi se o običnim izmišljotinama. Nije tačno da Sarajevo leži na bombi. Na svu sreću, građani Sarajeva su na vrijeme dobili prirodni gas kao rješenje za prevazilaženje teške aerozagađenosti. S obzirom na procent korištenja gasa i pokrivenost gasne mreže u KS, Sarajevo kao glavni grad BiH može se porediti sa mnogim evropskim gradovima. Dakle, gasni sistem Sarajeva je izgrađen i funkcionira po svim tehničkim normama i propisima kakvi se primjenjuju na savremenim gasnim sistemima širom svijeta. O kvalitetu opreme i radova do sada dovoljno govori činjenica da nije zabilježen nijedan incident. Uz to, «Sarajevogas» je dobio posebno priznanje i plaketu koja se daje uspješnim kompanijama.

Odmah nakon prestanka rata čekao vas je ogroman posao.

- U toku rata gasni sistem je pretrpio teška razaranja, kao i ostala komunalna infrastruktura u Sarajevu. Mnogi su, u nevolji da se ogriju, koristeći gas na nepropisan način, prouzrokovali havarije. Omah nakon prestanka rata poduzeli smo hitne mjere, pa smo uz pomoć kredita Svjetske banke izvršili urgentnu sanaciju gasnog sistema. Stalnim sanacijama, kontrolama, te rekonstrukcijom unutrašnjih gasnih instalacija, eliminiramo mogućnosti incidenata na gasnom sistemu. Izvršili smo interne tehničke kontrole svih potrošača na području KS, formirali bazu podataka,. itd. U zadnje vrijeme primjetno je povećanje broja tehnički ispravnih instalacija, dok će od ove godine «Sarajevogas», zajedno sa korisnicima - vlasnicima tih instalacija, organizirano pristupiti saniranju unutrašnjih gasnih instalacija i na taj način u potpunosti eliminirati eventulane mogućnosti izbijanja bilo kakvih incidentnih situacija.

S obzirom na tešku ekonomsku situaciju u čitavoj zemlji, koliko ste zadovoljni naplatom?

- Odmah nakon prestanka rata, kad smo se opredjeljivali oko naših strateških i dugoročnih aktivnosti, među prioritetne zadatke smo istakli izgradnju povje-

renja prema potrošačima, jer smo uočili veliku mogućnost da samo izgradnjom povjerenja možemo očekivati dobre rezultate. Među prvima smo u Sarajevu krenuli sa formiranjem Centara za potrošače, pa ih danas imamo pet, a uskoro će biti i šesti – na Ilidži. Poslovna logika «Sarajevogasa» je da idemo prema potrošačima i da im približimo usluge. Zadovoljni smo dostignutim stepenom naplate. Obezbijedili smo mogućnost kontroliranja tih aktivnosti zato što smo na vrijeme iz kredita Svjetske banke ugradili mjerno-regulacione uređaje.

Jesu li realne cijene prirodnog gasa?

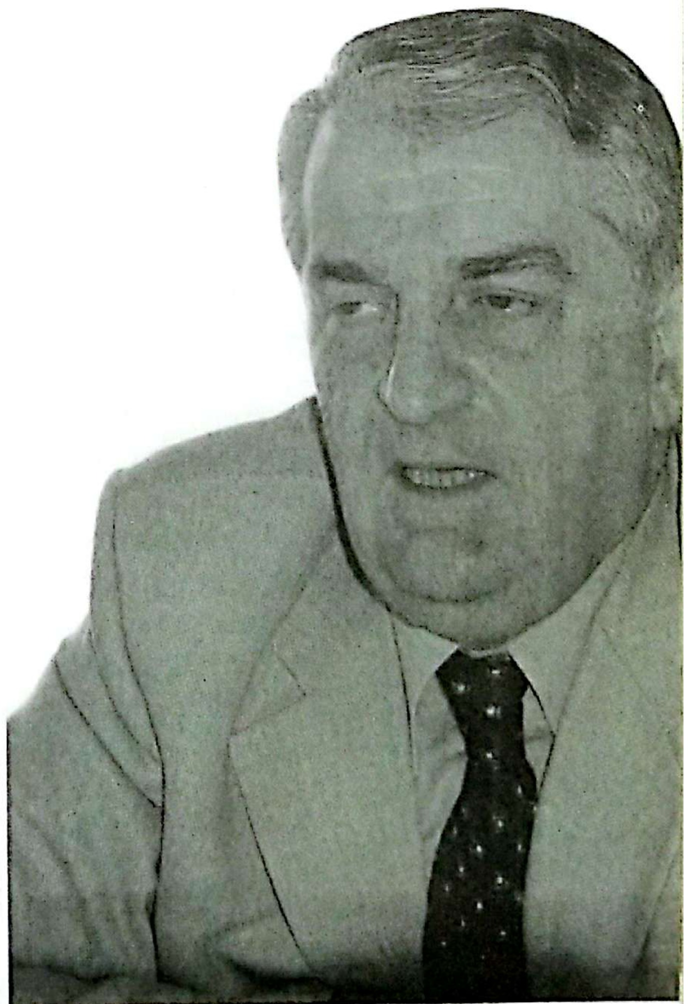
- Nažalost, ovako dobre tehničko-tehnološke pokazatelje u organizaciji procesa distribucije gasa do potrošača, održavanje izuzetno važnog, kompleksnog i velikog energetskog sistema i daljnjeg njegovog razvoja, ne prati ekonomski status «Sarajevogasa» i mi već duže vremena, upravo zbog depresirane cijene gasa prema potrošačima, poslujemo sa iskazanim negativnim rezultatima.

Dakle, ta dva pokazatelja ne korespondiraju i, naravno, interes «Sarajevogasa», menadžmenta i UO je da se obezbijedi ekonomska samoodrživost poslovanja «Sarajevogasa» kao važnog subjekta na području KS. Mi smo svoje zahtjeve više puta jasno artikulirali i dostavili ih Naresornom ministarstvu i Vladi KS. Naravno, zahtjevi su usmjereni u smislu povećanja konačne cijene prema svim kategorijama potrošača, iako nam je jasna situacija oko socijalnog statusa naših građana.

U tom smislu i novi zakon o komunalnim djelatnostima, koji je skoro prihvaćen, jasno definira tu poziciju. U potpunosti prihvatamo odredbe da svi subjekti moraju imati ekonomsku samoodrživost, jer će ona biti garancija kvaliteta usluga koje se očekuju od takvih subjekata. Uglavnom, «socijala» treba biti izmještena iz ovakvih i sličnih kompanija, jer se moramo približavati evropskim normama, koje su drukčije koncipirane.

Dugo ste u «Sarajevogasu»

- Poslije fakulteta čitav radni vijek (blizu 30 godina) vezao sam se za ovu oblast. Radio sam još na odgovornim poslovima u tvornici plinske opreme, što je na neki način bio jedan normalan iskorak, pa sam se ponovo vratio u «Sarajevogas», i nadam se da ću svoj radni vijek ovdje završiti. Kako je ova firma prolazila kroz teške trenutke, samo zahvaljujući stručnim kadrovima koji su ostali u toku i poslije rata «Sarajevogas» je mogao doći do današnjih poslovnih rezultata. Sretan sam i zadovoljan da obavljam posao koji volim, da radim sa ljudima sa kojima se izvanredno razumijem. To nam je dovoljna satisfakcija da funkcioniramo kao jedan tim. ❑

Hasan Hadžihamzić, predsjednik Zajednice ogranaka SDA Evrope

Nužna je promjena bh. Izbornog zakona

Ovih dana u Sarajevu boravite kao delegat IV Kongresa SDA. S kakvim informacijama ste došli i kakve nosite u dijasporu?

- Dakle, član sam Glavnog odbora SDA u starom i novom sazivu. Već nekoliko godina intenzivnije se borimo da se bh. dijaspori posveti više pažnje, razgovaramo oko školskog sistema, dvojnog državljanstva, ekonomske saradnje, otvaranja ministarstva za dijasporu. Do sada je bilo samo mnogo obećanja. I na ovaj Kongres SDA donosim poruku da se više pažnje posveti dijaspori, jer milion i 500 hiljada ljudi nije mala stvar. Uspjeli smo, pa ćemo ubuduće imati svoga člana u Predsjedništvu SDA. Članovi Savjeta za dijasporu bit će dvije trećine iz članstva GO dijaspore i jedna trećina iz Predsjedništva.

Da na mnoga pitanja dijaspore bh. vlast nije reagirala onako kako bi trebala pokazali su poražavajući rezultati broja birača na prošlim izborima.

- Šest godina tražimo izmjenu Izbornog zakona. To je donekle bila i osveta dijaspore. Sam sistem glasanja odbio je narod od toga. Svi katolici i pravoslavci glasaju za Srbiju i Hrvatsku u našim konzularnim predstavništvima, pa zašto to ne bismo mogli i mi sa bh. pasošem.

Kako su organizirani ogranci SDA na čijem ste čelu?

- Drugačije je bilo za vrijeme agresije na BiH. U ono vrijeme bila su 52 ogranka SDA, podijeljena po regijama. Svu snagu SDA davala je regija Sjeverne Rajne i Vestfalija. Nije to što sam i ja tamo, nego je zaista tako. Ne smijem zaboraviti Islamsku zajednicu na čijem je čelu Mustafa ef. Klanco, imame koji su dali veliki doprinos, moje kolege Mustagića, Hajrića, itd. Podijelili smo se po regijama, a centrala ogranaka svih tih regija formirana je u Štutgartu. Znao sam u toku mjeseca po 12 puta biti u ovom gradu. Napravili smo grešku što nije vođena evidencija. Organizirali smo prve koncerte, prve pare za BiH odnijeli su Ganić i Silajdžić. Znam da je za BiH skupljeno najmanje 36 miliona KM. Sjećam se i dvocifrenog broja mojih ulazaka u Sarajevo za vrijeme rata, preko piste i kroz tunel. Da ne govorim koliko sam dana i noći proveo u Zagrebu noseći materijalnu pomoć za BiH.

Kako živi bošnjačka dijaspora? Sigurno da je poslije 11. septembra sve drukčije.

- Trenutno situacija nije povoljna za bh. dijasporu. Za vrijeme rata pokazali smo dostojanstvo pa uživamo povjerenje njemačke policije i Ministarstva unutrašnjih poslova. Međutim, u zadnje vrijeme itekako se koristi propaganda, pa su se već počeli pojavljivati krstovi sa četiri "s". Mogu pohvaliti rad Islamske zajednice, da se narod sve više organizira oko nje. Inače, status muslimana je težak, mora se paziti šta će se napraviti, šta će se progovoriti i kako da se organizira neka manifestacija. U zadnje vrijeme ponovo se osjećaju posljedice 11. septembra. Još će biti gore ako njemački SPD izgubi na izborima. Inače, po stručnosti i ponašanju na čelu

smo svih stranaca, pa nam njemačka vlast ne može prigovoriti. Uključujemo se u udruženja građana, pa su sve bh. organizacije pod jednim krovom.

Jedna od najsvjetlijih tačaka jesu svakako pametni i mladi ljudi, među njima i vaši sinovi.

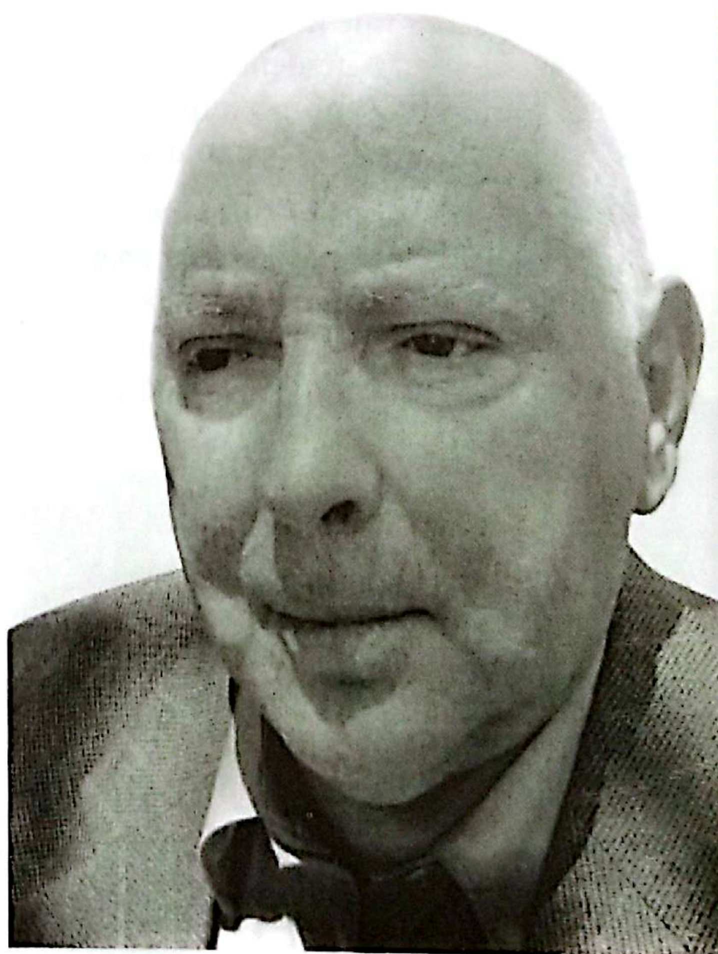
- Ponosmi smo na našu omladinu. Trenutno mogu govoriti o dva udruženja u Dizeldorfu i Kelnu i tu veliku zaslugu ima naš imam Kemal ef. Crnac. U našem Islamskom kulturnom centru ima preko 80 studenata, već ih je 50 diplomiralo, a imamo i doktore nauka. Mnogi su se okrenili domovini i vjeri. Tu su, hvala Bogu, i moji sinovi, čijim rezultatima se mogu ponosti.

Kako izgleda sistem obrazovanja, te kulturni i vjerski život?

- Borimo se oko sistema školovanja, međutim nema odgovora. Ujedno mogli bismo angažirati i naše profesore. Čujem da je ministar Pašić pokrenuo neku inicijativu, ali... Inače, sistem njemačkog obrazovanja je dosta težak, i nije to na saveznoj vladi, to je na vladama pokrajina. Na našu i inicijativu prof. dr. Salke Čampare, radimo na tome da počnemo voditi malo više brige o studentima i našem kadru koji se ovamo školuje. Ponovo ćemo pokušati da sve to oživimo, i na tome ću se ubuduće lično angažirati. Pri svim džematima džamije su, hvala Allahu, pune. Ljepota je vidjeti džemate u kojima je pola omladine. Na kulturnom planu dosta radimo. Sva djela koja dođu distribuiraju se po džematima. Imamo kontakte i sa njemačkim vlastima, pa i na taj način prezentiramo informacije o BiH. U tome nam dosta pomaže prof. dr. Rašid Durić, redovni profesor na germanistici u Bohumu. Koristimo sve moguće načine da proslavimo Dan nezavisnosti, Dan bh. državnosti, i uvijek pozivamo eminentne ličnosti iz BiH, novinare, književnike... Narod je dobro informiran o tome šta se dešava u BiH. Inače, sve je na dobrovoljnoj osnovi.

Otkud u Njemačkoj i u SDA?

- Moj otac je porijeklom iz Trebinja, a majka iz Foče. Sticajem okolnosti rođen sam 1939. godine u Taslidži (Pljevlja), gdje sam završio srednju školu, a studirao sam u Zagrebu, diplomirao u Njemačkoj. Ono što sam učio nisam uspio da sprovedem u djelo, jer sam se razbolio (srce), ali mi je donekle pomoglo, tako da mi je dalo više prilike da mogu raditi za bošnjački narod, jer je u to vrijeme uslijedila agresija na BiH. Naravno, dugujem zahvalnost porodici, koja je razumjela to što sam radio, a posebno mojoj supruzi. Od prvog dana sam se uključio u Regionalni odbor SDA, koji je bio prvi poslije Sarajeva. ❑

Hadžija Muharem Sejdić, vlasnik kompanije «Koteks» iz Tešnja

U jakoj državi bit ćemo sigurniji

Hadžija Sejdiću, tešanjski kraj je vaš zavičaj.
- Rođen sam u seoskoj porodici u Jablanici kraj Tešnja. Među prvim sam u svoje vrijeme krenuo da završim nekakve škole, pa sam osnovnu i Gimnaziju završio u Tešnju, a onda sam se zaposlio u ovdašnjoj «Slogi», fabrici koja je proizvodila kožnu konfekciju i galanteriju. Uz rad sam završio višu ekonomsku školu. U «Slogi» sam radio do kraja 1988. godine, a onda prešao u predstavništvo zagrebačke firme «Derme», radeći na otkupu sirove kože.

Onda je stigla agresija na našu zemlju?
- Na početku rata ranjen sam kao pripadnik Armije BiH i ostao teški invalid. Bez obzira na to, onoliko koliko sam mogao, pomagao sam Armiji. Samo Allahovom voljom ostao sam živ i nisam se odmah poslije toga prepustio da me neko drugi hrani, nego sam zavratio rukave i sa porodicom radio danonoćno.

Kad ste se počeli baviti današnjim poslom?
- Preduzeće "Koteks" d.o.o. Tešanj formirano je 1994. godine privatnim kapitalom nas trojice braće Sejdić. Osnovna djelatnost "Koteksa" je otkup sirove kože, priprema sirove kože za preradu, proizvodnja kožne konfekcije i galanterije, HTZ opreme i tekstilne konfekcije. Kad sam se 1996. godine vratio sa hadža firma je ozbiljnije krenula sa radom.

Ovo je porodični biznis.
- Trenutno imamo zaposlenih preko 80 radnika, a svake godine zapošljavamo nove, proširujemo asortiman i proizvodne kapacitete. Krenuli smo sa sirovom kožom, a onda u proizvodnju kožne konfekcije i galanterije. I sad, hvala Bogu, spadamo u red jačih bh. firmi koje se bave tim poslom. Dosta mi pomaže sin Haris, koji je završio ekonomski fakultet i upisao postdiplomski studij. On je izvršni direktor firme i vlasnik preduzeća *danial 'S*. Kćerka Adisa također puno pomaže i uz to studira pravo. Dakle, ovo je jedna porodična firma. U firmi rade uglavnom ljudi iz Tešnja, Doboja i Teslića. Za ovih nekoliko godina uspjeli smo napraviti savremeno skladište sirove kože, te savremeni pogon za proizvodnju kožne konfekcije, sa oko dvije hiljade kvadratnih metara. Imamo u planu da, ako Bog da, uskoro počnemo sa proizvodnjom obuće.

Kako ste organizirali otkup sirove kože?
- Naše tržište je cijela BiH, a radi se isključivo o goveđoj, telećoj, ovčijoj i janjećoj koži. Koža se kod nas priprema i onda daje na preradu u KTK Visoko ili Kožari Bugojno.

Kakav je plasman na domaćem tržištu?
- Kvalitet je vrhunski, cijene pristupačne, sto posto domaći proizvod. Plasman je nekako kao i naša država, ima puno onih koji uvoze lošu i robu sumnjivog kvaliteta. Polahko širimo vijest o našim proizvodima.

Zanimljiva je i modna marka za koju ste se opredijelili.
- Naša modna marka je *danial'S*. Za autentičnost modne marke *danial'S* zadu-

žen je kreatorski tim *danial'S* pod vodstvom moga sina Harisa. Materijali od kojih se izrađuju modeli za kolekcije *danial'S* su visokokvalitetni i od najboljih domaćih i italijanskih proizvođača kože. Ta modna marka i danas djeluje malo zbunjujuće, ali je i u zapadnom trendu. I u nazivu ove modne marke spojili smo orijentalno i moderno.

Na koji način dolazite do kreacija?

- Kad se govori o modnom dizajnu, ne bi bilo pošteno da kažem kako to mi sami radimo. Naši ljudi prate sve svjetske modne trendove. U svijetu kopira svak svakoga, samo je razlika u tome ko je bolji.

Kažete da dajete državi ono što joj pripada. Čime vam ona vraća?

- Država još uvijek nije uređena kako treba. Međutim, ako ne napravimo jaku državu, ko će onda štititi naše interese? Nije nam cilj samo da uzmemo novac, nego da i država ima od toga koristi, jer u jakoj državi bit ćemo sigurniji. Ima onih koji posjeduju pare, ali se ne odvajaju od njih. Radije potroše novac na neke hakove, nego da pomognu. Mi drukčije radimo i uvijek pomažemo koliko možemo.

Surađujete li sa nekim bh. firmama?

- Mnogo. Prepoznatljivi smo i mnogi su u BiH čuli za nas. Nije mala stvar da neko, pored KTK Visoko, uradi dobro policijske jakne, a to smo uradili za policiju Kantona Sarajevo, Srednjobosanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona. Dobili smo neke poslove za BH Telecom, BH Poštu. Polahko ulazimo u neke još poznatije i veće kompanije, pa ćemo vidjeti šta će biti. Ovim pokazujemo da ima domaćih proizvoda koji su kvalitetni.

Šta je budući poslovni cilj «Koteksa»?

- Postavili smo sebi cilj da u ovoj firmi, ako Bog da, rade i moji praunuci. U to vjerujemo jer stalno investiramo u izgradnju novih pogona. Inače, mi smo prva firma u ovoj branši koja je uvela standard ISO 9001:2000. Idemo dalje u usvajanje standarda ISO 14 000, vezano za ekološku zaštitu u kojoj živimo. Naš cilj je da budemo najjače preduzeće u regionu, kada je riječ o sirovoj koži i proizvodima od kože, i mi ka tome polahko idemo.

Aktivni ste i u općinskoj organizaciji RVI.

- Da bih dodatno bio od koristi ovom društvu, predsjednik sam organizacije RVI u Tešnju, koja mnogostruko opravdava uloženi novac. I RVI i «Koteks» imaju dobru saradnju sa Islamskom zajednicom. Pod našim vodstvom je i Košarkaški klub «Gradina Koteks», koji se takmiči u okviru A1 lige BiH. Na kraju, dosta mi je pomogla supruga, koja je, kao prvo, odgajala djecu dok sam radio. ❑

Samir Silajdžić, ministar stambenih poslova Kantona Sarajevo

Nije lahko raditi pošteno

Kad je u pitanju stanogradnja, Kanton Sarajevo je u zadnje vrijeme pravo gradilište.
- U februaru slijedeće godine bit će pune tri godine otkako sam na čelu ovog ministarstva. Do sada smo uradili niz značajnih projekata, a najteži nam je bio završetak implementacije imovinskih zakona, što je podrazumijevalo oko sedam hiljada deložacija. Zadovoljan sam što smo taj proces završili na častan način i što niko nije završio na ulici. Ministarstvo ju u proteklom periodu uspjelo da uđe u rekonstrukciju i sanaciju većeg broja stambenih objekata na području KS. Tu se radi o programu odgode plaćanja koji je od 2002. do 2004. godine obuhvatio 1.100 stambenih jedinica. Predmet su bili objekti kolektivnog stanovanja, što je podrazumijevalo sanaciju kompletnih zajedničkih dijelova i elemenata nosive konstrukcije. Za tu namjenu i dodjelu građevinskog materijala za individualne stambene objekte investirano je 32 miliona KM. Ovdje se ne radi o kreditnom zaduženju već o dobro zamišljenom konceptu u kojem su nas kreditirali privredni subjekti, a mi smo im to vraćali kroz godišnje rate. Ponovo bi trebalo krenuti sa kreditnim zaduženjima, jer je potrebno još 25 miliona KM za sanaciju 188 objekata kolektivnog stanovanja, čime bi Kanton dobio pravu sliku a interno raseljena lica svoje stare domove. Inače, pokušao sam na početku ovog mandata da pokrenem novu stambenu izgradnju na poodručju KS. U tom slučaju kvadrat stana ne bi bio više od 800 KM. Onda sam pozvao banke da vidim šta one mogu učiniti uz pomoć povoljnih kredita. Međutim, dobio sam negativan odgovor. U Sarajevu nemamo dovoljan stambeni fond. Namjeravam u idućoj godini pokrenuti novu stambenu izgradnju, s tim da kvadrat stana ne bude više od hiljadu KM. Nadam se da ću imati podršku Vlade KS. Poznato je da je usvojen novi zakon o vraćanju stanova na koje nije podnesen zahtjev za povrat, pa će se, nažalost, izgjeglice koje žive u tim stanovima morati iseliti u roku od godinu dana.

Svake godine, pa i ove, na području KS aktuelna je sanacija fasada, krovova, liftova...
- Prošle godine krenuli smo u sanaciju liftova, za čiju potpunu sanaciju, prema našim procjenama, treba oko dva miliona KM. Veliki je problem i to što na području KS ima dosta zahtjeva oko sanacije ratom oštećenih krovova. U ovoj godini smo, po programu kojeg je usvojila Vlada i koji košta 1.500.000 KM, nažalost, izdvojili samo 500 hiljada KM. Zbog smanjenih finansijskih sredstava odredili smo neke prioritete. Inače, za sanaciju krovova potrebno je izdvojiti oko deset miliona KM. Sa nekih 300 hiljada KM pokušat ćemo djelimično riješiti pitanje sanacije fasada, i to onih oštećenih ratom. Znači, ovdje se ne radi o «šminkanju», nego samo o prijeko potrebnim intervencijama. Kad je u pitanju rekonstrukcija i sanacija ovih objekata, dodijeljeno je oko 800 donacija. Kada to sve pomnožite sa tri prosječna člana domaćcinstva dobit ćete jedan

gradić ljudi koji su riješili stambeno pitanje. Greška je što se mnogo ranije sve ovo nije sistemski rješavalo.

Ima govora da će veliki broj stanova pripasti općinama i da će time njihova obnova biti upitna. I upravitelji su novost u stambenoj politici.

- Zakon koji je donesen 2001. godine bio je reformski u ovoj oblasti, ali nije dovoljno implementiran na terenu. Prošle godine uspjeli smo donijeti novi Zakon, koji uspostavlja efikasan sistem. Ovo Ministarstvo je dosta radilo na edukaciji predstavnika etažnih vlasnika. Međutim, nismo mi adresa građanima da im tražimo upravitelje. Na području KS ima 16 upravitelja koji su na tržištu i sa njima se potpisuju ugovori. Upravitelji su u zadnje vrijeme uvidjeli gdje su griješili. Da nije ovog Zakona o održavanju, imali bismo jedan haos. I sami građani moraju se malo probuditi, a ne čekati da im neko drugi uradi ono što bi oni trebali.

Možemo li malo zaviriti u vašu biografiju?

- Od 1992. do 1994. godine bio sam na Traumatološkoj klinici, na zbrinjavanju ranjenika, s obzirom da sam završio Srednju medicinsku školu, a onda Pravni fakultet. U ratu smo na Traumatologiji sa jednom jakom ekipom ljekara zbrinjavali ranjenike. I na taj angažman sam ponosan. Još 1994. godine prešao sam u sekretarijat za stambene poslove općine Novi Grad, i od tada je počelo moje kretanje u toj stambenoj oblasti. Tu sam bio do 2000. godine, kad sam imenovan za pomoćnika načelnika za imovinsko-pravne poslove u općini Centar. Onda mi je moja stranka – SBiH – ponudila da budem ministar pravde i uprave KS, i na toj funkciji bio sam do 2003. godine. To su moja prva politička iskustva. Sa svojih 37 godina, nije mi bilo nimalo lahko, jer sa Almirom Džuvom bio sam najmlađi ministar. Bile su to teške dvije i po godine. Pošto sam dosta emotivan, sve sam to teško preživljavao, tim prije što je veliki broj mojih dobrih prijatelja i poznanika stradao. Ponosan sam što sam velikom broju naših sugrađana uspio da pomognem.

I kao mlad čovjek, već ste se dokazali. Koji su vaši daljnji planovi?

- Moj mandat ističe u oktobru 2006. godine, a politički angažman će zavisiti od položaja moje stranke – SBiH - na izborima. Mislim da sam krenuo nekim političkim vodama, ali, iskren da budem, volio bih da nađem neko mirnije mjesto, posebno zbog toga što je puno biti ovdje dva mandata.

Ako želite nešto pošteno da uradite, onda se morate maksimalno angažirati, a to zaista zamara. ❑

Književnik Hazim Akmadžić

Gazi Husrev-beg je čovjek koji je volio i zadužio Bosnu

Gospodine Akmadžiću, nakon uspjelog romana «Mimar», iz štampe je izišao novi roman «Gazi Husrev-beg». Čestitam.

- Sretan sam s izlaskom ovog romana, i to iz više razloga. Prvo, Gazi Husrev-beg je, po mom mišljenju, najznačajnija povijesna ličnost u Bosni. Druga je stvar ta što je Gazi Husrev-beg čovjek koji je svojim vakufima zadužio ne samo Sarajevo, nego cijelu BiH. Pored toga što je bio dobrotvor, vakif, on je istovremeno bio i genijalan vojskovođa, još 1521. godine ušao je u Beograd, jedan je od ključnih učesnika bitke na Mohaču, te opsade Beča, a da bi štitio zaleđe BiH od nadiranja Mletaka uspio je osvojiti cijelu Dalmaciju i uspostaviti Kliški sandžak, što je sa strateško-taktičko-operativnog aspekta odista značajan potez.

Oduševljeni ste Gazi Husrev-begom.

- Nakon dugog perioda istraživanja došao sam do saznanja koja još više uzdižu ovog dobrog čovjeka. Pored toga, kad govorimo o složenosti karaktera Gazi Husrev-begovoga, ne smijemo nikako zaobići ni to da je on bio veliki poštovalac nauke i ljudi od nauke. Tome svjedoče, prije svega, Gazi Husrev-begova medresa, mektebi koje je uvakufio, biblioteka... On je bio plemenit čovjek, čak do altruizma. Bilo je pet pokušaja atentata na njega i sve njegove potencijalne ubice, ne da nisu pogubljeni, nego nisu ni zatvoreni. Neki su poslije, čak prešli u njegovu vojsku, primili islam... On je bio jedna ljudska širina.

Drugo, mislio je na potomke Bosne, i uvijek je govorio da to što radi, ostavlja svim potomcima Bosne.

Zbog tih činjenica, zaista mi je zadovoljstvo bilo raditi na ovom romanu.

Je li ovo historijski roman, kako neki tvrde?

- Nije, ovo je roman o čovjeku koji zaslužuje svoje mjesto u literaturi kao književni junak.

«Mimar» se još uvijek nije ni «ohladio» a vi ste uspjeli prelistati mnogo građe i Gazi Husrev-bega smjestiti u književnost. Je li to bilo lahko?

- Bez imalo subjektivizma, ja sam čovjek koji se zna služiti historijskom građom i dokumentom. Koristim priliku da i na ovaj način javno uputim izraze nezadovoljstva što smo dozvolili da na lagan način to neprocjenjivo blago ode iz Bosne. Inače, građu za ovaj roman nalazio sam najviše u Carigradu, Dubrovniku, Beču, Budimpešti, Karlovcu, Zadru... U Sarajevu sam, nažalost, najmanje građe našao. Dio građe o Gazi Husrev-begu, vjerovali ili ne, dobijao sam iz moskovskog arhiva.

Ko je pobliže bio Gazi Husrev-beg?

- On je po ocu Trebinjac, Bošnjak, sin Fehrat-begov, a po majci je unuk Sultana Bajazita. Ovo ne govorim slučajno, jer to uveliko određuje karakter, pa i sudbinu Gazi Husrev-begovu u njegovom kasnijem životu. On je rano ostao bez oca, a bio je miljenik Sultana Bajazita, pa je vrlo rano počeo obnašati neke značajne državničke funkcije u okviru porte

i Osmanskog carstva. Ovo je bitno i zbog toga što je od malih nogu bio uz koljeno jednog od najznačajnijih sultana Osmanskog carstva. Od njega je učio i on to priznaje. Vladao je Bosnom u tri navrata (ukupno oko 26 godina), promijenio tri sultana, ali je uvijek ostajao tu. On je čovjek koji je neizmjerno volio Bosnu, i to ne moraju ilustrirati njegovi vakufi, to može ilustrirati i odnos prema ljudima. On je bio namjesnik Bosne koji nije provodio tiraniju, on je bio parametar (a i danas bi mogao biti) multietnički zdravog života. Npr. on je dao zemlju i osigurao sredstva za gradnju pravoslavne crkve na Baščaršiji, dao zemlju za Jevrejsko groblje na Vracama, napravio dvije katoličke crkve u Sarajevu i Usori. I ovo ide u prilog tvrdnji kakvu je imao viziju Bosne. Ono što mi lično smeta kod kolega, posebno bošnjačkih pisaca, to je da oni u svojim knjigama najčešće koriste onaj period kad je Osmansko carstvo u krizi (18. i 19. stoljeće), a zaboravljaju, ili ne znaju da je recimo 15. i 16. pa i dobar dio 17. stoljeća, zapravo, vrijeme kad Bosna pod Osmanskom upravom doživljava preporod. Ne mogu da shvatim da neko ne može da prepozna takve stvari, a uvjetno prepoznaje nešto što se danas naziva «tamnovilajetska Bosna», za što je Bosna najmanje kriva. Pored toga što su u to vrijeme strane sile kroz rušenje Osmanskog carstva rušile Bosnu, pravoslavnom življu nikad nije bilo bolje.

Šta dalje? Ovaj roman sigurno zanima i Tursku, naprimjer?

- Turci su teški pregovarači i misle da se jedan bošnjački pisac može zadovoljiti sa dvije hiljade eura. Nadam se da će Turci imati interesa da prevedu "Gazi Husrev-bega".

Inače, ja sam pisac koji živi isključivo od literature. Ovaj roman je štampan u 5.000 primjeraka. Do sada je prodato skoro tri hiljade, od toga gotovo dvije hiljade u pretplati.

Pored kvaliteta, zaista puno pišete. U čemu je tajna?

- Ne treba mistificirati poziv pisca. Ne vjerujem piscima koji kažu da pišu zato što su inspirirani nečim. Pisanje je za mene, prije svega, ritual. Meni pisanje pričinjava radost. Ogorčen sam zato što nemamo neke stvari riješene na nivou države, kao što je problem sa izdavačima. Pisac je apsolutno nezaštićen.

Ovaj roman je dio planirane trilogije.

- Da. Sve je počelo sa «Mimarom», nastavilo se sa "Gazi Husrev-begom", a, ako Bog da, završit će sa Ishak-begom. Uveliko se pripremam za pisanje novog romana. ❏

Branko Todorović, predsjednik Helsinškog odbora za ljudska prava u RS

U glavama nekih političara rat još nije završen

Gospodine Todoroviću, kako možete ocijeniti poštivanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini posljednjih godina?

- Poštivanje ljudskih prava u BiH se posljednjih godina popravlja. Međutim, i dalje smo daleko od međunarodnih standarda, a glavni krivci za takvo stanje ljudskih prava su vlasti u oba bh. entiteta. Ostvarivanje ljudskih prava direktno je povezano sa uspostavljanjem vladavine prava i vladavine zakona. Posljednjih godina očigledno je da institucije u FBiH više napora ulažu u oblast pravosuđa i da je stepen ostvarivanja ljudskih prava u ovom bh. entitetu na višem nivou nego što je to u RS-u.

U čemu to RS zaostaje kad su u pitanju ljudska prava?

- Sigurno je da se i u RS-u neke stvari popravljaju, ali uvijek postoji pitanje koliko je to zahvaljujući vlastima RS-a, a koliko kao rezultat snažnih i kontinuiranih pritisaka međunarodne zajednice. Ono što u RS-u i dalje ostaje vrlo ozbiljan problem jeste diskriminacija povratnika, koja sprečava reintegraciju i resocijalizaciju povratnika u društvo odakle su prognani tokom rata. Ovaj entitet i dalje nastoji da funkcionira na osnovu etničkog i vjerskog principa, a ne na osnovu vladavine prava. Drugi problem u RS je i neprocesuiranje ratnih zločinaca. Sa jedne strane u FBiH imamo više od stotinu procesa koji su okončani pravosnažnim presudama, a u RS smo imali samo jedan pokušaj procesuiranja grupe policajaca za ubistvo porodice katoličkog sveštenika Matanovića u okolini Prijedora, koji je rezultirao oslobađajućom presudom. To govori da RS nije spremna da se bavi najosjetljivijim pitanjima koja pokazuju stepen uspostavljanja vladavine prava. Današnje vladajuće strukture u RS su samo vješti nastavljači politike etničkog čišćenja i nasilja koje je vođeno tokom rata.

Uvijek govorite bez «dlake na jeziku». Ima li prijetnji i pritisaka?

- Prijetnji i pritisaka u BiH ima, prije svega, nad običnim građanima, povratnicima, nezaposlenim, otpuštenim s posla, jednostavno rečeno - obespravljenim. Prema tome, za očekivati je da ima prijetnji i pritisaka i nad aktivistima ljudskih prava, novinarima, pa i nekim pripadnicima nacionalnih manjina. To je nešto što prati svaku vlast koja se zasniva na jednoj vrsti diskriminacije, nasilja, i koja je zapravo proizašla iz vlasti što je tokom rata počinila zločine.

Ima li za demokratiju mjesta na ovim prostorima?

- Zabrinjava me saznanje da u glavama mnogih bh. političara, koji pripadaju nacionalističkim strukturama na sve tri strane, rat još uvijek nije završen. Dok se govori o vrijednosti određene etničke ili religijske grupe, druga se želi diskreditirati i poniziti. Zabrinjava što u BiH nije otvoren očekivani dijalog o BiH kako bismo postigli zajedničko shvatanje kakvu mi to BiH želimo. Postizanje konsenzusa je nemoguće bez dijaloga i tolerancije, spremnosti da drugima pružimo ono što želimo sebi.

Tu je problem u BiH što za sebe želimo sve, a drugima nismo spremni pružiti ništa.
Ponekad sam zabrinut za BiH zbog toga što vidim da je neki ne doživljavaju kao svoju, a žive u njoj, gdje su živjeli i njihovi pradjedovi. BiH je naša majka i naš odnos prema toj majci treba da pokaže našu civilizacijsku zrelost. Za sve nas građane, bez obzira na naciju, najvažnija stvar je da izgradimo funkcionalnu državu. Bez imalo patetike, ljudi u BiH moraju da shvate da su braća koja treba da podrže pravo i slobodu jedni drugih. Očekujem puno razumijevanje vjerskih lidera u BiH, koji bi nam trebali prezentirati sve ono što je plemenito. Veoma važno za demokratski razvoj BiH je da imaju slobodu mediji i civilno društvo i da od vlasti budu podržani za svoje aktivnosti.

Kakva je pozicija Helsinškog odbora u RS i koliko se vaš glas čuje i uvažava?

- Helsinški odbor RS-a, nakon skoro deset godina rada, na neki način sve više postaje glas obespravljenih ljudi. To je mala organizacija sa pet zaposlenih. Veliki dio posla uradimo u partnerstvu sa drugim nevladinim organizacijama. Helsinški odbor bilo gdje u svijetu treba da bude avangarda, da ima hrabrosti biti jedna vrsta putokaza ka boljem i pravednijem društvu. Borimo se da ljudi pobijede mržnju, strah, nepovjerenje, da jedni drugima iskažemo solidarnost, da pronađemo posmrtne ostatke više od 15 hiljada nestalih, da pružimo riječ utjehe porodicama žrtava. Želimo da budemo u funkciji bh. građana, običnog čovjeka, radnika, seljaka, učenika, studenta, nezaposlenog, penzionera...

Kako komentirate posljednje izjave Vuka Draškovića, ali i one Andanove o teroristima u BiH?

- BiH i njeni građani moraju pokazati zrelost i jedinstvo, da ne dozvolimo nikome sa strane da se kocka našim životima. Kroz izbore trebamo pružiti povjerenje onim političkim snagama koje su spremne ovu zemlju da uvedu u evroatlantske integracione procese i da građani BiH počnu živjeti normalno. Tražimo da nas okruženje posmatra kao ravnopravnog partnera, a ne da budemo maroionete Beograda ili Zagreba. BiH se mora pokazati kao ozbiljna država koja vodi brigu o svojim građanima i državnim pozicijama.
U tom pravcu potrebno nam je jačanje identiteta pripadnosti BiH, trebamo učiniti sve da je gradimo, i da budemo ponosni što joj pripadamo.
Karadžić, Mladić, i njima slična bratija, sami su sebe zatvorili u kukavičke zatvore i tako žive u izolaciji. To je po meni ne samo kukavički, nego je to jedna vrsta sramnog zatvora. ❑

Prof. dr. Stjepan Lapenda, profesor na Ekonomskom fakultetu u Splitu i član Glavnog odbora SDA

U SDA nisam zbog karijere i novca

Profesore Lapenda, poslije Tihićeve najave otvaranja stranke prema drugim konfesijama i prethodnih dogovora, u Glavni odbor, pored Desnice Radivojevića, Ivice Šarića, Milenka Karovića i ostalih, pozvani ste i prihvatili poziv i prijem.

- Da odmah na početku riješimo to da u SDA nisam došao zbog politike, karijere ili novca. Tu sam iskreno da pomognem, koliko je u mojoj moći, da ova stranka i ova zemlja budu što bliže Evropi i civiliziranom društvu, da ljudi žive od svoga roda, da smo svi zajedno sretniji, da nam je bolje.

Što se mene tiče, ja sam poodavno odlično situiran čovjek i ništa mi više ne treba.

Na Konstituirajućoj sjednici Glavnog odbora SDA prošle subote ozvaničen je prijem novih članova, koji su izabrani na nedavno završenom IV kongresu stranke. Otkud baš da SDA bude Vaš izbor?

- SDA je glavna okosnica bošnjačkog naroda u BiH. Sulejman Tihić je na IV kongresu SDA rekao da bi u ovoj stranci želјeli imati i nebošnjake. Javio sam se, a oni su me odmah prihvatili. SDA sa svojim popratnim osobinama koje mi se osobno ne sviđaju, zaslužuje da joj se pomogne. Osim SDA, ne vidim nijednu drugu političku stranku gdje bih mogao prenijeti moje ideje. Ako uspijem, bit će dobro.

Da vas pitam, po čemu sam ja katolik? Je li zato što me sa dva mjeseca majka odvela do popa pa me ovaj posuo vodom i krstio? Ko me tad mogao pitati da li želim biti katolik?

Mislite li da je Vaš ulazak u Glavni odbor SDA svojevrsna politička senzacija ili se stvarno ova stranka evropski otvara i prema nebošnjacima?

- Kod Ataturka je Turkinja 24. godine prošlog stoljeća imala pravo glasa, Francuskinja tek sa De Golom 1945. godine, Švicarka prije deset godina. Po čemu bi to onda Švicarska bila demokratičnija od Ataturkove Turske? Međutim, nije problem u tome. Na jednoj francuskoj emisiji Širak je izjavio da nije za ulazak Turske u EU. Ima tu legalna i realna Turska. Pitanje je koju primiti u EU. Istanbul je evropski, Anadolija nije.

Skoro stoprocentna većina članova Vaše nove stranke su Bošnjaci.

- Bosanski muslimani su dobro došli u Evropu, ali ne sa nekim primjesama npr. iz Saudijske Arabije, Indije, Pakistana itd. Ne trebamo dozvoliti da nam po svaku cijenu unakaze baštinu, npr. vjekovni izgled naših džamija. Samo da znate, ima mnogo Muslimana, ali uvjerenih ateista. I ja sam uvjereni ateist. Šta to kome smeta? Nacionalno se ne opredjeljujem. Čak i na popisu stanovništva, pitao sam: šta se to nekoga tiče moja vjerska pripadnost? I dok mi u BiH ne shvatimo da je religija privatna stvar, nema suživota. Vjerskim zajednicama, naravno, treba dati apsolutnu slobodu, ali ne i političku. U protivnom, nema nam ulaska u Evropu.

Vi ste poliglota, te ugledni profesor na splitskom i na još nekim evropskim univerzitetima. Zaista, imate impozantnu biografiju, znanje i iskustvo.

- Rođen sam prije 63 godine u Belgiji, kao blizanac. Moj brat Matija trenutno radi u Kantonu Sarajevo, ali i piše knjige. Odrastao sam u sarajevskoj čaršiji. Kao prvi sekretar i otpravnik poslova Republike Hrvatske u Alžiru, sredinom 1993. godine, zbog neslaganja sa politikom Franje Tuđmana, napustio sam diplomaciju.

Je li za vas bilo mjesta npr. u nekoj stranci sa hrvatskim predznakom?

- I pred ove posljednje izbore u Hrvatskoj dosta mi je ljudi predložilo da izađem na neke izborne liste. Pitao sam ih žele li moje ime ili funkciju? Na kraju, nisam pristao, niti sam glasovao.

Reći ću nešto drugo. Kad su u pitanju čelnici nekih bh. stranaka, inače Hrvati, Ivo Komšić mi je sumnjiv, Krešimir Zubak je jedini koji nije htio potpisati Dejtonski (nakaradni) sporazum, iako je i na njega bilo pritisaka. I Zubaku se jednoga dana treba podići spomenik zahvalnosti. Republika Srpska je, moram reći, pogubna tvorevina.

Možete li nam predočiti vaše viđenje političkih prilika u zemljama bivše Jugoslavije?

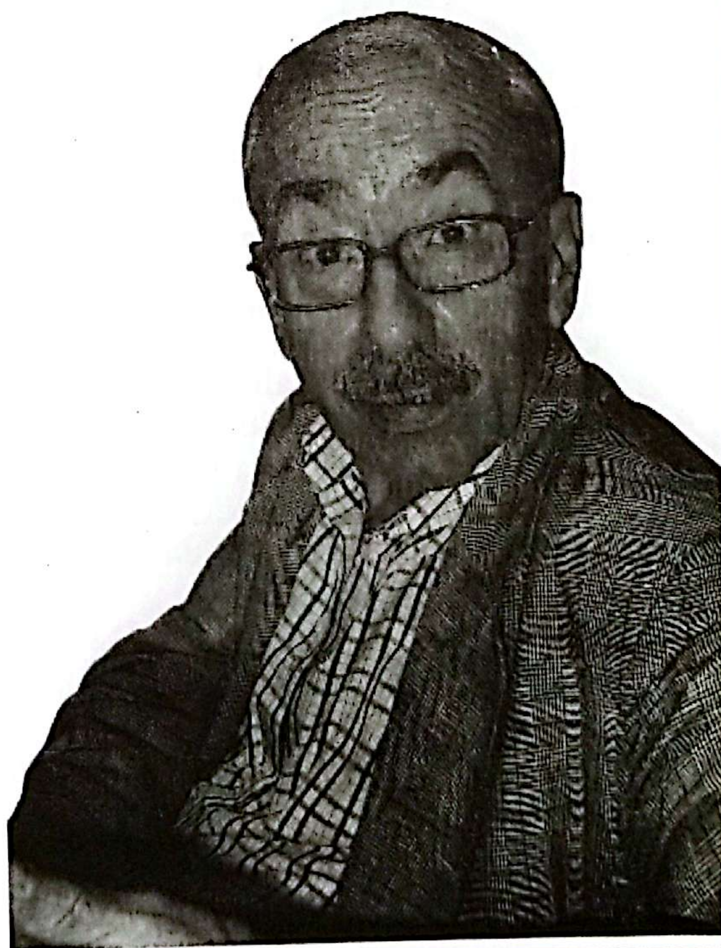
- Mogao bi se riješiti bh. problem, iako je on priličito kompleksan. Pitanje je samo dana kad će se otcijepiti Crna Gora, jer ona na to ima pravo, kao nekadašnja suverena država. Još uvijek je problematična ta Srbija, a je i Vojvodina, Sandžak. Dakle, daleko od toga da je riješeno pitanje Srbije.

Kakav islam trebamo u BiH?

- Nizozemska je kazala hoćemo gej brakove, abortus, Poljaci hoće da krščanstvo ubace u Ustav, i sva sreća da nisu uspjeli. Zašto i islam ne bi ušao? Bez islama ne bismo danas bili ono što jesmo. Ali, ne arapskog islama, ne turskog islama, ne indonezijskog islama, nego španjolskog od prije osam stoljeća. Kad smo mi kao katolici spaljivali sve što je bilo helenističko, do Aristotela i Platona, to su islamski znanstvenici zapisivali na arapskome jeziku, a onda se preko Pariza i Sorbone prevodilo na latinski jezik. I sve to u Španjolskoj, u Kordobi i oko nje, prije osam stoljeća. E, takav islam mi trebamo. Jedan tolerantni islam gdje se u jednoj bogomolji klanjalo i molilo na pravoslavni, islamski i židovski način.

Ako Zubak nije htio potpisati Dejtonski sporazum, je li onda rahmetli predsjednik Izetbegović to morao učiniti?

- Rahmatli Alija nije imao drugog izbora. Srbi i Hrvati su imali svoje zaleđine, a šta je imao Alija? Ništa. Evo nedavno je i Mate Granić biranim riječima govorio o Aliji. Iako on sad nije u politici, kad se vratim u Split, nazvat ću ga i zahvaliti mu se. ❑

Marinko Božić, federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Imat ćemo evropski Zakon o šumama

Treći mjesec poljoprivrednici protestiraju pred državnom vladom. Jesu li njihovi protesti opravdani?

- Greška je što s njima nije obavljen razgovor. Posao u poljoprivredi treba vratiti u institucije sistema. Nismo došli do toga da poljoprivredne proizvode moramo bacati po ulicama, a to se danas, nažalost, dešava.

U cilju reforme poljoprivrede treba formirati ministarstvo na nivou države i svi prirodni resursi trebaju biti pod njenom kontrolom, odnosno tim novim državnim ministarstvom.

Značajno pitanje je i ono oko nositelja proizvodnje i organizacije na terenu. I sve to po važećem zakonu o poljoprivredi koji će uskoro ići u proceduru, uz sugeriranje OHR-a da to uradimo na nivou države. Međutim, Ministarsko vijeće taj zakon još nije dalo u proceduru, a što, nije mi jasno.

Zar nije perspektiva BiH, između ostalog, i u poljoprivredi?

- Naravno da jeste, ali nikad ne treba misliti da ona mora biti nositelj razvoja. Činjenica je da je najjeftinije zapošljavanje u poljoprivredi. Sva sredstva iz poljoprivrede, koja se pune u proračunu, moraju se vratiti poljoprivredi.

Trebamo biti svjesni da mi sada sa poticajnim mjerama u FBiH sa nekih 15 miliona i 740 tisuća maraka ne možemo praviti strategiju razvoja koja bi bila njegov nositelj, iako imamo značajne rezultate.

Zašto se više ne ulaže u poljoprivredu?

- Moramo državnim mjerama stvoriti ambijent sigurnosti i educirati poljoprivredne proizvođače da proizvode ono što je konkurentno. Ne možemo kupovati domaće ako ono nije rentabilno.

Koje su prednosti novog Zakona o šumama?

- Što se tiče šumskog bogatstva u Federaciji BiH, 83 posto je u državnom, a 17 posto u privatnom vlasništvu. Zakon o šumama donijeli smo 2002. i njegova implementacija zaživjela je tek ove godine. Novim dopunama zakona predvidjeli smo razdvajanje administrativne i finansijske funkcije, kao i decentralizaciju korištenja šuma.

Bespravna sječa, nepoštivanje planova sječe, nepošumljavanje, sve je to u zakonu regulirano, pa je logično da ima otpora implementaciji. Sad smo u poziciji da ćemo od 41 poduzeća imati samo deset u deset kantona. Dakle, uvodimo administrativni red, jer smo kao vlasnik šuma potpisali ugovor sa kantonalnim upravama i dali im šume na korištenje, s tim što oni moraju sa gospodarskim društvom, kojeg trebaju formirati, sklopiti ugovor o korištenju i eksploataciji šuma. Smatramo da je to jedan dobar model decentralizacije, a vlasnik je taj koji vrši upravni i inspekcijski nadzor.

Inače, godišnji prirast je 4.700.000 kubnih metara, a etat je negdje oko 3.300.000. Prema tome, imamo još i rezerve.

U posljednje vrijeme postavlja se pitanje: zašto nema ogrjevnog drveta? Ima ga, i mi smo dali naputak da se sortime-

nti u šumi moraju svi koristiti za ogrjevno drvo i da se mora udovoljiti građanima.

Da li kantonalna društva rade domaćinski? Koliko vrate šumi ono što im ona da?
- Ljudi koji rade u sektoru šumarstva svaki dan su na terenu. Naravno, postoji još otpora. Nemamo dovoljno šumarskog kadra. Kad ponudim nekom da dođe u Ministarstvo iz nekog gospodarskog društva – neće. Znači da im je tamo dobro. Nadam se da ćemo u skoroj budućnosti riješiti pitanje šuma. Sačinili smo informaciju o stanju u šumama, koja je sada na Vladi FBiH. Ima još propusta u pojedinim kantonima, ali je sreća što imamo dobru suradnju sa tamošnjim ministrima. Kad se završe izmjene i dopune Zakona o šumama, bit će primjenjiv u svim evropskim državama. Hrvatska bi bila sretna da ima ovakav zakon.

Kakva je situacija u oblasti vodoprivrede?
- Zakon ide u proceduru i, nakon sedam-osam godina institucionalnog jačanja sektora voda, konačno smo došli do novog Zakona, koji treba da regulira određena pravila oko toga kako upravljati, koristiti i zaštititi vodu po slivovima. Napravili smo strategiju zaštite odbrane od poplava i ona obuhvata 31 poplavno područje, od čega je na njih 14 ekonomski isplativa izgradnja objekata zaštite odbrane od poplava. Problem je što nikad nismo zaveli opću vodnu naknadu za vode, koja se otprilike bazira na 0,5 posto na osobne dohotke, kao što to imamo za civilnu zaštitu. Morali bismo se izboriti npr. za namjenska sredstva za odbranu od poplava. Što se tiče daljnje reforme u ovom sektoru, sadašnja javna preduzeća, odnosno dva sliva – sliv Jadranskog mora i sliv rijeke Save ili Crnomorski sliv, sukladno sa evropskim direktivama o vodama, bit će dvije agencije koje će raditi na poslovima strategije upravljanja, korištenja i zaštite voda. Po novom Zakonu, oko 45 posto sredstava vratili bismo kantonima, pa bi općine i kantoni vodili aktivnosti oko vodovoda, kanalizacionih sustava, prečistača itd, dok bismo se mi bavili strategijom voda, odnosno upravljanja riječnim slivovima.

Surađujete li sa resornim ministarstvom manjeg bh. entiteta?
- Da je bolja suradnja bilo bi boljih rezultata. Imamo međuentitetsku komisiju koja radi, ovaj Zakon o vodama harmoniziran je u oba entiteta pa se više ne može ponoviti «Popovo polje». Imamo još stvari koje trebamo urediti, a to je inspekcijski nadzor, uređenje korita, eksploatacija šljunka, pijeska... ❑

Avdija Kovačević, član Nadzornog odbora JP BH Pošta

U Varešu smo predstavili primjer pravljena zajedništva u razlikama

Pored toga što ste član Nadzornog odbora BH Pošte, vi ste i upravnik Pošte u Varešu, ali i aktivist SDA, otac, suprug... Kako sve to stižete?

- Uposlenik sam BH Pošte (upravnik Pošte u Varešu) od 1. aprila 1996. U međuvremenu, prva reorganizacija je bila kad smo morali da, zapravo kao posljedicu ratnih dešavanja u BiH, izvršimo punu konsolidaciju preduzeća i po prvi put smo pravili javno preduzeće PTT BiH, koje je trebalo da bude JP od jednog općeg interesa za obavljanje ulsuga u poštanskom i telefonskom saobraćaju. I druga reorganizacija 2002. godine, odnosno podjela tog preduzeća na dva javna subjekta, na JP BH Telecom i JP BH Pošta, i izrada neophodne legislative, odnosno zakona koji su pratili jednu i drugu djelatnost. Diobom tog preduzeća ukazala se potreba da, kao dva pravna subjekta, ta dva preduzeća u skladu sa postojećim zakonima dobiju i svoje upravljačke i rukovodne strukture, odnosno da se izaberu UO (kasnije prerasli u Nadzorne odbore) i da se izaberu menadžmenti preduzeća. Ja sam, uz jednu kvalitetnu podršku sindikata kao ovlaštenog predstavnika radnika, dobio značajnu podršku da se kandidiram za člana Nadzornog odbora iz reda zaposlenika i zajedno sa još jednim kolegom, od 31. januara 2005. godine postao sam član Nadzornog odbora JP BH Pošta. U svemu ovome trebam reći da ima puno posla, predstoji nam grčevita borba za potpuno osamostaljenje ovog našeg preduzeća, s jedne strane, i obezbjeđivanje kvalitetnog tržišta. Ne treba izgubiti iz vida da trenutno na području BiH postoje tri poštanska operatora i da sve to treba staviti pod jednu kapu i jedno zakonsko okrilje. Kad istekne plaćanje nekadašnjeg minulog rada Pošti od strane BH Telecoma, doći ćemo u situaciju da se na neuređenom tržištu borimo za opstanak.

Bili ste prvi predsjednik SDA u Varešu. I ne samo to.

- Da. I to od 15. aprila 1991. do 21. marta 2000. godine. Bio sam član GO SDA od I kongresa 1991. do II kongresa 1997. godine, učesnik u donošenju Odluke o formiranju vojnog savjeta SDA BiH, koordinator PL-a za Vareš, prvi organizator pokreta otpora, TO i ARBiH u Varešu, te predsjednik Kluba poslanika SDA u Skupštini ZE-DO Kantona od 1996. do 1998. godine, kada su «udareni temelji» Kantona i Federacije. Itd.

Može li se sa ove vremenske distance malo skrenuti pogled na Vareš iz vremena agresije?

- Još uvijek su prisutne i emocije, pa je rano davati neku objektivnu ocjenu. Ne znam koliko bih mogao biti makar približno objektivan, posebno zbog toga što sam bio subjekt ovih dešavanja. Vareš je platio danak nasjedanju na lažna obećanja koja su bila «na repu» velikih državnih projekata. Iole ozbiljni ljudi, koji su to trebali na vrijeme prepoznati, znali su da od toga neće biti ništa. Vareš je dugo godina važio kao mjesto sa dominantno prisutnim katoličkim življem, čak

se mogla čuti teza da je Vareš, u smislu etnopripadnosti, nosio prefiks «malog Rima». Međutim, katolički živalj je imao svoju autentičnost koja se mogla naći u malo mjesta u BiH. Ali, u datom trenutku je na čelo tog hrvatskog naroda došla neodgovorna vrhuška pa su mještani «progutali» veliku šarenu lažu od čelnika iz Gruda, gajeći nemoguće iluzije da se u Varešu može napraviti frankenštajnska Herceg-Bosna. Na posljetku, najdeblji kraj izvukao je obični hrvatski narod, koji ni za što nije bio kriv. I zbog svega toga Vareš je puno izgubio kao općina.

U kojoj mjeri Ze-Do Kanton misli na ovaj kraj?

- Nisam pozvan da izražavam zadovoljstvo ili nezadovoljstvo kad je u pitanju podrška Ze-Do kantona. Ono što znam to je da Vareša vrlo malo ima u svim mogućim projekcijama. Nažalost, u Zenici se općine posmatraju kroz brojke. Vareš u ukupnoj strukturi Kantona sudjeluje sa 2,3 posto, što je zaista nedovoljno. Nije dovoljno prostora posvećeno Varešu, zato što je ovo mjesto uvijek bilo potencijalno žarište, jer je Vareš stalno bio grad-eksperiment i u smislu pravljenja zajedničke policije, povratka, zajedničke federalne vlasti. Inače, vareške probleme su rješavali ovdašnji ljudi, niko nam nije došao kad smo pravili zajedničku policiju, Općinsko vijeće. Mi smo u Varešu predstavili primjer pravljena zajedništva u razlikama.

Rekli ste da Vareš ima resurse, ali... Recimo, oko šume je bilo dosta galame.

- Izuzev firme «BB Amfibolit» iz Vareša, nema niko drugi ko bi pokrenuo društveno-ekonomski razvoj u ovoj općini. Vareš ima najkvalitetnije šume ne samo na području BiH, nego i šire. Jedan od četiri značajna vareška resursa svakako su šume. U BiH nema organiziranijeg kriminala nego što je kriminal u šumarstvu, a iza tog kriminala stoje utjecajni šumarski lobiji u svim strukturama vlasti. Sve se to može riješiti donošenjem Zakona o šumama.

Da se opet vratimo na osamostaljenje BH Pošte s početka razgovora. Šta to, ustvari, znači?

- Da podsjetim, Vlada FBiH, odnosno Parlament, još 2001. godine donijeli su odluku da se postojeće javno preduzeće PTT BiH podijeli na dva pravna subjekta, i to na JP BH Telecom i JP BH Pošta. Po toj odluci pripala je obaveza BH Telecomu da BH Poštu, kao niskoakumulativno preduzeće, u narednih pet godina subvencionira sa 100 miliona KM. Tako bi s 1. januarom 2007. godine BH Pošta trebala samostalno izaći na tržište. ❑

Književnik Sead Trhulj

Besparica među koricama

Vaš roman „Krik" (u rukopisu) izabran je (i finansijski potpomognut) zajedno sa još 24 rukopisa na ovogodišnjem konkursu Fondacije za izdavaštvo FBiH. Odmah na početku neminovno pitanje, odakle tema?

- Iako sam u Srebrenici davno bio, inspiracija za ovaj roman došla je, nažalost, iz srebreničkog zločina. Priča se odvija tako što jedan sitni sarajevski švercer, bivši vojnik bh. armije, poslušavši molbu svog oca, u neki stari, razdrndani kombi, s kojim trguje, stavi djecu i vozi ih prema Srebrenici. Dakle, sve se dešava na putu od Sarajeva do Srebrenice i sve na neki način ukazuje na to da oni zaista žele nešto što je veoma teško ostvariti. Dao sam sebi zadatak, prije svega emotivne prirode, koji opravdava njihovu želju da se vrate kući. Međutim, na kraju romana, uz očaj kojim su opsjednuti zbog teške situacije, ima tračak optimizma i nade da će oni, ipak, sebi stvoriti neke uvjete i da će moći da žive.

Kakva je daljnja sudbina ovog rukopisa?

- Ovaj roman sam završio u aprilu prošle godine i krenuo da tražim izdavača u jednom pomalo naivnom uvjerenju da je svima nama, naročito Bošnjacima, tema Srebrenice jako važna i da će taj moj rukopis biti prihvaćen, čitan i ocjenjivan sa tog stanovišta, ako ništa drugo, da se radi o važnoj temi. Moram reći da sam nakon obilaska nekoliko izdavačkih kuća bio veoma obeshrabren. Još čudnije je bilo to što nije postojalo nijedno literarno obrazloženje.

I na kraju se, ipak, sve sretno završilo. Najbliži izdavač mogla bi biti „Svjetlost", ne zbog neke sentimentalnosti, pošto sam u ovoj kući dugo godina bio urednik i direktor.

Pored obaveza u Bošnjačkom institutu, šta još radite na spisateljskom planu?

- Ono što mi sad prvo predstoji kao posao koji sam sebi odavno planirao, jeste to što sam od nekih članova žirija dobio signal, naime došli su na ideju koja je i meni bila od ranije vrlo bliska, da je ova priča koja se u romanu odvija vrlo zanimljiva kao materijal za filmski scenarij. U ovoj godini nastojat ću da nešto od toga napravim i da ga ponudim Fondu za kinematografiju.

U toku rata pisao sam priče, zbirka se zove „Preko mosta". U njoj je bilo sedam priča i 1995. godine je ta knjiga dobila Soroševu nagradu za knjigu priča, a objavljena je 1996. godine. Trebam je dopuniti novim pričama, pa bi knjiga bila kompletna. Imam dogovor sa Amirom Brkom u Tešnju, pa bi tamošnji Centar za kulturu i obrazovanje bio izdavač.

Koliko bh. književnoj produkciji pozitivno pomažu spomenuti podsticaji?

- Mislim da se dešava pozitivna stvar u tome da mnogo ljudi piše, ne ulazeći u to ko je kakav pisac. Tu je ogromna produkcija iz koje mora nastati kvalitet.

Ima i druga – lošija strana, a to je materijalna podloga za takvo stvaralaštvo. Bijedne su nagrade za pisce.

Velike izdavačke kuće su u teškoj situaciji ili su propale.

Srećom, Federalno ministarstvo kulture, u dobroj mjeri zahvaljujući ministru Gavrilu Grahovcu, uspjelo je da odvoji neka sredstva, što mora dati rezultate. Radi se, naime, o pristojnim nagradama koje stimulišu pisce.

Kao član Društva pisaca BiH, Vi ste i njegov član Upravnog odbora. Na što su svedene današnje aktivnosti?

- Prije rata nisam bio član nijednog književnog udruženja. Nisam smatrao ni da mi je to potrebno, dobro sam znao da članstvo u takvom udruženju ne može čovjeku pomoći da bolje piše, ali se možda mogu u njemu riješiti neki socijalni problemi. Imao sam plaću i izdržavao porodicu, a pisanje sam smatrao svojom ličnom stvari. Ovo mi je jedanaesta knjiga, i ne znam koliko sam postigao do sada. Kao pravni sljedbenik Udruženja književnika BiH, u Sarajevu je 1993. godine formirano Društvo pisaca i mene su pozvali da budem jedan od osnivača. I tako, evo, do današnjih dana nekako deveramo, posebno često obradovani pažnjom i naklonošću Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo. I broj članova se prilično povećao, ima raznih ideja i ambicija, ali sve to najčešće padne u vodu pred besparicom. Evo, ove godine trudimo se da obilježimo 60-godišnjicu Društva, ali zbog besparice teško će nam to uspjeti. U ratu smo u sklopu "Oslobođenja" izdavali list "Slovo", koji je odigrao značajnu ulogu. Kasnije je prestao da izlazi, a nedavno smo ga obnovili i do sada je izašlo pet brojeva. "Slovo", čiji sam urednik, ima jedinu ambiciju da uz dnevne novine SAN objavljuje na osam strana literarne radove članova Društva i drugih pisaca, kako bi na ovaj način došli do nešto šireg kruga čitalaca.

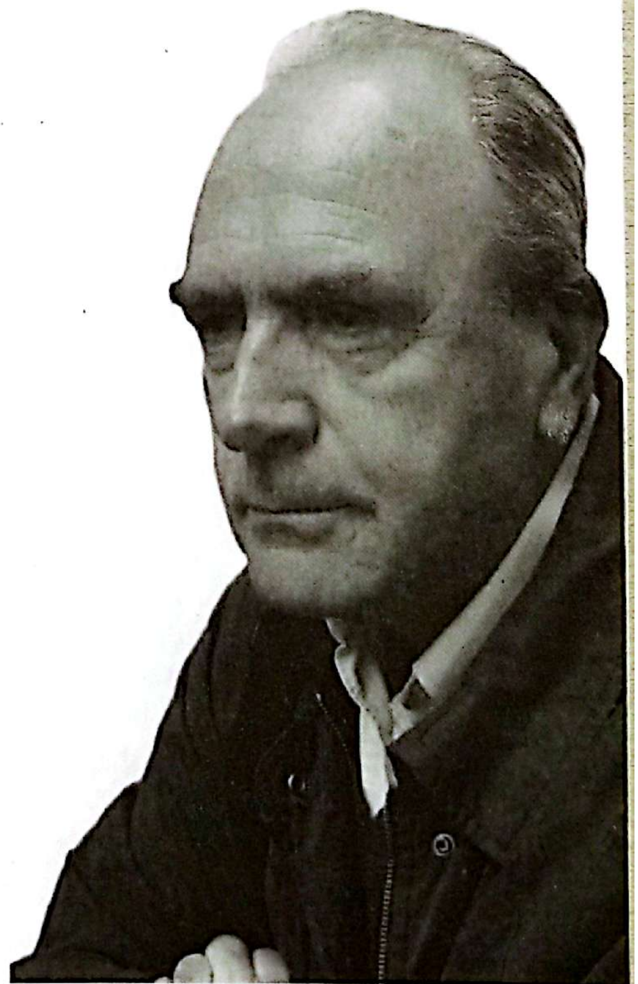
Nažalost, pored značajne podrške koju SAN pruža time što snosi troškove štampe i pripreme, još uvijek nismo našli ni najskromnije izvore finansiranja.

I pisci su svakako ugroženi sa strane kršenja njihovih autorskih prava.

- Navest ću samo jedan eklatantan primjer iz Fojnice. U Odboru književne manifestacije Susreti "Zija Dizdarević" u Fojnici navode kako njihov odbor, čujte, stiče pravo da objavi nečiji rad bez naknade. Ovim oni direktno krše autorska prava. Zamislite da angažirate radnika da vam završi neki posao i da mu kažete kako mu to nećete platiti. I ovo pokazuje koji je tu način mišljenja o književnosti.

Imaju li knjige još uvijek svoje čitaoce?

- Ljudi čitaju knjige. Nešto kao kod pozorišta gdje je pozorište glumac plus gledalac, književnost je pisac plus čitalac. Teško je utvrditi koliko ima čitalaca, jer čitanje je jedan tih posao. ❑

Adnan Hadžikapetanović, sekretar Ministarstva vanjskih poslova BiH

Pozitivan imdiž BiH u svijetu zavisi od nas samih

Gospodine Hadžikapetanoviću, u Ministarstvu vanjskih poslova vi ste jedan od službenika sa najdužim stažom. Zanimljiva je i vaša biografija.

- U Ministarstvo vanjskih poslova BiH došao sam u septembru 1995. godine, i to u Sektor analitike. U decembru te godine postavljen sam za načelnika Odjeljenja za administrativno-tehničke i opšte poslove, onda za rukovodioca Odsjeka za opće poslove, a u maju 2001. godine za pomoćnika ministra za opće poslove. Septembra 2005. godine izabran sam za sekretara MVP-a BiH. Od 2000. godine predstavnik sam MVP-a za koordinaciju i implementaciju programa Vlade SAD-a u programu obuke kadrova u državnim institucijama. U svojstvu šefa/člana delegacije BiH sudjelovao sam u brojnim bilateralnim i multilateralnim susretima u BiH i inostranstvu. Već 2001. i 2002. godine bio sam predstavnik MVP-a BiH za koordinaciju i implementaciju Projekta podrške Evropske unije zajedničkim institucijama BiH. U martu 2002. godine imenovan sam za predsjednika Upravnog, a u novembru 2004. godine za predsjednika Nadzornog odbora Međunarodnog aerodroma Sarajevo. U maju 2005. godine, odlukom Vijeća ministara BiH, imenovan sam za predstavnika BiH za provedbu Sporazuma o pitanjima sukcesije bivše SFRJ u Stalnom komitetu za raspodjelu diplomatsko-konzularne imovine bivše SFRJ.

Kako izgleda evropski put BiH?

- Moramo učiniti maksimalne napore na dinamiziranju vanjske politike BiH, kako bismo uopće mogli doći u poziciju da potpišemo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom. Za to nam treba jača i profesionalnija struktura, više novca i strateški pristup. Apeliram na sve institucije sa vanjskopolitičkim ingerencijama da se pristupi izradi strategije zajedničkog djelovanja. Moramo raditi zajedno i osmišljeno, ako hoćemo da se makar malo približimo EU.

Kako izgleda DKP mreža BiH u svijetu?

- Sve je bolje i bolje. Vi znate da je iz onog ratnog perioda prvi ministar vanjskih poslova BiH bio dr. Haris Silajdžić, koji nije sjedio u Sarajevu nego je putovao i lobirao za BiH. Od tada do danas promijenile su se mnoge stvari, ali je ostao pozitivan pečat vanjske bh. politike. Imamo oko 50 predstavništava u svijetu: ambasada, generalnih konzulata, misija, tako da sve dobro pokrivamo.

Može li Ministarstvo vanjskih poslova biti važna spona na tom putu?

- MVP BiH može biti veoma važna spona u tom procesu, jer imamo diplomate na terenu. U posljednje vrijeme bavio sam se analizama stanja u diplomatsko-konzularnoj mreži, iščitavao sam godišnje izvještaje iz ambasada. Najviše je primjedbi na nedostatak strateškog pristupa i normalnog sistema bržeg protoka informacija. MVP BiH mora se kadrovski i profesionalno ojačati u tzv. strateškim međunarodnim centrima, što implicira i potrebu da otpočnemo razgovore na definiranju kriterija za restruktuiranje diplomatsko-konzularnog predstavljanja u svijetu. Konstelacija

globalnih odnosa se mijenja i moramo, ma koliko mali bili, pratiti te promjene.

Je li uozbiljena kadrovska politika u MVP BiH?

- Dinamiziranje vanjske politike podrazumijeva i uvođenje modernog menadžmenta upravljanja kadrovima, čemu definitivno treba dati prioritet. Agencija za državnu službu etablirala je profesionalne kriterije, što nam daje solidan temelj da, u skladu sa specifičnostima diplomatskog posla, napravimo dogradnju MVP. Formirali smo ekspertni tim i uskoro ćemo otpočeti sa stvaranjem preduvjeta da inoviramo kadrovski menadžment i uskladimo ga, npr. sa švicarskim modelom, koji se u praksi pokazao dobar. No, to neće biti dovoljno. BiH je jedina zemlja u regionu koja nema Diplomatsku akademiju ili neki drugi način permanentne diplomatske obuke. Moramo ispraviti tu grešku, ali i dosadašnju grešku da gotovo nikako ne koristimo akademski potencijal ove zemlje.

Prati li planiranje budžeta vanjsku bh. politiku?

- U to planiranje moraju se uključiti Predsjedništvo BiH, Komisija za vanjsku politiku Parlamenta BiH i druge relevantne institucije. Mislim da državna revizija, mediji i javnost moraju shvatiti kompleksnost ovoga posla i njegovu važnost za budućnost zemlje. Nije vijest ako smo uštedjeli od planiranog budžeta, vijest je da smo sa planiranim sredstvima postigli cilj.

Šta znači uštedjeti od planiranog budžeta?

- Znači našu nesposobnost da ispunimo planirane obaveze. Vrijeme je da svi konačno shvatimo da dobar imidž BiH u inostranstvu ovisi o nama i našem radu i da ne možemo očekivati da nas neko drugi lijepo predstavlja. To je često skup i odgovoran posao koji ne trpi nikakve finansijske ili tehničke improvizacije. Ne možemo očekivati da ambasada sa 500 eura mjesečne reprezentacije napravi promociju BiH. Često se problemi izgradnje države u BiH preuveličavaju i svode na ravan posrnulog društva i države u kojoj su bezuspješno oprobani svi recepti. Ako ne reagiramo, polovični argument postaje istina. Da bismo reagirali moramo imati strategiju, sinergiju i novac. Ovo je linija ispod koje se ne može ići. Ili imamo dinamičnu i odgovornu vanjsku politiku, ili je nemamo. To je najmanje što možemo uraditi za sve konstitutivne narode i građane u BiH. Jedino ćemo se ovakvim pristupom izboriti da se prekine ponižavajuća praksa beskrajnog čekanja u redu za vize ili maltretiranja naših građana na graničnim prijelazima. ❑

Doc. dr. Emir Turkušić, ministar obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo

Povećane su plaće u obrazovanju KS

Gospodine ministre, počela je nova školska godina u Sarajevskom kantonu. Koliko će ona biti sa manje problema u odnosu na prethodne?

- U Kantonu Sarajevo reforma obrazovanja je ušla u poodmaklu fazu. Devetogodišnje obrazovanje počelo je skoro neprimijetno, što znači da je moj stručni tim dobro uradio posao.

Jesu li u pravu oni koji kažu da će djeca prerano ići u školu?

- Moj sin i jedna djevojčica su najmlađi "devetogodišnjaci", sa nepunih pet godina krenuli su u školu. Osnovni cilj prve godine devetogodišnjeg obrazovanja je da djeca zavole školu. Iako se u toj prvoj godini najmanje nauči, ona je emotivno najvažnija za djecu, pa i za čitav njihov daljnji život. U radu s djecom najbitnije je da ona ne stvore animozitet prema školi, djeca ne smiju dobiti nikakve frustracije, ne smiju biti neopravdano kažnjavana. Ako stvorimo uvjete u prvoj godini, koja je najkritičnija da djeca zavole školu, da matematiku uče zbrajajući drveće ili životinje koje vole itd, te da tako neprimijetno uđu u svijet matematike, biologije, da osjete da je škola nešto što im stvara bogatstvo znanja, a okolina ih baš zbog tog znanja sve više cijeni, tokom ove i slijedeće godine nastavit ćemo sa pripremama planova i programa za drugu, odnosno treću godinu osnovnog obrazovanja. Suština ovog prerađivanja planova i programa za osnovnu školu je u tome da se uklone svi sadržaji učenja koji su neproduktivni i ne pobuđuju kreativnost i maštu djeteta.

Šta je sa srednjim obrazovanjem?

- Srednje škole su dobre u odnosu na okolnosti u kojima rade. Odlično znanje naša djeca pokazuju na mnogim domaćim i inozemnim takmičenjima, a često su bolje plasirana nego djeca iz onih zemalja iz kojih nam dolaze reformatori obrazovanja. Naše škole su u posljednje vrijeme sve više kompjutorizirane, imaju modernija nastavna sredstva.

Je li definitivno iza nas nezadovoljstvo sindikata prosvjetnih radnika?

- Nezadovoljstvo Sindikata i prosvjetnih radnika želim da razdvojim, jer se radi o dvije posebne stvari. Na području KS imamo 100 škola, dvije trećine su osnovne a jedna trećina - srednje. Za sve uposlene u obrazovanju plaće su povećane po raznim osnovama. I to dok je sindikat, uslovno rečeno, «spavao». Nakon tog povećanja, koje je ušlo u papire, sindikat srednjeg obrazovanja javio se sam (bez osnovnog obrazovanja) i za trećinu uposlenika zatražio povećanje plaća. U momentu kad niko na papir ne smije staviti nikakvo povećanje prije usvajanja budžeta, a dokumenti su jasno pokazivali da će doći do poboljšanja materijalnog statusa uposlenika. Jedna trećina prosvjetara dezinformirana je od sindikalnog vodstva, koje zbog lične promocije organizira štrajk, kako bi pokazao da ono brine o uposlenim u obrazovanju, a ne ministar. U suštini je obratno. Štrajk je vođen na način koji je kršio Zakon o radu, Zakon o štrajku i pravila sindikata o štrajku. Tih dana nisam mogao učiniti ništa da do tog štrajka ne dođe.

Kako pomažete učenicima kojima roditelji ne mogu kupiti knjige?

- Zbog relativno male sume potrebne za štampanje radnih sveski, odnosno udžbenika za devetogodišnje obrazovanje i zbog simbolike i poruke davanja značaja reformi obrazovanja, iznašli smo mogućnost da za "devetogodišnjake" obezbijedimo besplatne radne sveske. Ali i ona djeca koja su ove godine posljednji put upisana u osmorazredno školovanje i djeca starijih razreda koja su na socijalnoj pomoći, dobila su besplatne udžbenike, zajedničkim ulaganjem Ministarstva obrazovanja i nauke i Ministarstva za rad, socijalnu politiku, izbjegla i raseljena lica. Svi su oni vratili te udžbenike u školske biblioteke i na isti smo način to uradili i ove godine. Tako ćemo u slijedećih nekoliko godina imati u školskim bibliotekama bogat fond knjiga.

Sigurno je da su potrebe za nauku ogromne i da su prisutna budžetska ograničenja.

- U Kantonu Sarajevo u nauku ne ulažemo ni blizu koliko ulažu zemlje oko nas. Ulagati u nauku znači jačati privredu kroz znanje. Ipak, u KS ulažemo u nauku najviše u cijeloj BiH.

Kako učenike u i oko škola zaštititi od droge i drugih opasnosti?

- Nedavno je održana tematska sjednica Skupštine KS koja se bavila problemom ovisnosti i narkomanije. Nizom pragmatičnih mjera možemo suziti manevarski prostor za drogu, posebno boljom kontrolom granica, te kroz školske programe gdje se višak energije i vremena mladih upošljava na kvalitetan način. Što se tiče škola, prošle godine sam u kreiranju budžeta predložio uvođenje video-nadzora u sve škole, i tako je projekat sigurne škole i pokrenut, a ove smo godine dovršili «pokrivanje» svih škola video-nadzorom. Povećala se opća sigurnost učenika, mnogo je manje nepoželjnih gostiju. Slijedeće godine ćemo ograđivati školska dvorišta, gdje god je to moguće.

Očigledno da imate puno posla, ali i briga?

- Da nije bilo nauke u nazivu ovog ministarstva ne bih prihvatio ovaj teški posao. Inače, radim na Prirodno-matematičkom fakultetu i predajem opću hemiju, a moja naučna oblast su biosenzori. Doktorat sam u istraživačkom dijelu radio u Austriji, a još kao pomoćnik federalnog ministra za nauku prvi sam pokrenuo finansiranje naučnih projekata, koje je još uvijek simbolično u odnosu na ulaganja drugih zemalja u ovu oblast.

Vlasti se treba bojati najviše onaj ko je ima u rukama, jer je ona tada najopasnija. Biti na ovom mjestu znači plivati u moru problema, a za najviše njih biti *a priori* kriv. ❑

Ahmed Sejdić, generalni direktor JP BH šume

Šume će biti sve veći problem, a sve manja korist

Gospodine Sejdiću, imate zanimljivu i bogatu biografiju.

- Ono što se dešavalo u mom okruženju možda je odredilo da u biografiji imam puno toga što drugi nemaju. Rođen sam 1960. godine u blizini Višegrada. Odrastao sam u patrijarhalnoj porodici, u kojoj je rahmetli otac zarađivao radeći na građevini a majka bila domaćica. Roditelji su se borili da nas šestero djece izvedu na pravi put. Sa tadašnjom Školom učenika u privredi, u redovnom roku završio sam Šumarski fakultet u Sarajevu. Školu rezervnih oficira završio sam u Bileći, a kasnije mi je ponuđeno da u Pljevljima ostanem u JNA. Kasnije sam u višegradskom „Terpentinu" vodio jednu radnu jedinicu. Pred početak agresije počeo sam se baviti privatnim biznisom, napravio kuću i uselio u nju. Na početku rata počeo sam kao borac, onda kao komandir grupe u Višegradu i Goraždu, a u novembru 1992. godine imali smo već brigadu. Prvu Višegradsku brigadu, koja je ubrzo postala i Slavna, vodio sam do oktobra 1994. godine, a onda smo formirali 808. oslobodilačku brigadu, u kojoj sam kao komandant ostao do kraja rata. Dobitnik sam „Zlatnog ljiljana", ali za borački, a ne za komandni rezultat. Tri puta sam ranjen u borbi. I danas mi je draže družiti se sa ratnim drugovima, nego biti na nekim gala večerama. U ratu sam izgubio brata, u borbi, i gluhonijemu sestru, čiju sudbinu još uvijek ne znam. Otac je umro u ratu, majka poslije. Oženjen sam, imam dvije kćerke, a supruga je diplomirani ekonomist.

I onda, pred kraj rata – razočarenje u Sarajevu.

- Ljudi su u to vrijeme pakovali neka rješenja koja mi nisu bila prihvatljiva. Htjeli su me udaljiti od Goražda, nije mi dozvoljeno da se razdužim i ljudski pozdravim sa saborcima iz moje brigade. Tadašanjem komandantu Rasimu Deliću rekao sam da ne želim ići na takve rasporede i da ću se demobilisati po sopstvenoj volji, bez ikakvih zahtjeva. Ponosan sam što sam tako učinio. Poslije toga slijedi angažman u „Šipad holdingu", a onda u „BH šumama". U „Šipad holdingu" nisam uspio napraviti rješenja jedinstvenog „Šipada". U „BH šumama", kao i svugdje, zateklo me je nekakvo rasformirano stanje, pa to treba onda formirati, unatoč djelovanjima sila destrukcije. Iako petu godinu idemo ka jedinstvenom konceptu šumarstva, on je još uvijek daleko.

Dosta toga ste smjestili u svoje knjige.

- Knjige su bile rezultat snažnog pritiska unutar mene da tako nešto uradim i da se taj dio historije zabilježi. Inače, još uvijek nismo napisali najnoviju bh. historiju, a uvjeren sam da će je napisati samo vrijedna djela. Planiram, ako Bog da, napisati i treću knjigu.

Na čelu ste bh. organizacije koja okuplja dobitnike najvišeg ratnog priznanja "Zlatni ljiljan". Napokon je ova najzaslužnija kategorija u društvu dobila zakon.

- Ovo je za nas historijski trenutak, jer smo do sada imali samo priznanja koja nisu bila ozvaničena zakonskim aktom.

Savez neće odustati od 129 KM, čija je isplata ukinuta kada je na snagu stupio Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica. U ovih pet godina učinili smo mnogo više nego svi drugi, iako su nam mnogi pridodali i druga priznanja koje ne želim komentirati. Inače, sav ovaj posao obavljao sam, halal bilo, bez nadoknade, a uskoro se želim odmoriti od ovog posla.

Kakva je situacija u šumama?

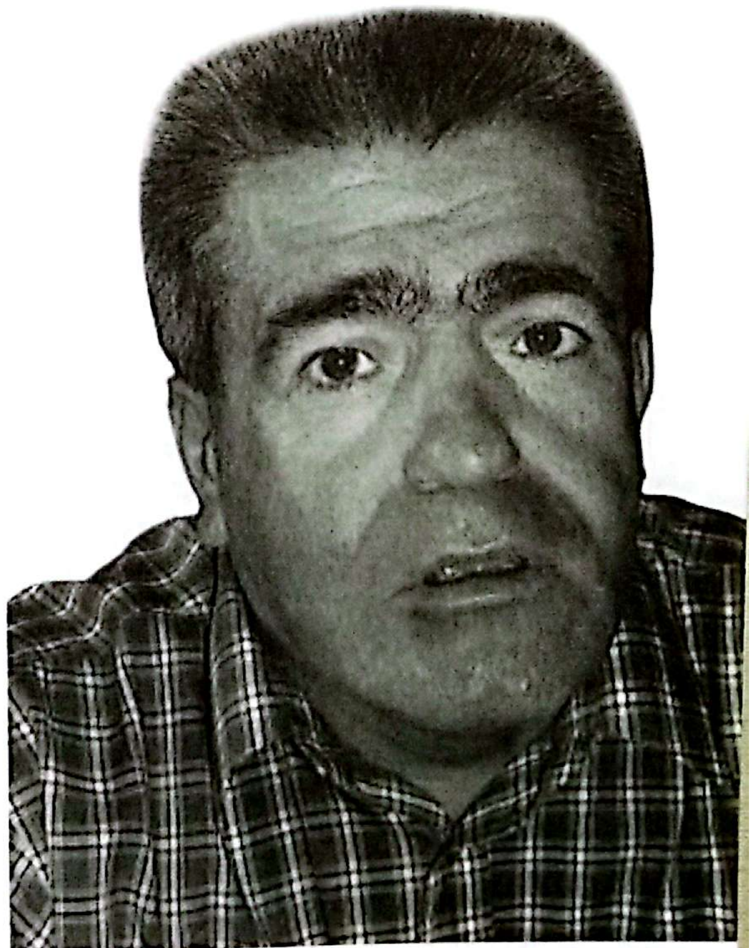
- Teška. Šuma je uvijek bila izvor života, samo što mi to nismo na vrijeme shvatili. Šuma ne trpi snažne udare i ulaske, i svako narušavanje tog eko-sistema proizvodi određene poremećaje. Dakle, stanje u šumarstvu BiH je kritično i vodi ka smanjenju površina pod šumom, smanjenju zaliha, smanjenju kvaliteta šuma i povećanju mogućnosti ekoloških, bioloških i drugih poremećaja. Sve ovo, naravno, navodi na bojazan da će u perspektivi šume biti sve veći problem, a sve manja korist. To je tako zato što svugdje u svijetu pripremaju globalni, integralni projekti za šume svijeta, šume Evrope, a mi smo od šuma države BiH sišli na šume Kantona, i još malo pa na šume mjesne zajednice. Država treba da ima svoju jedinstvenu šumarsku politiku – ona je nema. Šta je sreća? Sreća je da ima entuzijasta, stručnjaka koji se vode šumarskom etikom i poštuju osnovne principe u gospodarenju šumama i provode ih u određenoj mjeri. Šume su za sve generacije koje dolaze. Naravno, nema idealnog koncepta, ali ima poštivanja osnovnih principa. Šumi se mora zadržati onoliko koliko ste zatekli da bi se generacijama ostvario kontinuitet gospodarenja. Zamislite, institucije koje predstavljaju državu, razvlašćuju je. Tako Parlament razvlašćuje Federaciju od upravljanja šumama. Pored svih problema, ovo moje preduzeće hljeb zarađuje jedino od projektovanja u šumama. Uz to, već pet godina radim i na organiziranju evropskih šumarskih druženja, takmičenju u nordijskom skijanju. Ja sam na čelu tog organizacionog odbora i vodim bh. tim. Tako će ta manifestacija slijedeće godine biti u BiH.

Poslije svega, jeste li nezadovoljni?

- Nezadovoljan sam, ali me i dalje optimizam vodi prema traženju boljeg. Idem dalje i u nauci, pa sam prijavio temu za magistarski rad. Ako Bog da i dalje ću nastaviti borbu. Džaba, i pored svih ovih naših dobrih i loših strana – ovdje nam je živjeti s tim.

Taj vaš uspravni hod vas je na kraju ipak koštao. Zar ne?

- Koštala me je moja dosljednost. Smatram da čovjek bez principa i nije čovjek. I opet bih sve isto učinio. ❑

Mesud Hero, pomoćnik direktora za muzejsku djelatnost u Historijskom muzeju Bosne i Hercegovine u Sarajevu

U BiH se trenutno finansiraju lažne kulturne vrijednosti

Je li prošlo dovoljno vremena da bi se moglo ozbiljnije pisati o najnovijoj agresiji na BiH?

- Staromodan je stav nekih naučnih krugova da se historijski događaji mogu objektivno prikazivati tek poslije 50 godina. Kad je riječ o posljednjem ratu za BiH, naša historijska nauka treba pisati na osnovu autentičnih dokumenata. Kad se tako prate događaji, vremenska distanca nije potrebna.

Sigurno da je u dosta slučajeva nestručnost kontraproduktivna. Kao da se mnogo više radilo komercijalno.

- Naše glavno oružje trebala bi biti – istina. Nema potrebe da se bilo šta doda što nije bilo. Najvažnije je da se što više objavi istine i da se naša historiografija što više približi toj apsolutnoj kategoriji koja se zove istina. Mislim da je npr. licitiranje brojem stradalih Srba u Sarajevu - čista politizacija. U svojoj knjizi nisam nigdje napisao da je bilo toliko i toliko žrtava, nego sam ih poredao po imenu i prezimenu. Dakle, žrtve nisu brojke, nego ljudi s imenom i prezimenom.

Vi ste jedan od Prozorčana koji živi i radi u Sarajevu, koji se najviše vraća zavičaju.

- Tamo su mi korijeni, roditelji, sestra, tamo sam općinski vijećnik. Prozor je moja opsesija, nikad definitivno neću biti Sarajlija. Za moju općinu radim srcem. Mogu slobodno reći da sam dobro zaslužan što je donijet ovakav Zakon o obeštećenju, pa. je sad Prozor općina koja ima možda najveći budžet po glavi stanovnika u BiH, a on iznosi 5.300.000 KM, iako općina ima jedva 11.000 stanovnika.

Kako možete predstaviti političke prilike u prozorskoj općini, pred kraj 2005. godine?

- U toku je pacifizacija ovog područja poslije rata. Međutim, daleko od toga da sam zadovoljan ukupnim stanjem. Čak mogu reći da je ukupno stanje političkih odnosa u Prozoru vrlo teško. Vlast funkcionira na rubu optimalnih mogućnosti. Zapravo, od tog velikog finansijskog «kolača» svako bi uzeo samo za sebe, i to je štetno po općinu. Potrebno je napraviti drugi pristup, a on se zove općedruštvena korist. Tako nijedna stranka u Prozoru ne radi, i zbog toga sam veoma žalostan.

Možda ste jedan od rijetkih ljudi u BiH koji uspješnu biografiju nije svojevremeno, makar na najmanji način, kapitalizirao kao što su mnogi. Ili vas možda nije «voljela vlast».

- Bio sam poslanik u Federalnom parlamentu, od 1996. do 1998. godine, a u prozorskoj općini sam vijećnik sa najvećim brojem glasova koje su Bošnjaci nekome dali. I u Federalnom parlamentu, od preko 70 poslanika u Predstavničkom domu bio sam 24. po broju osvojenih glasova. Nisam mogao šutjeti na očigledne greške koje je pravila moja bivša stranka (SDA). Poštovao sam stranačku disciplinu, sve dok potezi stranke nisu postali nelogični, poput onog da SDA i HDZ potpišu sporazum o saradnji u Prozoru, u kojem su te dvije stranke započele političko, pa i vojno sučeljavanje za cijelu BiH. Ja jesam za dogovor, a nisam za sporazum. Jer, sporazum obavezuje, a on je nelogičan i po tome što predviđa da se nijedna stvar ne može po-

krenuti što se ove dvije stranke neće usaglasiti. HDZ je sve postavio po svojoj mjeri i potrebama. Zato je potez predsjednika SDA Prozor nelogičan i glup.

Šta to znači bivša stranka SDA?

- Ne stidim se reći da sam bio član SDA, potpredsjednik SDA HNK-a, bio sam na listi te stranke, ne zbog toga što sam se "laktao", nego zbog toga što sam u ratu dao veliki doprinos (misle tako i mnogi) organizaciji, prije svega Bošnjaka, u prozorskoj općini, a i u Hercegovini, u odbrani naše zemlje. Tad sam mislio da je SDA politički pokrovitelj i zaštitnik ugroženih nacionalnih interesa Bošnjaka. Mislim da Bošnjacima nije potreban neki novi SDP i ja se s tom politikom ne slažem. Dakle, nisam više član SDA, ja sam nezavisni vijećnik.

Nije li možda u ovom bh. političkom životu posrijedi svojevrsna stranačka kriza? Ili je, možda, prisutna kriza utjecajnijih pojedinaca u nekim strankama.

- Svi u BiH su prezasićeni politikom. Ako se ne pojavi nešto novo u okviru ovih političkih subjekata koji sada djeluju na političkoj sceni BiH, ne vidim ni jedan subjekt koji može nešto ozbiljno učiniti na promjenama. Stranke sada imaju cilj da dođu do vlasti.

Iz godine u godinu isto se priča.

- Kad organizam oboli ne postoje lijekovi, nego se mora obaviti operacija. Mislim da je ovdje potrebno da se izvrši takva operacija kojom će se postojeća vlast zbaciti na izborima, a ne dozvoliti postojećoj opoziciji da dođe na vlast. Mora se iznaći treći faktor, koji će objediniti zdrave bh. snage kako bi se postigao politički konsenzus i promijenio Ustav zemlje. Bez toga nema spasa.

U Historijskom muzeju BiH mogu se vidjeti svi problemi u kulturi.

- Problem kulture u BiH je u tome što na nivou države ne postoji nikakvo koordinaciono tijelo koje bi to radilo, da ne kažem resorno ministarstvo. Problem je što se sredstva koja se na raznim nivoima izdvajaju za kulturu, a posebno ona na federalnom nivou (oko 11 miliona KM), troše bez kriterija, i to tako što se današnji resorni ministar Gavrilo Grahovac ponaša kao «djeda mraz» pa nekima daje kako hoće i koliko hoće. Trenutno se u BiH u oblasti kulture finansiraju lažne vrijednosti. Na sceni je tzv. manifestacijska kultura, daju se ogromne pare za razne druge festivale, derneke, teferiče, koride, a institucije koje rade 365 dana u godini su ne samo zakinute, nego su dovedene na rub propasti, iako su one ustvari reprezentanti naše kulture. ❑

Nedžad Koldžo, predsjedavajući Općinskog vijeća Novo Sarajevo

Uspjeli smo se izboriti za adekvatan status SDA

Funkcija predsjedavajućeg Općinskog vijeća Novo Sarajevo nije vaš jedini posao. Kako sve stižete?

- Moguće je iz prostog razloga što sam se uvijek u životu trudio da budem čovjek sistema, a to znači imati oko sebe krug saradnika koji dobro odrađuju zadatke. Tako nekako i ja funkcioniram u čitavoj ovoj trci. Uz puno rada i odricanja, i od nekih drugih stvari može se dosta uraditi.

Koji vam je u tom nizu posao najteži?

- Kad sam se prihvatio funkcije predsjednika Općinskog odbora SDA, bilo je to vrijeme prljavog ponašanja međunarodne zajednice, koja je lansirala Alijansu za promjene, a ova sve svoje snage upotrijebila na to da dođe do nekakvih promjena. Svi koji su mislili drukčije bili su unaprijed osuđeni.

U jednom takvom periodu u općini kakva je Novo Sarajevo, koja je imala za Bošnjake najnepovoljniju nacionalnu strukturu na području cijelog Kantona, trebalo je organizirati rad SDA koji je bio praktički zamro i izboriti se za nekakvu zaštitu temeljnih interesa Bošnjaka. Posebno je važno reći da je Novo Sarajevo prostor na kojem je SDP uvijek imao veoma jako utemeljenje. To najbolje može svjedočiti činjenica da je na prvim demokratskim izborima 1990. godine, SDA u ovoj općini bila četvrta politička partija, iza SDP-a, tadašnjeg UBSD-a i SDS-a. Imali smo svega 21 posto vlasti, još u tom euforičnom dobu kad je SDA «harala» na prostoru čitave BiH. Godine 2000. bilo je teško biti predsjednik stranke u opoziciji. Danas je nešto drukčije. Ja sam jedan od rijetkih volontera među predsjednicima općinskih vijeća, i to u općini koja je bila među pet najjačih općina u BiH. Najteža mi je funkcija na Institutu za geotehniku, gdje zarađujem hljeb.

Vi ste rođeni Sarajlija, sa Trga heroja.

- Sarajlija, rođen 1958. godine. Današnji Trg heroja dobrim je dijelom moja dedovina, koju su 1969. i 1970. godine tadašnje komunističke vlasti oduzele da bi napravile Trg heroja i da bi svjesno promijenile nacionalnu i demografsku strukturu. Ja sam se kao i većina mladih u to vrijeme bavio sportom, a politiku nisam volio čuti ni na radiju.

To svoje temeljno ubjeđenje morao sam promijeniti iz prostog razloga što sam spoznao da se bolje baviti politikom nego da se ona bavi tobom.

Otac sam dvoje djece, rukovodilac jednog odjela na Institutu za hidrotehniku Građevinskog fakulteta, čovjek koji trenutno ima najduži stranački staž od aktivnih ljudi u politici u Novom Sarajevu i koji je na posljednjim izborima imao možda i najveći uspjeh, čak smo za 120 posto poboljšali izborni rezultat na prostoru općine u odnosu na prije četiri godine.

Kako surađujete sa Željkom Komšićem, načelnikom općine Novo Sarajevo?

- Sarađujemo bolje nego što sarađuje većina predsjednika općinskih vijeća i

načelnika u nekim drugim općinama koji su čak istih političkih opcija. Naš načelnik je dobar momak. Na kraju krajeva, on je «zlatni ljiljan», borac naše armije. U politici je dobro ispekao zanat i s njim se može surađivati. Uspjeli smo se prvi put izboriti da i gradonačelnica i predsjedavajući Gradskog vijeća, te i jedan od dopredsjednika, budu sa prostora ove općine.

Zanimljivo je da Općinski štab za pomoć povratnicima u Republiku Srpsku još uvijek egzistira i da je do sada dosta učinjeno.

- Općina Novo Sarajevo ima Štab za pomoć povratnicima u Republiku Srpsku, i to jedan od onih štabova koji su prije nekoliko godina pokrenuti na inicijativu predsjednika Izetbegovića. Mi smo jedina općina na prostoru Bosne i Hercegovine gdje takav štab još uvijek djeluje. Upravo sam došao sa obilaska jednog povratničkog područja u istočnoj Hercegovini, tačnije iz Uloga i Kalinovika, gdje je naš Štab pomogao izgradnju jednog puta za povratnike. To je činjenica koja me najviše raduje, kad dođete tamo i vidite da ste pomogli tim ljudima.

Bilo je dosta halabuke oko izbora novog Gradskog vijeća.

- Nadam se da smo konačno i kvalitetno završili i taj posao, iako je bilo nekih lutanja. Eto, i ja sam jedan od vijećnika. Računam da ćemo uskoro imati potpuno konstituirano Vijeće, sa ukupno 32 člana.

Koliko ste zadovoljni aktivnostima unutar SDA?

- I ustupci su dio politike. Suprotna politika nas nigdje ne vodi. Činjenica je da SDA najčešće čini kojekakve ustupke ali to se, normalno, može pravdati činjenicom da je SDA, kao državotvorna partija, najzainteresiranija i za opstanak i za unapređenje ove države. Što se tiče same stranke, evo iza nas je IV kongres, koji je pokazao svu snagu i kvalitet SDA, mada je bilo kojekakvih najava da može doći do nekih rascjepa unutar nje.

Gdje ćemo Vas, ako Bog da, vidjeti za nekih desetak godina?

- Valjda ću tad biti negdje pred penzijom, bavit ću se strukom, i na kraju, da se na miru mogu malo više i odmoriti. Politika je, inače, posao od danas do sutra. Evo, već dva i po mandata sam predsjednik Općinske organizacije SDA, i to me u posljednje vrijeme sve više umara, posebno ako hoćete da radite do kraja ozbiljno.

Ja sam i član Kantonalnog odbora SDA i Kantonalne kadrovske komisije, pa ćemo vidjeti gdje ću dalje. ❑

Prof. dr. Hasan Balić, profesor krivičnog prava na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu

U bh. pravosuđe treba vratiti smrtnu kaznu

Profesore Baliću, u mnogim zemljama postoji smrtna kazna, dok se u Evropskoj uniji ne može izreći ni za najteže zločine.

- Prošlo je skoro 60 godina odkada je donesena Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, ali do danas se nije ništa izmijenilo u normativnom dijelu, samo je zločin postao još brutalniji i masovniji. Danas, još uvijek u BiH mnogi traže kosti svojih najmilijih, ubijenih u agresiji na BiH. Svijet je perfidniji i grublji, iako je veća mogućnost saznanja. Zbog toga mislim da je neophodno ponovo da se vrati smrtna kazna i da se ostavi mogućnost da se propiše i izvrši za kvalifikovani oblik genocida koji do sada ne postoji u praksi ali ga ima u literaturi.

Imate i zanimljiv prijedlog da se u viktimologiju (nauku o žrtvi) uvede novi pojam "kataklizma žrtve" – "bh. kataklizma".

- Nasilje nad BiH, koje se dogodilo od 1992. do 1995. godine, predstavlja činjenični i pravni novum u teoriji krivičnog i međunarodnog prava, a i u pravnoj praksi. U praksi se dešava da jednom radnjom zločinac izvrši jedan zločin, a u literaturi i u krivičnoj praksi postoji tzv. realni i idealni sticaj zločina. Prvo je kad zločinac sa više radnji izvrši više zločina. Ali, kad se jednom radnjom izvrši više zločina, onda se to zove idealni sticaj zločina. Tako je, ustvari, agresor jednom radnjom izvršio tri zločina: napao državu BiH, uništio jedan broj njenih građana i izvršio genocid nad većinskim narodom. U dosadašnjoj historiji genocid se uvijek izvršavao nad manjinskim narodima. Svojevremeno sam uz pomoć prof. dr. Mustafe Imamovića i akademika Smaila Balića, smislio kovanicu "kataklizma žrtve" ili "bosanska kataklizma". Taj izraz odgovara prirodnim naukama i označava katastrofe, ali kad se desi unutar društvene zajednice, unutar čovjeka, gdje se sve u njemu "izlomi", to je zaista kataklizma čovjeka.

Kada smo očekivali da će nauka iskoristiti prednosti ili nedostatke Nirnberške presude – dogodio se Hag. Međutim....

- Ono što mu se može prigovoriti jeste da je skup i neefikasan. Nemoguće je da jedan proces traje godinu, dvije ili tri, a imati visokosofisticirane i dobro plaćene istražitelje. Moglo bi se reći da sudije nisu dorasle onima iz Nirnberga, jer su oni, bar tako piše u literaturi, patili pod nacizmom, a ovi danas, na njihovu sreću, nisu. Sramno je da deset godina poslije osnivanja Suda ne mogu uhvatiti najtraženije ratne zločince. Postupci protiv Miloševića, Krajišnika, Rajića i drugih, do sada su koštali puno. Spora pravda je najveća nepravda. Mnogo tih žrtava će pomrijeti i neće imati ko da svjedoči. Drugo, osnovni problem koji se mora uputiti kao ozbiljna kritika ovom Sudu jeste da nakon toliko godina nijedna žrtva nije dobila bilo kakvu novčanu satisfakciju.

Kako Vam se čini budućnost tužbe BiH protiv Srbije i Crne Gore?

- U bh. tužbi protiv Srbije i Crne Gore nisam mogao naći procesnu ili materi-

jalnu grešku. Druga je stvar kako će Sud odlučiti. To je najviša moguća instanca pravde na svijetu – Međunarodni sud za ljudska prava u Den Hagu. Međutim, ono što je porazno za takve sudove jeste lobiranje kojim se dolazi do sudije. Pored toga časnog mjesta, ono je i finansijski unosno. Nema nikakve sumnje da BiH ne bi trebala da uspije u ovom sporu. Tu se glasa i ljudi nemaju isto mišljenje o primjeni prava.

Dugo godina bili ste sudija Doma za ljudska prava, koji više ne postoji. Imate zaista impozantno iskustvo.

- Dom za ljudska prava je osam godina bio uspješna i jeftina institucija. Upravo kad smo u svijetu bili prepoznatljivi – međunarodna zajednica i BiH odlučili su da prestane s radom. Za afirmaciju pravde to je bio poraz. Imali smo zakonodavstvo koje je zabranjivalo diskriminaciju i pravosudni sistem koji se uglavnom naslanjao na njemačko i evropsko zakonodavstvo. Nakon diplomiranja na Pravnom fakultetu u Sarajevu, 1975. godine završio sam postdiplomski studij krivičnog prava, a doktorirao 1999. godine. Nakon što sam bio sudija Opštinskog suda u Foči i Opštinskog suda I u Sarajevu, izabran sam za sudiju Okružnog suda u Sarajevu, Suda udruženog rada u BiH i od 1984. do 1995. godine bio sam sudija Vrhovnog suda RBiH i predsjednik krivičnog vijeća koje je odlučivalo po molbama Haškog tribunala. Također, bio sam član Komisije za polaganje pravosudnog ispita. Objavio sam dvije knjige o radnom i stanarskom pravu i sudjelovao sa člancima u domaćim i međunarodnim pravnim časopisima. Autor sam knjige "Kataklizma Bosne", čiji je radni naslov "Genocid nad Bošnjacima 1992.-1995.", sa posebnim osvrtom na općinu Foča. To je ujedno i moja doktorska disertacija. Odmah s početka agresije bio sam pripadnik Armije RBiH u Prvoj podrinjskoj brigadi. Trenutno radim na jednom udžbeniku iz viktimologije, sa jednom grupom univerzitetskih profesora, a završavam knjigu u kojoj komentiram presudu protiv Biljane Plavšić.

Kako vidite povratak u rodnu Foču?

- Ako bih imao priliku da biram novo rođenje, ponovo bih izabrao Foču, iako su mi tamo ubili brata. Mislim da se prema Fočacima čini velika nepravda, isto kao i prema svim Podrinjcima, uključujući i Gačane, Bilećane...
Bez obzira kakvi uslovi bili, želim da me ukopaju u Foči. Čak sam počeo obnavljati kuću. Teško se tamo i vratiti, jer, npr., vidim da nema mojih komšija Jovičića, stare srpske porodice koja je bila rasadnik intelektualaca. ❑

Prof. dr. Ibrahim Bušatlija, poznati geograf i univerzitetski profesor

Zar nije žalosno da nam autoput završi u nekom selu?!

Profesore Bušatlija, nakon što je utvrđena trasa Koridora 5c kroz BiH, među prvima ste izrazili rezervu, i to deklaracijom koju je potpisao veliki broj naučnih i kulturnih radnika. Koje su njene najosnovnije poruke?

- «Mi dolje potpisani građani na ovaj način izražavamo i potvrđujemo da je izgradnja koridora 5C od sjeverne tačke do Neuma prvorazredni državni interes BiH." Ovo, između ostalog, piše u Deklaraciji sa oko 500 potpisa. Tu su, između ostalih, Bakir Tanović, prof. dr. Šefko Međedović, mr. Avdo Hebib, mr. Vahid Karavelić, prof. dr. Enes Pelidija, prof. dr. Avdo Sofradžija, prof. dr. Sulejman Redžić, prof. dr. Besalet Kazazović, i dr. Iza deklaracije i mojih javnih istupa stoji grupa ljudi koja se zabrinula gdje će Koridor izaći iz BiH, prema Hrvatskoj. Pored mene, makar 40 potpisnika su doktori nauka. Znači, neka inteligencija raznih struka. Deklaraciju smo poslali na sva relevantna mjesta, zakonodavnim i izvršnim organima ove zemlje. Makar 20 državnih poslanika dobilo je ovu deklaraciju i zalagat će se za stavove koji su navedeni u njoj. Jedan od poslanika preuzeo je na sebe obavezu da ova Deklaracija uskoro postane predmet rasprave zakonodavnih organa.

Iako je međunarodna zajednica odredila da bh. Koridor počne u Bosanskom Brodu a završi u Pločama, već na ulazu u BiH odstupilo se od toga.

- Određeno je da polazi ne u Bosanskom Brodu već u Svilaju, mjestu koje nema nikakvu infrastrukturu na Savi. Luka kao luka gradit će se vremenom, ali je osnova da Koridor 5c završi u Neumu, da odatle ide u Ploče, i da se ne narušava međunarodna preporuka.

Međutim, vaša najosnovnija zamjerka je kraj bh. Koridora, prema Hrvatskoj. Zbog čega?

- Rekli su da je to u nekim Zvirovićima, 15 kilometara od hrvatske granice. To selo sam jedva našao na vojnoj karti. Istina, postoje još dvije varijante: jedna je da to bude u Grabovini kod Čapljine, ili da ostane na lijevoj strani Neretve, pa da ide niz nju sve do navodnog ukrštanja sa Jadransko-jonskom magistralom. Naše je mišljenje da je to defekt, i ja to smatram geopolitičkom ujdurmom. Tu se zaboravlja državni interes, a on je da BiH sa takvim infrastrukturnim elementima, kao što je autoput, željeznica, naftovod, itd. završi na svojoj teritoriji, u luci, jer je to historijski i svakako – luka, i to još od prije nekoliko stotina godina.

Dakle, spor je oko toga da li će ovaj džinovski projekt završiti u nekom selu ili će završiti prirodno u jedinoj bh. luci – Neumu. Ako sad ne može biti luka, može kasnije, nisu ni Ploče odjednom postale luka. Ploče su, inače, potpuno nepoznata selendra koja kroz čitavo 19. stoljeće nije figurirala. Nije tačno da je to, kako kažu, previše skupo, jer državni interes ne bi trebao imati cijenu. Bosna i Hercegovina nije baš ni mala (postoje 63 zemlje manje površinom, a

46 zemalja manjih po broju stanovnika). BiH ima svoje more, 25 km obalske linije, 14 km granične linije, veoma povoljne hidrografske uvjete.

Vaše stavove potkrepljujete dodatnim geografsko-historijskim dokazima.

- Da ostavimo historiju i da se, čak, držimo sadašnjosti, sve ide naruku našim stavovima. U Neumu imaju dvije akvatorije: jedna je u onom dijelu koji se zove Neum - Klek, i to on bh. Preko neumske akvatorije pruža se poluotok koji završava «repom Kleka». Prijeko ima i Malostonski zaliv (kanal), čija polovica pripada BiH, i to 14 km neizgrađene obalske linije.

Dakle, idealan teren za izgradnju luke. Tu su prosječne dubine oko 20 metara, a najveći brodovi ne «gaze» više od 5 metara. Nedavno je bila američka krstarica, američki razarač, francuska fregata, njemačka krstarica. Čak i koncem 19. stoljeća ovdje imamo pristanišne elemente, pa je sačuvana interesantna slika na kojoj se vidi brod usred luke u Neumu, koju je u svojoj knjizi svojevremeno objavio poznati njemački putopisac Rener. Evo, neka je uredu Koridor do Mostara, a odatle treba ići preko visoravni Dubrave, Stoca, pa do Neuma. Tu može biti okretaljka za Jadransko-jonsku magistralu. Onda kome treba u Ploče, neka tamo ide iz Neuma, jer mu je i cesta tvrđa nego od vodoplavnog terena u samoj delti Neretve.

Kome u BiH zbog ovoga najviše zamjerate?

- Prvo državnom i federalnom ministarstvu komunikacija. Ne može se država ravnodušno ponašati prema takvom projektu. Ovdje se radi o geopolitičkoj podvali. Znam da će nas historija zapamtiti po tome ko se za što borio. Pa i Hrvatska bi trebala sve to shvatiti.

Imamo podatke da je Austrija htjela napraviti prugu od Neuma do Čapljine. Ploče su pobijedile iz više razloga, među kojim je taj što je već postojao plovni put do Metkovića. Pitamo se ko to hoće da zatvori državi BiH izlaz na more? Neko nam pravi izolaciju od mora.

Postoji dokumentacija, odnosno elaborat Emerika Bluma, o naftnom terminalu iz Neuma, preko Sarajeva do Bosanskog Broda. Na kraju je sve to otišlo u Rijeku i Sisak. Ima projekata za željeznicu Brčko – Neum. I sve su to pripremne radnje za nešto što će doći u perpektivi.

Ovdje je posrijedi neka politika koja nije na liniji jačanja države BiH. Zar nije smiješno da jedan tako grandiozan poduhvat završi u nekom selu? ❑

Hamid Guska, selektor bokserske reprezentacije Bosne i Hercegovine

Zakon o sportu bi riješio mnoge probleme

Gospodine Guska, kako je biti selektor reprezentacije u vrijeme kad još uvijek nije usvojen Zakon o sportu?

- Teško i nezahvalno, zato što nije riješeno finansiranje reprezentacije na državnom nivou. Nemamo ministartsvo, a ni zakon o sportu. U jednom takvom stanju sport je na margini, a time i boks, bez obzira što je sport najbolji ambasador svake države. Nažalost, kod nas je sve politika, pa i sport. Zakon o sportu riješio bi mnoge probleme.

Otkada ste na čelu bokserske reprezentacije BiH?

- Od aprila 2001. godine, kad sam na nagovor predsjednika Saveza Muhidina Mulabdića, prihvatio da vodim juniorsku reprezentaciju na evropski šampionat. Prije toga, ratne 1993. godine, pripremio sam boksersku reprezentaciju BiH za Mediteranske igre u Mompeljeu, gdje je Almedin Fetahović osvojio prvu zlatnu medalju za BiH. Naredne godine vodio sam reprezentaciju na Evropski šampionat u Bursi. Nakon ujedinjenja Bokserskog saveza BiH (2002. godine), izabran sam za prvog selektora reprezentacije BiH.

Dugo godina ste u sportu, prvo kao bokser, trener, pa selektor.

- Bokserskim sportom sam se počeo baviti 1972. godine u sarajevskom «Partizanu». Trenirao sam kod Petka Radovića, Mije Andrića, Jove Kaluđerovića. Na redovnoj nastavi skijanja na Jahorini 1979. godine, zadobio sam težu povredu. Onda sam na nagovor ljudi iz uprave BK «Željezničar» (1977. godine promijenio ime), 15. septembra 1980. godine, počeo raditi kao trener juniora. U decembru naredne godine izabran sam za šefa stručnog štaba prve ekipe i to je trajalo sve do početka agresije. Kad su se gradske strukture odlučile da značajnije podrže boks, angažiran sam za profesionalnog trenera u BK «Željezničar». Ušli smo u prvu boksersku jugoslovensku ligu i ostali do početka rata. Tadašnji selektori bokserske reprezentacije Jugoslavije angažirali su me u nekim reprezentativnim selekcijama. Koristio sam svaku priliku da nešto naučim, jer od stručnjaka kao što su Bruno Hrastinski, Toma Hladni, Ljah Nimani, Gojko Radunović, imalo se šta naučiti. Još 1988. godine izabran sam u Stručni savjet BS Jugoslavije i tu ostao do početka rata. Ponosim se što je dobar broj tih boksera, pored boksa, uspio da završi i fakultete, jer boks inače bije fama da je sport ulice. Imali smo pravu generaciju takmičara i ljudi koji su vodili klub, poput Kemala Balukovića, Mije Andrića, rahmetli Muhameda Hajdarevića, Dragana Velje, Ismeta Hadžiomerovića, Drage Podinića, Miše Kovačevića, Roćka Zuvića, Dževada Kafedžića, Emira Hadžimulića... Član sam Komisije za vrhunski sport Olimpijskog komiteta BiH, što je najviše stručno tijelo u državi. U tu Komisiju pozvao me moj cijenjeni profesor, pokojni dr. orđe Najštater.

Kako danas funkcionira Bokserski savez BiH?

- BS BiH dijeli prostoriju sa Stonoteniskim savezom. Trenutno u BiH ima dvadesetak klubova, ali su samo dva zadržala prijeratnu organizaciju.

Je li u posljednih pet godina bilo značajnih bokserskih uspjeha?

- Na Evropskom juniorskom šampionatu 2001. godine osvojili smo bronzanu medalju, što je najveći uspjeh poslijeratnog bh. boksa. Poslije je bilo još uspjeha i medalja.

Može li se u ovakvoj situaciji stvarati vrhunski bokser?

- U situaciji kad jedva skupimo boksere na deset dana zajedničkih priprema u godini, apsurdno je očekivati velike rezultate. BiH je sportska zemlja, talenata ima, samo kad bi se tim talentima omogućili uvjeti za normalan rad i odlazak na takmičenja.

Ima li nekih takmičenja u skoroj budućnosti?

- Već iduće godine je Evropski seniorski šampionat u Plovdivu (Bugarska), Svjetsko juniorsko prvenstvo u Grčkoj, Evropsko kadetsko prvenstvo. S obzirom da sam selektor svih selekcija u BS BiH, pitanje je koliko ćemo uspjeti sve da ispratimo, jer to košta. Nije u pitanju samo odlazak na neko takmičenje, prethodno se moraju organizirati pripreme.

Koliko se danas vodi računa o zaštiti boksera?

- U svakom sportu ima grubosti, a boks je jedini sport gdje je sportista svjestan da će biti udaren ako se ne odbrani. Humanizacija bokserskog sporta traje od prvih početaka kada se takmičilo golim šakama. Kasnije su se pravila usavršavala. U zadnjih desetak godina uvedene su kacige kao zaštitno sredstvo od povreda. Međutim, koliko god su kacige pomogle u zaštiti, toliko su otjerale publiku iz dvorana, koja hoće da vidi aktera u prirodnom izdanju.

Često se u negativnom kontekstu priča o sudijama u boksu.

- Bez obzira što je uveden kompjuterski način bodovanja, sudije nađu način kako će poremetiti pravila. Primjer za to je slučaj na Mediteranskim igrama u Španiji, kad je naš superteškaš Esmir Kukić, po odlukama sudija pobijedio 4:1, a izgubio u konačnom bodovnom zbiru. Ovdje se radi o biznisu vodećih ljudi u Svjetskoj organizaciji.

Koliko imate vremena za porodicu i kako ona gleda na vašu ljubav prema boksu?

- Zbog čestih putovanja po takmičenjima, u dobroj mjeri porodica ispašta. Imam krasnu porodicu, supruga Jasna u tom slučaju preuzima dio mojih porodičnih obaveza. Sve mi više nedostaju zajednički vikendi. Uvijek sam imao podršku svoje supruge, koja ima razumijevanja jer smo se i upoznali u ovom sportu. ❑

Zehrudin Isaković, direktor Federalne novinske agencije - FENA

Intervju i susret sa Vaclavom Havelom ostao mi je u sjećanju

Gospodine Isakoviću, kako u najkraćem možete predstaviti Federalnu novinsku agenciju kao njen prvi čovjek?

- *Fenu* je ustanovila Vlada Federacije BiH i ona je njen stopostotni vlasnik. Agencija trenutno na raznim poslovima zapošljava ukupno 67 ljudi, sa tendencijom širenja. Novinari *Fene* dnevno svojim korisnicima u prosjeku isporuče 200 vijesti, što za jedan mjesec iznosi oko 6000 vijesti. To je poprilično veliki broj, i sam se ponekad prepadnem od te cifre. Naše vijesti koriste svi značajniji mediji u BiH, sve ambasade, posebno naš servis na engleskom, te sve ostale međunarodne organizacije koje trajno ili privremeno egzistiraju u BiH. Svoj posao nastojimo odraditi što profesionalnije, što brže i potpunije. To znači da bismo u idealnom smislu trebali pokriti što veći broj javnih događaja u jednom danu, što, sa manje ili više uspjeha, i činimo. Imamo planove za razvijanje komercijalnih servisa, a sa kolegama iz novinskih agencija koje djeluju u regiji, nastojimo pokrenuti projekt kojim ćemo unaprijediti protok informacija.

Je li moguće da BiH uskoro dobije zajedničku novinsku agenciju? Ako je moguće, da li bi to bilo dobro?

- Moguće je, naravno, samo treba malo dobre volje i više racionalnosti. S obzirom na veličinu i potencijale koje BiH ima, bilo bi optimalno organizirati jednu novinsku agenciju na tzv. državnom nivou. Ovo bi doprinijelo objedinjavanju medijskog prostora BiH, te značajno pomoglo da nefiltrirane informacije dolaze u sve dijelove zemlje. Ukoliko uzmemo da su objektivne i potpune informacije temelj svake demokracije, usudio bih se reći i da bi formiranje centralne novinske agencije BiH pomoglo njenoj demokratizaciji i bržem putu ka evropskim integracijama. Ovo, naravno, ne znači da nisu potrebne ili da nisu poželjne neke privatne novinske agencije, koje u ovoj vrsti posla mogu naći svoj komercijalni interes. Naprotiv, mislim da pomažu medijskom pluralizmu.

Da li Vam je neobično bez aktivnog novinarstva? Je li lakše ili zanimljivije bilo nekad u novinarstvu?

- I danas ponekad uradim intervju, kao što sam sa velikim zadovoljstvom uradio sa predsjednicima Hrvatske i Slovačke. Sa druge strane, već treću godinu zaredom surađujem sa FTV, koja producira reportaže koje pravim sa svojih putovanja, uglavnom sa planina. To me djelimice ispunjava kao autora i novinara.

I vi ste u novinarskim vodama ponajviše bili prepoznatljivi po briljantnim intervjuima. Možete li neki od njih posebno izdvojiti?

- Intervju i susret sa Vaclavom Havelom, u vrijeme dok je bio predsjednik Češke Republike, bio mi je posebno drag i ostao mi je u sjećanju. Gospodin Havel je osoba koja vas jednostavno fascinira svojom neposrednošću i liberalnim intelektualnim stavovima. Neobično značajan bio je i intervju sa rahmetli Alijom Izetbegovićem, koji sam na-

pravio za zagrebački «Nacional». Tada mi je u neformalnom razgovoru rekao da je odbrana BiH koštala oko 10 milijardi maraka. To je bilo prvi put da je neki medij objavio tu informaciju. Od polemičkih intervjua zapamtio sam intervju sa Živkom Radišićem, koji je inače jedna siva, podosadna ličnost. Iz njega sam, međutim, uspio izvući ono šta zaista misli o karakteru rata i onome šta se događalo u tome ratu. Tada je izgovorio onu grozomornu rečenicu da nad Bošnjacima nije izvršen genocid, odnosno «ako je genocida i bilo onda je jednako izvršen nad sva tri naroda» u BiH.

Na koji način biste definirali današnje bh. novinarstvo i medije, općenito?

- Mala bara – puno krokodila, možda je najbolji opis naše situacije. Ograničenost tržišta, te agresivan upliv medija susjednih zemalja na tržište BiH, jako su suzili prostor ovdašnjim medijima za ekonomsku isplativost. Ova činjenica umnogome određuje kvalitet i karakter domaćih medija, kako printnih tako i elektronskih. Kod televizijskih kuća, konkretno, nedostatak novca ograničava ulaganje u značajnije produkcijske zahvate, pa se program ograničava na emisije jeftine zabave. Posljedice su nesagledive: nedostaje kvalitetan obrazovni program, novinarski profesionalci, koji neće da rade za sitan novac, analitički pristup našoj političkoj i svakoj drugoj stvarnosti.

Od 1. januara 2006. godine starta i PDV. Kako vidite, recimo, printane medije u tome? Hoće li PDV biti namet na kulturu, konktretnije na izdavaštvo?

- Solidariziram se sa kolegama koji procjenjuju da će PDV negativno utjecati na njihovo poslovanje. Treba agresivnije pozvati vladu BiH da pokluša iznaći moduse kojim bi zaštitila domaće izdavače, koji već dovoljno pate zbog nelojalne konkurencije.

Mnogi vas poznaju kao zaljubljenika u prirodu, konkretnije u planinarstvo.

- Nakon žurnalizma, planinarstvo je moja najveća ljubav. Uspeo sam se na veliki broj planina kod nas i u inozemstvu. Najveći dojam na mene su ostavile planine Dolomita, koje se nalaze u sjevernoj Italiji. Taj planinski lanac, na čiji sam se vrh popeo ove godine (2005.), jednostavno je toliko lijep da, vjerujem, nikoga ne može ostaviti ravnodušnim.

Gdje Vas poslije, kao perspektivnog čovjeka, eventulano možemo vidjeti, u novinarstvu ili politici, diplomatiji možda?

- Sve je od to troje područje moga interesa. Bože zdravlja, o ostalome ne brinem previše. ❑

Prof. dr. Salko Čampara, geolog

Geološki zavod je bio moja ljubav

Možete li se prisjetiti vremena kad ste, kao dijete, iz Fazlagića Kule kod Gacka, došli u Sarajevo? Onda kad, što zbog neimaštine što zbog drugih stvari, mnogi roditelji nisu djecu slali u škole.

- Bilo je to davne 1949. godine. Rahmetli otac bio je sekretar Mjesnog odbora u Kuli. Nakon što je stariji brat poginuo 1944. godine u partizanima, ostao sam jedino muško dijete, sa tri sestre, pa su odlučili da me pošalju u školu. U to vrijeme jedan od najškolovanijih Kuljana bio je (današnji akademik) Arif Tanović, a tu su bili i: Sadik Čampara, Tahir Tanović, kasnije prof. dr. Sejdo Ćatović, mr. Sabrija Ćimić.... Stanovao sam kod tetke na Bjelavama. Tad sam prvi put vidio sladoled. Sarajevo je bilo blatnjavo gradilište. Bijeda nas je tjerala da se školujemo. Da sam se, ne daj Bože, vratio u Kulu bila bi to sramota za porodicu. Od nas 37 iz osnovne škole, samo su trojica ostala na selu, a nas 26 smo završili fakultete. Bila je to najuspješnija generacija. Rahmetli Fadil Ćimić je bio jedan od najuspješnijih u politici i privredi, bio je i savezni poslanik, a u penziju je otišao kao direktor «Sarajevske pivare». Takmičili smo se ko će biti bolji. Rahmetli Alija Zvizdić puno nam je pomagao, a naslijedio ga je Fadil. I u to vrijeme Gacko je imalo najviše fakultetlija (svaki treći) u odnosu na broj stanovnika, a i devet akademika.

Radeći u Geološkom zavodu obišli ste cijelu BiH.

- Možda svako selo, radeći na izradi Osnovne geološke karte BiH od 1962. do 1986. godine. Poslije sam radio na mineralnim sirovinama, ugljevima, geohemiji, kao nadzorni organ na istraživanju nafte u Posavini. U svim rudnicima koji su otvoreni poslije rata, prvo smo mi - geolozi uradili istraživanja. Na osnovu geoloških ispitivanja napravljene su termoelektrane u Gacku, Ugljeviku, rudnik željeza Ljubija, olova i cinka u Srebrenici, u Vlasenici, rudnik boksita u zapadnoj Hercegovini. Čitav radni vijek proveo sam u Geološkom zavodu, iako sam radio kao gostujući profesor. Sa skoro 70 doktora nauka i četiri akademika, ovaj Zavod je bio naučna ustanova rijetka u svijetu

S vama je radio poznati bh. književnik Alija Isaković.

- Radio je kao geološki tehničar, bio dobar radnik i izuzetno nadaren za pisanje. Vanredno je studirao, a kao učenik geološke škole u Pančevu bio je bokser u beogradskom «Partizanu». I u toku rata smo često bili zajedno.

Koliko je Bosna geološki bogata, i koliko istražena?

- Bosna je prilično istražena, ali na tome treba i dalje raditi. Bila je najbogatija u bivšoj Jugoslaviji po mineralnim sirovinama. I danas ugljem snabdijevamo skoro čitavu bivšu Jugoslaviju. Samo što se, kao što je govorio akademik Ramović, radilo naopako. Npr. u Zenici smo proizvodili ingote (čelične balvane), umjesto da se separiralo zlato i srebro u Srebrenici i Varešu, godišnje se gubilo najmanje tonu i po zlata. Geologija i mineralne sirovine su temelj jedne zemlje, jer se na tim resursima stvara industrija, što u sadašnjoj BiH nije slučaj.

Gdje vas je zatekla agresija na BiH?

- Na Ilidži. Bio je 28. april. Vidio sam ispred zgrade transporter, iz kog je izašlo 12 vojnika. Supruga je bila u drugoj sobi. Udarali su nogama u vrata, a kad sam pošao da ih otvorim, metak je prošao pored moje glave. Sve su po stanu ispreturali pitajući gdje mi je puška. Rekao sam da su knjige «moje oružje». Slijedeći dan otišao sam u Izvršno vijeće na sastanak. Kad sam se vratio na Ilidžu, supruga je rekla da su me tražili da se javim u Stanicu milicije. Odlučio sam da idemo u grad, računajući da će sve to trajati nekoliko dana. Supruga me je pitala šta je sa parama (30 hiljada KM), otišao sam u sobu i vidio da ih nema. Znači da su ih odnijeli prethodnog dana. U garaži je ostao nov «kadet». Uzeo sam torbu i, krijući se, došao do tramvaja u kojem nas je bilo četvero. Nisu nas zaustavili na punktu ispod podvožnjaka na Ilidži.

U ratu, ali i poslije, pomagali ste gatačkim prognanicima, držali predavanja po BiH i van nje.

- Prvi smo u Sarajevu formirali Ratno predsjedništvo općine Gacko, a Ismet Fazlagić je izabran za predsjednika. Nastojali smo da svakom Gačaninu–prognaniku osiguramo smještaj i bonove da može preživjeti makar mjesec dana. Nakon Fazlagićeve smrti, naslijedio sam ga kao predsjednik Udruženja Gačana u Sarajevu, i to narednih osam godina. Pomagali smo povratak, posebno u Fazlagića Kulu. Zahvaljujući meni i Šukriji Kurtoviću, mnogi povratnici su bolje živjeli nego mi. Poduže bi trebalo nabrajati sve ono što smo, uz pomoć dobrih ljudi, učinili za povratnike. Zajedno sa prof. Bušatlijom, Kubatom i Bijedićem, godine 1994. napravio sam zemljišnu kartu BiH, koju su bh. zvaničnici te godine odnijeli u Ženevu na pregovore. S tom kartom smo obišli slobodne bh. teritorije, Njemačku, Holandiju... i do kraja 1996. godine održali oko 120 predavanja na temu «Čija je zemlja Bosna?»

Do sada ste objavili dvije knjige.

- Na «Monografiji Gacka» poćeo sam raditi 1975. godine. Na razne načine prikupljao sam dokumentaciju: od BiH, Turske, Zadra, Kotora pa do Beča... Knjiga će poslužiti budućim generacijama da znaju gdje su im korijeni, posebno što su Gačani raseljeni širom svijeta. Druga knjiga je «Bošnjački memorandum», dokument o traženju vjerske autonomije za muslimane u vrijeme Austro-Ugarske.

Iako ste u penziji, dosta ste aktivni?

- Radim na izradi studije o vjetroelektranama u Podveležju kod Mostara, historijski prvom projektu dobivanja najčistije električne energije u BiH. One bi trebale sačuvati kanjon Neretve i druga prirodna blaga za buduće generacije. ❑

Akademik Nikola Kovač, član Društva pisaca BiH

60 godina Društva pisaca BiH važan je datum bh. kulturne istorije

Profesore Kovač, ovih dana ste reagirali na sramnu presudu Predragu Matvejeviću u Hrvatskoj, inače počasnom članu Društva pisaca BiH.

- Polemike među piscima ne bi trebale da idu na sudove, a ako već dođe do toga, onda kleveta i verbalni delikt ne bi trebali da budu kriminalizirani. S druge strane, slučaj Matvejević je na izvjestan način pravno izvitoperen. Niko se nije zalagao za Matvejevića zato što je to jedan od najuglednijih intelektualaca među slavenskim narodima danas, nego zato što je on ustao u odbranu dostojanstva pjesnika Sidrana i samog sebe. Njegov cilj nije bio da uvrijedi i okleveće, nego da kaže istinu o onima koji kao slobodni strijelci odstrjeljuju ugledne ljude. Matvejevića ne treba štititi, njega štiti njegovo djelo, on je ugledan i veliki. Načinjena je nepravda čovjeku koji se čitavog života borio protiv verbalnog delikta i u situacijama kad to nije bilo bezopasno.

Krajem ove godine Društvo pisaca BiH obilježava 60. rođendan. Kako ocjenjujete ovaj jubilej kojim se može pohvaliti malo bh. institucija?

- Šezdeseti rođendan Društva pisaca BiH jedan je od značajnih datuma naše kulturne istorije. Mali je broj udruženja koja imaju takvu tradiciju. Značaj ovog jubileja u BiH je utoliko veći što odražava i izražava kontinuitet, ne samo jedne strukovne organizacije nego i njenog duhovnog jezgra - pisaca, intelektualaca, pjesnika, prozaista, dramskih pisaca, putopisaca, itd. koji iz tradicije svog vlastitog naroda sa različitim porijeklom i nacionalnom pripadnošću smatraju da je Društvo pisaca BiH centar okupljanja, duhovna tačka odakle zrači kultura i umjetnost u BiH.
Bez obzira na rezultate koji nisu zanemarljivi (ne mali broj pisaca je nagrađivan u inostranstvu), značaj DP BiH, koje nastavlja tradiciju Uduženja književnika BiH, upravo je što održava okosnicu kulturnog stvaralaštva BiH. DP BiH je danas jedini borac za opstanak kulturnog identiteta u BiH.

Jesu li i u kulturi poremećene vrijednosti? Možete li dijagnosticirati bh. književnu produkciju?

- Kultura doživljava istu sudbinu kao i druge oblasti našeg života i oblici društvene svijesti. Razbijanjem jedinstvenog duhovnog, pa i političkog i ekonomskog prostora bivše Jugoslavije, zemlje na koje je izvršena agresija i koje su stradale doživjele su slom brojnih kulturnih inicijativa, rušenje umjetničkih institucija, spomenika kulture i razbijanje jednog ljudskog jezgra koje je stvaralo kulturu. Kultura danas nosi obilježje tog tragičnog sukoba kome smo bili izloženi i trebat će dosta da kulturna politika i strategija dobije odgovarajuća sredstva kojima će joj se pomoći da se razvija i normalno živi. Razbijanjem kulture i njenom kantonalizacijom i svođenjem na uže teritorijalne cjeline javio se i duh lokalnih ambicija i kriterija, duh kampanilizma, kako ga je nazivao Krleža, da svak u svojoj sredini određuje vrijednosti i da i oni koji po nekim objektivnim kriterijima

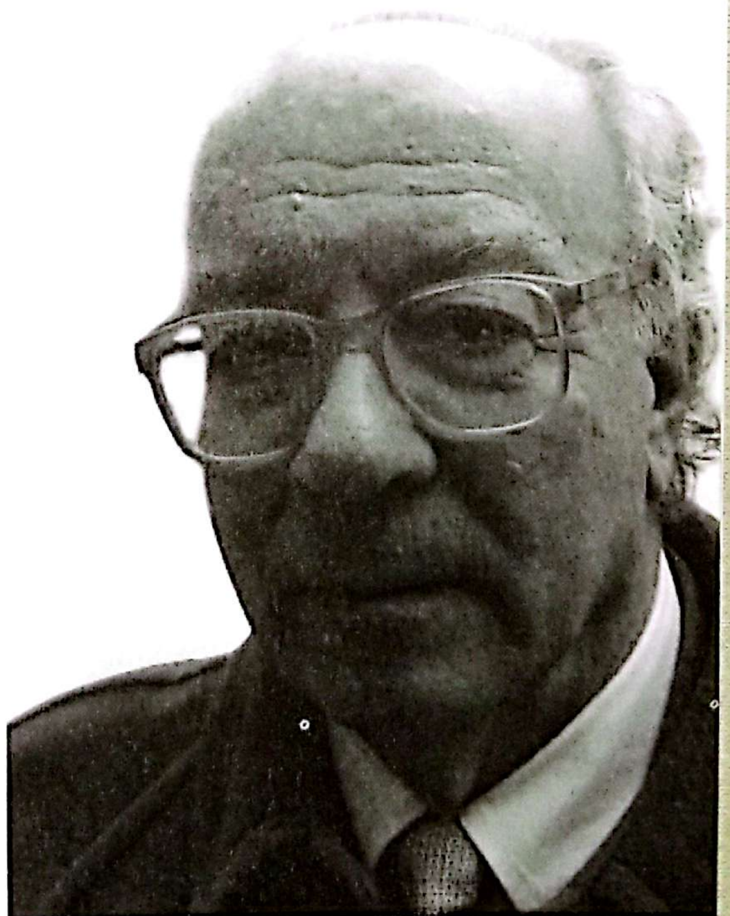
ne bi zasluživali to mjesto traže da budu unaprijeđeni i nagrađeni.
Danas brojne kulturne ustanove od fundamentalnog značaja za državu, kulturu i tradiciju, propadaju, nisu finansirane, niko o njima ne vodi računa.
Ne čitam sve ono što se objavljuje, ali smatram da ima nekoliko značajnih imena koja su ostavila traga u posljednjih nekoliko godina. Kad to govorim mislim na djela Nedžada Ibrišimovića, Zdenka Lešića, Dževada Karahasana, mladog Asmira Kujovića.

Je li PDV zaista namet na kulturu?

- Još prije nekoliko mjeseci zalagao sam se da knjige, ostali knjižarski proizvodi, pa i novine, budu opterećene nultim procentom PDV-a, kao što je to u mnogim zemljama u svijetu. Knjiga nije luksuz, ona je duhovni dokument o jednom vremenu, narodu koji se cijeni po stepenu kulturne izobrazbe, po broju knjiga, po značaju koji knjiga i pisac ima u društvu. To će očito biti namet na siromašni sloj društva, koji nije mali.

Široka je vaša naobrazba i iskustvo, počev od francuskog jezika, preko komparativne književnosti, likovne umjetnosti, politike, diplomatije... U kojoj oblasti se najbolje osjećate? Pored obaveza na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, čime se ovih dana još bavite?

- Ja sam profesor ne samo po profesiji, nego i po dubokoj vokaciji. Prenositi znanje, sticati znanje, čitati, biti zaokupljen svijetom knjiga, moja je jedina preokupacija i strast i ništa mi izvan toga nema neki smisao. Okolnosti su me u dva maha prisiljavale da prihvatim neke javne funkcije, ali one su bile više izraz (ratom) iznuđenih i nametnutih okolnosti nego izraz mojih radnih i drugih ambicija. Prihvatio sam te javne funkcije iz etičkih, a ne karijerističkih razloga. Činjenica da nisam nastavio ono što sam započeo javnim poslovima, govori o tome da se vraćam svijetu knjige. Ovih dana je izišao iz štampe prevod moje knjige «Politički roman», koju sam svojevremeno napisao na francuskom jeziku. Dugo sam se bavio istorijom i teorijom romana; predavao sam na univerzitetima u Francuskoj, tako da sam imao priliku da te svoje osnovne polazne teze provjerim i pred stranim studentima. Pripremam knjigu članaka o BiH, o kulturi u višenacionalnoj zajednici, o paradoksima političkog stanja poslije Dejtona, o pitanjima kulture za koju mnogi smatraju da je luksuz. Najzad, pišem udžebnik o prosvjetiteljstvu i romantizmu, i to su oblasti koje sam dugo predavao i kojima sam se bavio, tako da na neki način rezimiram svoje teorijske i istorijske ideje i pružam studentima priručnik, mada sam udžbenik iz te oblasti već davno napisao. ❑

Hadžem Hajdarević, književnik

Balkanske skaske o vucima i magarcima

Gospodine Hajdareviću, slovite za rijetkog bh. pisca koji je dosta «grijao olovku» u novinarstvu i često otvoreno pisao o deprimirajućim ovdašnjim kulturnim kontekstima.

- Moje bavljenje novinarstvom bilo je više gostujuće negoli profesionalne prirode. To, naravno, ne znači da nisam i dalje konzument medija, niti, pak, znači da išta loše mislim o novinarima i njihovu poslu. Naprotiv. Današnji su novinari, oni koji su visokoprofesionalni i ideološki neuvjetovani, među najčasnijim pojedincima u ovim nečasnim društveno-političkim kontekstima. Volio sam se našaliti na vlastiti račun usporedbom kako sam, recimo, kao talentirani fudbaler neko vrijeme igrao rukomet.

Nema sumnje da ste u književnosti povisoko dogurali, kakvo je vrijeme.

- Književnošću sam se više bavio usput negoli što sam bio u prilici sistematičnije pristupiti tom poslu. Na prvom je mjestu svakidašnja borba za egzistenciju – posao, porodica, razne obaveze koje čovjek sebi svakodnevno nameće, pa je pisanje, zaista, bivalo više stvar sretnog slučaja. Ipak, ne mogu biti nezadovoljan postignutim. Objavio sam desetak knjiga, nešto je prevedeno i na druge jezike, posljednjih godina, kroz Sarajevske dane poezije, neposrednije sudjelujem u književnom i općenito kulturnom životu ove sredine i ovog vremena.

Na koji način možete objasniti vrijeme u kome živimo? Je li ovo dobro za kulturu, recimo?

- U BiH je, na našu nesreću, sve podređeno politici. Živimo u atmosferi svakovrsnih neizvjesnosti, kao taoci stranačkih oligarhija, kao žrtve masovnog medijskog terora ideoloških diferencijacija. U razrokim ideološkim kontekstima i pod barbarskim naciokratskim voljama kultura je ili samo budžetska nevolja ili prilika za povremena paunovanja što nam ih priređe ovdašnje političke face kroz razne manifestacione, festivalske i druge parade, kičeraje... Kultura je više blagajničko-donatorske negoli kulturno-strateške prirode i osmišljenosti. Hoću reći, naši ministri i drugi ovdašnji politički moćnici nisu nikoji stratezi u kulturi, nego raspodjeljivači novca poreskih obveznika.

Kako vidite pisca kao kreatora kulturnih vrijednosti?

- Pisaca u smislu kreatora kulturnih vrijednosti nema. Pisci se ponašaju kao da hoće da ih nema. A ako ih nema, onda se niti poštuju, niti cijene, niti vole; totalna su društvena margina. U bolesnom vremenu možemo biti samo rane tog vremena.
Evo, naprimjer, na svečanu sjednicu Društva pisaca BiH (*14. XII. 2005. – op. F. K.*), kojom se obilježava šezdeset godina postojanja bh. književničke asocijacije, nije došao niti jedan politički ili stranački zvaničnik, nije došao ni jedan tzv. resorni ministar iz Kantona, FBiH, države. Njih pisci ne interesiraju. Političari su uredili da u ovoj državi ništa ne funkcionira prema normalnim zakonitostima, nego da oni daju onoliko milodara koliko ih njihovo netom raznježeno srce i samilosnost ponesu, a na piscima

je da budu zahvalni i da se nipošto ne ljute što su to samo mrvice, jer bi se lahko moglo dogoditi da ni njih ne bude.

Društvo pisaca BiH upravo bi trebalo biti naredno pitanje. Ove godine obilježava svoj 60. rođendan. Je li Društvo preboljelo neke bolesti od kojih mnogi boluju?

- Pisci su samo sastavni dio vremena u kojemu živimo, a samim tim i njihova književnička asocijacija. Žalim što pisci, i pojedinčano i, pogotovo, kroz svoju književničku asocijaciju, nisu agresivniji kad je u pitanju tzv. izgradnja društva u ovom tzv. tranzicijskom vremenu.

Mnogo se govorilo o pogubnosti PDV-a po kulturu uopće.

- U zemlji u kojoj je, tokom agresije, uništeno devedeset odsto bibliotečkog fonda i u kojoj je isto toliko uništeno našega odnosa prema knjizi, u zemlji koja postaje kolonija susjednih država kad su u pitanju knjige, učila, udžbenici, uvođenje PDV-a na knjigu nije samo sraman i poguban čin.

Bosancima ostaje da svoj kulturni identitet prepoznaju jedino u vicevima o Sulji i Muji i da, povremeno, budu neposredni svjedoci i konzumenti medijskih i drugih ideoloških piromanija i lažnih nada, uglavnom sa strane sponzoriranih "vatrogasaca"...

Štiti li bh. izdavaštvo svoje autore, pisce, ili je posrijedi čista komercijala?

- Autori su uglavnom prepušteni sami sebi. Da je ovo ikoliko pravna država, onda bi, naprimjer, svima onima koji su se ogriješili o autore i njihova djela uzimajući novce od Fondacije za izdavaštvo a ne ispunjavajući preuzete obaveze, bila zabranjena izdavačka djelatnost, ili bi, pak, bila zabranjena na određeno vrijeme.

Sve se završava jadnom balkanskom skaskom o vucima i magarcima.

Da li je u BiH književna kritika nešto čega nema?

- Da, da, kojeg li paradoksa, književna kritika *postoji* tako što je nema... Ona je ili "jaranska", ili uvjetovana ideološkim, generacijskim, kafanskim iliti drugim razlozima.

Šta trenutno pripremate na književnom planu?

- Imam sređenu knjigu kolumni *Kišno društvo*, svojevremeno objavljivanih u *Walteru* pod naslovom "Konstitutivna zoologija". Volio bih da u 2006. godini objavim dnevničke bilješke pisane od marta 1991. do marta 2001. godine; međutim, ako tu ima više od hiljadu stranica, objavljivanje tog rukopisa postaje svojevrsna naučna fantastika. ❑

Ismet Brković, generalni menadžer «Dnevnog lista»

Bilo je zadovoljstvo raditi u "Dnevnom avazu"

Vaše ime je dugo stajalo pri vrhu impresuma «Dnevnog avaza». Trenutno ste generalni menadžer «Dnevnog lista».

- «Dnevni list» je jedina bh. novina koja izlazi na hrvatskom jeziku i štampa se u Grafičko-izdavačkoj kući «OKO». «Dnevni avaz» je kuća u kojoj sam zasnovao radni odnos 1997. godine i tamo proveo pet godina na odgovornim poslovima. Bilo mi je zadovoljstvo raditi u takvoj organizaciji koja je postala vodeća kuća u BiH, pa čak i na Balkanu.

Odakle u jednoj dnevnoj novini?

- Slučajno. Došao sam u Sarajevo 1997. godine, nakon što su roditelji zamijenili kuću u Banjoj Luci. Zadovoljstvo mi je bilo raditi u spomenutoj novinskoj kući, posebno gledati kako se razvija. Tu sam proveo lijepih pet godina, upoznao veliki broj prijatelja, riješio stambeno pitanje... I šta god mi je trebalo, utemeljitelj «Avaza» Fahrudin Radončić mi je pomogao.

U ovom poslu novinarstvo vas ne zanima, vrtite se oko novca.

- Nikad se nisam bavio novinarstvom. Iznenadio sam se šta je dnevna novina i kakav je to posao i obaveza. Mislim da nema težeg od toga.

Često pričate o uspjehu «Avaza».

- Sigurno da je dosta političkih okolnosti išlo naruku «Avazu». Međutim, bilo je i drugih medija, koji su imali veću finansijsku podršku. Za ovo što je učinjeno u «Avazu» prvenstveno je zaslužan menadžment na čelu sa vlasnikom Fahrudinom Radončićem. Velika pažnja se posvećivala radnicima koji su radili. I danas utemeljitelj «Avaza» Fahrudin Radončić radi dan-noć. Poslije takvog odnosa prema poslu mora doći rezultat.

Vi ste banjalučki Hercegovac.

- Ja sam Hercegovac, tačnije Gačanin, rođen 1951. godine. Sa šest godina odselio sam u Banju Luku, tamo završio osnovnu i srednju školu, a Ekonomski fakultet u Sarajevu. Opet sam se vratio u Banju Luku, gdje sam većinom bio direktor firmi.

Kako će PDV utjecati, konkretno, na printane medije? Hoće li biti bolje ili gore?

- PDV treba da se uvede, a vrijeme će pokazati kakvi će biti njegovi efekti. Moja je procjena da će biti dobri efekti ako sve uspijemo dovesti u normalne zakonske okvire. Ako država bude toliko jaka da može kontrolirati sve, onda će to sigurno biti dobro za ovu državu. Što se tiče printanih medija, bit će to strahovito opterećenje. Sigurno će doći do pada prodaje, potrošač će kupovati ono bez čega se ne može. Ako novine poskupe, onda će izdavači doći u još težu situaciju. PDV će sigurno utjecati i na smanjenje kriminala. Vidjet ćemo koliko će država biti jaka i organizirana da to sprovede. Sigurno je da će to u ovom prvom valu pogoditi sirotinju, ali državi moramo vjerovati da će imati dobre socijalne programe. PDV će pogoditi printane medije koji nemaju svoje štamparije, pa će mnogi mediji doći u tešku situaciju.

Kakva su iskustva susjednih zemalja kad je u pitanju PDV?
- Osnovali smo Udruženje izdavača, čiji je glavni cilj bio pokušati jedinstveno nastupiti za oslobođananje od PDV-a. Imali smo bezbroj sastanaka i čvrstih obećanja. Lično mislim da će se u toku godine napraviti selekcija, vezano za PDV. Računam da je cilj da se u početku skupi što više sredstava i da se ta sredstva mogu usmjeriti tamo gdje je najneophodnije, kako bi se situacija smirila. Ako to država ne uradi doći će do velikih problema i socijalnih nemira.

Ta Vaša skromnost je li vrlina ili mahana?
- Mislim da je to vrlina. Od tri brata i pet sestara, ja sam osmi po redu. Roditelji su nas uvijek učili da pošteno radimo. Takav sam ostao do danas. U svojoj praksi ne bih se mogao sjetiti da sam nekoga svjesno prevario ili da sam odbio nekome da pomognem. I sad mogu u Banju Luku otići čista obraza. Naučio sam se skromnom životu. Osigurao sam normalne uvjete za život, pa još samo da zdravlje posluži. Cilj mi je da djecu izvedem na put. Stariji sin je završio Elektrotehnički fakultet, a mlađi studira. Supruga je ekonomista, radila je u Banjoj Luci i u Sarajevu, danas ne radi.

Možete li malo progovoriti o zavičaju, o Gacku? Ima li ponekad nostalgije?
- Uvijek kažem da sam se rodio u Gacku i da sam tamo živio. I naglasak mi je ostao. Moja supruga je iz Banje Luke, a djeca su upoznala Gacko, ali nisu i moje rodne Brkoviće. Drago mi je kad čujem da su ljudi iz Gacka uspjeli. Nastojim da kontaktiram sa svojim zemljacima, bez obzira što sam skoro čitav život proveo u Banjoj Luci i Sarajevu. Ponosim se i hvalim djeci da nikad nije bilo nijedno mjesto sa tolikim procentom školovanih ljudi. Banju Luku mi Sarajevo ne može nikad zamijeniti. U Banjoj Luci sam stekao dosta prijatelja. Da nisu ovakve okolnosti, sigurno nikad ne bih došao u Sarajevo da živim, bez obzira što sam i ovdje stekao dosta prijatelja s kojima se družim. Uz vikend porodično idemo na Bjelašnicu, Igman... Kad su godišnji odmori obilazim porodicu u Dubrovniku.

U ranijim razgovorima govorili ste o mirnijim godinama koje planirate. Gdje ćemo vas npr., ako Bog da, vidjeti za nekoliko godina?
- Nakon devet godina napornog rada, nastojat ću da što prije napustim ovaj posao. Sigurno je da ću tražiti neki mirniji posao, jer nemam posebnog razloga da se izlažem novim stresovima i obavezama. Volio bih da se ova država priključi Evropi, ne zbog nas koji smo proživjeli, nego zbog mladih. Da znam da sutra svi mladi ljudi mogu uzeti pasoš i putovati gdje žele i normalno živjeti. Da vidi čovjek da smo i mi to doživjeli poslije svega što je iza nas. ❑

Ljiljana Sakić, ministrica prometa i komunikacija u Vladi Kantona Sarajevo

Radim pošteno i profesionalno

Prije ove ministarske pozicije bili ste portparol MUP-a Kantona Sarajevo. Je li za vas novi posao bio iznenađenje?

- Puno mi znači to iskustvo. Do dolaska na ovo mjesto imala sam 29 godina staža u MUP-u Kantona Sarajevo. U svemu tome najvažnije mi je bilo ostati čovjek. Nijedan posao nije težak, bitno je s kim ga radite. Do sada sam na ovom mjestu stekla novo iskustvo u poslovima koje nikad nisam radila. Mislila sam da ću u MUP-u raditi do penzije. Još 2003. godine prijatelji su mi govorili kako ih neki ljudi pitaju za mene. Kasnije sam imala razgovor sa predstavnicima SDA. Čekalo me je ministarstvo opterećeno raznim problemima.

Svakog ko dolazi u Sarajevo putevi prvo podsjete na vaše ministarstvo.

- Naravno, tu su i druga obilježja koja popunjavaju sliku o tome. Kad govorim o ovom ministarstvu, nezamislivo je da ne djeluje u sprezi sa drugim ministarstvima, posebno sa Ministarstvom prostornog uređenja, s tim da mi kolege iz MUP-a dosta pomažu. Mnogi projekti su započeti prije mog dolaska. Ono najvažnije što je urađeno jeste početak druge faze «zapadnog prilaza gradu», pa bi onda do kraja iduće godine trebao biti završen do Blažujske raskrsnice, kako bi se saobraćaj odvijao normalnije. Završen je primarni prsten u dvije etape, djelimično obnovljena tramvajska pruga. Predug je spisak aktivnosti.

Kako planirate obaveze? Imate li vremena nekad nešto i zapisati?

- Uvijek sam držala do porodice. Bila sam jedinica kod roditelja, a živjeli smo kao skladna porodica. I kad sam se udala za supruga, koji je inače Hrvat, svi smo živjeli zajedno. Nažalost, otac je umro 1987. a majka 1992. godine. I danas, sa suprugom, sinom i kćerkom, inače studentima, poigram remija, družim se, gledam filmove. Počela sam pisati drugu knjigu, a radnja se dešava u sarajevskom Centralnom zatvoru kad sam svojevremeno četiri mjeseca čuvala jednu bugarsku državljanku.

Šta za vas znači ulazak u SDA?

- Ovo ministarstvo je radno mjesto SDA. Za punih 17 mjeseci na ovom poslu nikad niko iz SDA nije na mene vršio nikakav pritisak, niti me je pitao da li bih ušla u stranku. Njihov poziv je uslijedio u junu ove godine. Inače, ni od jedne druge stranke do sada nisam dobila nikakav poziv. Poslije Kongresa, SDA je na novom putu. Može to neko doživljavati kako hoće, ali je tako. Danas u svemu ima politike, ali svoj posao želim da obavim pošteno i profesionalno.

Vi ste sigurno posljednja osoba koja se nešto ima nekome pravdati.

- Nisam nikad gajila ambicije da nešto iskoristim. Meni je svakako raditi. To pojašnjava činjenica da stan nisam dobila od MUP-a, već da živim u naslijeđenom stanu svojih roditelja. Ne radi se o mojoj nesposobnosti, nikad ništa ni od koga nisam uzela. Svjesna sam da će me mnogi, ne poznavajući moje refer-

ense, trpati u koš sa onima koji nisu dobro radili. I to zato što sam, eto, ministrica. Ja sam dijete ovog grada. Ponosna sam što su moja djeca ovdje provela sve vrijeme, iako smo svašta preživeli: moje ranjavanje, suprug - moždani udar.

Vi ste jedna od najškolovanijih ministrica u BiH

.- Još 1975. godine poziv sa biroa pretvorio se u posao policajca. Pošto sam zakasnila da predam papire na Pravo, slijedeće godine sam upisala Političke nauke i završila ih kao vanredan student. Prvog januara 1981. godine dobila sam novo radno mjesto i postala prva inspektorica u bivšoj Jugoslaviji na poslovima saobraćaja. Kad su mi na poslu pravnici počeli ići na živce, godine 1990. upisala sam Pravo. Mnogi su se čudili šta će mi drugi fakultet. U toj priči majka je bila najvažnija, čuvala je moju djecu. Do ranjavanja, 19. decembra 1992. godine, bila sam već student IV godine.

Na koji način ste ranjeni?

- Dakle, bio je 19. decembar, negdje oko tri sata poslije podne. Kod kasarne «Maršal Tito» trebala sam sačekati pokojnog svekra i dati mu flašu kiseline za akumulator. Kasnio je. Bila sam malo neoprezna. Taj dan je u Sarajevu ubijeno četvero i ranjeno 11 Sarajlija. Prvi metak proletio je pored mene i blokirao me. Kad sam postala svjesna šta se desilo čula sam kolege iz stanice (Sejo, Mirso, Jovo) kako mi govore da se sklonim jer puca na mene. Kad sam htjela da pogledam na sat, osjetila sam neko strujanje kroz tijelo. Znala sam da sam ranjena. Metak je došao sa bočne strane, prošao kroz ruku i grudi i napravio četiri rupe. Prešla sam preko ceste i došla do stanice i mojih kolega. Nisam se srušila, nisam vriskala, ništa... Moj kolega Sejo Katana me je prebacio «golfom» do Državne bolnice. Skoro tri sata bila sam na operacionom stolu, a nisam gubila svijest. Tekla je krv. Na svoju odgovornost, odmah tu noć otišla sam kući, na Alipašino Polje. Dopratio me je Sejo Katana. Kući sam gubila svijest, preko noći opet dva puta išla do bolnice, ali se na kraju sve dobro završilo. Svaki drugi dan kolege su me vozile do bolnice.

Krajem slijedeće (2006.) godine su opći izbori.

- Ovdje u Ministarstvu sve ide svojim tokom. Veoma je bitno da ovaj kompletan mandat, i 2006. godinu završim na najbolji mogući način u smislu odnosa prema poslu. I poslije izbora smatram da još puno mogu raditi. Sigurno da, kao što to čine sportisti, neću okačiti kopačke o klin, već ću nastaviti s radom. ❑

Safet Isović, bard sevdalinke

Nisam ja legenda, legenda je rahmetli Zaim Imamović

Gospodine Isoviću, kako možete spojiti sevdalinku i politiku?

- Lahko, jer, nažalost, sevdalinku, našu izvornu pjesmu, iz naše kulture potiskuje nekakva nova muzika. Sjedio sam sa ljudima koji nemaju muzičkog dara i jedva govore, ali ih tretiraju kao velike umjetnike. Gdje je tu mjera? Eto zbog čega imam vremena za politiku.

Sigurno da ovaj muzički haos neće utjecati na vas da se i dalje bavite muzikom?

- Danas se koncertima nazivaju nastupi po birtijama, na kojima ljudi histerično vrište, cure jašu po momcima. Uskoro ću pristupiti snimanju sevdalinki sa ansamblom sazova, a poslije će se pridružiti Simfonijski orkestar Sarajevske filharmonije. Pripremam CD starih gradskih pjesama.

Kako je izgledao početak vaše karijere?

- Ljubav prema sevdalinci usadili su mi roditelji. Trebao sam završiti kao operski pjevač. Nakon upisa na fakultet učlanio sam se u «Selju», imao prvu audiciju i vježbao sa orkestrom koji su tada vodili današnji advokati Dragan Trbarić i Selim Salihbegović. Zatekao sam rahmetli Himzu Polovinu, rahmetli Seku Ferizbegović. Krajem 1955. godine nisam položio audiciju na radiju, jer su me neki opstruirali. Na drugoj audiciji bio sam odmah primljen. Imali smo nekoliko korepetitora, učitelja i profesora solo pjevanja, poput Zvonimira Devžale, Marija Akusa, Brune Špirer. Da bismo savladali osnovne pojmove sevdalinke, na klaviru nam je pomagao kompozitor i šef tamburaškog orkestra pokojni Jozo Penava. On je od nas stvorio pjevače, pa u ovim godinama pjevamo najbolje.

Među mnogim uspjesima možete li izdvojiti neke, vama najdraže?

- Mnogo sam postigao sa sevdalinkom. Ipak, i u to vrijeme bilo je dosta opstrukcija u medijima, imao sam dušmane producente iz televizije koji su uvijek, kad me traži reditelj za emisiju, govorili kako ja neću, kako sam bolestan ili sam na putu. Ja sam na neki način rušen, ali nisu uspjeli. Bio sam sretan kad snimam sa orkestrom Ismeta Alajbegovića Šerbe. Na svakom festivalu bio sam apsolutni pobjednik. Imao sam veliki broj koncerata po zapadnoj Evropi, u najeminentnijim dvoranama kao što je «Kongrescentrum" Berlin. itd. Kruna svih tih koncerata je, recimo, nastup pred punom čuvenom «Sidnay operom» u Sidneju. Jedini sam čovjek s ovih prostora koji je napunio ovo monumentalno zdanje i ušao u katalog izvođača.

I u političkom životu djelujete bez dlake na jeziku.

- Trebalo bi Holbruku zabraniti dolazak u BiH, jer je on upropastio ovu zemlju Dejtonskim sporazumom. I ovi koji su to potpisali nisu to smjeli uraditi, jer nisu pitali legalnu Republičku skupštinu. BiH je na sve načine napadnuta, od nje se stalno otima, kradu joj granice, hoće preko Drine, prave smicalice na moru... Ne smijemo dozvoliti da se iko igra našim glavama.

Je li ovo vrijeme poremećenih vrijednosti?

- Mi u BiH nemamo sklonosti da priznamo nekome pravu vrijednost. Bosna je na neki način postala kolonija pjevača iz Srbije, Crne Gore i Hrvatske. Kad sam u Americi i Kanadi bio prvi put davne 1968. godine, nisam mogao nastupiti dok nije organizator dobio potvrdu da će to veče svi njihovi muzičari imati posao. Neki mali pjevač na televiziji se pojavljuje pet ili deset puta više nego ja. Legenda nisam ni ja sa 50 godina rada, legenda je Zaim Imamović. Na prvim višestranačkim izborima, 1990. godine, izabran sam za republičkog poslanika. Kasnije sam bio republički i federalni poslanik, a potom federalni. I kao takvog tv kuće me nikad nisu pozvale u političku emisiju, jer misle da samo znam pjevati.

Do sada Vas je zaobišla Šestoaprilska nagrada Grada Sarajeva?

- Nisam nikad dobio nikakvu političku nagradu. Još 1970. godine bio sam nominiran za nju. Odgovorio sam negativno. Možda se nekom nije svidjelo što sam tražio da objave imena onih koji su je dobili, jer je među njima veliki dušmana Sarajeva i BiH.

Vi ste s ranjavanjem u Sarajevu na najgori način osjetili agresiju.

- Od prvog dana bio sam na nišanu. Preživio sam zahvaljujući ljekarima i fizičkoj konstituciji. Nisam htio nigdje otići, a mogao sam da biram. Opet bih tako uradio.

Jedan ste od prvih osnivača SDA.

- Napustio sam SDA 1998. godine, jer ne poštuje one koji su, rizikujući glavu, još 1990. godine stavili potpis na njeno formiranje.

Kako kao profesionalni poslanik u Skupštini KS vidite njegovo funkcioniranje?

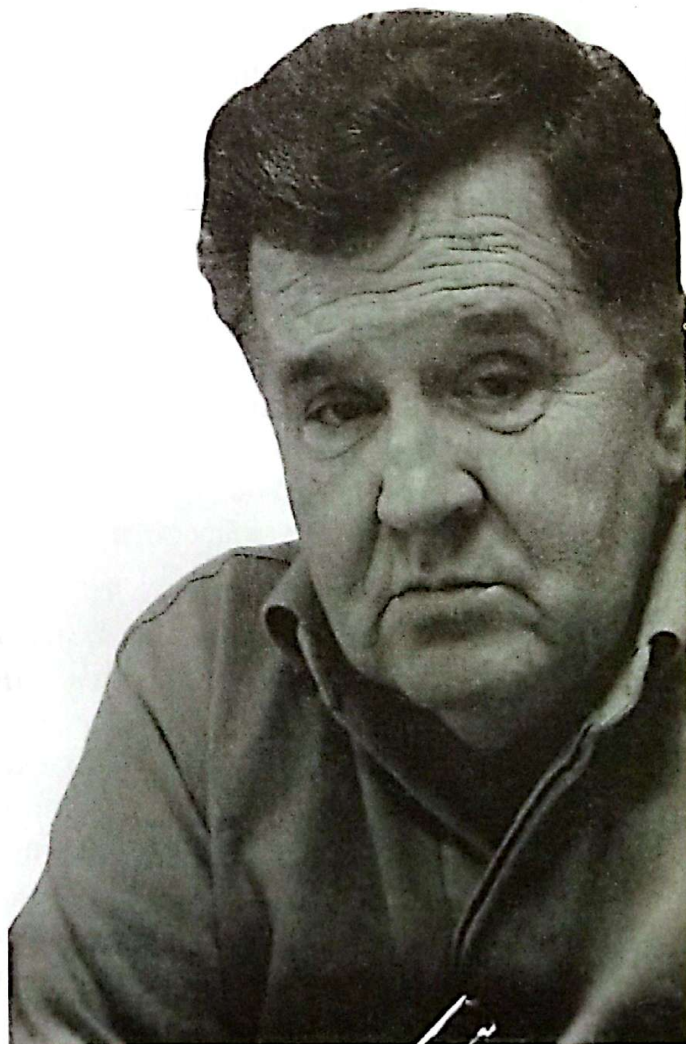
- KS je vodeći bh. kanton. U KS je započeto nekoliko stotina projekata, kao rezultat dobrog skupštinskog rada, dobre Vlade, premijera, administracije.

Jesu li Vaši najbolji prijatelji iz svijeta muzike?

- Nisam se mnogo družio sa muzičarima. Bio sam dobar prijatelj sa Zaimom Imamovićem, Himzom Polovinom... Imao sam (i imam) prijatelje u slikarstvu, poput rahmetli Ibrahima Ljubovića, te našeg i svjetskog slikarskog barda i patriote Mersada Berbera, Safeta Zeca... To su ljudi koji nas u svijetu predstavljaju na najbolji način.

Bili ste strastveni lovac.

- Volio sam lov, ali ne da ubijam, nego da uživam. Posebno sam volio ići u Hutovo blato u lov na pernatu divljač, ali i na Zelengoru, u Posavinu, Gradačac, u Bosanski Šamac na prepelice... Međutim, sve je to u meni zaustavljeno 1990. godine, kad je počela agresija. Tad sam zauvijek ostavio pušku. ❑

Prof dr. Šemso Tucaković, vanredni profesor na Odsjeku za žurnalistiku Fakulteta političkih nauka u Sarajevu

Nikad novinari nisu bili u težoj situaciji nego danas

Profesore Tucakoviću, kako možete predstaviti bh. novinarstvo u posljednjih petnaestak godina?

- Ono nastavlja tradiciju bh. novinarstva dugu 140 godina, još iz Osmanskog perioda, kad se 1866. godine pojavila prva novina. Za to vrijeme bh. novinarstvo je prolazilo kroz različite složene faze.

Od 1990. godine javljaju se stranke različitih provenijencija i interesa. To je ujedno početak najsloženijeg perioda u bh. historiji, pa i bh. novinarstvu. Ono je dijelilo sudbinu BiH, bilo u funkciji raznih politika. Spomenute godine počinje se razbijati Informativno-komunikacijski sistem, a nakon prvih demokratskih izbora, 1991. godine, utemeljuju se tri različita sistema: prosrpski sa centrom u Beogradu, prohrvatski sa centrom u Zagrebu i bh. sistem u Sarajevu. Svi su zasebno formirali printane i elektronske medije, agencije... Do danas su se zadržala sva tri sistema, s tim da se situacija promijenila nabolje. U okviru Armije RBiH bio je razvijen koncept afirmisanja države. Bez obzira na skromne tehničke mogućnosti i nepovoljan status, ovaj sistem je pobijedio.

Da li vam imalo znači ovo ratno iskustvo u vaspitno-obrazovnom procesu na Fakultetu političkih nauka?

- Na početku rata čitave novinarske ekipe izdale su zemlju i prešle na stranu agresora. Čitav rat bio sam pripadnik Armije RBiH i toga se ne stidim. Tamo sam došao do čina brigadira. Riječju sam postizao ono što su neki postizali puškom, afirmisao sam ideju BiH kao multietničke i multikulturne evropske države. Ta ideja je na kraju pobijedila. To je radila složna grupa novinara koja je doprinijela više nego mnogi borci i komandanti na bojnom polju. Malo studentima govorimo o ratnim iskustvima, jer je to tabu tema i to ne dozvoljava plan i program, odnosno politika. Inače, žestoko sam protiv toga. Na taj način doprinosimo da se zaboravlja jedan patriotski čin i jedna monstruozna agresija na BiH u kojoj su stradale desetine hiljada ljudi. To je loša strana dosadašnje novinarske prakse. Ne osvrćemo se na jedan od najdramatičnijih perioda naše historije u kome su novinari bili kreatori raznih rješenja, da ne govirimo o novinarima koji su bili sluge Miloševićevog režima. Mnogi od njih su i danas na medijskoj sceni. Zato bi bilo dobro govoriti o pozitivnim i negativnim faktorima ovog novinarstva i obrazovati ljude na takvim primjerima.

Vi ste najškolovaniji novinar u BiH, računajući teoriju i praksu. Je li nespojivo da mladog novinara uči profesor bez novinarskog iskustva?

- To je jedan od problema obrazovnog procesa novinara. Malo je ljudi koji su stekli visoka akademska zvanja doktora i magistara, a koji imaju novinarsku praksu. Novinarstvo je prije svega praktična djelatnost; u njemu ne znači mnogo teorijska naobrazba, ako ne znamo napisati komentar, reportažu i ostalo. Na Zapadu postoji praksa da se dokazani asovi novinarskog posla akade-

mski obrazuju do najviših zvanja, jer onda mogu govoriti o praktičnoj ali i teorijskoj dimenziji novinarskog posla.

Vi ste hercegovački Fočak?

- Tucakovići su porijeklom iz sela Hrasno kod Neuma. Moj brat još uvijek živi u Hrasnom, imamo veliko ali, nažalost, napušteno imanje. U toku posljednje agresije hrvatska vojska je spalila selo, protjerala stanovništvo, muškarce odvela u Dretelj i Gabelu, a onda ih poslala u Ameriku, među njima i 75 Tucakovića. Prije rata, kao novinar «Oslobođenja», otišao sam u Foču. Tamo me je zatekao rat. Budući da je moj koncept bio borba za BiH i da je Drina sveta bosanska rijeka – ostao sam i radio na organiziranju jedinica Armije RBiH. Kasnije sam radio u generalštabu, a poslije rata sam u Sarajevu, na Fakultetu političkih nauka.

Zanimljiv je Vaš novinarski rad, školovanje, objavljene knjige...

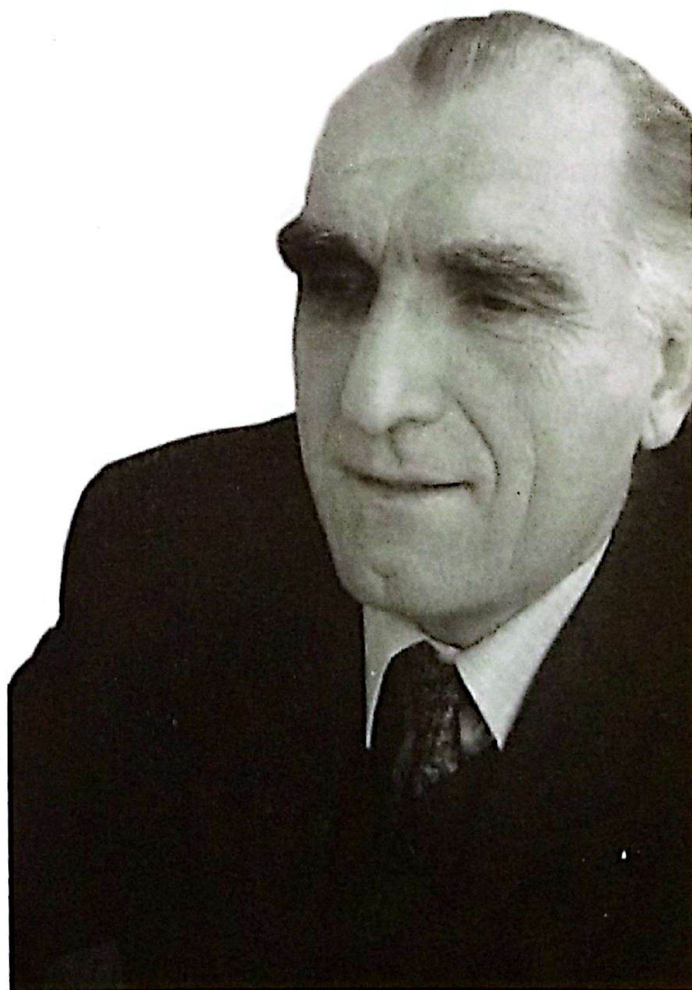
- Kao novinar, prije rata sam magistrirao i doktorirao iz Foče. Za to vrijeme napisao sam pet knjiga. Imajući u vidu mnoge historijske činjenice, težište istraživanja stavio sam u narodnooslobodilački rat, a moj doktorski rad bio je na temu «Informisanje u ratu». Kasnije sam objavio knjigu «Partizanski mediji i propaganda na području BiH u Drugom svjetskom ratu», i ona se danas koristi kao literatura za obrazovanje mladih.

Je li novinarstvo danas u moralnoj krizi, ima li potkupljivih nivinara? Evidentno je i njihovo nejedinstvo.

- Na osnovu pokazatelja do kojih sam došao i koji će, nadam se, uskoro biti objavljeni, nikad novinarstvo i novinari nisu bili u težoj situaciji. Na području BiH nema nijednog novinara koji je osnovao neki medij, uglavnom ih osnivaju pekari, konobari, ekonomisti, pravnici... Onda novinare stavljaju u svoju službu i eksploatišu ih na surov način. A nikad se nije desilo da se ovi bune i traže svoja prava. Novinari su znali dizati bune, mijenjati vlade, svi veliki državnici su bili novinari, a mi sad imamo da su mnogi bh. novinari sluge zanatlijama koje imaju novac. Ovako nešto nigdje u svijetu nije poznato. Trenutno u BiH ima šest udruženja novinara, koja su direktna posljedica etničke podjele nastale u ratu. Jedino multietničko udruženje novinara je Savez novinara BiH i ono se bori za koncept BiH. Zamislite, da je novinarska organizacija jedinstvena, to bi bila prava snaga.

Koliko mediji u posljednje vrijeme sarađuju sa ovim fakultetom kad je u pitanju razmjena novinarske teorije i prakse?

- Novinarska praksa uglavnom se svela na interpersonalni odnos profesora koji su nekad bili novinari. Na Fakultetu vodim predmet Novinarska praksa i do sada nisam imao problema. ❑

Ibrahim Hukić, pukovnik u penziji

Zaboravljeni su mnogi istinski prijatelji ove zemlje

Gospodine Hukiću, već godinu i po ste vojni penzioner. S kojim činom?

- Kao pukovnik, iako sam taj čin nosio osam godina i stekao formalne uslove za unapređenje. Do penzije me nisu unaprijedili, možda zbog toga što nisam pripadao nijednoj grupi interesima uvezanih oficira. Na isti način su mi rješavana i statusna pitanja, tako da sam predratni stan dao vojsci, a zauzvrat dobio ruševinu. Istovremeno, Ministarstvo odbrane i Vojska FBiH trošili su budžetska sredstva za adaptacije stanova «za probrane oficire», praveći troškove od oko milion i po KM. Tako renovirani stanovi su u 99 posto slučajeva morali biti vraćeni povratnicima srpske nacionalnosti. Zato što sam sve ovo dokumentovao kao federalni inspektor Glavne inspekcije odbrane (GIO) i predložio sankcije za nosioce ovih malverzacija, prema meni je uslijedila «tiha eliminacija». Bez obzira na materijalne gubitke koje sam pretrpio, mislim da sam moralno pobijedio te mešetare.

Gdje Vas je zatekla agresija na BiH?

- Pred agresiju stigao sam iz Sarajeva u rodni Kakanj i nisam se mogao vratiti. U Kakniu sam se odmah angažovao kao komandant Prvog dobrovoljačkog odreda pri Opštinskom štabu. Imao sam čin kapetana, bez obzira što tadašnji personalac Mujo Deović nije htio da uruči naredbu o unapređenju, jer sam se iz bivše JNA demobilisao protiv njegove volje.

Čime još danas niste zadovoljni?

- Nisam zadovoljan što je većina istinskih boraca za BiH dovedena u situaciju da se najviše bavi sobom. Njih su iz društvenih zbivanja istisnuli oni koji su vodili tajkunsku politiku u ratu i poslije njega.

Može li se ovo nazvati predizbornim trikom stranaka na vlasti, koje se prestrukturiraju dovodeći pojedince u svoj vrh (komandante, generale... itd), pokušavajući tako da dobiju glasove pred izbore?

- Nekim generalima stranke nisu bile daleko ni do sada. Danas je sve interes. Kroz preduzimanje mjera pojedinaca iz stranačkih krugova prema «bošnjačkom otpadu», stičem epitet antibošnjaka, kao da se čitav bošnjački potencijal svodi na šačicu korumpiranih pojedinaca koji ličnim interesima uništavaju bošnjačko i bosansko biće. Zar ne bi bilo normalno da se ti pojedinci odstrane iz društvenog života?

Mislite li da su Vas "koštala" dva posljednja posla u Ministarstvu odbrane?

- Možda se neko plašio moje transparentnosti. Uvijek sam imao određene principe, ali i vjerovao, čak do naivnosti. Neke stranke su određene kriterije svele na vjersku podobnost, čak i munafičku, pa su eliminirale ljude koji su mogli dosta učiniti.

Kakva je poslijeratna bošnjačka politika?

- Fali nam osjećaj pripadnosti naciji, kako je govorio prof. Rasim Muminović. Sve se danas svelo na administraciju, mahalu i džemat. Trbuhom za kruhom, mnogi su morali otići u komercijalizaciju. Ko me to ima pravo proglasiti antibošnjakom, i je li zato što sam na-

šao da su potvrđeni nalazi revizije da je 13 miliona KM pronevjereno u Ministarstvu odbrane? Daljnjim radom ustanovio sam da nije 13, nego oko 20 miliona KM. Sad će se vojna imovina dijeliti sa nivoa BiH; Srbi i Hrvati su «poklopili» tamo gdje jesu i opet će imati učešća u dijelu vojne imovine. Tako je urađeno i sa stambenim fondom. To je suština naše propasti. Vodeći Bošnjaci ne razmišljaju na ovaj način, oni samo znaju da neki Ibrahim Hukić ne ide u džamiju. To je sudbina Bošnjaka koja vuče korijene od Muse Ćazima Ćatića, pa se često pitam: zašto neki ljudi moraju imati tešku sudbinu? Ovo je vrijeme u kojem pojedini haški optuženici imaju bolji materijalni status od ljudi koji su u najtežim vremenima očuvali obraz BiH.

Kao da u Kaknju nije bilo posebnih problema kad je u pitanju HVO.

- U to vrijeme nisam vidio veće probleme, ali kad je došlo do sukoba moglo se primijetiti da se općina trebala podijeliti. U tom cilju radili su puteve, dovezli mašine, i to sve preko tadašnjeg Ratnog predsjedništva. Kakanj se nije osramotio, pa nije bilo ni stradanja stanovnika. Čak se mnogi nisu nikad ni pomirili s tim da je išta ružno bilo između njih. Kakanj je u svemu ovome odigrao pozitivnu ulogu, pa su i Hrvati shvatili da nisu morali nigdje ići.

U ratu sam putovao sa kakanjskim borcima koji su išli na vozućko ratište. Bila je, zamislite, vedra atmosfera, iako su ljudi išli u smrt. Kako, kao tadašnji komandant, to možete komentirati?

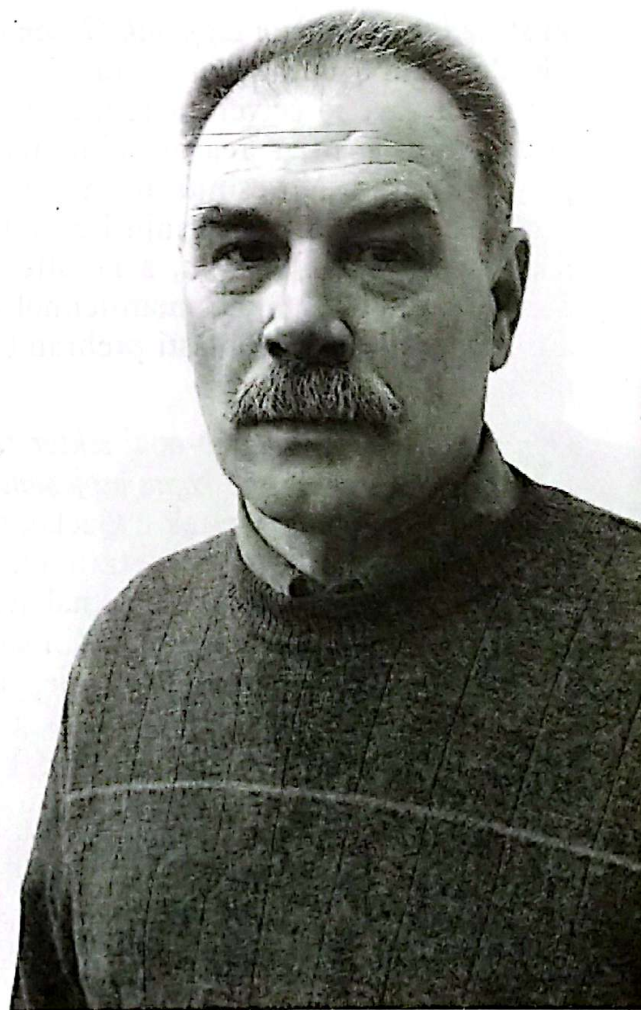
- Sa ove vremenske distance ni meni nije jasno. Pokrivali smo liniju prema Vozućoj u dužini od 18 kilometara vazdušne linije. U rejonu odbrane nije bilo naseljenog mjesta ni na desetom kilometru. Sa svim socijalnim nedaćama boraca i velikim stradanjima, čitav rat su držali linije i uspostavili vezu između Drugog i Trećeg korpusa. Nažalost, tamo nam je poginulo oko 100 boraca, najviše zbog terena koga je neprijatelj bolje poznavao. Bez obzira na sve, to je jedna od rijetkih jedinica koja ne nosi epitet «slavna», zato što, kažu, u Kaknju nije bilo rata.

Što ste nerado pristali na razgovor za ovu knjigu?

- Teško je biti sudija u ovom vremenu. Govoreći i pišući o svemu nemoguće je zaobići probleme i neke ljude. Povrijeđen sam nekorektnim odnosom prema Kaknju, posebno onih kojima je bio dom.

Da se, ne daj Bože, ponovi rat, da li biste isto učinili?

- Da. Opet bi to učinilo zdravo jezgro bošnjačkog naroda, onaj ko je navikao. Dobri ljudi. □

Avdija Muhović, pomoćnik federalnog ministra za izbjeglice u Sektoru za održivi povratak

Ovdje sam da pomažem ljudima

Gdje je, gospodine Muhoviću, bilo vaše radno mjesto prije dolaska u ovo ministarstvo?
- Prije rata sam radio kao rukovodilac projekata u RO UPI Invest, koja se bavila investiranjem. Prvog augusta 1993. godine prešao sam u Ministarstvo za izbjegla i raseljena lica, tačnije u njegov DCL, i kontrolirao kretanje doniranih prehrambenih roba u «Klasu». Tu sam radio do 1997. godine, a onda sam postavljen za federalnog inspektora, sve do dolaska ministra Mušića, 2003. godine, kad sam postavljen za pomoćnika u Sektoru za održivi povratak.

Vi ste jedan od brojnih uspješnih Gačana.
- Rođen sam u Muhovićima kraj Gacka, gdje sam završio četverorazrednu osnovnu školu a nižu realnu gimnaziju pohađao sam u Nevesinju. Kasnije sam prešao na školovanje u Banju Luku, tamo završio srednju školu, a fakultet u Sarajevu. Inače sam agronom-tehnolog, a magistrirao sam iz oblasti prehrambene industrije.

Ovo ministarstvo, odnosno ovaj sektor pomaže održivi povratak. S kojim uspjehom?
- Kad je u pitanju povratak u Gacko, tamo smo uspostavili najkvalitetniji održivi povratak. Svojevremeno smo nabavili 16 farmi sa po 18 junica. Dodijelili smo dosta poljoprivredne mehanizacije, napravili sedam-osam štala, donirali građevinski materijal za izgradnju 18 kuća... Gatački povratnici su u dobroj mjeri rasprodali donirana sredstva i vratili se, mahom u Mostar. U odnosu na druge krajeve, Gačani su najviše dali. Inače, djelujemo na čitavom teritoriju BiH, od Bosanskog Novog do Ivanjice. Svakodnevno stižu novi zahtjevi. Među podnosiocima su i oni koji se nisu prijavili kao izbjegla i raseljena lica, nego su se snašli na neke druge načine. Ne znam kako ćemo to riješiti.

Koliko bi, otprilike, trebalo novca da bi se udovoljilo tim zahtjevima?
- Oko 50 miliona KM. Mi ćemo u narednoj godini imati na raspolaganju petšest miliona KM.

Sigurno je da se mnogo više traži nego što Ministarstvo realno može učiniti.
- Raspolažemo sredstvima koja nam odobri Vlada, odnosno Parlament FBiH. Ovaj «kolač» dijelimo na više segmenata, koji se uglavnom odnose na izgradnju kuća i održivi povratak. Za te namjene godišnje potrošimo četiri do pet miliona KM. Pošto se radi o velikom bh. prostoru i brojnoj izbjegličkoj populaciji, onda je to nedovoljno.

Možete li navesti neke pozitivinije primjere, u kojima su Vaše aktivnosti rezultirale boljim povratkom?
- Najbolji povratak je onaj u istočnu Bosnu i u Bosansku Krajinu: oko Zvornika, Janje, Bratunca, Milića, Nove Kasabe, Kozarca, Sanskog Mosta, Ključa, Stoca...

Na čemu Ministarstvo radi u ovom zimskom periodu? Ima li novih projekata?
- Uporedo radimo na zajedničkom projektu sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i Federalnim ministarstvom za poljoprivredu. Taj projekt je «težak» oko 5,5 miliona KM, i u punoj smo fazi njegove implementacije.

Kako ovo ministarstvo planira završiti proces povratka izbjeglica?

- Jedino razgovarati o kreditnom aranžmanu Svjetske banke.

Činjenica je da su pooštreni kriteriji kad je u pitanju povratak izbjeglica. Znači li to da je do sada bilo nepravilnosti? Mislim na mnoge sagrađene vikendice, umjesto povratničkih kuća.

- Vjerovatno da i kod nas ima promašaja. Međutim, dosta problema su proizvele i neke nevladine organizacije koje nisu koordinirale s nama, jer nisu bile obavezne. Samostalno su radili i imali svoje kriterije. Danas su mnogi objekti iz takvih projekata najviše prazni. Na drugoj strani, nažalost, još uvijek ima prognanika koji nisu riješili osnovne životne probleme, žive u šupama, garažama, barakama...

Kako konačno pomoći tim ljudima?

- Naši ljudi su svakodnevno na terenu i snimaju situaciju. Imamo kriterije i procedure, svaki povratnik prema tome treba da je tamo živio 1991. godine, da je imao mjesto boravka, svoju porodicu...

U ovom poslu, nažalost, susrećete se i sa dosta socijalnih slučajeva.

- Nastojimo da kolektivne centre svedemo na minimum. U novom budžetu predviđena su sredstva za socijalne probleme, ali to je pri Ministarstvu za socijalnu politiku i rad. Inače, ne postoji država koja nema socijalne slučajeve.

Naravno, u ovom poslu susrećete se sa mnogobrojnim tragičnim ljudskim sudbinama.

- Ovdje je nemoguće ne sjekirati se. Svaki dan u prosjeku imam između 15 i 20 ljudi. Tu je 80 posto ljudi koji su prije rata bili dobro situirani domaćini, a koji danas dolaze i mole za nešto što su pošteno bili stekli. U granicama mogućnosti, ako ništa drugo, uvijek nađem vremena da porazgovaram s njima. Teško je vidjeti čovjeka koji dođe, a izgubio je nekoga u porodici. Razumijem ih, jer i ja sam izgubio dio porodice. Ovdje dolaze ljudi svih konfesija, i svi su tu zbog neke nevolje. Inače, dolaskom ministra Mušića napravili smo harmoniju u Ministarstvu, tako da domaćinski djelujemo kao dobar tim. Dobro smo došli gdje god se pojavimo. Ja i svi zaposleni ovdje smo da pomažemo ljudima. Ništa drugo.

Iz godine u godinu ima li više ili manje posla?

- Posla ima sve više i više, zato što su mnogi mislili da će ostvariti nešto drugo, ali su se uvjerili da je bez posla teško opstati u gradovima.

Koji su Vaši planovi, npr. poslije izbora koji su krajem 2006. godine?

- Ja sam čovjek sa dosta radnog staža. Vjerovatno sa ovim mandatom ministra i još malo, ja ću, ako budem živ i zdrav, otići u mirovinu i malo se više posvetiti sebi i porodici... Imam unučad, pa ne bojim da mi neće biti zabavno. ❑

Recenzije

Majstor klasičnog intervjua

Intervju je engleska riječ (interview) koja u prevodu na bosanski jezik znači isto što i razgovor vođen između intervjuiste i određenog sagovornika radi stavljanja sadržaja dijaloga pred sud javnosti. To je česta novinarsko-publicistička forma čiji je smisao u saopštavanju i objašnjavanju činjenica na specifičan način. Novosti, zanimljive informacije ne saopštava direktno intervjuist kao u drugim novinarskim žanrovima. Nove činjenice ili objašnjenja prezentira intervjuisana ličnost. Novinar, publicist je samo posrednik koji izborom ličnosti, izborom teme intervjua i formulisanjem pitanja utječe da novost ili tumačenje budu što interesantniji čitaocu, slušaocu i gledaocu. Većina medija masovnog komuniciranja njeguje intervju kao oblik kojim popunjava svoje tematske i programske sadržaje. Intervjui se objavljuju u listovima, časopisima, radiju, televiziji.
Veoma su, međutim, rijetke knjige u našoj zemlji i u svijetu čije stranice popunjavaju razmišljanja, informacije i tumačenja tako velikog broja ljudi (stotinu jednog) čiji je sagovornik samo jedna osoba. A ta osoba je Fuad Kovač – čovjek koji skoro dvije decenije, prvo kao novinar, potom publicista, u komunikaciji sa svojim bližim i daljim okruženjem, traga za novim, specifičnim i nesvakidašnjim. Traganje ga je, kao majstora klasičnog intervjua, odvelo na put razgovora sa ljudima koji, pozicijom, znanjem i zanimanjem mogu privući pažnju Kovačevog napora i djela. U knjizi «101 INTERVJU» redaju se političari, naučnici, književnici, privrednici... Ima ih iz svih krajeva Bosne i Hercegovine. Njihove misli, ideje, objašnjenja i preokupacije autor je skupio na jednom mjestu sa namjerom da ih izloži sudu masovne publike. Stotinu jedan intervju je gigantski posao. Ni najslavniji novinari toliko razgovora ne obave za čitav život. Fuadu Kovaču za tako složen i obiman posao trebale su godine strpljivog traganja za sagovornicima, formulisanja pitanja, određivanja tematike razgovora... Informacije koje nude mnogi intervjuisani, iz ove velike galerije Kovačevih sagovornika, već su izgubile svaki značaj aktuelnosti. No, one govore o širokom spektru preokupacija ljudi jednog podneblja, o informacijama koje nisu historija jedne zemlje i jednog vremena, ali jesu građa za tu historiju.
Zato su intervjui Fuada Kovača svojevrstan dokument koji zaslužuje da bude objavljen u obliku publicističkog štiva.

Sarajevo, 19. decembar 2005. *Prof. dr. Šemso Tucaković*

Zahtjevna forma novinskog posla

Intervju spada među najzahtjevnije forme novinskog posla. U situaciji kada pravite reportažu ili izvještaj sa zamišljenog mjesta, uglavnom ste oslonjeni na vlastite resurse. Ukoliko nema jednog sagovornika, vi nađete drugog ili trećeg, što znači da imate više opcija. Pristup konkretnoj lokaciji također može biti u više varijanti. Hoću reći, ukoliko vam ne upali varijanta A, uvijek ima prostora za prelazak na rezervne varijante B ili C. Dakle, ne ovisite isključivo o jednom sagovorniku ili nekim drugim zadatim okvirima. Slično je kod izvještaja ili raznih zapisa, crtica ili novinskih putopisa. Komentar je još ekstremnija varijanta novinske forme u kojoj ste oslonjeni isključivo na sebe. Kvalitet komentara ovisi samo o vama, vašoj informiranosti i talentu da ono što hoćete reći izrazite na što prikladniji način.

Kod intervjua, međutim, niste oslonjeni samo na vlastito znanje, nego i na sposobnosti i znanje sagovornika. Hoću reći da kvalitet intervjua, pored toga što ovisi o tome koliko je umješan intervjuer, toliko ovisi i od toga koliko je zahvalan za intervju intervjuirani.

Intervju kao novinska forma težak je i zbog toga što se u kratkom vremenskom roku, ukoliko niste novinarski specijalist za usko područje, morate pripremiti za najrazličitije teme: od medicine, različitih naučnih područja do sporta, ekologije ili estrade.

Naravno, intervju pored teškoća koje objektivno nosi u sebi, predstavlja i snažan izazov. Umješnost izvlačenja onoga što stvarno sagovornici misle, posebno političari, jedan je od uvjeta za dobar intervju.

Upoznavanje različitih ljudi, njihovih sudbina, također je snažan impuls novinaru da se svojski baci na posao. Dugogodišnji rad na intervjuima, autoru omogućava da stekne najrazličitija iskustva, da proširi, preispita, pa možda i kvalitativno unaprijedi vlastita znanja i poglede na životne fenomene. Gotovo u svakom od razgovora, novinar nauči ponešto. Sva ova znanja oplemenjuju ličnost, čine je profesionalno ali i općeljudski sposobnijom.

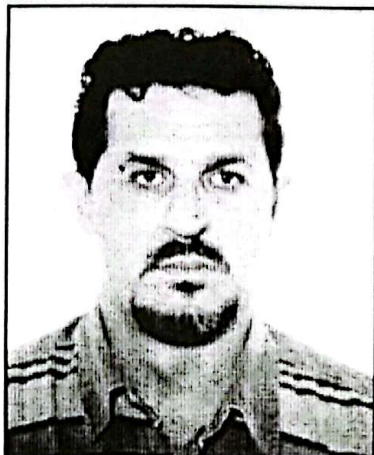
Može se reći da knjiga Fuada Kovača, koja se sastoji od 101 intervjua, upravo nudi pomalo od svega što sam gore nabrojao. Kovač se kroz razgovore sa 101 ličnošću interesirao za različite teme: od poljoprivrede, preko univerziteta i boksa, do rata i poraća.

Iz iskustva znam da se za neke razgovore morao pripremati nekoliko dana, a možda i sedmica, pročitati i po nekoliko knjiga (kako ćete napraviti intervju sa nekim književnikom ako niste pročitali njegova djela?) ili studijsko-novinskih napisa.

Zbog svega prethodnog, knjigu intervjua Fuada Kovača mogu svesrdno i iskreno preporučiti za čitanje. U njoj ćete upoznati dio bosanske stvarnosti viđene kroz vizure univerzitetskih profesora, političara, sportista..., a upoznaćete i sto jednog čovjeka, što je upravo 101 razlog za čitanje ove knjige.

Sarajevo, decembar 2005. *Zehrudin Isaković*

O autoru

Književnik i novinar Fuad Kovač rođen je 1. februara 1965. godine u Zurovićima kod Gacka.
Skoro 25 godina bavi se novinarstvom, a pisao je za mnogobrojne listove i časopise.
Poeziju zapisuje više od 25 godina, za koju je 1983. i 1986. godine osvojio dvije prve republičke nagrade. Prije rata bio je učesnik skoro svih književnih manifestacija na području tadašnje Jugoslavije, kao prepoznatljivo poetsko ime najmlađe generacije.
Zastupljen je u biltenu Književne omladine BiH za 1982. godinu. Prozu, poeziju i književnu kritiku već godinama objavljuje u mnogobrojnim bh. književnim časopisima. Autor je zapažene zbirke pjesama "Prozor nad rijekom" (2001.). Za pripovijetku "Bijeli konj" dobio je nagradu "Zija Dizdarević" za najbolju bh. pripovijetku u 2000. godini. Autor je knjige pripovijedaka "Bijeli konj" (2004.). Autor je (sa novinarom Mustafom Borovićem) knjige ratnih zapisa "Godine opstanka" (2001.).
Trenutno radi na historiografskom projektu (zajedno sa prof. dr. Salkom Čamparom), čija se konačna realizacija očekuje do kraja 2006. godine. Ima pripremljenu stihozbirku pod nazivom "Nikad zavičaj", te knjigu dječijih pjesama i priča. Itd.
Priredio je i recenzirao veliki broj knjiga bh. autora.
Član je Saveza novinara BiH i Društva pisaca BiH u statusu slobodnog umjetnika (profesionalni pisac).
Od januara 1994. do marta 2005. godine radio je u redakciji sedmičnog magazina "Ljiljan", a danas je član redakcije lista "Slovo", čiji je izdavač Društvo pisaca BiH Trenutno je novinar "Dnevnog lista" iz Mostara.
Živi na Ilidži.

Fuad Kovač
101 INTERVJU
(Knjiga prva)

Izdavači
Fondacija «Makljen» Prozor
"Emanet" Zenica

Za izdavače
Zeid Hatić i Amir Krivokapa

Naslovna strana
Emir Operta

DTP
Zijad Mušović

Fotografije
Mediha Živojević i Fuad Kovač

Štampa
"Emanet" Zenica

Za štampariju
Amir Krivokapa

ISBN 9958 - 9784 - 4 - X

fond Makljen
PROZOR

